

Izglītības un zinātnes ministrija

Iepirkuma “Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījuma izstrādes ekspertu pakalpojumi”

GALA ZIŅOJUMS

(Iepirkuma identifikācijas Nr. 2022/8_ESF SAM 8.3.4.)

SIA “Dynamic University”

(Reģistrācijas Nr. 40103474815, juridiskā adrese: Vesetas iela 30-17,

Rīga, LV-1013, Latvija, tālrunis: 26466135)

Rīga, 2023. gada 21. jūlijs

Izglītības
kvalitātes
valsts
dienests

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Saistību atruna	4
Pētījuma anotācija	5
Saīsinājumi	8
Kopsavilkums	10
1. Ievads	13
Informācija par Projektu	13
Informācija par Pētījumu	14
1.3. Rīcībpolitikas konteksts.....	15
2. Ietekmes izvērtēšanas modelis	22
2.1. Ietekmes un ilgtspējas izvērtēšanas ietvarstruktūra	22
2.2. Metodoloģija un izmantotās metodes	26
3. Projekta rezultātu ietekmes analīze	30
3.1. Sadarbības partneru – pašvaldību un izglītības iestāžu – iesaistes raksturojums (analīze no maksājumu pieprasījumiem)	30
3.2. Finansējuma izlietojums	42
3.3. Projekta komponentu ietekmes analīze	50
3.4. Rīcībpolitikas rezultāti, iznākuma un rezultāta rādītāji	83
3.5. Sadarbības partneru Projekta komponentu vērtējums	85
3.6. Projekta komponentu mijiedarbība	88
3.7. Projekta kopējās ietekmes novērtējums	93
3.8. Secinājumi par projekta rezultātu ietekmi	100
4. Sabiedrības informēšanas ietekme	106
Secinājumi par sabiedrības informēšanas ietekmi	107
5. Projekta ilgtspējas analīze	111
5.1. Cilvēkresursu ilgtspēja.....	112
5.2. Materiālo un intelektuālo resursu ilgtspēja.....	118
5.3. Finanšu resursu ilgtspēja.....	121
5.4. Sistēmiskas pieejas izveide ilgtspējas nodrošināšanā.....	125
5.5. Secinājumi par projekta ilgtspēju	129
5.5.1. Cilvēkresursu ilgtspēja	129
5.5.2. Materiālo un intelektuālo resursu ilgtspēja	132
5.5.3. Finanšu resursu ilgtspēja	133
5.5.4. Sistēmiskas pieejas izveide ilgtspējas nodrošināšanā	133
5. Rekomendācijas un priekšlikumi	136
6.1. Rekomendācijas informētības, iesaistes un komunikācijas pilnveidei	136

6.2. Rekomendācijas ilgtspējas sekmēšanai	137
6.3. Ceļvedis rekomendāciju ieviešanai.....	141
7.1. pielikums: Aptauju rezultātu analīze	145
7.10.1. Projektā “Pumpurs” iesaistīto izglītības iestāžu aptaujas rezultāti.....	145
7.10.2. Projektā “Pumpurs” iesaistīto pašvaldību aptaujas rezultāti.....	170
7.10.3. Izglītojamo vecāku/aizbildņu aptaujas rezultāti.....	198
7.11. pielikums: Projektā iesaistījušās pašvaldības	207

Saistību atruna

Šis dokuments – Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījuma gala ziņojums – ir sagatavots saskaņā ar 2023. gada 23. janvārī noslēgto pakalpojuma līgumu starp Izglītības kvalitātes valsts dienestu (turpmāk – Pasūtītājs) un SIA “Dynamic University” (turpmāk – Izpildītājs).

Pētījuma gala ziņojumu laika posmā no 2023. gada 23. janvāra līdz 2023. gada 21. jūlijam ir izstrādājis SIA “Dynamic University” saskaņā ar Izpildītāja un Pasūtītāja 2023. gada 23. janvārī noslēgto pakalpojuma līgumu nr. P6-15/2-2023 (turpmāk – Līgums) un iesniedzis to Pasūtītājam Līgumā noteiktajā termiņā.

Atbilstoši Ministru kabineta 2016.gada 12.jūlija noteikumu Nr. 460 “Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" īstenošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi) 4. punktam specifiskā atbalsta mērķi sasniedz, īstenojot Noteikumu 23. punktā minētās atbalstāmās darbības un līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedzot uzraudzības rādītājus, kas noteikti Noteikumu 4.1.-4.3.punktos.

Ievērojot Līgumā noteikto, Izpildītājs ir sagatavojis Pētījuma gala ziņojumu par novērtējuma periodu **no 2017. gada 16. marta līdz 2022. gada 31. decembrim**.

Tādējādi Pētījuma gala ziņojums balstās pārskatos, atskaitēs, statistikā, informācijā, datos, rādītājos par periodu līdz 2022. gada 31. decembrim. Par minēto datu, informācijas un paziņojumu precizitāti, pilnību un atbilstību dokumentu oriģināliem ir atbildīgi attiecīgās informācijas sniedzēji, un Izpildītājs nesniedz garantijas vai saistības šajā sakarā. Izpildītājs neatbild par sekām, kas izriet no šī dokumenta vai kādas tā daļas izmantošanas. Ikviens projekta faktiskais rādītājs var mainīties vai tikt koriģēts līdz Noteikumu 32.punktā noteiktajam Projekta īstenošanas termiņam – 2023. gada 31. decembrim, tostarp var mainīties vai noteiktā kārtībā tikt koriģētas faktiskās vērtības Noteikumu 4.punktā noteiktajiem iznākuma un rezultāta rādītājiem.

- **Pasūtītājs:** Izglītības kvalitātes valsts dienests
- **Izpildītājs:** SIA “Dynamic University”
- **Pamatojums:** 2023. gada 23. janvārī noslēgtais pakalpojuma līgums nr. P6-15/2-2023
- **Gala ziņojuma izstrādes periods:** 2023. gada 23. janvāris – 2023. gada 21. jūlijs

Pētījuma anotācija

Anotācija pētījumam: “ESF projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījums”

(pētījuma nosaukums)

<p>Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā (brīvā tekstā, aptuveni 150 vārdu)</p> <p>Mērķis: Balstoties uz oriģināliem kvalitatīviem un kvantitatīviem datiem, pielāgot Ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma rezultātu novērtējuma pētījuma metodoloģiju (kas sagatavota starprezultātu novērtējuma pētījumā) un balstoties uz sagatavoto metodoloģiju veikt padziļinātas ekspertīzes pētījumu, lai analizētu un novērtētu Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" (turpmāk – Projekts) ietekmi, novērtētu esošā regulējuma īstenošanu un sasniegtos rezultātus, kā arī sagatavotu pierādījumus balstītus priekšlikumus un rekomendācijas Projekta <i>ex-post</i> nosacījumu izpildei.</p> <p>Uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veikt Projekta informatīvo, iesaistes veicināšanas un komunikācijas materiālu, kā arī komunikācijas procesu, iesaistes veicināšanas procesu un komunikācijas rezultātu izvērtējumu; - Veikt Projekta Datu uzskaites sistēmā esošās informācijas/datu analīzi; - Veikt Projekta rezultātu ietekmes un ilgtspējas izvērtējumu, tai skaitā izglītības rīcībpolitikas kontekstā; - Izstrādāt rekomendācijas informētības, iesaistes un komunikācijas materiālu (mehānismu) pilnveidei; - Izstrādāt rekomendācijas nepieciešamajiem pasākumiem (t.sk. atbalsta fokusa maiņai, rīcībpolitiku plānošanas dokumentu pilnveidei un izmaiņām normatīvajā regulējumā), lai sekmētu Projekta rezultātu ilgtspēju pēc Projekta noslēgšanās. <p>Galvenie rezultāti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ir izvērtēti Projekta dokumenti, materiāli, procesi un rezultāti, kas sasniegti Projekta īstenošanas laikā no 2017. gada marta līdz 2022. gada 31. decembrim; - Ir izstrādāti secinājumi, ieteikumi un rekomendācijas praktiski pielietojamā pasākumu ceļvedī sekmīgai Projekta ilgtspējas nodrošināšanai pēc Projekta noslēgšanās. 	<p>Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā (brīvā tekstā, aptuveni 150 vārdu)</p> <p>Objective: Based on original qualitative and quantitative data, adjust a methodology (that was designed in the interim evaluation study) for a study of the Project’s stakeholders’ involvement, awareness and the Project’s outcomes and conduct an in-depth expertise study with the objective to analyze and evaluate impact and results of the European Social Fund project no. 8.3.4.0/16/I/001 “Support for reducing early school leaving” (hereinafter – the Project), as well as to evaluate the implementation of the existing regulation and to prepare evidence-based recommendations for the fulfillment of the ex-post conditions of the Project.</p> <p>Tasks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Carry out evaluation of the Project’s informative, engagement promotion and communication materials, as well as the communication process, engagement promotion process and communication results; - Perform analysis of the information/data contained in the Project Data Accounting System; - Carry out an evaluation of the impact and sustainability of the Project results, including in the context of educational policies; - Develop recommendations for improving awareness, engagement and communication materials (mechanisms); - Develop recommendations for the necessary measures (including support for changing the focus, improvement of policy planning documents and changes in the regulatory framework) in order to promote the sustainability of the Project’s results after the end of the Project. <p>Main results:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Project’s documentation, materials, processes and results achieved during the implementation of the Project from March 2017 to December 31, 2022 have been evaluated; - conclusions, suggestions and recommendations have been developed in a practically applicable guide of measures, which contribute to the successful provision of the sustainability of the Project after the end of the Project.
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Projekta nozīme Latvijas izglītības sistēmā, atbilstoši katras mērķauditorijas vajadzībām, īpaši: izglītojamie, pedagogi, vecāki / aizbildņi;

	<ul style="list-style-type: none"> - Izglītības jomas rīcībpolitika un tās ilgtspējas stiprināšana priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas (turpmāk – PMP) risku mazināšanas kontekstā; - Ietekmes (iesaistīto) pušu loma, potenciālā atbildība un iesaistes iespējas turpmākajā PMP risku mazināšanas rīcībpolitikas un pasākumu attīstībā un īstenošanā; - Ietekmes (iesaistīto) pušu iesaistes un sadarbības mehānismi, kā arī informētība.
Pētījuma pasūtītājs	Izglītības kvalitātes valsts dienests
Pētījuma īstenotājs	Uzņēmējs SIA “Dynamic University”
Pētījuma īstenošanas gads	2023. gads
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	<ul style="list-style-type: none"> - Finansēšanas summa: 80000,00 EUR (astoņdesmit tūkstoši eiro) bez pievienotās vērtības nodokļa - Finansēšanas avots: ESF SAM 8.3.4. projekts “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”
Pētījuma klasifikācija*	<ul style="list-style-type: none"> - Primāri: padziļinātas ekspertīzes pētījumi politikas vai tiesiskā regulējuma izstrādei, politikas analīzei un ietekmes novērtēšanai – pētījumi, lai iegūtu neatkarīgu analīzi par konkrētas rīcībpolitikas vai tiesiskā regulējuma izstrādes nepieciešamību, novērtētu esošās politikas vai regulējuma īstenošanu un sasniegtos rezultātus; - Sekundāri: sabiedriskās domas pētījumi – aptaujas vai pētījumi, ko izstrādā, lai noskaidrotu sabiedrības vai noteiktas sabiedrības daļas viedokli par konkrētu nozarei vai teritorijai aktuālu problēmu vai tās risinājumu, kā arī nostāju kādā nozarei vai teritorijai aktuālā jautājumā.
Politikas joma, nozare**	<ul style="list-style-type: none"> - Primārā joma (PJ): izglītības un zinātnes politika; - Sekundārās jomas (SJ): nodarbinātības un sociālā politika; pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas politika; - Primārā nozare (atbilstoši PJ): vispārējās izglītības sistēmas attīstība; profesionālās izglītības sistēmas attīstība; - Sekundārā nozare (atbilstoši PJ): augstākā izglītība un zinātnes attīstība; - Sekundārās nozares (atbilstoši SJ): darba politika; sociālā iekļaušana; bērnu un ģimenes politika; jaunatnes politika; sabiedrības integrācija.
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as (piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbības vecumā)	<ul style="list-style-type: none"> - Izglītojamie: vispārizglītojošo skolu skolēni (1.-12.klase); profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestāžu, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, izglītojamie (1.-4.kurss); - Pedagogi un atbalsta personāls (t.sk. mācību priekšmetu skolotāji, klašu audzinātāji, sociālie pedagogi, skolu psihologi); - Izglītojamo vecāki / aizbildņi; - Izglītības jomas administrācija: Projektā iesaistīto izglītības iestāžu vadība, izglītības pārvalžu vadība pašvaldībās; - Jaunatnes iniciatīvu organizatori; - Publiskais sektors: IZM, IKVD, Projekta Uzraudzības padome, Projekta vadība, pašvaldību vadība, jaunatnes un sociālās jomas pārstāvji.

Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Jā
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Jā
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Jā
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Jā
6) gadījumu izpēte	Jā
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Jā
8) citas metodes (norādīt, kādas)	- Mediju monitorings un publicitātes analīze; - Digitālo resursu analīze.
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) aptaujas izlases metode	Jā
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	2421
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits (ja attiecināms)	KOPĀ 28: 12 ekspertu intervijas 16 intervijas gadījumu izpētes ietvaros
2) fokusa grupu diskusiju skaits (ja attiecināms)	9
Izmantotās analīzes grupas (griezumi)	- Mērķa grupu griezumus; - Atbalsta pasākumu veids; - Projekta dalībnieku iesaistes Projektā ilgums; - Izglītības iestāžu veids; - Reģionālais griezumus un pašvaldību administratīvā lieluma griezumus.
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Izglītības kvalitātes valsts dienests, 67222504, pmp@ikvd.gov.lv
Pētījuma autori*** (autortiesību subjekti)	SIA "Dynamic University"

Saīsinājumi

Saīsinājums	Atšifrējums, skaidrojums
VISPĀRLIETOTIE SAĪSINĀJUMI	
ATR	2021. gada administratīvi teritoriāla reforma
AvRch	vidējā auditorija
BTA	Bērnu tiesību aizsardzība
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EK	Eiropas Komisija
EP	Eiropas Padome
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
FGD	fokusgrupas diskusija
g.v.	gadus veci
GA	Google Analytics lietotne
IAP	individuālā atbalsta plāns
IKVD	Izglītības kvalitātes valsts dienests
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
PKPP	Profesionālās kompetences pilnveides programma
JIP	Jaunatnes iniciatīvu projekti
LTV	Latvijas televīzija
m.g.	mācību gads
MK	Ministru kabinets
ML	mācību līdzekļi
NEET	jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (<i>Not in Education, Employment, or Training</i>)
NPAIS	Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēma
NVO	nevalstiskā organizācija
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
PISA	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas pētījums (<i>Programme for International Student Assessment</i>)
Rtg	televīzijas reitings

Saīsinājums	Atšifrējums, skaidrojums
SIR	specifiskais izvērtēšanas rādītājs
TV	televīzija
TVP	Valsts pārvaldes vienotais tīmekļvietņu portāls
VIIS	Valsts izglītības informācijas sistēma
VVI	vienas vienības izmaksas
VVM	vienas vienības izmaksas metodika
PROJEKTA UN PĒTĪJUMA SPECIFISKIE SAĪSINĀJUMI	
DOS	Datu operatīvās uzskaites sistēma
IAP	individuāls atbalsta plāns
maksājuma pieprasījums	Saskaņā ar 2.pielikumu Ministru kabineta 2015.gada 10.februāra noteikumiem Nr.77 veidots projekta 8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" maksājuma pieprasījums Nr.26
MK noteikumi Nr. 460	Ministru kabineta 12.07.2016. noteikumi Nr. 460 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" īstenošanas noteikumi
novērtējuma periods	projekta "Pumpurs" ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījumā aptvertais periods: 16.03.2017.–31.12.2022.
Pētījums	Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījums
PKPP	profesionālās kompetences pilnveides programma
PMP	priekšlaicīga mācību pārtraukšana
Projekta starprezultātu novērtējuma pētījums	Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" ietekmes pušu iesaistes, informētības un starprezultātu novērtējuma pētījums, kas tika veikts no 2019. gada 23. septembra līdz 2020. gada 20. februārim
Projekts vai projekts "Pumpurs"	Eiropas Sociālā fonda projekts Nr.8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai"
starprezultātu novērtējuma periods	projekta "Pumpurs" starprezultātu novērtējuma pētījumā aptvertais periods: 16.03.2017.–30.06.2019.
SP	projekta "Pumpurs" sadarbības partneri

Kopsavilkums

“Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (turpmāk – Projekts vai projekts “Pumpurs”) ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījuma izstrādes ekspertu pakalpojumi” gala ziņojums (turpmāk – Pētījums) ir izstrādāts no 2023. gada 23. janvāra līdz 21. jūlijam. Pētījumu pēc Izglītības kvalitātes valsts dienesta (turpmāk – IKVD) pasūtījuma izstrādājis SIA “Dynamic University”.

Pētījums tiek īstenots ar nolūku novērtēt Projektā sasniegtos rezultātus, to ietekmi un ilgtspēju, kā arī identificēt rekomendācijas Projekta mērķu ilgtspējas nodrošināšanai pēc Projekta īstenošanas noslēguma atbilstoši izvirzītajiem Projekta un izglītības nozares rīcībpolitikas mērķiem. Lai to nodrošinātu, Pētījuma ietvaros tika veikta gan sekundāro un Projekta īstenošanas laikā uzkrāto datu analīze, gan primāro datu ieguve un analīze, tajā skaitā: (1) kvantitatīvās aptaujas, aptverot trīs Pētījuma uzdevumam svarīgas mērķa grupas (izglītības iestāžu pārstāvji; pašvaldību pārstāvji; vecāki un aizbildņi, arī vecāki / aizbildņi, kuru bērni nepiedalās Projektā); (2) gadījumu izpēti trīs Latvijas pašvaldībās (Rīgas valstspilsēta, Tukuma novads un Cēsu novads), kuru ietvaros norisinājās gan fokusgrupas diskusijas ar pedagogiem, vecākiem / aizbildņiem, izglītojamiem un izglītības iestāžu vadītājiem, gan padziļinātas intervijas ar Projektā iesaistītajām un ieinteresētajām pusēm; (3) notika intervijas ar Projektā tieši iesaistītajiem darbiniekiem, nozares ekspertiem un amatpersonām nacionālā un pašvaldību līmenī.

Projekta tiešā mērķa grupa ir vispārīzglītojošo skolu skolēni, kas mācās 1. – 12. klasē (Projekta īstenošanas periodā līdz 2021./2022. mācību gada 1. semestrim 5. – 12. klase), un profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestāžu, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, izglītojamie, kas mācās 1. – 4. kursā.

Līdz 2022. gada decembrim Projektā iesaistījušās 599¹ izglītības iestādes no 41 pašvaldības, kas veido 95 % no 43 Latvijas pašvaldībām.

Pētījuma rezultāti liecina, ka priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas (turpmāk – PMP) problemātika tiek vērtēta kā nozīmīga gan pašvaldību, gan izglītības iestāžu pārstāvju skatījumā, uz to kā ļoti nozīmīgu vai drīzāk nozīmīgu norāda vairāk kā 90 % respondentu.

¹ 599 izglītības iestādes – pamatojoties uz pārskatu “Maksājumu pieprasījums”, kas atspoguļo izglītības iestāžu skaitu, kas iesaistījušās Projektā uz 31.12.2022. Iesaistīto izglītības iestāžu skaits tiks koriģēts līdz Noteikumu 32.punktā noteiktajam Projekta īstenošanas termiņam – 2023. gada 31. decembrim.

Augstu tiek vērtēts Projektā īstenoto pasākumu nozīmīgums un lietderība PMP mazināšanā (96 % aptaujāto pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvju uzskata tos par nozīmīgiem).

Projekta īstenošanas laikā līdz 2022. gada decembrim ir izstrādāti un īstenoti 93 497 individuālie PMP riska mazināšanas plāni un atbalsta pasākumi, pārsniedzot darbības rezultātus par 45 %. Biežāk sastopamie (80 %) atbalsta pasākumi dalījumā pēc riska veida ir bijuši ar mācību darbu un izglītības iestādi saistītie riski.

Lai veidotu atbalstošu mācību vidi, līdz 2022. gada decembrim ir izstrādāti visi Projektā plānotie septiņi metodiskā atbalsta līdzekļi, īstenotas 10 no 11 iecerētajām konferencēm, nodrošinātas 1052 (79 % no plānotā) supervīzijas pedagogiem un atbalsta personālam, izstrādātas 10 paredzētās profesionālās kompetences pilnveides programmas, kā arī īstenotas 469 (71 % no plānotā) darbnīcas izglītības iestādēs par PMP pasākumu īstenošanu.

Ņemot vērā, ka viens no PMP iemesliem ir saistīts ar ekonomiskajiem riskiem, Projekta ietvaros 2724 izglītojamajiem tika sniegts atbalsts transporta pakalpojumu izdevumu kompensācijai, 2581 izglītojamajam nodrošinātas naktsmītnes dienesta viesnīcā vai internātā, savukārt ēdināšanas pakalpojumi nodrošināti 8740 izglītojamajiem. Savukārt individuālie mācību līdzekļi nodrošināti 191 profesionālās izglītības iestāžu izglītojamam un individuālas lietošanas priekšmeti – 59 PMP riskam pakļautajiem izglītojamajiem.

Projekts ir veicinājis iesaistīto pušu informētību un izpratni par PMP jautājumiem, pedagogi ir pilnveidojuši prasmes un iemaņas darbā ar PMP riskam pakļautajiem izglītojamajiem, t.sk. attīstījuši sadarbības kompetenci gan strādāt individuāli ar izglītojamo, gan ar kolēģiem – pedagogiem, atbalsta personālu, citiem speciālistiem. Projekta īstenošanas laikā ir meklēti risinājumi papildu cilvēkresursu piesaistei, piemēram, aicinot mācību priekšmetu konsultāciju nodrošināšanā iesaistīties pensionējušos pedagogus. Šo praksi ir ieteicams izvērtēt un izmantot arī turpmāk, lai risinātu pedagogu kapacitātes jautājumus īsā vai vidējā termiņā.

Projekta ietvaros ir atbalstītas jauniešu NVO iniciatīvas, kas palīdzējis aktualizēt mācību pārtraukšanas problēmu pušu jauniešu vidū, jauniešiem uzrunājot jauniešus iesaistīties dažādās ārpus skolas aktivitātēs, sekmējot neformālo un ikdienējo mācīšanās pieredzi. Līdz 09.02.2023. noslēgušies 514 jaunatnes iniciatīvu projekti jeb 92 %, savukārt 44 projekti vēl tiek īstenoti līdz 2023. gada augusta beigām.

Projekts ir stiprinājis sadarbību starp pašvaldību, izglītības iestādēm, pedagogiem, atbalsta personālu un izglītojamo ģimenēm, kas ir palīdzējis identificēt izglītojamos ar risku pārtraukt mācības un sniegt viņiem individuālu atbalstu. Projekta laikā ir izdevies paplašināt visu pušu izpratni par sadarbības nozīmi PMP jautājumu risināšanā, tomēr darbs pie visu pušu jēgpilnas

un sistemātiskas iesaistes un motivācijas rīkoties ir turpināms, veidojot visaptverošus un uz rezultātu vērstus sadarbības mehānismus.

Pētījums sniedz rekomendācijas izglītības iestāžu, pašvaldību un nacionālā līmenī sistēmiskas sadarbības veidošanai un attīstīšanai starp visām iesaistītajām pusēm, aktivizējot izglītības ekosistēmas pieeju un visas skolas konceptu.

Ņemot vērā pasaules praksi, turpmāk PMP prevencijas darbā jāattīsta un jāstiprina universālo PMP riska novēršanas pasākumu loma, īpaši pievēršot uzmanību agrīnai PMP risku identificēšanai un novēršanai, tādējādi mazinot PMP gadījumu skaitu, kad kā atbalsta līdzeklis jāpiemēro individuālās konsultācijas, kuras Projekta ietvaros ir bijušas nozīmīgas, bet resursu ziņā ietilpīgas. Lielāks uzsvars jāliek uz diferencētas mācību pieejas īstenošanu un drošas, iekļaujošas vides veidošanu skolā. Kā alternatīvu risinājumu individuālajām konsultācijām var izvērtēt atbalsta sniegšanu – konsultācijas pāros vai nelielās grupās (trīs līdz četri izglītojamie).

Daļa aktivitāšu pēc Projekta beigām ir turpināmas esošo finanšu resursu ietvaros, adaptējot tās izglītības iestāžu un pašvaldību līmenī un pielāgojot esošajām praksēm un iespējām, paaugstinot pedagogu motivāciju darbam ar PMP jautājumiem, stiprinot starp institūciju sadarbību, veidojot ciešāku skolas un vecāku mijiedarbību un sekmējot izglītojamo aktīvāku iesaisti un līdzatbildību mācību procesā un lēmumu pieņemšanā. Būtiski ir turpināt sabiedrības, īpaši tiešo mērķa grupu, informēšanu par PMP riskiem un izglītības lomu un nozīmi.

Projekta komponentes ir nozīmīgas ne tikai PMP risku mazināšanai, bet to potenciāls ir izmantojams arī izglītības satura reformas ieviešanai, tai skaitā, iekļaujošas izglītības attīstībai, drošas skolas veidošanai un skolas kā mācīšanās organizācijas stiprināšanai.

1. Ievads

Eiropas Sociālā fonda (turpmāk – ESF) projekts Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (turpmāk – Projekts vai projekts “Pumpurs”) Latvijas izglītības telpā (visos Latvijas reģionos) tiek īstenots kopš 2017. gada 16. marta, lai mazinātu to izglītojamo skaitu, kas pārtrauc mācības. Projektā līdz tā noslēgšanās brīdim, 2023. gada 31. decembrim, paredzēts iesaistīt vismaz 80% pašvaldību, aptverot ne mazāk kā 665 vispārējās un profesionālās izglītības iestādes. Attiecinot novērtējuma periodā Projektā iesaistīto izglītības iestāžu skaitu (t.i. 599 iestādes) pret 2021. gada (2021./2022. mācību gada (turpmāk – m.g.) sākums) faktisko izglītības iestāžu skaitu Latvijā, var secināt, ka Projekts 2022. gada beigās ir sasniedzis 86 % no sākotnēji izvirzītā mērķa.

Projektu īsteno Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – IKVD), tā administrēšanu un īstenošanu nodrošina Projekta vadības grupa (turpmāk – Projekta komanda).

Projekta kopējais attiecināmais finansējums saskaņā ar projekta “Pumpurs” maksājuma pieprasījuma atskaites nr. 26, C sadaļas, attiecināto izdevumu kopsavilkumu ir 36 131 036,62 eiro², t. sk. ESF finansējums 30 711 381,10 eiro (85%) un valsts budžeta finansējums 5 419 655,52 eiro (15%).

Projekta īstenošana notiek visos Latvijas reģionos laika posmā no 2017. gada 16. marta līdz 2023. gada 31. decembrim.

Projekta ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījums tiek īstenots ar nolūku novērtēt Projektā sasniegtos rezultātus, to ietekmi un ilgtspēju, kā arī identificēt rekomendācijas Projekta mērķu ilgtspējas nodrošināšanai pēc Projekta īstenošanas noslēguma atbilstoši izvirzītajiem Projekta un izglītības nozares rīcībpolitikas mērķiem.

Informācija par Projektu

Projekta mērķis ir samazināt PMP riskus īstenojot preventīvus un intervences pasākumus.

Sākotnēji kā Projekta mērķa grupas tika izvirzīti vispārīzglītojošo izglītības iestāžu izglītojamie no 5. līdz 12. klasei, kā arī profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi no 1. līdz 4. kursam un to vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas. Papildus tam, sākot no 2021./2022. m.g. 1. semestra Projekta mērķa grupa ir arī 1.-4. klašu izglītojamie.

² Dati no IKVD maksājumu pieprasījumu atskaites (MP_26)

Projekta pasākumi vērsti uz agrīnu neattaisnoto kavējumu un mācību pārtraukšanas risku problēmas diagnostiku un risinājumiem, lai savlaicīgi novērstu situācijas, kas nākotnē prasītu daudz vairāk resursu un varētu būt mazāk efektīvas. Kaut arī problemātikas centrā ir izglītojamais ar risku pārtraukt mācības, tomēr svarīgi atzīmēt, ka Projekts veicina ilgtspējīgas sadarbības sistēmas veidošanu starp pašvaldību, izglītības iestādēm, pedagogiem, atbalsta personālu un izglītojamo vecākiem vai pārstāvjiem, lai laikus identificētu riska grupas izglītojamos un sniegtu viņiem personalizētu un vajadzībās balstītu atbalstu (t. sk. pedagogu un atbalsta personāla konsultācijas, izdevumu kompensācijas par transportu, ēdināšanu, dienesta viesnīcu, u.c.). Papildus tam, Projekta ietvaros tiek sniegts nozīmīgs atbalsts pedagogiem, proti, tiek īstenoti profesionālās pilnveides pasākumi, tiek nodrošinātas supervīzijas pedagogiem un atbalsta personālam, ir izstrādāti metodiskie līdzekļi, kā arī tiek atbalstītas jauniešu NVO iniciatīvas, lai aktualizētu mācību pārtraukšanas problēmu pašu jauniešu vidū. Tāpat Projekta īstenošanas ietvaros tiek īstenota informatīvā kampaņa, ir izveidota vienota datu bāze, kas nodrošina regulāru informācijas apmaiņu valsts, pašvaldības un izglītības iestādes līmenī un attiecīgi nodrošina statistiku, kā arī ļauj ilgtermiņā izvērtēt īstenoto pasākumu efektivitāti, un notiek darbs pie interaktīva rīka izveides PMP risku novērtēšanai un vadīšanai.

Projekts ir viens no apjomīgākajiem, resursu ietilpīgākajiem un nozīmīgākajiem Eiropas Savienības (turpmāk – ES) struktūrfondu pašlaik īstenotajiem projektiem izglītības jomā Latvijā. Projekts tiek īstenots 81 mēneša periodā no 2017. gada marta līdz 2023. gada decembrim, un Pētījums, savukārt, aptver 70 mēnešus (t.i. 86%) no visa Projekta norisei paredzētā perioda.

Informācija par Pētījumu

Pētījuma galvenais mērķis ir, balstoties uz oriģināliem kvalitatīviem un kvantitatīviem datiem, sagatavot ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījuma metodoloģiju un veikt padziļinātas ekspertīzes pētījumu, lai analizētu un novērtētu Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” ietekmi, novērtētu esošā regulējuma īstenošanu un sasniegtos rezultātus, kā arī sagatavotu pierādījumos balstītus priekšlikumus un pētījuma metodoloģiju Projekta *ex-post* nosacījumu izpildei. Pētījuma kontekstā izvirzīti šādi mērķi:

1. novērtēt Projekta regulējuma īstenošanu un sasniegtos rezultātus;
2. analizēt un novērtēt Projekta sasniegto rezultātu ietekmi un ilgtspēju, tai skaitā izglītības rīcībpolitikas kontekstā;
3. veikt Projektā ieinteresēto un iesaistīto pušu (mērķauditoriju) iesaistes, informētības un viedokļa novērtējumu;

4. sagatavot pierādījumos balstītus priekšlikumus un rekomendācijas Projekta *ex-post* nosacījumu izpildei, t.sk. Projekta mērķu ilgtspējas nodrošināšanai pēc Projekta īstenošanas noslēguma atbilstoši izvirzītajiem Projekta mērķiem un izglītības nozares rīcībpolitikas mērķiem.

Lai sasniegtu minētos mērķus, īpaši būtiska ir Projektā iesaistītā tiešā mērķauditorija – izglītojamie. Tāpat, uzmanība pievērsta Projektā iesaistītajai pastarpinātai mērķauditorijai (pedagogi, vecāki, izglītības rīcībpolitikas veidotāji, Projekta veidotāji un īstenotāji, tai skaitā, pašvaldības (sadarbības partneri), izglītības pārvaldes, skolu administrācija).

Projekta ietekmes pušu iesaistes, informētības un noslēguma novērtējuma pētījums ir nozīmīgs gan PMP risku mazināšanas kontekstā, gan izglītības rīcībpolitikas ilgtspējas kontekstā.

Pētījumā aptvertais periods ir no 2017. gada 16. marta līdz 2022. gada 31. decembrim (turpmāk – novērtējuma periods). Papildus tam minams, ka 2019./2020. gadā tika īstenots Projekta starprezultātu novērtējuma pētījums, kas aptvēra 27 mēnešus (t.i. no 2017. gada 16. marta līdz 2019. gada 30. jūnijam) no visa Projekta norisei paredzētā perioda.

1.3. Rīcībpolitikas konteksts

Mācību pārtraukšana visbiežāk nav spontāns lēmums, bet gan ilgstošs process, kura pazīmes var identificēt vienu līdz trīs gadus pirms mācību pārtraukšanas.³ Iemesli, kāpēc izglītojamie priekšlaicīgi pārtrauc mācības, ir individuāli un kompleksi, taču PMP risku identificēšanā primāri uzmanību jāpievērš tādām pazīmēm kā izglītības iestādes apmeklējuma kavējumi, izglītojamo uzvedība un mācību sasniegumi.

Ilgstošu neattaisnotu kavētāju kopējais īpatsvars 2019./2020. m.g. 1. semestrī⁴ bija 1,4 %.⁵ Lielākais neattaisnotu kavētāju skaits un īpatsvars ir profesionālās izglītības programmās. Biežākie izglītības iestāžu minētie neattaisnotu kavējumu iemesli ir mācību motivācijas trūkumus, veselības un ģimenes problēmas. OECD PISA 2018 pētījums liecina, ka kavējumu (skolēns neapmeklē skolu bez attaisnojoša iemesla visu dienu, dažas stundas vai

³ National Dropout Prevention Center (2007), pieejams: <http://dropoutprevention.org/wp-content/uploads/2015/05/DropoutRiskFactorsandExemplaryProgramsFINAL5-16-07.pdf>

⁴ 2019./2020. m.g. 2. semestrī izglītības iestādes atzīmējušas būtiski mazāk kavētāju, taču pandēmijas ierobežojumu un attālināto mācību laikā būtiski mainījās kavējumu, tostarp neattaisnoto kavējumu, fiksēšanas / uzskaites kārtība.

⁵ IKVD (17.07.2020.), "Ziņojums Par vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamo ilgstošiem neattaisnotiem kavējumiem un rīcību to novēršanai 2019./2020. mācību gadā". Uz šī Pētījuma izstrādes brīdi jaunāks ziņojums par izglītojamo kavējumiem nav pieejams.

ierodas skolā ar nokavēšanos) līmenis Latvijā ir ievērojami augstāks nekā vidēji OECD valstīs.⁶ Salīdzinot ar PISA 2015 rezultātiem, kavējumu biežums Latvijā ir pieaudzis. Kavējumi būtiski pazemina izglītojamo mācību sasniegumus.

Cita satraucoša parādība Latvijā ir skolēnu pāridarījumu (t.sk. izsmiešana, draudēšana, fiziski pāridarījumi u.c.) indekss. Pēc PISA 2018 skolēnu aptaujas datiem, Latvijas 15 gadīgie skolēni ieņem 1. vietu starp OECD un ES valstīm fizisku un emocionālu pāridarījumu skolās ziņā. Salīdzinot PISA 2015 un PISA 2018 rezultātus, pāridarījumu un kavējumu skaits un biežums Latvijas skolās ir pieaudzis, savukārt izglītojamo apmierinātības ar dzīvi līmenis – samazinājies.

PISA 2018 rezultāti apliecina, ka Latvijā pāridarījumu indekss, kavējumu biežums un skolēnu sniegums ir zemāks lauku skolās, salīdzinot ar pilsētu skolām. Arī mācības priekšlaicīgi pametušo 18-24 gadus vecu jauniešu īpatsvars būtiski atšķiras pilsētās un laukos: 2022. gadā PMP izglītojamo īpatsvars pilsētās bija 5,7 %, savukārt laukos – 8,7 %.⁷

Aktuālajos ES un nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentos, kas aplūkoti nākamajā sadaļā, akcentēta nepieciešamība nodrošināt piekļuvi kvalitatīvai izglītībai visiem izglītojamajiem, pēc iespējas mazinot sociālekonomisku faktoru ietekmi uz izglītības rezultātiem un panākot vismaz sekmīgu pamatizglītības iegūvi visiem izglītojamajiem. Izglītības iestādēs īpaša uzmanība ir jāpievērš labbūtībai kā galvenajam elementam, kas nodrošina izglītojamo mācību panākumus un mazina PMP riskus.

Eiropas līmeņa izglītības politikas mērķi un PMP prevencijas pasākumi

Eiropas Padomes (turpmāk – EP) rekomendācijas iniciatīvai “Ceļi uz panākumiem skolā” iesaka dalībvalstīm vēl vairāk nostiprināt integrētu un visaptverošu stratēģiju bērnu un jauniešu mācību sasniegumu veicināšanai, samazinot priekšlaicīgu mācību pamešanu un novēršot sociālekonomiskā statusa ietekmi uz mācību rezultātiem, kā arī attīstot iekļaujošu pieeju.⁸

⁶ LU (2019), “Latvija OECD starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2018”, pieejams: https://www.ipi.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Latvija_OECD_Starptautiskaj_a_skolenu_novertesanas_programma_2018.pdf

⁷ CSP dati.

⁸ EP rekomendācijas iniciatīvai “Ceļi uz panākumiem skolā” (28.11.2022.), pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H1209\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H1209(01)&from=EN)

Lai arī kopš 2010. gada PMP personu⁹ īpatsvars ES ir patstāvīgi samazinājies, 2021. gadā sasniedzot 9,7 % atzīmi un tādējādi izpildot stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi (10 %), tomēr daudzi izglītojamie joprojām priekšlaicīgi pamet mācības. Pastāv ievērojamas atšķirības PMP izglītojamo īpatsvara ziņā gan starp ES dalībvalstīm, gan arī dažādām izglītojamo grupām. Piemēram, starp izglītojamajiem, kas priekšlaicīgi pamet mācības, ir salīdzinoši vairāk jauni vīrieši, etniskās minoritātes (t. sk. romu), izglītojamie ar zemāku sociālekonomisko statusu, arī jaunieši, kas dzīvo lauku un attālos reģionos.

“Eiropas Padomes 2011. gada ieteikumu PMP mazināšanas ieviešanai” izvērtējumā, kas izstrādāts 2019. gadā, secināts, ka līdzšinējais ES politikas rīku kopums ir būtiski sekmējis PMP samazināšanos, tomēr ES dalībvalstīs ir nepieciešams turpināt attīstīt sistemātisku, saskaņotu un stratēģisku pieeju PMP novēršanā.¹⁰ Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) ziņojumā “Eiropas izglītības telpas izveide līdz 2025. gadam”¹¹ un tās ietvaros izstrādātās iniciatīvas “Ceļi uz panākumiem skolā” galvenās prioritātes ir panākt vismaz pamatprasmju apguvi visiem izglītojamajiem¹², samazināt PMP īpatsvaru izglītojamo vidū zem 9 % un uzlabot izglītojamo un pedagogu labbūtību izglītības iestādēs. Turpmākā PMP mazināšanas politikā ir jāliek lielāks akcents uz agrīnas prevencijas pasākumiem, kas ne tikai mazina PMP riskus, bet vienlaikus sniedz labumu pilnīgi visiem izglītojamajiem. Vienlaikus efektīva PMP novēršanas stratēģijai ir jāietver arī pielāgotas, mērķorientētas pieejas izglītojamo grupām, kurām ir nepieciešama papildu uzmanība un atbalsts, piemēram, izglītojamajiem ar nelabvēlīgu sociālekonomisko statusu, migrantu, bēgļu, romu izcelsmes izglītojamajiem, izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, u.tml. PMP mazināšanas stratēģija ir jābalsta uz strukturētu sadarbību starp dalībniekiem, kuri pārstāv dažādas politikas jomas, pārvaldības un izglītības pakāpes, tai būtu jāsaņem atbilstošs finansējums un jāpievieno skaidrs īstenošanas un izvērtēšanas plāns. Sistēmas līmenī ir vajadzīga politikas pasākumu konsekvence, koordinēšana starp dažādām politikas jomām (piem., jaunatne, veselība, kultūra, sociālie pakalpojumi, nodarbinātība, mājoklis, tieslietas, migrācija un integrācija) un efektīva sadarbība starp iesaistītajām pusēm

⁹ ES termins “priekšlaicīga mācību pārtraukšana” tiek attiecināts uz 18–24 g.v. personām, kuru iegūtās izglītības līmenis ir pamatzglītība vai zemāks un kuri vairs nemācās, nav iesaistītas tālākizglītības vai apmācību programmās, un to īpatsvaru atbilstošās vecuma grupas iedzīvotāju kopskaitā; kopš 2020. gada termins “priekšlaicīga mācību pārtraukšana” aizstāts ar “priekšlaicīga izglītības un apmācības pārtraukšana”.

¹⁰ Eiropas Padomes 2011. gada rekomendāciju par priekšlaicīga mācību pārtraukšanas mazināšanu ieviešanas izvērtējums (*Assessment of the Implementation of the 2011 Council Recommendation on Policies to Reduce Early School Leaving*), 2019, Pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/72f0303e-cf8e-11e9-b4bf-01aa75ed71a1/language-en>

¹¹ EK paziņojums “Eiropas Izglītības telpa līdz 2025. gadam” (2020), pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0625&from=LV>

¹² Kvalifikācijas pamatlīmenis attiecas uz ESAO PISA apsekojuma 2. līmeni jeb pamatzglītības otro posmu (pamatskolas izglītība/ISCED 2. līmenis).

visos līmeņos (valsts, reģionālā, pašvaldības, iestādes), lai nodrošinātu saskaņotu atbalstu izglītojamajiem un to ģimenēm. Izglītības iestāžu līmenī ir jāsekmē “visas skolas” pieeja, kas darbības jomās (mācīšana un mācīšanās, plānošana, pārvaldība utt.) iesaista visus dalībniekus (izglītojamies, pedagogus, iestāžu vadītājus, vecākus un ģimenes, vietējās kopienas). Turpmākā PMP prevencijas politikā ir jātiecas izmantot interešu un neformālās izglītības, kā arī mākslas un kultūras pasākumu potenciālu PMP risku mazināšanā.

Nodrošinot to, ka finansējuma izmantošana atbilst izvēlētajiem mērķiem un stratēģijai, EK mudina pārdomāti izmantot ES fondu sniegtās iespējas, lai veicinātu, atbalstītu un iespējotu iekļaušanu, taisnīgumu un labbūtību izglītībā: Erasmus+, Atveseļošanās un noturības mehānisms, Eiropas Sociālais fonds Plus, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, programma “Digitālā Eiropa”, programma “Apvārsnis Eiropa”, tehniskā atbalsta instruments, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds utt. Tāpat tiek rekomendēts izmantot ES sadarbības rīkus, tiešsaistes platformas un kopienas, kas paredzētas izglītības nodrošināšanai, tostarp eTwinning, jauno Eiropas skolu izglītības platformu, Erasmus+ Alumni, Cedefop vēstniekus PMP problēmas risināšanai.

Iekļaušana ir viena no galvenajām Erasmus+ prioritātēm 2021.-2027. gadu periodā. Erasmus+ programma atbalsta iekļaušanas pārrobežu projektus izglītības jomā, kuru mērķis ir novērst nesekmību un PMP. Programma arī ietver konkrēto politikas prioritāti – novērst mācīšanās trūkumus, izglītības priekšlaicīgu pamešanu un pamatprasmju vāju apguvi, ļaujot ieinteresētajām personām saņemt Erasmus+ finansējumu politikas ieteikumu īstenošanai.

Izglītības politikas mērķi un PMP prevencijas pasākumi Latvijā

Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam plānotās rīcībpolitikas iniciatīvas rīcības ir vērstas uz šķēršļu mazināšanu, kas mazina piekļuvi kvalitatīvai izaugsmei, īpaši norādot uz atbalsta nepieciešamību izglītojamajiem, kas ir sociāli nelabvēlīgākā situācijā, piemēram, izglītojamie ar speciālām vajadzībām, izglītojamajiem no nabadzības un/vai sociālās atstumtības riskam pakļautām ģimenēm, remigrējušiem un imigrantu bērniem, romu tautības izglītojamajiem. Pamatnostādņu periodā plānots īstenot atbalsta pasākumus nelabvēlīgā situācijā nonākušiem bērniem un jauniešiem, t. sk. preventīvus un intervences pasākumus PMP riska mazināšanai. Saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem 2022. gadā Latvijā 18-24 gadus vecu jauniešu īpatsvars, kas neturpina izglītību bija 6,7 %. Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam sasniedzamā mērķa vērtība ir 5 %. Nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentos aktualizēta nepieciešamība un plānotas rīcības arī nepilngadīgo, kuri bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādes, skaita samazināšanai,

ņirgāšanās izskaušanai izglītības iestādēs, kā arī 15–24 gadus vecu personu, kuras nav iesaistītas izglītībā vai darba tirgū (NEET), īpatsvara pazemināšanai. Politikas plānošanas dokumentos atrodami PMP un to saistītie aspekti ir apkopoti 1.3.1. tabulā.

1.3.1. tabula

“Ar PMP prevenciju saistītie pasākumi nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentos”.

Avots: Autoru apkopots

Politikas plānošanas dokuments	Ar PMP prevenciju saistītie pasākumi
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam ¹³	Dokumentā uzsvērtā nepieciešamība samazināt PMP, nosakot mērķi līdz 2030. gadam samazināt “pirms laika skolu pametušo īpatsvaru” līdz mazāk nekā 10 %.
Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam ¹⁴	<p>Rīcības virziens “Izglītība ekonomikas izaugsmei” paredz stiprināt profesionālās izglītības prestižu un kvalitāti un kā mērķa indikatoru izvirza samazināt 15–24 gadus vecu personu, kuras nav iesaistītas izglītībā vai darba tirgū (NEET), īpatsvaru no 7,8 % (2021. g.) līdz 6,0 % (2027. g.).</p> <p>Rīcības virziens “Iekļaujoša izglītības vide” paredz nodrošināt preventīvus un intervences pasākumus PMP riska samazināšanai, individuālus un institucionālus atbalsta pasākumus sociāli ekonomiskiem riskiem un pāridarīšanai pakļautiem izglītojamajiem, kā arī veicināt sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu un jauniešu ar PMP risku iesaistīšanu ārpus formālās izglītības pasākumos; rīcību mērķis ir samazināt 18-24 gadus vecu iedzīvotāju, kuriem nav vidējās izglītības un kuri neturpina mācības, īpatsvaru no 8,3 % (2021. g.) līdz 5,0 % (2027. g.).</p>
Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam ¹⁵	<p>Izglītības attīstības pamatnostādnes ir vērstas uz šķēršļu mazināšanu, kas mazina piekļuvi kvalitatīvai izaugsmei un akcentē atbalsta nepieciešamību sociāli nelabvēlīgā situācijā esošiem izglītojamajiem. Kā viens no būtiskajiem izaicinājumiem izglītības sistēmā Latvijā pamatnostādnes identificēta nepietiekami iekļaujoša un emocionāli nedroša vide izglītības iestādēs un nevienlīdzīgas izglītības iespējas pilsētās un laukos. Pamatnostādnes ietver vairākus uzdevumus, kuri tieši vai pastarpināti ir attiecināmi uz PMP risku mazināšanu un PMP prevenciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.1.1. uzdevums “Nodrošināt iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos” paredz nodrošināt atbalsta pasākumus nelabvēlīgā situācijā nonākušiem bērniem un jauniešiem, t.sk. preventīvus un intervences pasākumus PMP riska mazināšanai, kā arī uzlabot piekļuvi interešu izglītībai u.c. ārpus formālās izglītības pasākumiem sociālā riska izglītojamajiem; nozīmīga prioritāte ir arī romu tautības izglītojamo iesaistei izglītībā. ▪ 3.1.3. uzdevums “Nodrošināt individuālo kompetenču attīstību” paredz veicināt kultūras pasākumu pieejamību ikvienam izglītojamajam.

¹³ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, pieejams: <https://pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/latvijas-ilgtspējīgas-attistibas-strategija>.

¹⁴ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam, pieejams: https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf.

¹⁵ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam>.

Politikas plānošanas dokuments	Ar PMP prevenciju saistītie pasākumi
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.2.2. uzdevums “Stiprināt kopienas mēroga sadarbību (pašvaldības ietvaros) indivīda izaugsmei” paredz nodrošināt atbalsta pasākumus izglītojamajiem, attīstīt pašvaldības koordinētu starpinstītūciju sadarbības sistēmu, procesus un procedūras, iesaistot izglītības iestādes, pašvaldības dienestus, vecākus un citus kopienas locekļus, lai mērķtiecīgi koordinētu pieejamo atbalstu izglītojamo mācīšanās sekmēšanai PMP riskam pakļautiem izglītojamiem u.c. nelabvēlīgā situācijā esošām mērķa grupām.
<p>Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādņu 2022.-2027. gadam¹⁶</p>	<p>Pamatnostādnes aptver virkni horizontālu un pārnozaru attīstības virzienu bērnu, jaunatnes un ģimenes politikas jomā, t.sk. bērnu un jauniešu attīstības vajadzību nodrošināšana, agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas izveide, bērnu un jauniešu psiholoģiskā un emocionālā labklājība, darba ar jaunatni sistēmas attīstība, u.c. Pamatnostādnes ietver vairākus uzdevumus, kuri tieši vai pastarpināti ir attiecināmi uz PMP risku mazināšanu un PMP prevenciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Būtisks pamatnostādņu uzdevums ir agrīna preventīvā atbalsta sistēmas starpsektoriālā institucionālā un juridiskā ietvara radīšana sistēmiskai starpnozaru jautājumu koordinēšanai un īstenošanai, t.sk. veselības, izglītības, sociālās aizsardzības nozarēs. Rīcības virziens 1.1. “Agrīns preventīvs atbalsts veselīgai bērnu un jauniešu attīstībai” ietver agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas nostiprināšanu, bet arī izglītojošu programmu ieviešanu ģimenes pratības paaugstināšanai. ▪ Reaģējot uz Latvijā izplatīto vardarbību skolu vidē pamatnostādņu rīcības virziens 1.2. “Visa veida vardarbības izskaušana” paredz īstenot izglītojošus pasākumus izglītojamajiem par vardarbības atpazīšanu, izveidot vardarbības monitoringa sistēmu, kā arī mazināt vardarbību izglītības iestādēs. Pamatnostādnes definēti arī vairāki rezultatīvie rādītāji vardarbības mazināšanai izglītības iestādēs, piemēram 11, 13 un 15 gadus vecu skolēnu, kuri cietuši no skolasbiedru ņirgāšanās, īpatsvars samazinās no 22,3 % (2018. g.) līdz 20,5 % (2027. g.), no vardarbības izglītības iestādē vairākas reizes mēnesī cietušu 15 gadus vecu bērnu īpatsvars samazinās no 11 % (2018. g.) līdz 5 % (2028. g.). ▪ Rīcības virziena 1.5. “Samazināta bērnu vardarbība (..)” pasākumiem viens no izvirzītajiem rezultatīvajiem rādītājiem ir NPAIS reģistrēto nepilngadīgo, kuri bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi, skaita samazināšana no 196 (2019. g.) līdz 100 (2028. g.).

Covid-19 pandēmijas ietekmes mazināšanas pasākumi

Covid-19 pandēmija būtiski ietekmēja skolēnu mācību sasniegumus un tās laikā ievērojami pieauga pieprasījums pēc individuālām konsultācijām, pedagogu palīgiem klasēs un papildu atbalsta mācību satura apguvei. Attālinātais mācību process ir veicinājis situāciju, kad mācību viela ir apgūta daļēji, bērniem ir problēmas to apgūt patstāvīgi, tāpēc aizvien vairāk

¹⁶ Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības politikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam, pieejams: https://tapportal.mk.gov.lv/legal_acts/0f3187f2-7c1a-485f-bb9a-e7df5acc65c5.

skolēnu lūdz papildu individuālas konsultācijas un atbalstu mācību procesā, lai sasniegtu mācību mērķus.¹⁷

Lai sniegtu atbalstu skolēniem, mazinot Covid-19 pandēmijas radīto seku ietekmi uz mācību satura apguvi un iesaisti izglītībā, Izglītības un zinātnes ministrijai 2021./2022. mācību gada 1. semestrī papildus no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" tika piešķirts finansējums 1,582 milj. eiro apmērā, kā ietvaros tika nodrošinātas papildu individuālas konsultācijas un sniegts atbalsts bērnu individuālo kompetenču attīstībā.¹⁸ 73 % no šī finansējuma, t.i. 1,151 milj. eiro, paredzēti tieši individuālo konsultāciju nodrošināšanai valsts un pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un pašvaldību profesionālās izglītības iestādēs Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" ietvaros.

Finansējums individuālo konsultāciju īstenošanai izglītības iestādēs tika novirzīts IKVD, ņemot vērā tā pieredzi un praksi šāda atbalsta sniegšanā un nodrošināšanā, īstenojot projektu "Pumpurs".

¹⁷ Tiesību akta projekta "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija), <https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/c51eeb59-08ac-4ab8-b404-3a3d11ff005d>

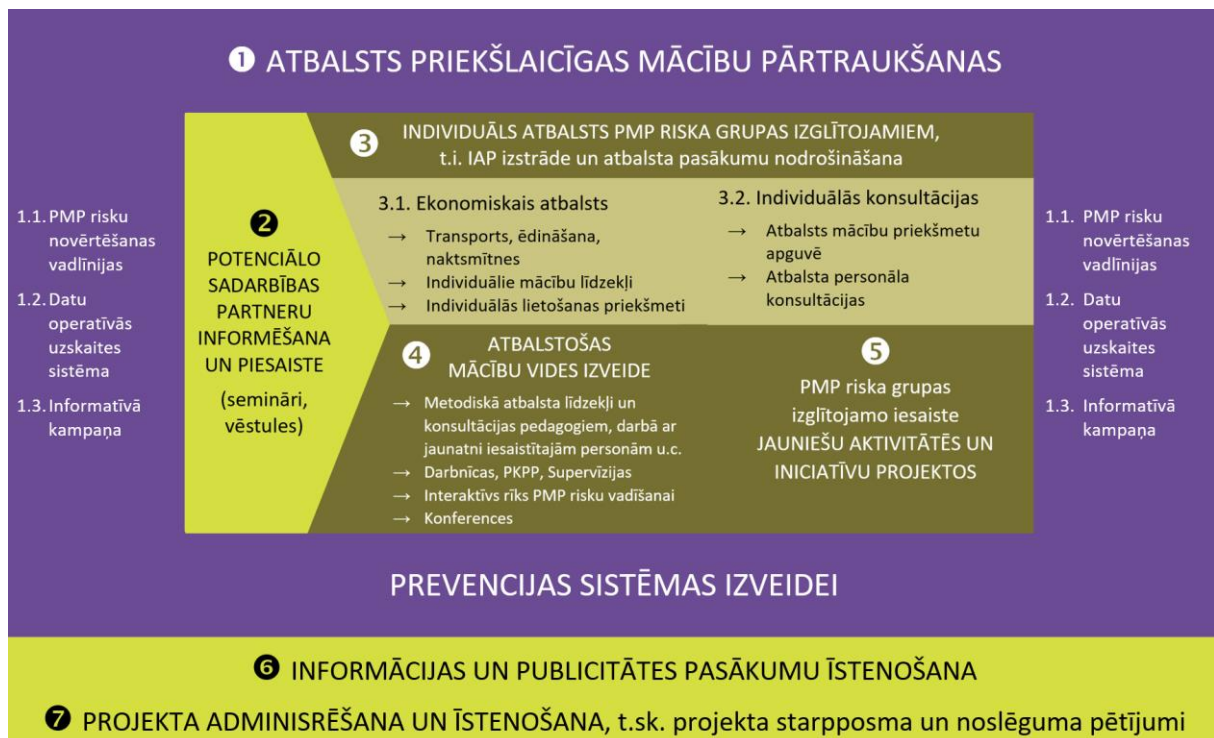
¹⁸ Ministru kabineta 2021. gada 2. novembra rīkojums Nr. 796 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"". Publicēts oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis", 4.11.2021., Nr. 214 <https://www.vestnesis.lv/op/2021/214.15>

2. Ietekmes izvērtēšanas modelis

2.1. Ietekmes un ilgtspējas izvērtēšanas ietvarstruktūra

Projekta “Pumpurs” mērķis ir samazināt bērnu un jauniešu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus, kopskaitā sniedzot atbalstu 665 izglītības iestādēm (t.sk. gan vispārējās, gan profesionālās izglītības iestādes). Projekta mērķa grupa ir vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 1. līdz 12. klasei, kā arī to profesionālās izglītības iestāžu un vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 1. līdz 4. kursam, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas.¹⁹

Lai sasniegtu šo mērķi, Projektu veido daudzpusīgs darbību kopums, kur papildus Projekta administrēšanas, īstenošanas un publicitātes aktivitātēm tiek īstenoti pasākumi gan ilgtspējīgai PMP prevencijas sistēmas un atbalstošas mācību vides izveidei, gan individuālu atbalsta plānu PMP riska grupā esošajiem izglītojamiem izstrādei un īstenošanai. Tādējādi tiek sniegts atbalsts gan Projekta primārajai mērķa grupai – izglītojamiem, gan citām iesaistītajām pusēm – pedagogiem, atbalsta personālam un speciālistiem, darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, izglītības iestāžu un pašvaldību pārstāvjiem un citiem izglītības darbiniekiem (skat. 2.1.1. attēlā “Projektā “Pumpurs” īstenoto darbību kopums”).

2.1.1. attēls “Projektā “Pumpurs” īstenoto darbību kopums”.

Avots: Autoru izstrādāts

¹⁹ Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 460 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" īstenošanas noteikumi". <https://likumi.lv/ta/id/283625>

Ņemot vērā projektā “Pumpurs” paredzēto (atbalstāmo) darbību kopumu un ar mērķi nodrošināt atbilstošu un pēctecīgu Projekta ietekmes un ilgtspējas izvērtējumu kā Projekta starpposmā, tā arī Projekta noslēgumā, ir izstrādāta Pētījuma īstenošanas ietvarstruktūra, paredzot, ka tā nodrošina iespēju vērtēt Projekta rezultātu atbilstību izvirzītajiem Projekta mērķiem un sniedz atbildes uz galvenajiem Pētījuma uzdevumos izvirzītajiem jautājumiem:

1. Kādi ir Projektā sasniegtie darbības rezultāti gan Projekta mērķu, gan izglītības nozares rīcībpolitikas kontekstā?
2. Vai un kā Projekta īstenošanas aktivitātes (t. sk. īstenotie atbalsta pasākumi) ietekmē Projekta rezultātus un kā tie sekmē Projekta ilgtspējas nodrošināšanu?
3. Kādi ir priekšnoteikumi un nepieciešamās rīcības Projekta rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai?
4. Kā iesaistītās puses vērtē Projektu (iesaiste, informētība, ilgtspēja)?
5. Vai un kā Projekta materiāli, iesaistes (komunikācijas) kanāli, iesaistes (komunikācijas) procesi un izmantotās metodes atbilst Projekta mērķiem?
6. Vai informācija un vēstījumi par Projektu mērķauditorijām bijuši precīzi, saprotami un sasnieguši atbilstošās mērķauditorijas?
7. Vai informācija un vēstījumi par Projektu veicinājuši mērķauditoriju izpratni, iesaisti un atbilstošu rīcību?
8. Vai Projektā sasniegtie rezultāti veicina ilgtspējīgas sadarbības sistēmas veidošanu starp pašvaldību, izglītības iestādēm, pedagogiem un vecākiem PMP riska izglītojamo identificēšanai?
9. Vai Projektā sasniegtie rezultāti ļauj identificēt PMP riska izglītojamus?
10. Vai Projektā īstenotais atbalsts pedagogiem darba ar PMP izglītojamajiem ir jēgpilns un pietiekams?
11. Vai izveidotā datu bāze ir jēgpilns instruments praktiskam darbam ar PMP izglītojamajiem?
12. Vai ir kādi Projekta rezultāti, kurus nepieciešams pārskatīt/pilnveidot, jo netiek praktiski izmantoti, nav pietiekoši funkcionāli u. tml.?
13. Vai Projektā ir sasniegti kādi vēlami un nevēlami rezultāti, kas nozīmīgi ietekmē izglītības pakalpojumu pieejamību vai kvalitāti?
14. Kāda ir Projektā nodrošinātā ekonomiskā atbalsta nozīme un ietekme?
15. Kāda ir Projektā esošo izglītības iestāžu pieredzes ietekme uz citām (projektā neiesaistītajām) izglītības iestādēm vai to grupām?
16. Kāda ir Projekta finansēto Jaunatnes iniciatīvas projektu ietekme?

Zemāk, 2.1.2. attēlā “Pētījuma ietvarstruktūra”, vienkopus ir atspoguļoti projekta “Pumpurs” mērķi un mērķa grupas, kā arī veicamā Pētījuma mērķis, uzdevumi, dimensijas, mērķa grupas, metodes, ietekmes novērtējuma parametri un paredzamie rezultāti.

PROJEKTA “PUMPURS” IETEKMES PUŠU IESAISTES, INFORMĒTĪBAS UN NOSLĒGUMA NOVĒRTĒJUMA PĒTĪJUMS	
Projekta “Pumpurs” mērķi:	
<p><u>Mērķis:</u> Samazināt bērnu un jauniešu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus.</p>	<p><u>Projekta galveno darbību mērķi:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nodrošināt atbalstu PMP prevencijas sistēmas izveidei – atbalstīt un iedzīvināt sistēmisku pieeju darbam ar PMP izglītojamajiem pašvaldībās un izglītības iestādēs. 2. Nodrošināt atbalstu atbalstošas mācību vides izveidei PMP riska mazināšanai – rīkus, apmācības, supervīzijas un citus pasākumus, kā arī metodiskos materiālus pedagogiem, darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, pašvaldību darbiniekiem un citām iesaistītajām pusēm sistemātiskam darbam ar PMP izglītojamajiem. 3. Nodrošināt izglītojamajiem nepieciešamo individuālo atbalstu, ar ekonomiska atbalsta instrumentiem sekmējot izglītības pakalpojumu pieejamību, savukārt, ar konsultatīva atbalsta pasākumiem mazinot konkrētos individuālos PMP riskus. 4. Nodrošināt atbalstu PMP riska grupas izglītojamo iesaistei jauniešu aktivitātēs un iniciatīvu projektos ārpus formālās izglītības, tādējādi palielinot motivāciju turpināt izglītību un veicinot aktīvu līdzdalību viņu ikdienas dzīvē.
Projekta “Pumpurs” mērķa grupas:	
<p><u>Tiešā mērķa grupa:</u> ➔ Izglītojamie</p>	<p><u>Pastarpinātās mērķa grupas un iesaistītās puses:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Pedagogi ➔ Vecāki un aizbildņi ➔ Izglītības iestādes vadība un administrācija ➔ Pašvaldība un pašvaldības dienesti ➔ Jaunatnes organizācijas/darba ar jaunatni īstenotāji ➔ Projekta “Pumpurs” eksperti un koordinatori ➔ Izglītības nozares rīcībpolitikas veidotāji, Projekta īstenotāji un uzraugošās iestādes
Pētījuma mērķis un uzdevumi:	
<p><u>Mērķis:</u> ➔ Balstoties uz oriģināliem kvalitatīviem un kvantitatīviem datiem, pielāgot starprezultātu</p>	<p><u>Pētījuma uzdevumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Identificēt nozīmīgākos Projektā sasniegtos darbības un rīcībpolitikas rezultātus, izvērtēt to atbilstību izvirzītajiem Projekta mērķiem, izvērtēt to ietekmi uz mērķa grupām, kā arī ietekmi izglītības nozares rīcībpolitikas mērķu kontekstā;

<p>novērtējuma pētījuma metodoloģiju un veikt padziļinātas ekspertīzes pētījumu, lai analizētu un novērtētu Projekta “Pumpurs” ietekmi, novērtētu esošā regulējuma īstenošanu un sasniegtos rezultātus, kā arī sagatavotu pierādījumos balstītus priekšlikumus un rekomendācijas Projekta <i>ex-post</i> nosacījumu izpildei.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Izvērtēt Projekta informatīvos, iesaistes veicināšanas un komunikācijas materiālus un kanālus, kā arī sasniegtos komunikācijas rezultātus; ⇒ Izzināt iesaistīto pušu viedokļus par Projekta īstenošanas gaitu, informētību, saturiskajām un iesaistes komponentēm; ⇒ Sniegt rekomendācijas tiešo un pastarpināti iesaistīto mērķauditoriju informētības, iesaistes un komunikācijas materiālu, metožu un procesu pilnveidei; ⇒ Identificēt priekšnoteikumus Projekta rezultātu ilgtspējai, cita starpā izzinot, kas (kādi instrumenti) motivēs iesaistītās puses izmantot Projekta rezultātā radītos rīkus un resursus arī pēc Projekta noslēguma un tādējādi sekmēt Projektā izvirzīto mērķu ilgtspēju; ⇒ Izstrādāt rekomendācijas nepieciešamajiem pasākumiem (t. sk. atbalsta fokusa maiņai, rīcībpolitiku plānošanas dokumentu pilnveidei un izmaiņām normatīvajā regulējumā), lai sekmētu Projekta rezultātu ilgtspēju pēc Projekta noslēgšanās.
---	---

Pētījuma tēmas – dimensijas un apakšdimensijas:

<p>1.Tēma: ietekme</p> <ul style="list-style-type: none"> → Sasniegtie rezultāti un to ietekme uz rīcībpolitikas mērķiem. → Sasniegto rezultātu un īstenoto darbību atbilstība Projekta mērķiem. → Iesaistīto pušu viedokļi par Projekta īstenošanas gaitu, saturiskajām un iesaistes komponentēm. → Sasniegto rezultātu un īstenoto darbību ietekme uz mērķa grupām. 	<p>2.Tēma: informētība</p> <ul style="list-style-type: none"> → Informatīvo, iesaistes un komunikācijas materiālu pieejamība un ietekme. → Iesaistes un komunikācijas kanālu atbilstība un ietekme. → Iesaistīto pušu viedokļi par informētību un iesaistes komponentēm. 	<p>3.Tēma: ilgtspēja</p> <ul style="list-style-type: none"> → Iesaistīto pušu izpratne un motivācija rīkoties. → Izstrādāto resursu ilgtspēja. → Finanšu resursu ilgtspēja. → Sistēmiskas un starpinstitucionālas sadarbības ilgtspējas potenciāls.
--	--	--

Pētījuma mērķa grupas, metodes, ietekmes novērtējums un rezultāti:

<p>Pētījuma mērķa grupas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izglītojamie 2. Pedagogi un citi izglītības darbinieki 3. Vecāki, aizbildņi 4. Izglītības iestādes 5. Pašvaldības un pašvaldību dienesti 6. Jaunatnes organizācijas un 	<p>Pētījuma metodes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sekundāro datu apkopošana un analīze (t.sk. dokumentu un datu analīze, informatīvo materiālu analīze, publicitātes analīze). 2. Primāro datu ievākšana un analīze (t. sk. fokusgrupu diskusijas, intervijas, aptaujas, gadījumu izpēte, digitālo resursu analīze). 	<p>Ietekmes novērtējums:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Situācija pirms un pēc atbalsta pasākumiem. 2. Mērķa grupas viedoklis un vajadzību izpēte. 3. Informatīvo un iesaistes materiālu novērtēšana. 	<p>Pētījuma rezultāti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Apkopota un analizēta informācija par Pētījuma ietekmes dimensijām. 2. Apkopota un analizēta informācija par Projekta rezultātiem.
---	--	--	--

darba ar jaunatni īstenotāji 7. Izglītības rīcībpolitikas veidotāji un uzraugošās iestādes 8. Projekta eksperti un koordinatori	3. Iesaistīto pušu vajadzību izpēte un priekšlikumu analīze (t. sk. aptaujas, intervijas, gadījumu izpētes). 4. Iegūto datu analīze un sintēze konstruktīvu rekomendāciju sniegšanai.	4. Projekta rezultātu ilgtspējas novērtējums.	3. Konstruktīvas rekomendācijas turpmākai Projekta īstenošanai.
---	--	---	---

2.1.2. attēls “Pētījuma ietvarstruktūra”.

Avots: Autoru izstrādāts

2.2. Metodoloģija un izmantotās metodes

Pētījumā – gan starpziņojuma, gan gala ziņojuma izstrādes nolūkos – izmantots savstarpēji papildinošs kvalitatīvo un kvantitatīvo metožu kopums. Pētījumā ietverta gan sekundāro un projekta “Pumpurs” īstenošanas laikā uzkrāto datu analīze, gan primāro datu ieguve, apkopošana un analīze. Izmantotās metodes, to tvērums un pamatojums apkopots 2.2.1. tabulā “Izmantoto pētniecisko metožu kopsavilkums”.

2.2.1. tabula

“Izmantoto pētniecisko metožu kopsavilkums”.

Avots: Autoru izstrādāts

N.p.k.	Metode	Pētniecisko darbību izvērtējums
1.	Aptaujas	<p>Ar mērķi izzināt iesaistīto pušu viedokli par projekta “Pumpurs” rezultātiem, īstenošanas gaitu, informatīvo nodrošinājumu un ilgtspēju tika plānotas un līdz starpziņojuma izstrādei tika īstenotas kopškaitā 3 kvantitatīvas aptaujas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ izglītības iestāžu aptauja, kurā piedalījās 1247 izglītības iestāžu pārstāvji no 444 izglītības iestādēm, pārstāvēt 39 dažādas pašvaldības, t. sk. 84 respondenti no 35 profesionālās izglītības iestādēm, kurās laika posmā no 2017. gada marta līdz 2022. gada decembrim tiek īstenots projekts “Pumpurs”. Aptaujā kā respondenti ir piedalījušies projekta koordinatori, izglītības iestāžu vadītāji, pedagogi, atbalsta personāls, IAP sagatavotāji u.c. izglītības darbinieki. Aptaujas norises periods: 15.02.2023.-05.03.2023. Aptaujas rezultātu apskats pieejama šī ziņojuma 7.10. pielikumā “Aptauju rezultātu analīze”; ▪ projektā “Pumpurs” iesaistīto pašvaldību pārstāvju aptauja, kurā piedalījās 108 pārstāvji no 42 pašvaldībām, kurās laika posmā no 2017. gada marta līdz 2022. gada decembrim tiek īstenots projekts “Pumpurs”. Aptaujā ir piedalījušies Projekta koordinatori pašvaldībās, izglītības nodaļas vai pārvaldes vadītāji, metodiķi un speciālisti, sociālo dienestu pārstāvji, darba ar jaunatni speciālisti un citi, kas pašvaldības līmenī ir iesaistīti Projekta īstenošanā. Aptaujas norises periods: 15.02.2023.-05.03.2023. Aptaujas rezultātu apskats pieejama šī ziņojuma 7.10. pielikumā “Aptauju rezultātu analīze”; ▪ vecāku un aizbildņu aptauja, kurā kopumā piedalījās 1066 vecāki un aizbildņi. Aptaujā tika aicināti piedalīties gan vecāki, kuru bērni

N.p.k.	Metode	Pētniecisko darbību izvērtējums
		(aizbilstamie) ir projekta “Pumpurs” atbalsta saņēmēji, gan citu izglītojamo vecāki un aizbildņi. Aptaujas norises periods: 15.02.2023.-05.03.2023. Aptaujas rezultātu apskats pieejama šī ziņojuma 7.10. pielikumā “Aptauju rezultātu analīze”.
2.	Padziļinātas ekspertu intervijas	<p>Pētījumā kopumā īstenotas divpadsmit padziļinātas, daļēji strukturētas intervijas ar projekta “Pumpurs” īstenošanas komandu, izglītības politikas veidotājiem, kā arī ar izglītības jomas un komunikācijas jomas ekspertiem.</p> <p>Šī ziņojuma pielikumos pieejama detalizēta informācija par īstenojamajām un plānotajām intervijām: 7.2. pielikums “Interviju dalībnieki un interviju prioritārās tēmas”, 7.3. pielikums “Padziļināto interviju vadlīnijas”.</p>
3.	Statistikas datu analīze	<p>Statistikas datu sekundāra analīze, kas izmantota vairāku ar pētījuma priekšmetu saistītu aspektu izvērtējumā, tiek īstenota visa Pētījuma izstrādes periodā, apkopojot datus no šādiem avotiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ IKVD rīcībā esošie dati, kas atrodas Projekta Datu operatīvās uzskaites sistēmā vai maksājumu pieprasījumu dati; ▪ CSP dati par izglītības iestādēm un izglītojamajiem, kā arī dati par PMP Latvijā; ▪ IZM dati (t.sk., izglītojamo skaits, pedagogu skaits, dati par izglītojamo kavējumiem un citi izglītības iestāžu darbības dati), t.sk. izglītības dati, kas pieejami Latvijas atvērto datu portālā data.gov.lv.
4.	Dokumentu un informatīvo materiālu analīze	<p>Dokumentu un informatīvo materiālu analīze nodrošina, ka pētījumā tiek ņemts vērā tiesiskais, administratīvais un rīcībpolitikas konteksts, kā arī iepriekš veikto pētījumu gūtās atziņas, veidojot pamatotu un pēctecīgu izpratni par Projekta mērķiem, plānoto ietekmi un pieeju ietekmes mērīšanai. Dokumentu un informatīvo materiālu analīze, cita starpā, veido tiesiski un administratīvi pamatotu bāzi rezultātu interpretācijai un rekomendāciju izstrādei.</p> <p>Politikas plānošanas dokumenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eiropas izglītības telpas izveide līdz 2025. gadam; ▪ Eiropas Padomes rekomendācijas iniciatīvai “Ceļi un panākumiem skolā”; ▪ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam; ▪ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; ▪ Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022.–2027. gadam; ▪ Eiropas Savienības kohēzijas politikas programma 2021.–2027. gadam. <p>Ar Projekta “Pumpurs” īstenošanu tieši un netieši saistītā normatīvā bāze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 05.05.2016. rīkojums Nr. 286 “Par konceptuālo ziņojumu “Par politikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēmas risināšanai, lai nodrošinātu 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa “Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” ieviešanu”; ▪ Ministru kabineta 12.07.2016. noteikumi Nr. 460 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.4. specifiskā atbalsta

N.p.k.	Metode	Pētniecisko darbību izvērtējums
		<p>mērķa “Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” īstenošanas noteikumi”;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērnu tiesību aizsardzības likums; ▪ Jaunatnes likums; ▪ Izglītības likums; ▪ Vispārējās izglītības likums; ▪ Profesionālās izglītības likums; ▪ Ministru kabineta 01.02.2011. noteikumi Nr. 89. “Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi”; ▪ u.c. izglītības un sociālo jomu reglamentējošie dokumenti. <p>Informatīvie materiāli:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ drukātie informatīvie materiāli, preses relīzes, bukleti, vēstules u.c.; ▪ interneta resursi; ▪ informācija plašsaziņas līdzekļos; ▪ informatīvie materiāli jaunatnes iniciatīvu projektiem. <p>Citi dokumenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Metodoloģiskās vadlīnijas darbam projektā “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (8.3.4.0/16/I/001).
5.	Gadījumu izpētes	<p>Gadījuma izpēte Pētījuma otrajā posmā tika izmatota, lai apkopotu un analizētu Projekta īstenošanas pieredzi dažādās Latvijas pašvaldībās. Gadījumu izpētes mērķis ir izpētīt praktisko pieredzi, izzināt problēmu jomas un iespējamās risinājumus tālākai Projekta pilnveidei un ilgtspējas nodrošināšanai, kā arī validētu citos pētījuma posmos gūtās atziņas un veiktu padziļinātu iesaistīto pušu viedokļa izziņāšanu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gadījumu izpēte, izlasi veidojot saskaņā ar Pasūtītāju saskaņotiem kritērijiem, ir īstenota trijās pašvaldībās otrajā Pētījuma posmā; ▪ Papildus statistikas datu analīzei gadījumu izpētes ietvaros ir īstenotas kopskaitā 16 padziļinātas, daļēji strukturētas klātienē intervijas un 9 fokusgrupu diskusijas ar iesaistīto un ieinteresēto pušu pārstāvjiem (pašvaldības amatpersonām, pašvaldības dienestu pārstāvjiem, izglītības iestāžu pārstāvjiem, izglītojamajiem u.c.).
6.	Publicitātes un auditoriju analīze	<p><u>PUBLICITĀTES ANALĪZE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pētījuma izstrādes ietvaros publicitātes analīze tiek izmantota, lai apkopotu informāciju un analizētu Projekta komunikācijas ar tā mērķa auditorijām efektivitāti, tonalitāti un kvalitāti, kā arī, lai sniegtu priekšlikumus komunikācijas satura un kanālu izvēles pilnveidošanai. ▪ Publicitātes analīze veikta, izmantojot nacionālās informācijas aģentūras LETA mediju monitoringu par Projektu laika periodā no 2017. gada marta līdz 2022. gada decembrim, iekļaujot drukātos un tiešsaistes medijus. <p><u>AUDITORIJU ANALĪZE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Balstoties uz informāciju par mediju lietošanas paradumiem, kas uzkrāta KANTAR TNS monitoringos, tika veikta Projekta auditoriju (pamatā – izglītojamie un vecāki) analīze.

N.p.k.	Metode	Pētniecisko darbību izvērtējums
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tika izmantoti šādi KANTAR TNS monitoringi: <ul style="list-style-type: none"> ○ KANATAR TV Metri; ○ KANTAR TNS Latvia Digital; ○ KANTAR TNS Atlas.
7.	Digitālo resursu analīze	Lai palīdzētu novērtēt iesaistes, atgriezeniskās saites esamību un kvalitāti, ar mērķa auditorijām tika veikta Projekta digitālo resursu analīze, vērtējot projekta “Pumpurs” tīmekļa vietni (Google Analytics statistika, satura kvalitatīvais novērtējums un lietojamības novērtējums), vērtējot Projekta īstenotāju sociālo tīklu Facebook un Youtube kontos pieejamo statistiku, kā arī IKVD tīmekļa vietnes Projekta sadaļu.

Projekta “Pumpurs” noslēguma novērtējuma Pētījuma ierobežojumi

Kopumā Pētījuma ietvarstruktūrā izmantota pārdomāta un daudzpusīga metodoloģija, kas izstrādāta, ņemot vērā 2019./2020. gadā īstenotā starpposma novērtējuma Pētījuma metodoloģiju. Vienlaikus ir jāatzīmē vairāki ierobežojumi, kas jāņem vērā, interpretējot Pētījuma rezultātus un plānojot turpmākus pētījumus šajā jomā:

- Novērtējuma periods neietver visu Projekta īstenošanas periodu, jo Projekts turpinās līdz 2023. gada beigām;
- Administratīvi teritoriālā reforma, kuras rezultātā mainījās sākotnējais pašvaldību skaits un tvērums;
- Skolu tīkla reforma, kuras rezultātā samazinājās Latvijā esošais skolu skaits, kas attiecīgi ietekmē Projekta sasniegtos rezultātus;
- Projekta starpposma ziņojumā un gala ziņojuma novērtējuma (šī Pētījuma) rezultātus var salīdzināt tikai daļēji, gan iepriekš uzskaitīto ierobežojumus, gan arī ņemot vērā abu pētījumu atšķirīgo fokusu – starpposma ziņojumā izvērtēt esošo progresu un iespēju robežās veikt korekcijas sekmīgai Projekta turpināšana, novērtēt Projekta ilgtspēju un ietekmi pēc Projekta beigām;
- Pētījuma ietvaros nav veikti efektivitātes mērījumi Projektā īstenotajiem pasākumiem, jo pirms Projekta uzsākšanas nav bijis sākotnējais izvērtējums, kurā definēti galvenie veikspējas rādītāji.

3. Projekta rezultātu ietekmes analīze

Šajā nodaļā analizēta Projekta kopējā ietekme, apskatot īstenotās darbības (komponentes) un to savstarpējo mijiedarbību, sadarbības partneru iesaisti, finanšu izlietojumu, kā arī rīcībpolitikas rezultātus laika periodā no 2017. gada marta līdz 2022. gada decembrim. **Rezultātu analīze ļauj izdarīt secinājumus par Projekta īstenošanas gaitu un formulēt rekomendācijas, kuras ieteicams īstenot ilgspējas nodrošināšanai pēc Projekta noslēgšanās.** Projektā sasniegto rezultātu apkopojums ir iekļauts Pētījuma 7.6. pielikumā.

Nemot vērā, ka Projekts tiek turpināts arī 2023. gadā, pētījuma periodā sasniegto darbības rezultātu rādītāju vērtības dod iespēju indikatīvi novērtēt, vai un kādā apmērā izdosies kopumā sasniegt Projektā plānotās vērtības.

3.1. Sadarbības partneru – pašvaldību un izglītības iestāžu – iesaistes raksturojums (analīze no maksājumu pieprasījumiem)

Novērtējuma periodā Projektā iesaistījušās 599 izglītības iestādes no 41 pašvaldības, kas veido 95 % no 43 Latvijas pašvaldībām (skat. 3.1.1. tabulu). Izglītības iestāžu skaita ziņā sadalījums pa plānošanas reģioniem ir salīdzinoši proporcionāls, izņemot Rīgas reģionu, kurā reģiona izglītības iestādes apmeklē teju puse (47 %) no mērķa grupas izglītojamajiem, taču tikai 28 % no Projektā iesaistītajām iestādēm atrodas Rīgas plānošanas reģionā.

Līdz Projekta noslēgumam tika plānota 665 izglītības iestāžu iesaiste²⁰ jeb aptuveni 80 % no Projekta uzsākšanas gadā (2017./2018.m.g.) faktiskā izglītības iestāžu skaita – 834 izglītības iestādēm. Kopš Projekta uzsākšanas gada izglītības iestāžu skaits ir sarucis līdz 724 iestādēm jeb par 110 iestādēm. Ja Projekta sākumā plānoto iesaistīto izglītības iestāžu īpatsvaru (80 %) attiecinātu uz aktuālo izglītības iestāžu skaitu (724)²¹ (2021./2022. m.g. sākums), tad mērķa vērtība iesaistīto izglītības iestāžu skaitam būtu bijusi 579 iestādes. Interpretējot datus atbilstoši esošajai situācijai, secināms, ka novērtējuma periodā Projektā iesaistījušās 599 izglītības iestādes jeb par 3,5% vairāk, nekā plānots.

Apskatot novērtējuma periodā iesaistīto pašvaldību skaitu, jāņem vērā, ka kopš 2021. gada 1. jūlija Latvijā ir jauns administratīvi teritoriālais iedalījums (turpmāk – ATR) – 36 novadi un 7 valstspilsētas, kopā 43 pašvaldības, no kurām Projektā iesaistījies 41 pašvaldība. Šie rādītāji nav salīdzināmi ar pašvaldību iesaistes rādītājiem pirms 2021. gada ATR, kad

²⁰ Informācijai: CSP dati par vispārīzglītojošo skolu skaitu Latvijā 2017.gadā (mācību gada sākums) bija 775 un IZM dati par profesionālās izglītības iestāžu skaitu Latvijā 2017.gadā (mācību gada sākums) bija 59, t.i. kopā 834 izglītības iestādes.

²¹ Starpziņojumā izmantoti oficiālās statistikas dati. Uz starpziņojuma sagatavošanas brīdi jaunākie pieejamie dati bija par 2021.gadu (2021./2022.mācību gada sākumu).

Latvijā bija 119 vietējās pašvaldības. Līdzīgi ir ar rādītājiem plānošanas reģionu griezumā – kopš 2021. gada 1. jūlija mainīts arī plānošanas reģionu sastāvs.

3.1.1. tabula

“Novērtējuma periodā Projektā iesaistīto pašvaldību un izglītības iestāžu skaits”.

Avots: Informācija no maksājuma pieprasījumiem (2022. gads) un CSP (2021./2022.²² mācību gada sākums)

Nr. p.k.	Plānošanas reģions	Projektā iesaistīto pašvaldību skaits (pašvaldību skaits reģionā kopā)	Projektā iesaistīto izglītības iestāžu skaits* (% no visām Projekta izglītības iestādēm)	Mērķa grupas izglītojamo skaits Latvijā kopā ²³ (% no visiem Latvijas mērķa grupas izglītojamiem)	Izglītības iestāžu skaits kopā	
					Vsp. ²⁴	Prof.
1.	Rīgas plānošanas reģions, t.sk.	11 (13)	167 (28%)	113595 (46%)	196	21
1.1.	Rīgas valstspilsēta	1 (1)	87 (15%)	86406 (35%)	141	18
1.2.	Pārējās pašvaldības	10 (12)	80 (13%)	27189 (11%)	55	3
2.	Latgales plānošanas reģions	9 (9)	107 (18%)	30118 (12%)	111	12
3.	Zemgales plānošanas reģions	6 (6)	95 (16%)	30916 (13%)	97	7
4.	Kurzemes plānošanas reģions	7 (7)	113 (19%)	36454 (15%)	123	9
5.	Vidzemes plānošanas reģions	8 (8)	117 (19%)	34178 (14%)	142	6
6.	Kopā	41 (43)	599* (100%)	245261 (100%)	669²⁵	55

* **ATRUNA:** 599 izglītības iestādes – pamatojoties uz pārskatu “Maksājumu pieprasījums”, kas atspoguļo izglītības iestāžu skaitu, kas iesaistījušās Projektā uz 31.12.2022.

²² Tiklīdz tiks atjaunoti dati CSP publikācijā vai IZM atsūtīs oficiālo statistiku, tiks atjaunots uz 2022./2023. mācību gada datiem.

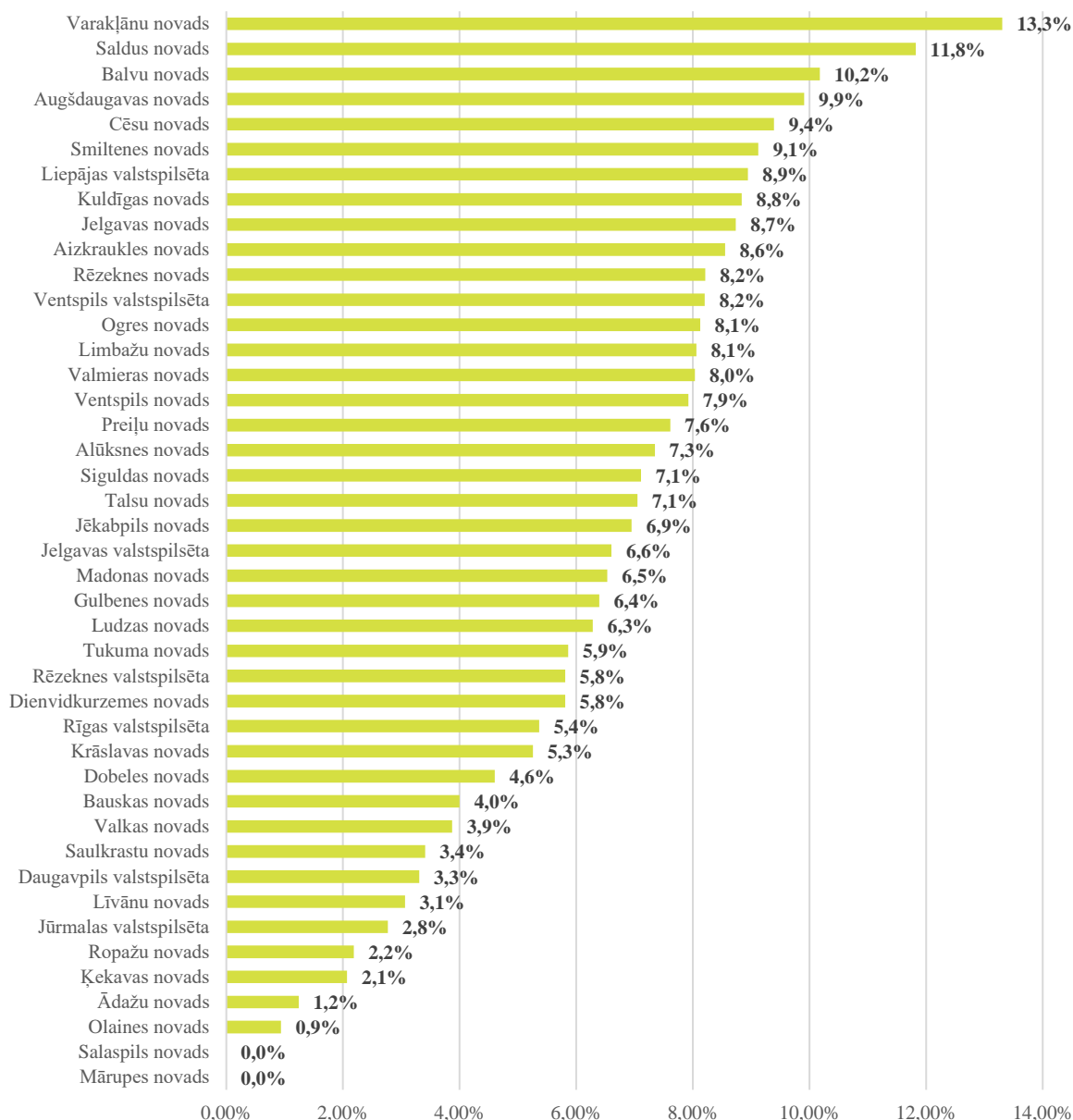
²³ CSP dati par izglītojamo skaitu vispārizglītojošajās apmācību programmās un izglītojamo skaitu profesionālajās izglītības programmās pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā (2021./2022. mācību gada sākums).

²⁴ CSP dati par vispārizglītojošo skolu skaitu Latvijā pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā (2021./2022. mācību gada sākums).

²⁵ Informācijai: CSP dati par vispārizglītojošo skolu skaitu Latvijā 2017. gadā (2017./2018. mācību gada sākums) bija 775, t.i. par 106 vispārizglītojošajām skolām vairāk nekā 2021. gadā (2021./2022. mācību gada sākums).

Aplūkojot individuālā atbalsta saņēmēju īpatsvaru Latvijas pašvaldībās, vērojams, ka pašvaldību iesaistes intensitāte dažādās pašvaldībās ir atšķirīga. Trīs pašvaldībās (Varakļānu, Saldus un Balvu novadu pašvaldības) atbalsta saņēmēju īpatsvars mērķa grupā 2021./2022. m.g. pārsniedz 10%. Divas pašvaldības nav iesaistījušās projektā (Salaspils un Olaines novadu pašvaldības). Mārupes novada pašvaldība oficiāli ir iesaistījusies projektā, jo pirms ATR ieviešanas Babītes novada (pēc ATR ietilpst Mārupes novadā) pašvaldība bija noslēgusi līgumu, taču projekta aktivitātēs tā arī neiesaistījās. Jāatzīmē, ka Olaines novadā ir iesaistījusies viena profesionālās izglītības iestāde - Rīgas Tehniskās universitātes aģentūra "Rīgas Tehniskās universitātes Olaines Tehnoloģiju koledža", kura nav pašvaldības iestāde. Līdz ar to pašvaldība projektā nav iesaistījusies.

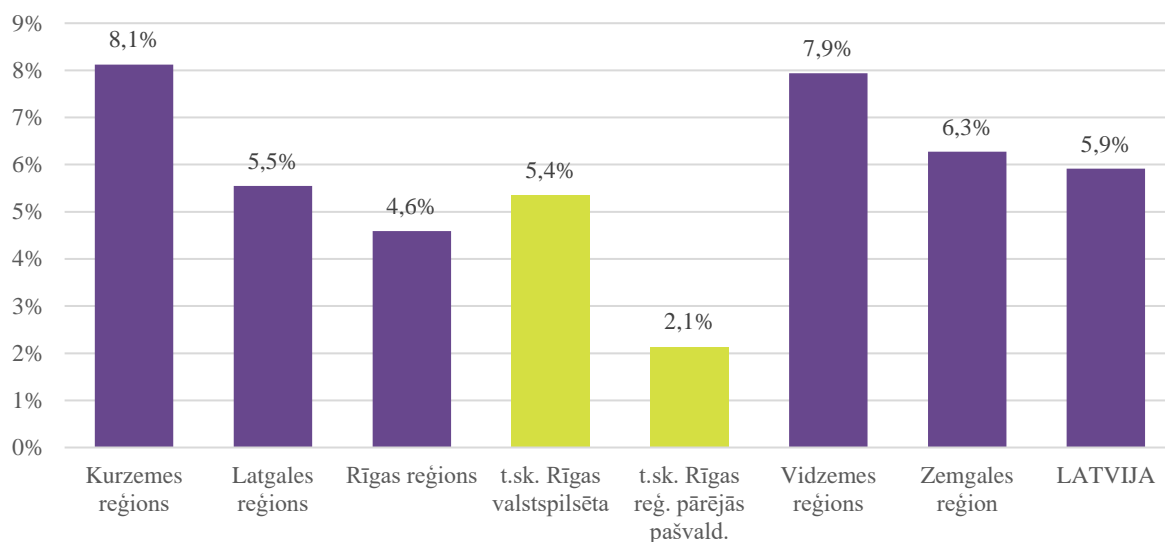
Piecos novados (Olaines, Ādažu, Ķekavas, Ropažu un Jūrmalas pašvaldības) atbalsta saņēmēju īpatsvars mērķa grupā ir zemāks par 3%. Analīze ir veikta pret 2021./2022. m.g., jo tas ir pēdējais pilnais mācību gads, par kuru ir pieejama informācija Pētījuma izstrādes brīdī (skat. 3.1.1. attēlu).

3.1.1. attēls “Atbalsta saņēmēju īpatsvars izglītojamo mērķa grupā 2021./2022. m.g.”.

Avots: IKVD informācija no DOS

Skatoties novadu iesaistes datus Latvijas plānošanas reģionu sadalījumā, augstākie iesaistes rādītāji ir Kurzemes un Vidzemes reģionā – attiecīgi 8,12 % un 7,94 % no mērķa grupas izglītojamiem 2021./2022. m.g. (skat. 3.1.2. attēlu). Zemākais iesaistes rādītājs ir Rīgas reģionā 4,59 %, kas skaidrojams ar zemu iesaistes intensitāti (reģionā, nevis Rīgas valstspilsētā). Būtiski, ka Rīgas reģiona iesaistes rādītāju pazemina Mārupes un Salaspils novadi, kuros nebija atbalsta pasākumi.

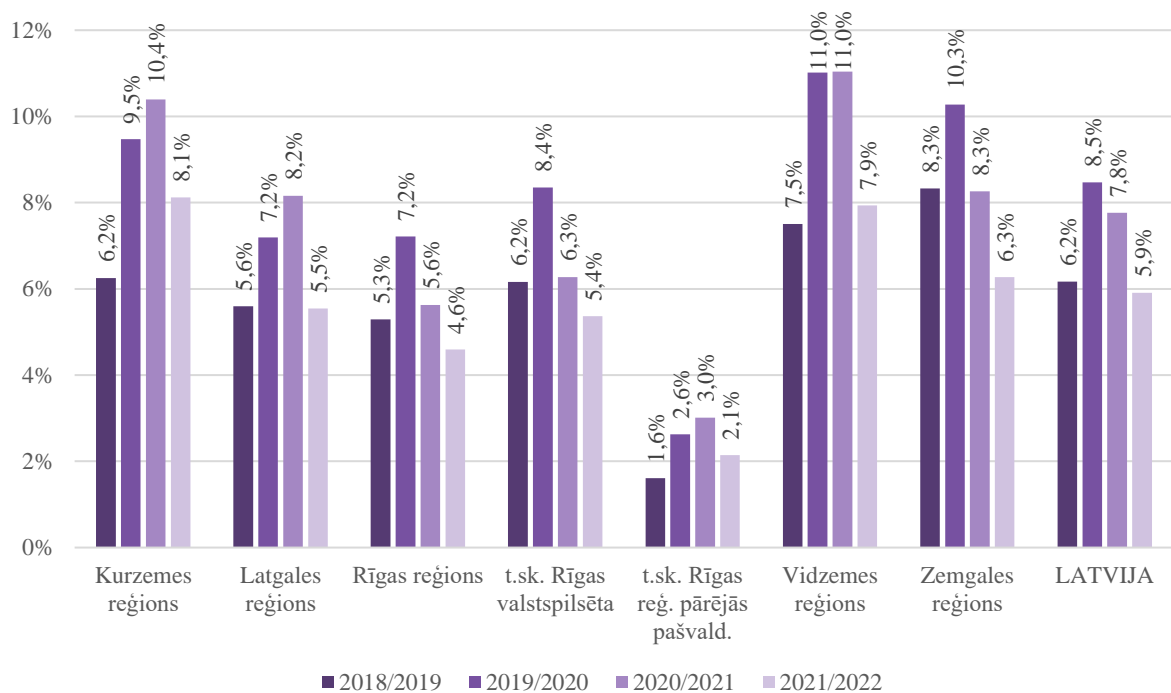
3.1.2. attēls “Atbalsta saņēmēju īpatsvars izglītojamo mērķa grupā Latvijas reģionos 2021./2022. m.g.”.

Avots: IKVD informācija no DOS

Sākot ar 2021./2022. m.g. izglītojamo mērķa grupas definīcija ir paplašināta, iekļaujot vispārējās izglītības iestāžu 1.- 4. klases izglītojamos, attiecīgi iesaistes īpatsvars šajā mācību gadā ir zemāks, salīdzinot ar iepriekšējiem mācību gadiem (skat. 3.1.3. attēlu). Iesaistes īpatsvars 2021./2022. m.g. visā Latvijā bija 5,9 %, savukārt 2019./2020. un 2020./2021. m.g., kad spēkā vēl bija sākotnējās mērķa grupas tvērums (bez 1.- 4. klases izglītojamajiem), šie rādītāji bija augstāki – attiecīgi 8,5 % un 7,8 %.

Aplūkojot Latvijas reģionu rādītāju attīstības dinamiku un tendences, jāņem vērā, ka 2021. gada 1. jūlijā mainījās atsevišķu administratīvo teritoriju piederība plānošanas reģionam:

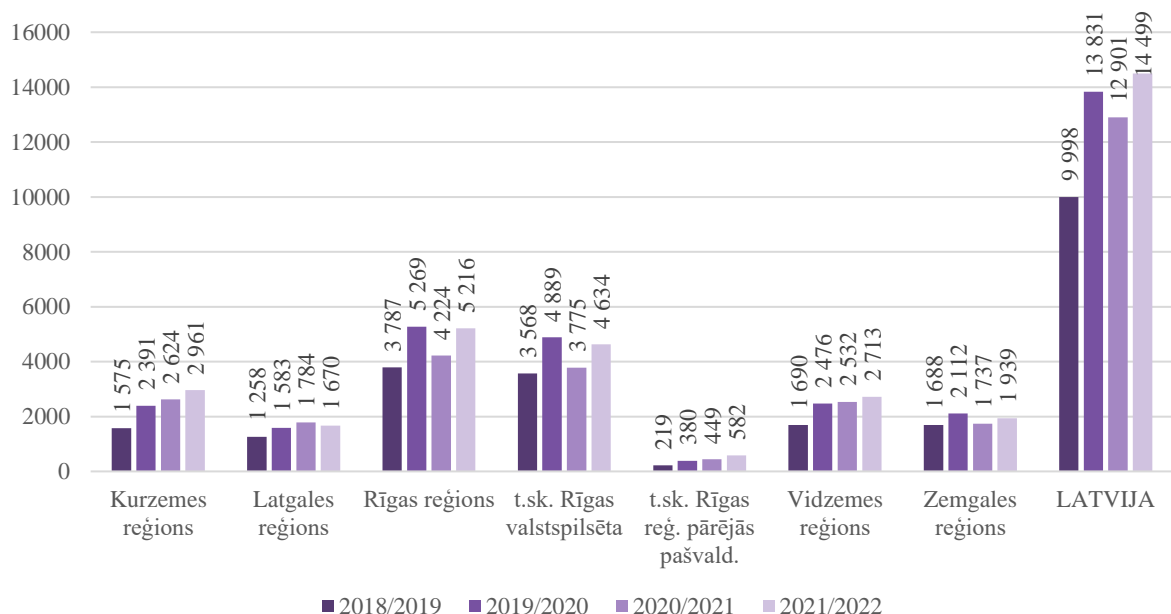
- Limbažu novads un Ogres novads tika pievienots Vidzemes plānošanas reģionam (līdz 2021. gada 1. jūlijam tie ietilpa Rīgas plānošanas reģionā);
- Tukuma novads tika pievienots Kurzemes plānošanas reģionam (līdz 2021. gada 1. jūlijam tas ietilpa Rīgas plānošanas reģionā).

3.1.3. attēls “Atbalsta saņēmēju īpatsvars izglītojamo mērķa grupā no 2018./2019. m.g. līdz 2021./2022. m.g.”.

Avots: IKVD informācija no DOS

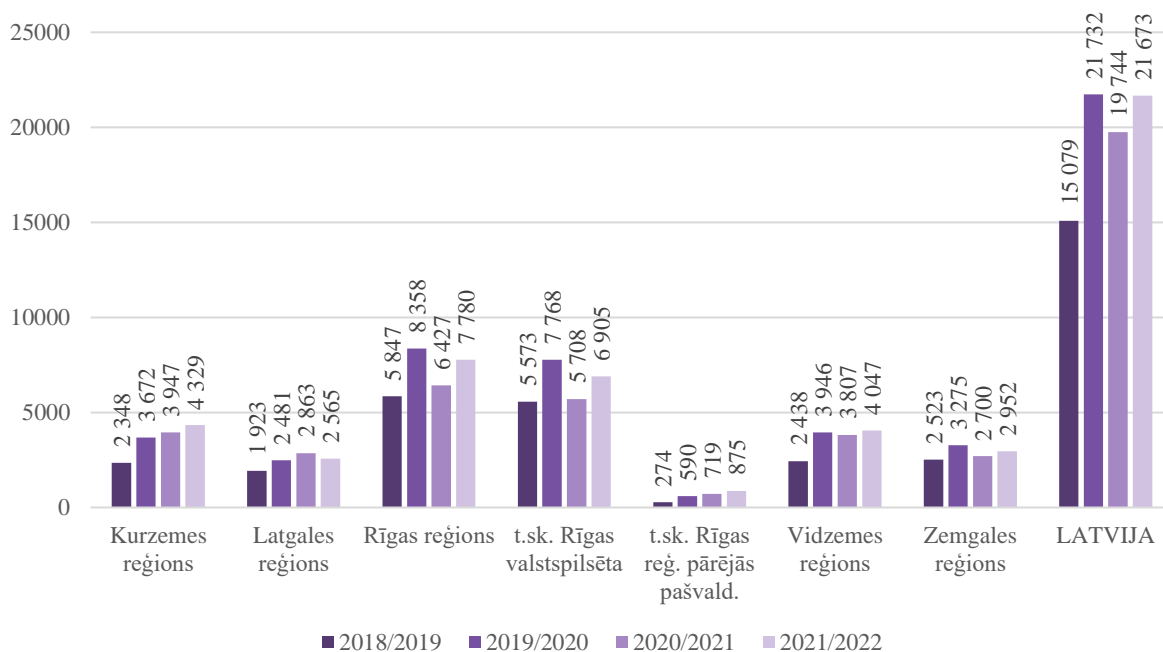
Aplūkojot unikālo atbalsta saņēmēju skaita dinamiku redzams, ka šis rādītājs ir bijis visaugstākais 2021./2022. m.g., kurā atbalstu saņēma 14 499 izglītojamie. Savukārt 2020./2021. m.g., salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu, atbalsta saņēmēju skaits samazinājās, kas lielā mērā skaidrojams ar Covid-19 pandēmijas ietekmi.

3.1.4. attēls “Unikālu atbalsta saņēmēju skaits 2018./2019. m.g. līdz 2021./2022. m.g.”.

Avots: IKVD informācija no DOS

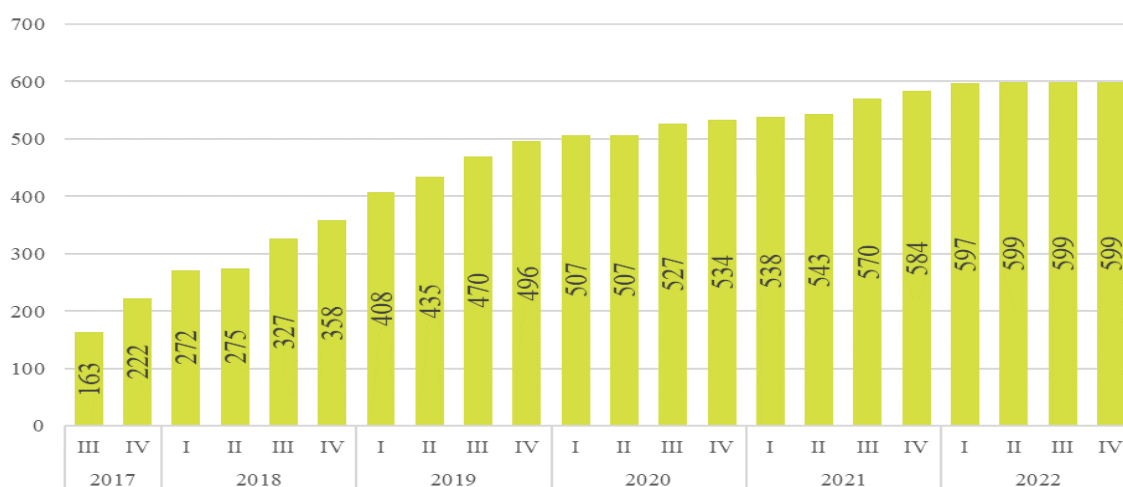
3.1.5. attēlā atspoguļota individuālā atbalsta pasākumu dinamika laika periodā no 2018./2019. m.g. līdz 2021./2022. m.g. Secināms, ka individuālā atbalsta pasākumu skaita dinamika lielā mērā korelē ar unikālo atbalsta saņēmēju skaita dinamiku. 2021./2022. m.g. visā Latvijā tika nodrošināti 21 673 individuālā atbalsta pasākumi jeb vidēji 1,5 individuālā atbalsta pasākumi uz vienu unikālo atbalsta saņēmēju.

3.1.5. attēls “Individuālā atbalsta pasākumu skaits no 2018./2019. m.g. līdz 2021./2022. m.g.”.

Avots: IKVD informācija no DOS

Aplūkojot izglītības iestāžu iesaistes dinamiku, secināms, ka novērtējuma periodā **iesaistīto izglītības iestāžu skaits ir pieaudzis 3,7 reizes** no 163 izglītības iestādēm 2017. gada trešajā ceturksnī līdz 599 izglītības iestādēm 2022. gada ceturtajā ceturksnī (skat. 3.1.6. attēlu).

3.1.6. attēls “Novērtējuma periodā Projektā iesaistīto izglītības iestāžu skaits ceturkšņu griezumā”.

Avots: informācija no maksājuma pieprasījumiem (2017.-2022.)

Straujākais izglītības iestāžu skaita pieaugums bija vērojams Projekta pirmajos gados – 2018. gadā pieaugums bija 61 % un 2019. gadā – 39 %. 2022. gadā bijis salīdzinoši neliels pieaugums 2,5 %, kas skaidrojams ar to, ka iesaistīto izglītības iestāžu īpatsvars 2021. gada pēdējā ceturksnī jau bija sasniedzis 88 % no MK 12.07.2016. noteikumos Nr. 460 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa “Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” noteiktā iznākuma rādītāja – 665 iestādes.

Vērtējot izglītības iestāžu iesaistes intensitāti, secināms, ka 2018./2019. m.g. 48 % vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo un 72 % profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu mācījās izglītības iestādēs, kas ir iesaistījušās Projektā. 2021./2022. m.g. vērojams iesaistes īpatsvara pieaugums attiecīgi – 73 % vispārējās izglītības iestāžu skolēnu un 83 % profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu no Projektā iesaistītajām skolām. Reģionālā griezumā Projekta pieejamība ir līdzīga, tomēr ir vērojamas arī būtiskas atšķirības – **augstākā Projekta pieejamība ir Vidzemes plānošanas reģionā, kur 2021./2022. m.g. 83 % vispārējās izglītības izglītojamo un 100 % profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu mācās Projektā iesaistītajās izglītības iestādēs. Zemākā Projekta pieejamība ir Rīgas plānošanas reģionā (izņemot Rīgas valstspilsētu), kur minētajā mācību gadā pieejamības rādītāji ir zemākie – 31 % un 25 % attiecīgi vispārējo un profesionālo izglītības iestāžu vidū.** Jāņem vērā, ka rādītājus pazemina divas Rīgas reģiona pašvaldības, kuras nav iesaistījušās Projektā (skat. 3.1.2. tabulu).

3.1.2. tabula

“Projekta pieejamība (izglītojamo skaits (īpatsvars), kuri mācās Projektā iesaistītajās izglītības iestādēs)”.

Avots: Autoru izstrādāts, Informācija no DOS, VIIS

Nr. p.k.	Plānošanas reģions	2018./2019. m.g.		2021./2022. m.g.	
		Vispārējās izglītības iestādes (5. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes	Vispārējās izglītības iestādes (1. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes
1.	Kurzemes reģions	11170 (66%)	3581 (90%)	28504 (90%)	4846 (99%)
2.	Latgales reģions	8012 (44%)	4084 (92%)	20576 (80%)	3929 (89%)
3.	Rīgas reģions	25839 (38%)	8036 (59%)	61571 (61%)	8472 (70%)
3.1.	t.sk. Rīgas valstspilsēta	19850 (43%)	6865 (61%)	53186 (71%)	8373 (72%)
3.2.	t.sk. Rīgas reģiona pārējās pašvaldības	5989 (28%)	1171 (50%)	8385 (31%)	99 (25%)

Nr. p.k.	Plānošanas reģions	2018./2019. m.g.		2021./2022. m.g.	
		Vispārējās izglītības iestādes (5. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes	Vispārējās izglītības iestādes (1. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes
4.	Vidzemes reģions	9266 (65%)	2215 (87%)	25095 (83%)	3938 (100%)
5.	Zemgales reģions	11069 (62%)	1731 (69%)	23173 (82%)	1987 (72%)
6.	LATVIJA	65356 (48%)	19647 (72%)	158919 (73%)	23172 (83%)

Aplūkojot Projekta lietojumu jeb to, cik liels īpatsvars no mērķa grupas izglītojamajiem reģionā ir saņēmuši individuālu atbalstu, dati liecina, ka **2021./2022. m.g. Latvijā aptuveni 6 % vispārējās izglītības iestāžu un 7 % profesionālo izglītības iestāžu izglītojamo saņēma individuālu atbalstu Projekta ietvaros** (skat. 3.1.3. tabulu). Salīdzinot ar 2018./2019. m.g., vispārējās izglītības iestādēs šis rādītājs ir pieaudzis par 1 %, bet profesionālajās izglītības iestādēs – samazinājies par 3 %. 2021./2022. m.g. **augstākā izglītojamo iesaiste bija Vidzemes plānošanas reģionā** (8 % vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie un 10 % profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi). Zemākā iesaiste bija Rīgas plānošanas reģionā, kur kopumā 5 % izglītojamo saņēma individuālu atbalstu Projekta ietvaros. Rīgas reģiona pašvaldībās ārpus Rīgas valstspilsētas rādītāji ir zemākie – 2 % vispārējo un 5 % profesionālo izglītības iestāžu vidū.

3.1.3. tabula

“Iesaiste Projektā (unikālu izglītojamo skaits (īpatsvars), kuri saņēmuši individuālu atbalstu Projekta ietvaros)”.

Avots: Autoru izstrādāts, Informācija no DOS, VIIS

N. p.k.	Plānošanas reģions	2018./2019. m.g.		2021./2022. m.g.	
		Vispārējās izglītības iestādes (5. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes	Vispārējās izglītības iestādes (1. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes
1.	Kurzemes reģions	1097 (6%)	329 (8%)	2601 (8%)	360 (7%)
2.	Latgales reģions	750 (4%)	508 (11%)	1335 (5%)	335 (8%)
3.	Rīgas reģions	2996 (4%)	1200 (9%)	4664 (5%)	552 (5%)
3.1.	t.sk. Rīgas valstspilsēta	2492 (5%)	1076 (9%)	4100 (5%)	534 (5%)

N. p.k.	Plānošanas reģions	2018./2019. m.g.		2021./2022. m.g.	
		Vispārējās izglītības iestādes (5. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes	Vispārējās izglītības iestādes (1. – 12. klase)	Profesionālās izglītības iestādes
3.2.	t.sk. Rīgas reģiona pārējās pašvaldības	504 (2%)	124 (5%)	564 (2%)	18 (5%)
4.	Vidzemes reģions	1019 (7%)	411 (16%)	2313 (8%)	400 (10%)
5.	Zemgales reģions	1391 (8%)	297 (12%)	1659 (6%)	280 (10%)
6.	LATVIJA	7253 (5%)	2745 (10%)	12572 (6%)	1927 (7%)

Pamatdatu apkopojums par Projekta ietekmi katrā iesaistītajā izglītības iestādē ir pievienots ziņojuma 7.8.pielikumā “Projekta ietekmes izvērtējuma dati iesaistīto izglītības iestāžu līmenī (kopsavilkums par visu periodu)”. Papildus tam izvērsti 7.8. pielikums ir pieejams atsevišķā MS Excel datnē ar detalizētu datu apkopojumu un analīzi katrā izglītības iestādē un tas ietver sekojošus datus par katru iesaistīto izglītības iestādi: (1) izglītojamo skaits mērķa grupā; (2) unikālu atbalsta saņēmēju skaits; (3) individuālā atbalsta pasākumu skaits; (4) individuālā atbalsta pasākumu skaits / unikālu atbalsta saņēmēju skaits; (5) individuālo atbalsta pasākumu plānotais finansējums; (6) individuālo atbalsta pasākumu īstenošanai faktiski izmantotais finansējums; (7) individuālo atbalsta pasākumu īstenošanai faktiski izmantotais finansējums / individuālo atbalsta pasākumu plānotais finansējums; (8) atbalsta saņēmēju īpatsvars; (9) ekonomiskā atbalsta pasākumu skaits; (10) ekonomiskā atbalsta pasākumiem plānotais finansējums; (11) konsultāciju skaits; (12) konsultāciju stundu skaits; (13) konsultāciju nodrošināšanai plānotais finansējums.

3.1.4. tabulā sniegts projekta īstenošanas un ietekmes tendenču apkopojums Novērtējuma periodā. Analīze sniegta par sekojošiem rādītājiem un parametriem:

- atbalsta saņēmēju īpatsvars;
- individuālā atbalsta pasākumu īpatsvars;
- ekonomiskā atbalsta (EA) un konsultatīvā atbalsta (KA) kombinētā izmantošana;
- plānotais un īstenotais finansējums;
- atbalsta pasākumu finansējums.

**“Projekta īstenošanas un ietekmes tendences izglītības iestādēs
Novērtējuma periodā”.**

Avots: Autoru izstrādāts, izmantojot DOS datus

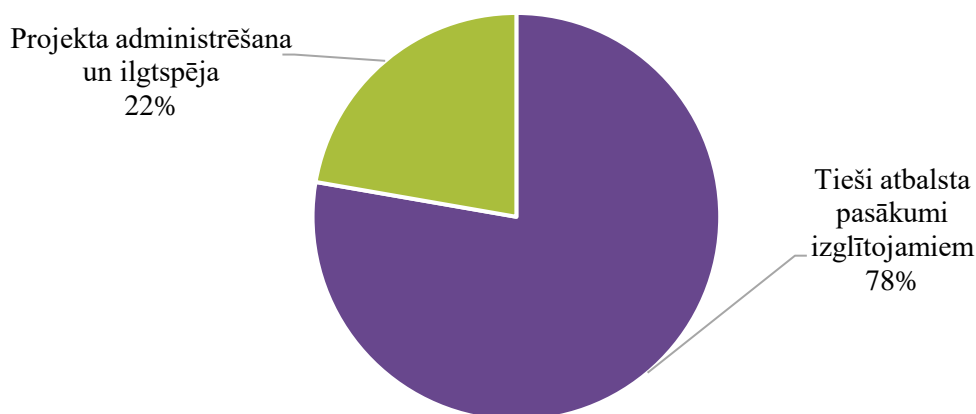
Analizētais parametrs	Tendences izglītības iestādēs Novērtējuma periodā
<p>Atbalsta saņēmēju īpatsvars (t.i., unikālo atbalsta saņēmēju skaits pret izglītojamo skaitu mērķa grupā)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izdarot secinājumus par tendencēm jāņem vērā tas, ka: <ul style="list-style-type: none"> ○ sākot no 2021./2022. mācību gada 1. semestra Projekta mērķa grupa ir arī 1.- 4. klašu izglītojamie; ○ novērtējuma periods beidzas 2022.gada 31.decembrī. Līdz ar to informācija par 2022./2023. mācību gadu iekļauj tikai šī gada 1.semestri un tādēļ to nevar salīdzināt ar pārējiem mācību gadiem Novērtējuma periodā. ▪ Atbalsta saņēmēju īpatsvars ir visaugstākais 2019./2020. m.g., kurā šī rādītāja vērtība visu mācību iestāžu vidū ir 12,7%. ▪ Šajā mācību gadā (2019./2020. m.g.) atbalsta pasākumi nodrošināti 443 mācību iestādēs: <ul style="list-style-type: none"> ○ 76 (17%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars pārsniedza 30%; ○ 86 (19%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars bija robežās no 20% līdz 30%; ○ 148 (33%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars bija robežās no 10% līdz 20%; ○ 136 (31%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars bija zemāks par 10%. ▪ 2021./2022. mācību gadā (jauna mērķa grupas definīcija) šī rādītāja vērtība ir 8%. ▪ Šajā mācību gadā atbalsta pasākumi nodrošināti 511 mācību iestādēs: <ul style="list-style-type: none"> ○ 15 (3%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars pārsniedza 30%; ○ 32 (6%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars bija robežās no 20% līdz 30%; ○ 164 (32%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars bija robežās no 10,0% līdz 20%; ○ 300 (59%) mācību iestādēs atbalsta saņēmēju īpatsvars bija zemāks par 10%.
<p>Individuālā atbalsta pasākumu īpatsvars</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Individuālā atbalsta pasākumu skaits pret kopējo izglītojamo skaitu mērķa grupā visās izglītības iestādēs vidēji visā novērtējuma periodā (izņemot 2022./2023.m.g. 1. semestri) sastāda 15,9%; ▪ Apskatot šo rādītāju pa mācību gadiem: <ul style="list-style-type: none"> ○ 17,7% - 2018./2019.m.g; ○ 19,9% - 2019./2020.m.g; ○ 17,2% - 2020./2021.m.g; ○ 11,99% - 2021./2022.m.g (jauna mērķa grupas definīcija). ▪ Individuālā atbalsta pasākumu skaits pret kopējo atbalstīto izglītojamo skaitu visā novērtējuma periodā (izņemot

Analizētais parametrs	Tendences izglītības iestādēs Novērtējuma periodā
	<p>2022./2023.m.g. 1. semestri) ir 1,53. Tas liecina, ka izglītojamie saņem atbalstu vismaz divu semestru periodā.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Apskatot šo rādītāju pa mācību gadiem: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1,51 - 2018./2019.m.g; ○ 1,57 - 2019./2020.m.g; ○ 1,53 - 2020./2021.m.g; ○ 1,49 - 2021./2022.m.g (jauna mērķa grupas definīcija).
<p>Ekonomiskā atbalsta (EA) un konsultatīvā atbalsta (KA) kombinētā izmantošana</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2019./2020.m.g., kad atbalsta saņēmēju īpatsvara rādītājs bija visaugstākais EA un KA izmantošanas rādītāji bija šādi: <ul style="list-style-type: none"> ○ EA ir izmantots 31,2% gadījumu (t.i. 138 no 443 izglītības iestādēm); ○ KA ir izmantots 99,1% gadījumu (t.i. 439 no 443 izglītības iestādēm); ○ Tikai 30,2% gadījumu (t.i. 134 no 443 izglītības iestādēm) ir izmantots gan EA, gan KA; ○ Nav situāciju, kad nav izmantots neiz KA, neiz EA atbalsts. ▪ 2021./2022.m.g., kad mērķa grupā tika iekļautas arī pirmās 4 klases, EA un KA izmantošanas rādītāji bija šādi: <ul style="list-style-type: none"> ○ EA ir izmantots 14,7% gadījumu (t.i. 75 no 511 izglītības iestādēm); ○ KA ir izmantots 99,2% gadījumu (t.i. 507 no 511 izglītības iestādēm); ○ Tikai 13,9% gadījumu (t.i. 71 no 511 izglītības iestādēm) ir izmantots gan EA, gan KA; ○ Nav situāciju, kad nav izmantots neiz KA, neiz EA atbalsts.
<p>Plānotais un īstenotais finansējums</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ No 2018./2019.m.g. līdz 2022./2023.m.g (1.semestris) iestādes kopā bija plānojušas finansējumu 31,9 milj. EUR apmērā; ▪ Īstenotais finansējums no 2018./2019.m.g. līdz 2022./2023.m.g (1.semestris) bija 20,5 milj. EUR apmērā; ▪ No 2018./2019.m.g. līdz 2022./2023.m.g (1.semestris) mācību iestāžu sadalījums pēc īstenotā finansējuma bija šāds: <ul style="list-style-type: none"> ○ 17% mācību iestāžu – lielāks par 50 tūkst. EUR; ○ 31% mācību iestāžu – robežās no 20 tūkst. EUR līdz 50 tūkst. EUR; ○ 21% mācību iestāžu – robežās no 10 tūkst. EUR līdz 20 tūkst. EUR; ○ 15% mācību iestāžu – robežās no 5 tūkst. EUR līdz 10 tūkst. EUR; ○ 16% mācību iestāžu – mazāks par 10 tūkst. EUR.
<p>Atbalsta pasākumu finansējums</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Viena individuālā atbalsta pasākumu vidējās izmaksas visa novērtējuma periodā ir 236,60 EUR; ▪ Apskatot šo rādītāju pa mācību gadiem: <ul style="list-style-type: none"> ○ 267,02 EUR – 2018./2019.m.g; ○ 224,51 EUR – 2019./2020.m.g; ○ 262,82 EUR – 2020./2021.m.g; ○ 224,32 EUR – 2021./2022.m.g; ○ 183,27 EUR – 2022./2023.m.g (1.semestris).

3.2. Finansējuma izlietojums

Šajā apakšnodaļā aplūkoti Projekta sertificētie izdevumi par laika periodu no Projekta uzsākšanās līdz 2022. gada 31. decembrim, analizējot gan kopējās Projekta izmaksas, gan sadarbības Partneriem piešķirto finansējumu, kā arī DOS pieejamo informāciju par plānoto un īstenoto finansējumu individuālā atbalsta pasākumiem.

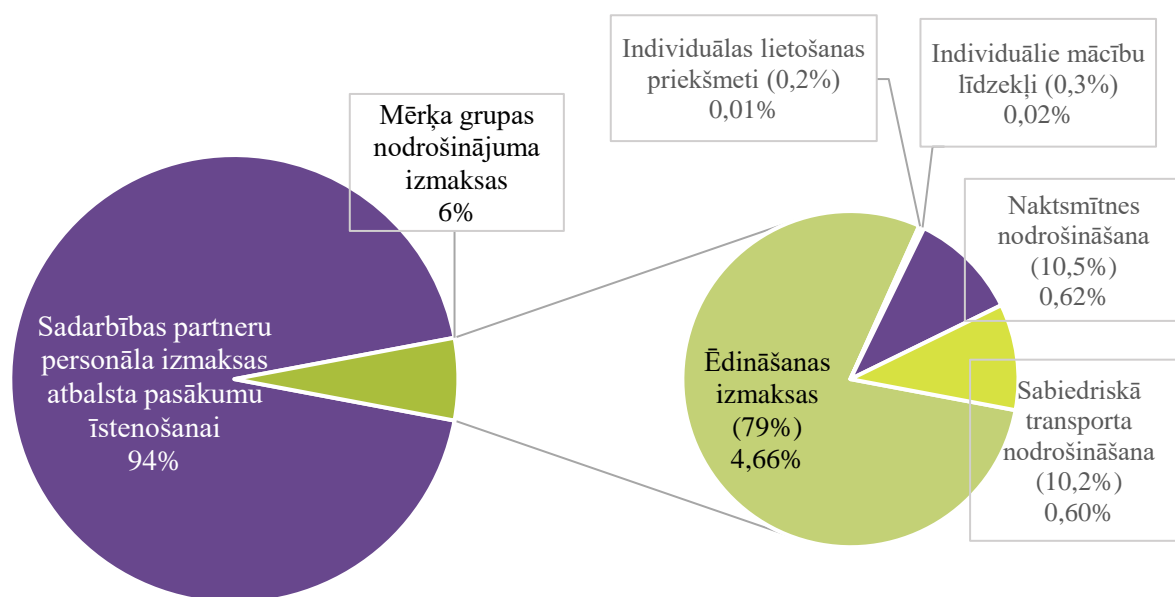
Novērtējuma periodā **lielāko izmaksu daļu (78 %) veido atbalsta pasākumi izglītojamiem**, attiecīgi projekta administrēšanas un ilgtspējas nodrošināšanas izmaksas ir 22 % no kopējām izmaksām (skat. 3.2.1. attēlu).

3.2.1. attēls “Projekta attiecināmie izdevumi par periodu 16.03.2017.-31.12.2022.”.

Avots: IKVD sagatavots izdevumu kopsavilkums (situācija 2022. gada 31. decembrī)

Apskatot detalizētāk atbalsta pasākumu izglītojamiem izmaksas, jāatzīmē, ka lielāko daļu (**94 %**) veido sadarbības partneriem (SP) piešķirtais finansējums individuāla konsultatīva atbalsta sniegšanai PMP riska izglītojamajiem – IAP sagatavotājiem, mācību priekšmetu pedagogiem, sociālajiem pedagogiem, psihologiem un atbalsta personālam. Atlikušos aptuveni **6 % veido mērķa grupas nodrošinājuma izmaksas** (kompensācija sabiedriskā transporta izdevumu segšanai, naktsmītnes nodrošināšanas izdevumi, ēdināšanas izmaksas, individuālo mācību līdzekļu un individuālo lietošanas priekšmetu izmaksas) (skat. 3.2.2. attēlu).

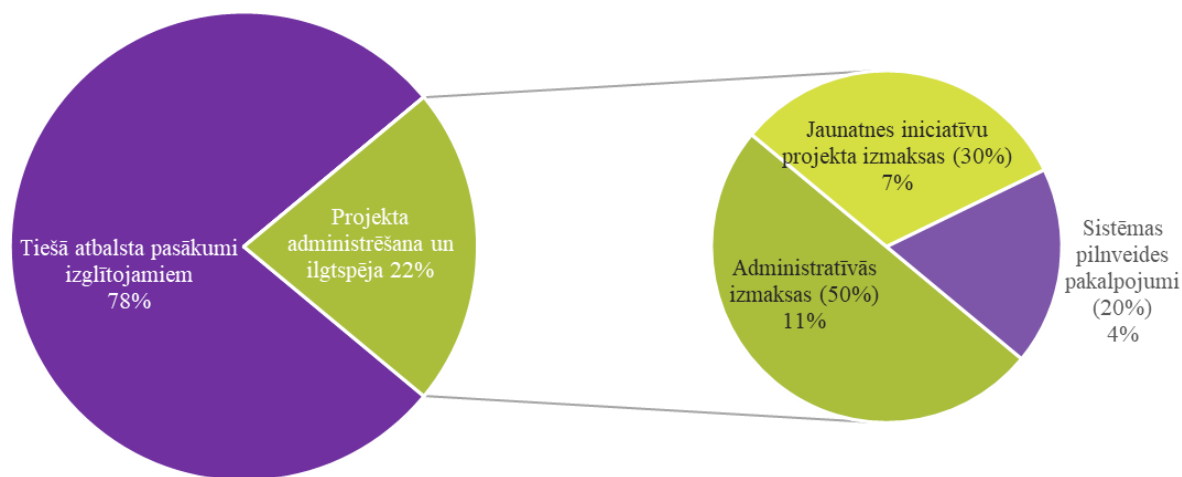
3.2.2. attēls “Projekta tieša atbalsta pasākumu izglītojamiem izmaksu sadalījums par periodu 16.03.2017.-31.12.2022.”.

Avots: IKVD sagatavots izdevumu kopsavilkums (situācija 2022. gada 31. decembrī²⁶)

Vienas vienības izmaksas metodikas (turpmāk – VVM) piemērošanas rezultātā **izlietotais finansējums neatspoguļo reālo pedagogu un atbalsta personāla saņemto finansējumu**. VVM metodika nosaka, ka Projekta ietvaros **attiecināmās pedagoģiskā personāla darba izmaksas**, kuras saņem sadarbības partneri, veido **12,74 eiro stundā, bet stundas likme katram atbalsta sniedzējam tiek noteikta individuāli** saskaņā ar viņam atbilstošo valsts budžeta mērķdotācijas aprēķinu. Atbalsta sniedzējiem neizmaksāto finansējumu sadarbības partneri uzkrāj nākamo periodu izdevumiem – atbalsta sniedzēju atlīdzībai, atvaļinājuma naudai, slimības lapu apmaksai un citām atlīdzības un sociālo garantiju izmaksām par darbu, kas saistīts ar Projekta īstenošanu un ir veikts Projekta īstenošanas laikā.

Apskatot detalizētāk projekta administrēšanas un projekta ilgspējas nodrošināšanas izmaksas, redzams, ka 50 % no šīm izmaksām veido projekta administrēšanas izmaksas, 30 % jaunatnes iniciatīvas projektu izmaksas un 20 % projekta ietvaros nodrošināto sistēmas pilnveides pakalpojumu izmaksas (skat. 3.2.3. attēlu).

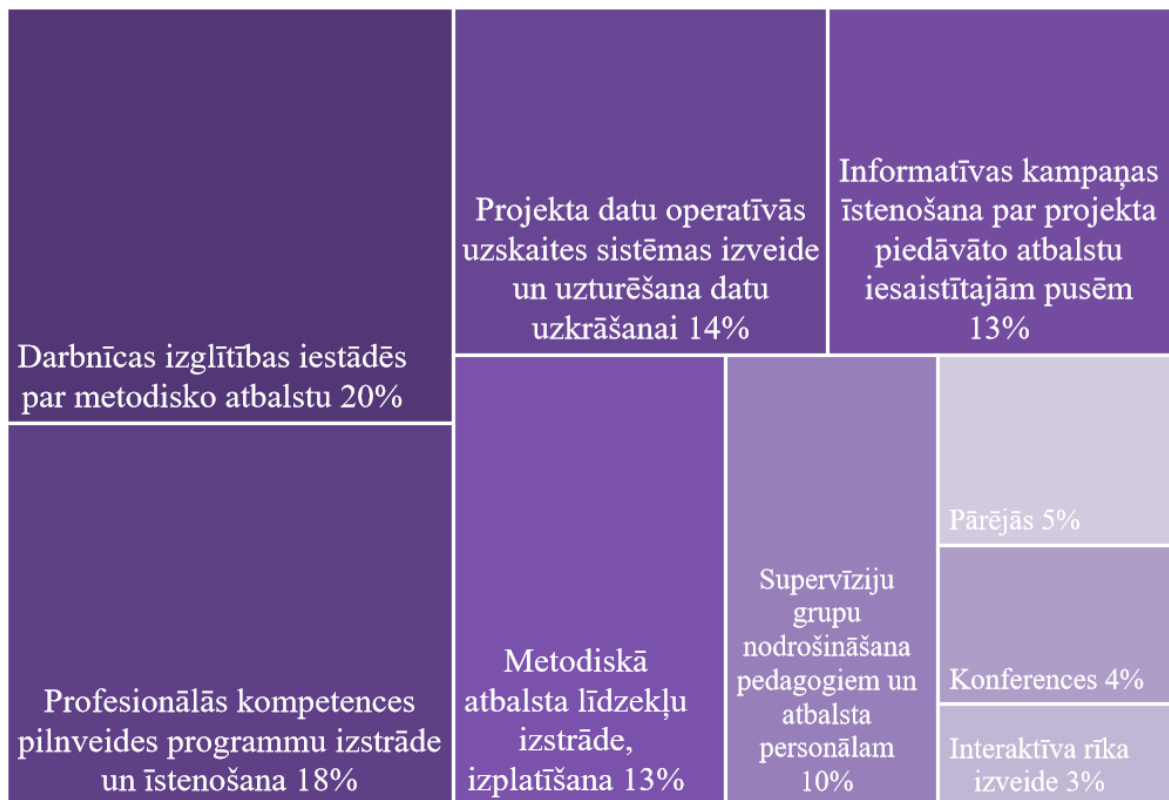
²⁶ Kopsavilkums var tikt koriģēts pēc 2022.gada izmaksu apstiprināšanas.

3.2.3. attēls “Projekta administrēšanas un Projekta ilgtspējas nodrošināšanas izmaksu sadalījums par periodu 16.03.2017.-31.12.2022.”.

Avots: IKVD sagatavots izdevumu kopsavilkums (situācija 2022. gada 31. decembrī)

Lai arī **pakalpojumu nodrošināšanas izmaksas veido salīdzinoši nelielu daļu no kopējiem Projekta izdevumiem, šo pakalpojumu ietvaros atbalstītās komponentes ir svarīgi ilgtspēju veidojošie elementi.** Finansiāli ietilpīgākās pakalpojumu komponentes šajā izdevumu kategorijā ir darbnīcas izglītības iestādēs par metodisko atbalstu (20 % no pakalpojumu kopējām izmaksām), kam seko profesionālās kompetences pilnveides programmu izstrāde un īstenošana (18 %), Projekta DOS izveide un uzturēšana (14 %), informatīvas kampaņas īstenošana par Projekta piedāvāto atbalstu iesaistītajām pusēm (13 %), metodiskā atbalsta līdzekļu izstrāde un izplatīšana (13 %). Pārējās pakalpojumu izmaksas veido salīdzinoši nelielu daļu (skat. 3.2.4. attēlu).

3.2.4. attēls “Pārējās Projekta īstenošanas izmaksas atbilstoši Projekta attiecināmo izdevumu kopsavilkumam par periodu 16.03.2017.-31.12.2022. (īpatsvars %)”.

Avots: IKVD sagatavots izdevumu kopsavilkums (situācija 2022. gada 31. decembrī²⁷)

Apskatot novērtējuma periodā sadarbības partneru kopējo izdevumu īpatsvaru reģionālajā griezumā (3.2.1. tabula), jāatzīmē, ka **29,5 % no kopējiem izdevumiem ir Rīgas valstspilsētas sadarbības partneru izdevumi**. Šo īpatsvaru ir jēgpilni salīdzināt ar mērķa grupas izglītojamo skaita īpatsvaru – **Rīgas valstspilsētā ir 35,2 % no visas Latvijas mērķa grupas izglītojamiem**. Līdz ar to varam secināt, ka **Rīgas valstspilsētas sadarbības partneru izdevumu īpatsvars ir proporcionāli zemāks nekā izglītojamo skaits galvaspilsētā**. Kā redzams, Rīgas reģiona pārējo novadu sadarbības partneru izdevumu īpatsvars ir 3 %, bet mērķa grupas izglītojamo skaita īpatsvars ir būtiski augstāks – 11,1 % no Latvijas mērķa grupa izglītojamiem, ko var skaidrot ar Rīgas reģiona pašvaldību iesaistes Projektā samērā zemo intensitāti. Lai arī **Vidzemes reģionā ir 13,9 % no visas Latvijas mērķa grupas izglītojamiem, sadarbības partneru izdevumu īpatsvars šajā reģionā veido 18,4 % no kopējiem izdevumiem** – vairāki Vidzemes novadi ir ar augstiem individuālā atbalsta pasākumu intensitātes rādītājiem.

²⁷ Kopsavilkums var tikt koriģēts pēc 2022.gada izmaksu apstiprināšanas.

“Pārskats par sadarbības partneru finansējuma izlietojumu Novērtējuma periodā, īpatsvars (%) no sadarbības partneru kopējiem sertificētajiem izdevumiem”.

Avots: IKVD, VIIS

Nr.p.k.	Plānošanas reģions	Sadarbības partneru kopējo izdevumu īpatsvars, %	Mērķa grupas izglītojamo īpatsvars reģionā, %
1.	Kurzemes reģions	19,5%	14,9%
2.	Latgales reģions	15,8%	12,3%
3.	Rīgas reģions, t.sk.	32,5%	46,3%
3.1.	Rīgas valstspilsēta	29,5%	35,2%
3.2.	Pārējās pašvaldības	3,0%	11,1%
4.	Vidzemes reģions	18,4%	13,9%
5.	Zemgales reģions	13,8%	12,6%
7.	KOPĀ	100%	100%

Apskatot **sadarbības partneru izmaksas reģionālajā griezumā**, jāsecina, ka **finansējuma proporcionālais izlietojums ir līdzīgs**, bet ir vērojamas novirzes – Rīgas reģionā individuāls ekonomiskais atbalsts veido mazāku finansējuma īpatsvaru – 3,6 %, bet atalgojums lielāku īpatsvaru – 92,5 % (skat. 3.2.2. tabulu). Rīgas reģiona pārējās pašvaldībās individuālais ekonomiskais atbalsts veido zemāko finansējuma proporciju – 2,8%.

“Pārskats par sadarbības partneru finansējuma izlietojumu Novērtējuma periodā, īpatsvars (%) no sadarbības partneru kopējiem sertificētajiem izdevumiem”.

Avots: IKVD sagatavots izdevumu kopsavilkums (situācija uz 2022. gada 31. decembri²⁸)

Nr.p.k.	Plānošanas reģions	Atalgojums	Jaunatnes iniciatīvu projekti	Individuālais ekonomiskais atbalsts
1.	Kurzemes reģions	85,4%	10,6%	4,0%
2.	Latgales reģions	81,9%	10,9%	7,2%
3.	Rīgas reģions, t.sk.	92,5%	4,0%	3,6%
3.1.	Rīgas valstspilsēta	93,2%	3,2%	3,6%

²⁸ Kopsavilkums var tikt koriģēts pēc 2022.gada izmaksu apstiprināšanas.

Nr.p.k.	Plānošanas reģions	Atalgojums	Jaunatnes iniciatīvu projekti	Individuālais ekonomiskais atbalsts
3.2.	Pārējās pašvaldības	85,3%	11,8%	2,8%
4.	Vidzemes reģions	82,3%	10,8%	6,9%
5.	Zemgales reģions	85,8%	6,2%	8,0%
6.	Reģionā kopā:	86,6%	7,9%	5,5%

Lielākais finansējuma īpatsvars no kopējā sadarbības partneru finansējuma individuālam ekonomiskajam atbalstam ir ēdināšanas nodrošināšanai (78,7 %) un sabiedriskā transporta izdevumu kompensācijai (10,2 %). Reģionālā griezumā ir atšķirības finansētajos atbalsta veidos Rīgas reģionā un citos reģionos – Rīgā reģionā ievērojami nozīmīgāka kā citos reģionos ir sabiedriskā transporta izdevumu kompensācija, kas veido 16,7 % individuālā ekonomiskā atbalsta izdevumu. 0,50 % no individuālā ekonomiskā atbalsta ir izlietots individuālajiem mācību līdzekļiem un individuālas lietošanas priekšmetiem, (skat. 3.2.3. tabulu).

3.2.3. tabula

“Pārskats par sadarbības partneru finansējuma izlietojumu individuālam ekonomiskajam atbalstam periodā no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot), īpatsvars (%)”.

Avots: IKVD maksājumu pieprasījumu atskaite (MP_26)

Nr. p.k.	Plānošanas reģions	Sabiedriskais transports ²⁹	Naktsmītnes ³⁰	Ēdināšana ³¹	Individuālie ML	Individuālie lietošanas priekšmeti
1.	Kurzemes reģions	10,2%	9,8%	79,6%	0,3%	0,1%
2.	Latgales reģions	9,6%	9,7%	79,2%	0,8%	0,7%
3.	Rīgas reģions, t.sk.	16,7%	10,7%	72,6%	0,0%	0,0%
3.1.	Rīgas valstspilsēta	16,7%	10,7%	72,6%	0,0%	0,0%

²⁹ Saskaņā ar 12.07.2017. MK noteikumu Nr.460 punktu 26.1. transporta izmaksas vienam izglītojamam nepārsniedz vidēji 30 eiro mēnesī

³⁰ Saskaņā ar 12.07.2017. MK noteikumu Nr.460 punktu 26.2. izmaksas par uzturēšanos internātā vai dienesta viesnīcā vienam izglītojamam nepārsniedz vidēji 35 eiro mēnesī

³¹ Saskaņā ar 12.07.2017. MK noteikumu Nr.460 punktu 26.3. ēdināšanas izmaksas vienam izglītojamam nepārsniedz vidēji 70 eiro mēnesī

Nr. p.k.	Plānošanas reģions	Sabiedriskais transports ²⁹	Naktsmītnes ³⁰	Ēdināšana ³¹	Individuālie ML	Individuālie lietošanas priekšmeti
3.2.	Pārējās pašvaldības	17,8%	10,6%	71,6%	0,0%	0,0%
4.	Vidzemes reģions	9,3%	13,9%	76,8%	0,0%	0,0%
5.	Zemgales reģions	5,1%	7,9%	86,4%	0,5%	0,1%
6.	Kopā:	10,2%	10,5%	78,7%	0,3%	0,2%

Lielāko konsultāciju daļu – 80,1 % veido mācību priekšmeta konsultācijas. 7,2 % atbalsta pasākumu veido pedagoga individuālas konsultācijas, kas nav saistītas ar konkrēta mācību priekšmeta apguvi, 5,3 % – konsultācijas ar pedagoga palīgu, 2,9 % – psihologa konsultācijas, bet 2,7 % – sociālā pedagoga konsultācijas. Retāk izmantots speciālās izglītības pedagoga atbalsts, ar veselību saistītas individuālas konsultācijas – logopēda konsultācijas, asistenta konsultācijas un surdotulka konsultācijas (skat. 3.2.4. tabulu).

3.2.4. tabula

“Pārskats par individuālo konsultāciju veidiem periodā no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

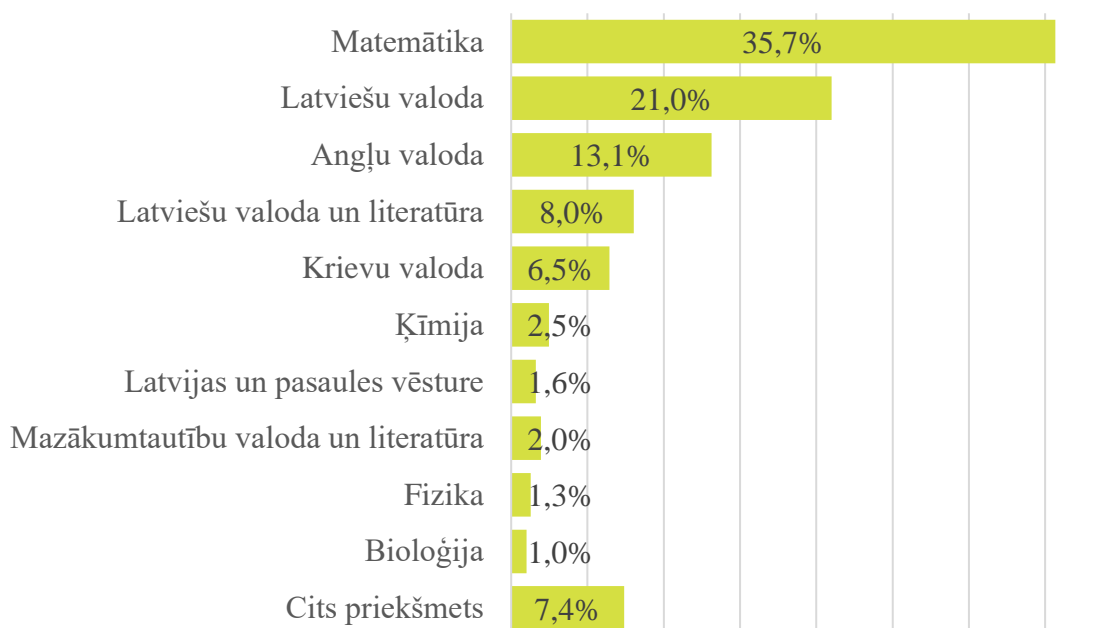
Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Atbalsta pasākuma veids	Atbalsta pasākumu skaits	Kopējais atbalsta pasākuma stundu skaits	Plānotais finansējums (EUR) ³²	Finansējuma īpatsvars no kopējā individuālo konsultāciju finansējuma apjoma
Mācību priekšmeta – konsultācijas	100 471	1 310 579	15 298 035	80,1%
Individuālas konsultācijas – pedagogs	8 373	117 187	1 376 981	7,2%
Pedagoga palīgs	4 437	87 077	1 004 436	5,3%
Psihologs	5 200	47 790	546 965	2,9%
Sociālais pedagogs	4 760	44 299	508 143	2,7%
Speciālās izglītības pedagogs	749	9 936	113 576	0,6%

³² Ailē “Plānotais finansējums (EUR)” ņemtas vērā tikai konkrētā atbalsta pasākuma pedagogu atalgojuma izmaksas un tajā nav iekļauta projekta īstenošanai plānotā summa (+15% netiešās izmaksas), kā arī IAP uzraudzība.

Atbalsta pasākuma veids	Atbalsta pasākumu skaits	Kopējais atbalsta pasākuma stundu skaits	Plānotais finansējums (EUR) ³²	Finansējuma īpatsvars no kopējā individuālo konsultāciju finansējuma apjoma
Logopēds	1 633	21 382	249 148	1,3%
Asistents	5	240	2 547	0,0%
Surdotulks	1	10	110	0,0%
KOPĀ	125 629	1 638 500	19 099 942	100,0%

Lielākais izdevumu īpatsvars periodā no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot) bija **mācību priekšmeta “Matemātika” konsultācijām – 35,7 %** no kopējiem izdevumiem mācību priekšmetu konsultācijām. Konsultācijām mācību priekšmetā “Latviešu valoda” izdevumu īpatsvars bija 21 %, mācību priekšmetā “Angļu valoda” – 13,1 %, mācību priekšmetā “Latviešu valoda un literatūra” – 8,0 %, mācību priekšmetā “Krievu valoda” – 6,5 % (skat. 3.2.5. attēlu).

3.2.5. attēls “Sadarbības partneru izdevumi mācību priekšmetu konsultācijām periodā no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

3.3. Projekta komponentu ietekmes analīze

Apakšnodaļā analizēti novērtējuma periodā Projektā sasniegtie darbības rezultāti Projekta komponentu griezumā. Katrai komponentei ir apzināti un novērtēti sasniegtie rezultāti, līdzšinējā un sagaidāmā ietekme, šķēršļi rezultātu sasniegšanā un/vai īstenošanas problemātika. Saskaņā ar kopējo Pētījuma ietvarstruktūru ietekmes izvērtēšanai izmantotas vairākas dimensijas, piemēram, kvalitāte, pieejamība, atbilstība, resursu nodrošinājums.

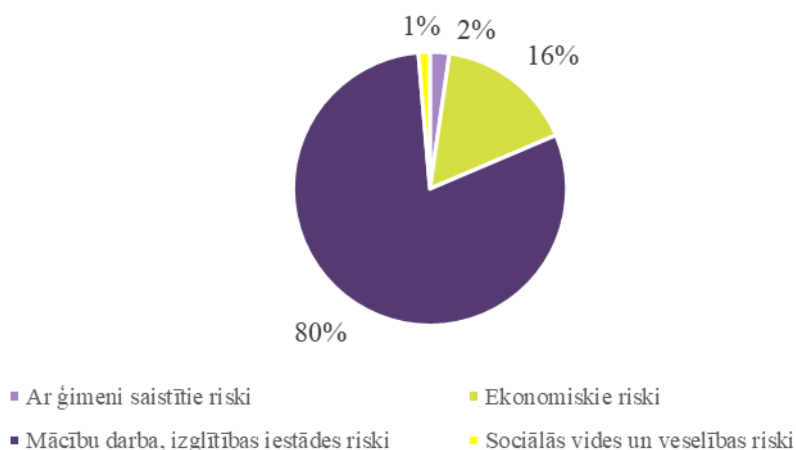
Izglītības iestāžu un pašvaldības pārstāvju vērtējumā (aptaujas rezultāti) projekta **“Pumpurs” atbalstītie pasākumi ir bijuši nozīmīgi PMP risku mazināšanā pašvaldībā, tā uzskata 96 % respondentu. 80 % aptaujāto vecāku, kuru bērni ir piedalījušies Projektā, uzskata, ka Projekts un tā sniegtais atbalsts ir bijis ļoti vērtīgs viņu bērniem.**

3.3.1. Risku veidi

Katrs atbalsta pasākums Projektā ir īstenots atbilstoši identificētajiem (zemāk uzskaitītajiem) četriem PMP risku veidiem (grupām):

- **ar ģimeni saistītie riski** (atrodas ilgstošā prombūtnē, ģimenē ir konfliktējošas attiecības, izglītojams ievietots ārpusģimenes aprūpes iestādē, pieskata brāli/ māsu vai citus ģimenes locekļus, vecāki izrāda pārāk lielu interesi par bērna mācībām, vecāki neatbalsta izglītojamo mācību procesā, vecāki strādā citā valstī/ pilsētā, vecākiem ir atkarības problēmas);
- **mācību darba/ izglītības iestādes riski** (grūtības mācību satura apguvē, iekavēta mācību satura apguve iepriekšējā izglītības posmā, konflikti ar klases/skolas/kursa biedriem, konflikti ar pedagogiem, liela slodze (mācību darbs/ interešu izglītība/ profesionālā ievirze), neattaisnotie mācību kavējumi, otrgadniecība, pret izglītojamo vērsta vardarbība/mobings/ izstumšana, problemātiska izglītības iestādes un ģimenes sadarbība, uzvedības problēmas, valodas barjera, verbāla vai fiziska agresija (pret cilvēkiem vai priekšmetiem), zemi mācību sasniegumi);
- **sociālās vides un veselības riski** (grūtniecība/ ir mazs bērns/-i, invaliditāte, izglītojams ir laulībā/ attiecībās, slims vecāks vai cits tuvinieks, speciālās vajadzības (iegūti vai iedzimti funkcionālie traucējumi));
- **ekonomiskie riski** (apgrūtināta nokļūšana izglītības iestādē, ģimene nevar nodrošināt individuālos mācību līdzekļus, izglītojamā kredītsaistības (ātrie kredīti), mājās nav pieejas internetam, nepieciešamība veikt pienākumus mājās, kas traucē mācībām, nepietiekami finansiālie resursi pamatvajadzību nodrošināšanai).

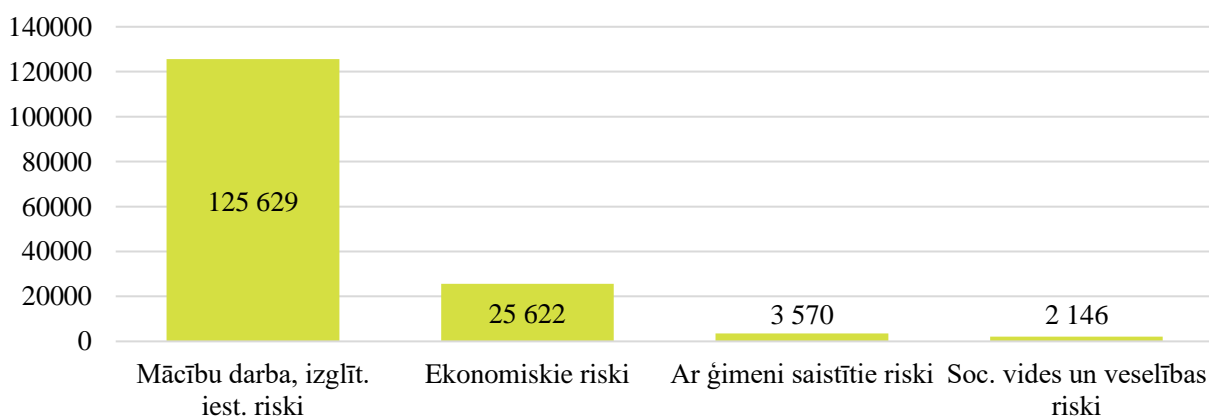
Viens izglītojamais var vienlaikus atrasties vairākās PMP riska grupās un uz to var attiekties vairāki riska faktori. Analizējot atbalsta pasākumu dalījumu pēc riska veida, secināms, ka **biežāk sastopamie (80 %) ir ar mācību darbu un izglītības iestādi saistītie riski**. Otra lielākā grupa ir ekonomiskie riski, ar tiem saistīti 16 % no visiem atbalsta pasākumiem. Pārējie risku veidi – ar ģimeni saistītie, sociālās vides un veselības riski veido 1 % – 2 % (kopā 4 %) no īstenotajiem atbalsta pasākumiem (skat. 3.3.1. attēlu).

3.3.1. attēls “Atbalsta pasākumu sadalījums atbilstoši PMP riska grupām no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Interpretējot datus, jāņem vērā, ka viena individuālā atbalsta plāna ietvaros var tikt īstenoti vairāki individuālā atbalsta pasākumi, kas var būt atbilstoši dažādiem PMP riskiem un riska grupām (skat. 3.3.2. attēlu).

3.3.2. attēls “Atbalsta pasākumu skaits atbilstoši PMP riska grupām no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS.

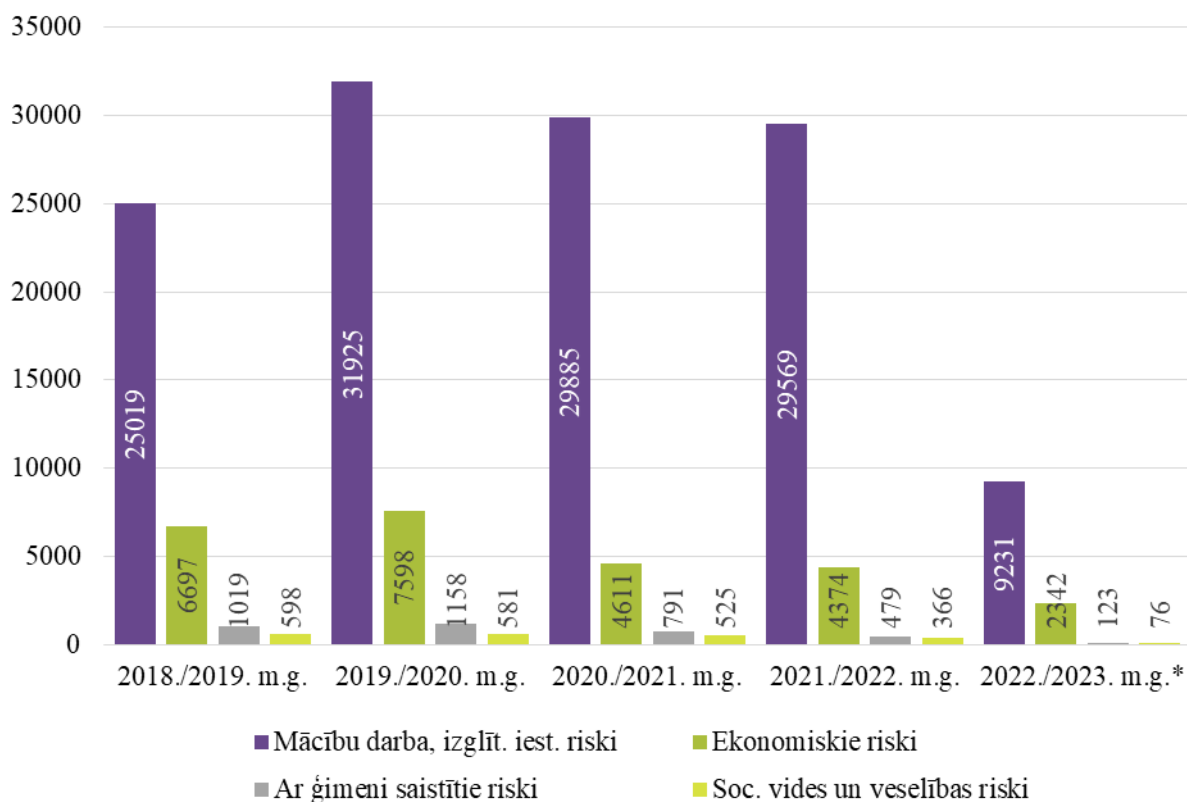
Aplūkojot individuālā atbalsta pasākumus sadalījumā pa 10 biežāk sastopamajiem riska faktoriem, redzams, ka lielākā daļa no atbalsta pasākumiem saistīti ar mācību darba un izglītības iestādes riskiem. Vērojams, ka **lielākais atbalsta pasākumu skaits saistīts ar riskiem “grūtības mācību satura apguvē” (45 % no visa atbalsta pasākumu skaita) un “iekavēta mācību satura apguve iepriekšējā mācību posmā” (12 %)**. Trešais augstākais atbalsta pasākumu skaits ir attiecināms uz ekonomiskajiem riskiem – nepietiekami finansiālie resursi pamatvajadzību nodrošināšanai – 10 % no visa atbalsta pasākumu skaita (skat. 3.3.3. attēlu).

3.3.3. attēls “Atbalsta pasākumu skaits atbilstoši 10 augstākajiem riskiem no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS.

Visvairāk atbalsta pasākumi nodrošināti saistībā ar mācību darba un izglītības iestādes riskiem. Aplūkojot atbalsta pasākumu dinamiku, jāatzīmē, ka salīdzinoši vairāk šādi pasākumi ir veikti 2019./2020. m.g., kad īstenoto pasākumu skaits sasniedza 41 262, no kuriem lielāko daļu veidoja 31 925 ar mācību darba un izglītības iestādes riskiem saistītie pasākumi (skat. 3.3.4. attēlu).

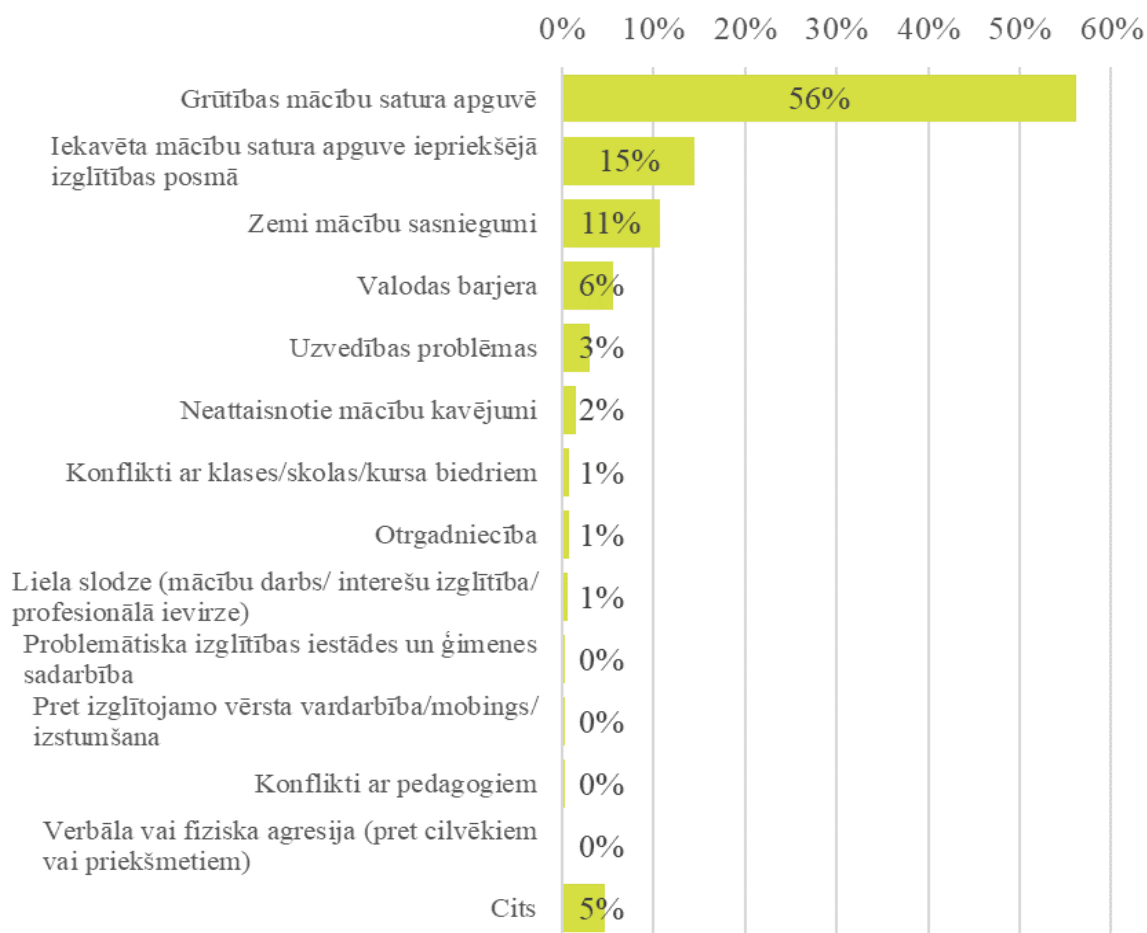

* Dati par 2022./2023. m.g. 1.semestri.

3.3.4. attēls “Atbalsta pasākumu skaits atbilstoši PMP riska grupām no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

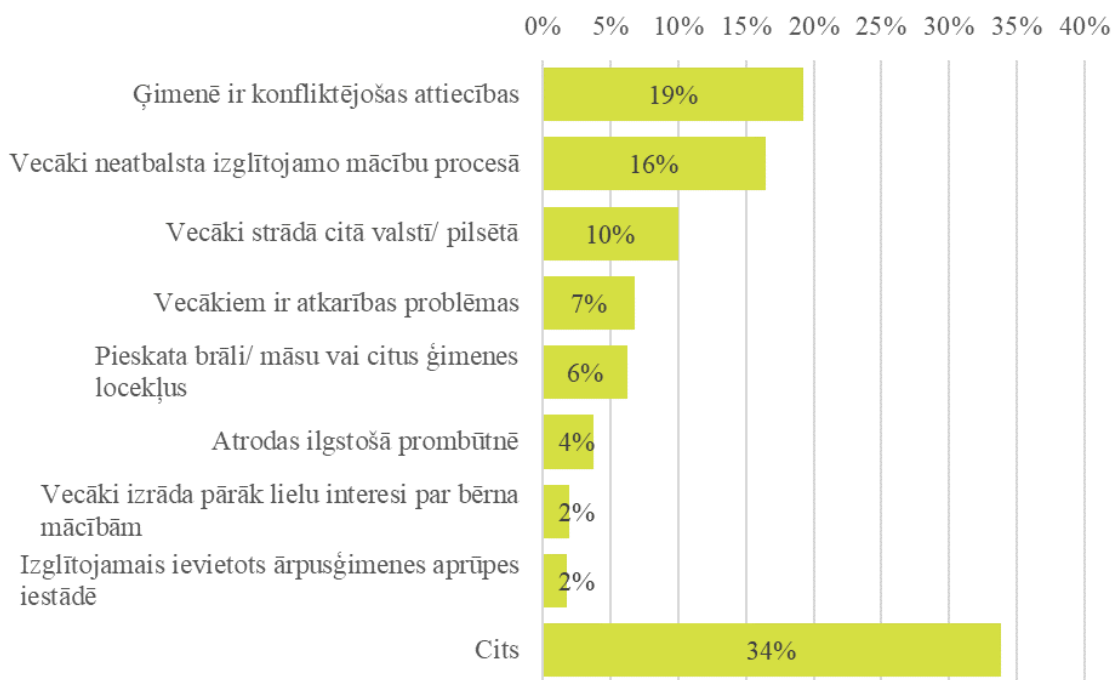
Analizējot individuālā atbalsta pasākumus **riska grupā “Mācību darba/izglītības iestādes riski”**, vērojams, ka vairāk nekā puse (56 %) no riskiem ir “grūtības mācību satura apgūvē”. 15 % atbalsta pasākumi īstenoti atbilstoši riskam “iekavēta mācību satura apguve iepriekšējā izglītības posmā”, bet riskam “zemi mācību sasniegumi” atbilst 11 % atbalsta pasākumu. Citi riski norādīti retāk un kopā veido 18 % no atbalsta pasākumiem (skat. 3.3.5. attēlu).

3.3.5. attēls “Atbalsta pasākumi atbilstoši riskam “Mācību darba/izglītības iestādes riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

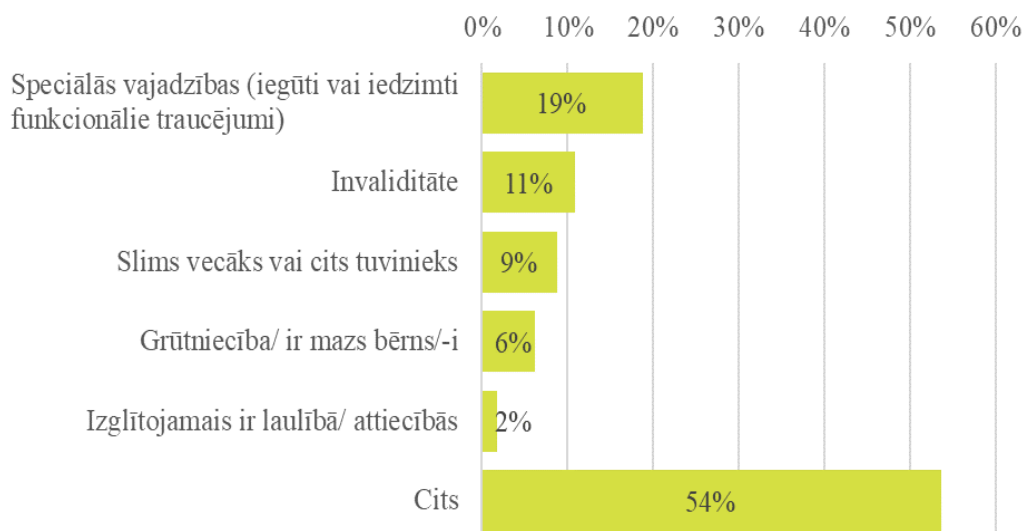
Aplūkojot individuālā atbalsta pasākumus **riska grupā “Ar ģimeni saistītie riski”**, vērojams, ka **nepilna piektā daļa (19 %) risku grupas atbalsta pasākumu atbilst riskam “ģimenē ir konfliktējošas attiecības”**, 16 % – riskam “vecāki neatbalsta izglītojamo mācību procesā” un 10 % – riskam “vecāki strādā citā valstī un pilsētā”. Vairāk nekā trešo daļu (34 %) no riska grupai atbilstošajiem atbalsta pasākumiem veido citi neklasificēti ar ģimeni saistīti riski (skat. 3.3.6. attēlu).

3.3.6. attēls “Atbalsta pasākumi atbilstoši riskam “Ar ģimeni saistītie riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

“Speciālas vajadzības” ir nozīmīgākais PMP risks grupā “**Sociālās vides un veselības riski**”, kas veido 19 % no riska grupai atbilstošajiem atbalsta pasākumiem, savukārt 11 % atbalsta pasākumu saistīti ar risku “Invaliditāte”, bet 9 % gadījumu “Slims vecāks vai cits tuvinieks” (skat. 3.3.7. attēlu).

3.3.7. attēls “Atbalsta pasākumi atbilstoši riskam “Sociālās vides un veselības riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Vecāku skatījumā (to apliecina gan aptaujas rezultāti, gan gadījumu izpētes) **nozīmīgākie PMP riski saistās ar izglītojamā attieksmi pret mācību procesu un mācību sasniedzumiem.** Nozīmīgākie faktori, kas rada risku priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai, ir **motivācijas trūkums mācīties (45 %), nepatika pret konkrētiem mācību priekšmetiem (43 %), mācību slodze (33 %) un nepatika pret mācībām kopumā (32 %).** Vecāki norāda, ka bērnu motivāciju mācīties negatīvi ietekmējušas Covid-19 sekas (32 %). Arī 2019. gadā īstenotajā aptaujā vecāki nozīmīgākos PMP riskus saistīja ar bērnu motivāciju mācīties, nepatiku pret konkrētiem mācību priekšmetiem, mācībām kopumā un pārlietu lielu slodzi. Ir pieaudzis to vecāku īpatsvars, kuri norāda, ka bērnu motivācijas trūkums mācīties ir būtisks PMP risks.

3.3.2. Risku atpazīšana

Risku atpazīšana ir PMP risku vadības pirmais solis, tāpēc šis jautājums tika aktualizēts Projekta ievadsemināros katrā izglītības iestādē, kā arī notika citas aktivitātes risku atpazīšanai, kuras īstenoja saskaņā ar Projekta laika plānu. Apkopojot izpētes laikā iegūto informāciju par risku atpazīšanas pieejām un praksi pašvaldībās un izglītības iestādēs, secināms, ka Projekta īstenošanas rezultātā **PMP problēma ir iezīmēta,** iesaistītās puses to ir iemācījušās nosaukt vārdā (atzīst, ka skolā ir PMP riskam pakļauti izglītojamie), vienlaikus eksperti norāda, ka vēl nav izveidojusies vienota izpratne starp iesaistītajā pusēm, tomēr šobrīd daudz **precīzāk var runāt par pazīmēm, kas palīdz identificēt PMP riska grupas.**

Izglītības iestāžu pārstāvji min dažādus pozitīvus ieguvumus, kurus Projekts radījis papildus virsmērķim – PMP risku mazināšana; tie ir: 1) izglītības iestādēs, dažādās sabiedrības grupās tikusi **aktualizēta PMP problemātika,** 2) **izglītojamie** atbalsta pasākumu ietekmē ir **kļuvuši drošāki, atvērtāki un pārliecinātāki** par sevi, 3) **vecāki** ir kļuvuši **ieinteresētāki bērnu sekmēs** un biežāk meklē palīdzību ar mācībām saistītu problēmu risināšanai, 4) **pedagogiem** ir bijusi **iespēja labāk iepazīt kā izglītojamos,** tā arī to vecākus un uzlabot komunikācijas prasmes darbā ar izglītojamajiem un vecākiem. Kā negatīvos Projekta “blakusefektus” izglītības iestāžu pārstāvji min pedagogu izdegšanu un izglītojamo pārlietu lielu “pieradināšanu” pie individuāla atbalsta.

PMP pašvaldībās tiek vērtēta kā **būtiska problēma izglītojamo vidū,** uz to kā ļoti nozīmīgu vai drīzāk nozīmīgu norāda 92 % aptaujātie pašvaldību pārstāvji. Salīdzinot ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, PMP problemātikas nozīmīgums pašvaldības pārstāvju skatījumā ir palielinājies. **91 % pašvaldību pārstāvju piekrīt** vai drīzāk piekrīt apgalvojumam, ka **dalība Projektā ir vairojusi viņu izpratni par PMP riskiem** un prasmi identificēt riskus, 77 %

norāda, ka Projekts ir palīdzējis strādāt ar PMP riska mazināšanu un 73 %, ka ir palielinājusies motivācija darbam ar PMP riska mazināšanu.

Pētījuma rezultāti apliecina, ka **risku identificēšanas prakses ir dažādas:**

- Gadījumu izpētē kāda pašvaldība norāda, ka strādājuši ar PMP riskiem **jau pirms Projekta** uzsākšanas, vienlaikus atzīst, ka tas nav **bijis sistemātisks darbs, īpaši attiecībā uz risku apzināšanu un analizēšanu**, turklāt darbs pārsvarā noticis ar PMP sekām. Tiek norādīts, ka pirms Projekta vērtējuši tikai mācību procesu, bet tagad ņem vērā, piemēram, arī sociālos riskus. Gadījuma izpētē uzsver, ka pedagogi ir apguvuši jaunas prasmes – labāk atpazīt dažādus PMP riskus, jo ir ērta sistēma, pēc kuras tos iedalīt.
- Daļa skolu veic visu PMP izglītojamo risku novērtējumu atbilstoši risku izvērtējuma veidlapai.
- Daļā skolu pedagogi balstās uz esošajām zināšanām un pieredzi, uzskatot, ka PMP izglītojamie jau ir zināmi.
- Ir piemēri, kur Projektā iesaistāmo izglītojamo saraksts ticis veidots pēc skolotāju un vecāku / aizbildņu ieteikumiem.
- **Daļa skolu kā primāro faktoru vērtē personāla pieejamību:** vai ir iespēja piedāvāt konsultācijas konkrētā priekšmetā un vai ir pedagogs, kas var nodrošināt konsultācijas.
- Ir skolas, kurās tiek izsvērts, kuram izglītojamam sniegt atbalstu, un **vajadzības tiek samērotas ar iespējām.**
- Gadījuma izpētē vienā no pašvaldībām tika norādīts, ka risku identificēšanas veidlapa kā rīks tiek labi novērtēta, bet nav iznācis to plašāk izmantot, jo bijušas citas prioritātes.

Pastāv vairāki **izaicinājumi risku identificēšanai:**

- Diskusijās un intervijās minētais PMP izglītojamo īpatsvars no izglītojamo kopskaita tiek vērtēts dažādi, atkarībā no iestādes specifikas (tiek minēts, ka vidēji tie ir 10% izglītojamo). Analizējot Projekta statistiku secināms, ka atbalsta saņēmēju skaits variē, tomēr aptuveni trešajā daļā Projektā iesaistīto skolu tas ir 20 % un lielāks.
- Vairāki eksperti uzsver, ka **PMP grupu ir sarežģīti atpazīt, tāpēc pastāv risks, ka Projekta līdzekļi netiek tērēti visai tiešajai mērķa grupai.** Pašvaldības min, ka iesākumā skolām, bija sarežģītāk identificēt PMP riska izglītojamus, jo atbalstāmo

skaits pieaug, arī Projekta resursu apjoms un atbalsta daudzveidība – ja sākotnēji tika ieviestas tikai individuālās konsultācijas, tad Projekta īstenošanas gaitā tika piesaistīti, piemēram, skolotāja palīgi, apmaksāta ēdināšana arī tiem, kas ir riska grupā, bet nav trūcīgi vai ir no daudz bērnu ģimenes.

- Izglītības iestāžu pārstāvji aptaujā norāda, ka **identificētie riski ne vienmēr korekti atspoguļo esošo situāciju**, jo pieeja paredz, ka **jāizvēlas dominējošais risks**, tāpēc kā biežāk identificētais riska veids Projektā parādās ar mācību darbu / izglītības iestādi saistīts risks, savukārt citi riski, iespējams, netiek aktualizēti. **PMP jautājumi Projektā pamatā ir risināti ar mācību konsultāciju atbalstu**, iespējams, ne visos gadījumos izvērtējot citu atbalsta veidu nepieciešamību.
- **Objektīvs informācijas trūkums noteiktu risku identificēšanai**, piemēram, veselības riski – vecāki / aizbildņi mēdz būt neatsaucīgi un nezinoši par bērna veselību, tāpēc skolotājiem ir sarežģīti izvēlēties nepieciešamo atbalstu. Ja vecāki / aizbildņi neved bērnu pie ārsta, skolas pilnvaras ir ierobežotas.
- Izglītības iestādēs pastāv **dažādas pieejas PMP risku vadībai**, tāpēc var būt situācijas, kad risku novērtējumu veic viens mācību priekšmeta skolotājs, kas nav zinošs dažāda veida risku diagnostikā, tādējādi nozīmīgs cēlonis tādu risku (ne)identificēšanai, kas nav saistīti ar mācību priekšmetu apguvi, ir izglītības iestāžu personāla kompetences un iespēju trūkums.

3.3.3. Risku novērtēšana

Projekta ietvaros tika izstrādātas PMP risku novērtēšanas vadlīnijas. Vērtējot **vadlīniju ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā**, 55 % no pašvaldību aptaujas dalībniekiem (n=108) **atzīst šo par vienu no nozīmīgākajām Projekta komponentēm**. Tiesa, 2019. gadā īstenotajā aptaujā lielāks īpatsvars (69 %) akcentēja vadlīniju nozīmīgumu.

Izglītības iestāžu aptaujā 82 % respondentu (n=1247) uzskata, ka **Projekta ietvaros ir attīstīti mehānismi, lai savlaicīgi identificētu PMP riskam pakļautos izglītojamos**. Izteikti pozitīvs ir izglītības iestāžu vērtējums par informētību, izpratni un motivāciju PMP risku mazināšanā: 91 % norāda, ka **Projekts ir vairojis izpratni par PMP riskiem**, 86 % apļiecina, ka Projekts palīdz ikdienas darbā ar PMP risku mazināšanu un 82 % atzīmē, ka Projekts vairo motivāciju darbam ar PMP jautājumiem. Salīdzinot ar 2019. gada aptaujas rezultātiem izglītības iestāžu pārstāvju vērtējums par izpratni, atbalstu ikdienas darbā un motivāciju PMP risku mazināšanā ir pazeminājies (2–6 % robežās). Intervijās un FGD paustais viedoklis

apstiprina, ka **pedagogu izpratne par PMP riskiem Projekta gaitā ir uzlabojusies**. Pedagogi ir apguvuši jaunas prasmes – labāk atpazīt dažādus PMP riskus –, jo ir izveidota ērta sistēma, pēc kuras tos iedalīt. Pašvaldībās uzsver, ka **bez Projekta atbalsta risku atpazīšanas sistēma nebūtu izveidota**. Visās gadījumu izpētē aptvertajās pašvaldībās norādīja, ka risku novērtēšanas rīks tiks izmantots arī turpmāk.

70 % aptaujāto vecāku (n=1066) apliecina, ka kopumā **jūtas pietiekami informēti par to, kādi riski var būt bērna mācību pārtraukšanai**. 2019. gada un 2023. gada aptaujas rezultātu salīdzinājums parāda, ka **kopumā ir paaugstinājusies vecāku informētība par PMP riskiem**, tomēr daļa vecāku atzīst, ka nav pietiekami informēti par PMP riskiem (16 %), vai nezina atbildi (14 %).

Gadījumu izpētē kādas pašvaldības pārstāvis norādīja, ka skolas, kurās pēc pašvaldības datiem ir visvairāk bērnu ar PMP riskiem, bieži vien atteicās piedalīties Projektā. Gan gadījumu izpētes pašvaldībā, gan nozares ekspertu intervijā akcentēts, ka Projektā bija svarīgi iekļaut dažādas izglītības iestādes: ģimnāzijas, pamatskolas, speciālās skolas. Pašvaldībā norāda, ka **individuālo plānu** sastādīšanas apjoms ir mazināsies, jo to sagatavošanu nenosaka normatīvie akti, attiecīgi, **ja tie nav obligāti jā sastāda, tad skolas to nedara**. Vienlaikus akcentē, ka Plānu struktūra arī turpmāk noderēs PMP risku identificēšanā. Pedagogi diskusijās min, ka atskaitēs nepietiek vietas izvērstākai gadījuma analīzei, kā arī traucē, tas, ka jākoncentrējas uz vienu risku, uz vienu aktivitāti, lai arī skolēniem bija problēmas vairākos aspektos. Dokumentu aizpildīšana atturēja daļu pedagogu no dalības projektā, jo tas ir saistīts ar papildu darbu.

3.3.4. Individuālo atbalsta plānu izstrāde un koordinēšana

Novērtējuma periodā ir izstrādāti 93 497 individuālie atbalsta plāni, pārsniedzot projekta noslēgumā plānoto IAP skaitu 64 504 par 45 %.

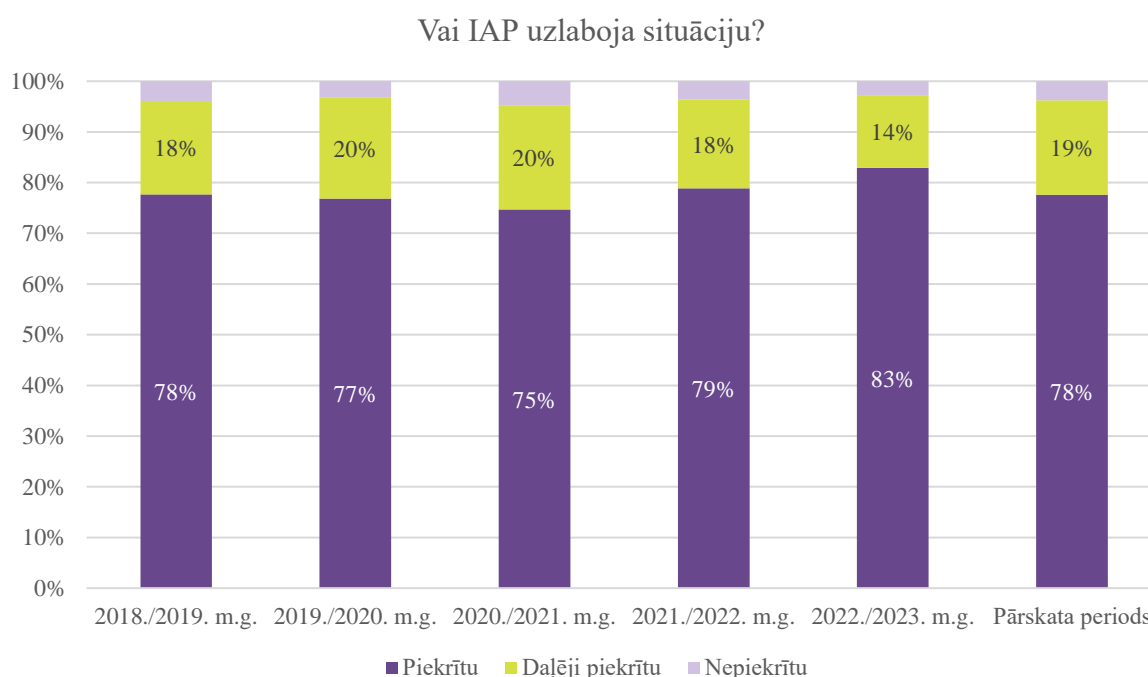
3.3.1. tabula

“Projekta “Pumpurs” darbības “Individuālā PMP riska mazināšanas plāna izstrāde un atbalsta pasākumu īstenošana PMP riska mazināšanai” rezultātu izpilde”.

Nr. p.k.	Darbības “Individuāls atbalsts PMP riska grupas izglītojamajiem izglītības pakalpojuma pieejamības nodrošināšanai” rezultāti	Starprezultātu periodā sasniegtais rezultāts	Novērtējuma periodā sasniegtais rezultāts	Projekta noslēgumā plānotais rezultāts
		Izglītojamo skaits (izpilde)		
1.	Individuālā PMP riska mazināšanas plāna izstrāde un	21 858 (34%)	93 497 (145%)	64 504

Nr. p.k.	Darbības “Individuāls atbalsts PMP riska grupas izglītojamajiem izglītības pakalpojuma pieejamības nodrošināšanai” rezultāti	Starprezultātu periodā sasniegtais rezultāts	Novērtējuma periodā sasniegtais rezultāts	Projekta noslēgumā plānotais rezultāts
		Izglītojamo skaits (izpilde)		
	atbalsta pasākumu īstenošana PMP riska mazināšanai (individuālu plānu un atbalsta pasākumu skaits)			

96 % aptaujāto **izglītības iestāžu un pašvaldību pārstāvju uzskata, ka kopumā Projektā “Pumpurs” atbalstītie pasākumi ir bijuši ļoti nozīmīgi vai drīzāk nozīmīgi PMP mazināšanai. Sniegto IAP atbalsta pasākumu vērtējums liecina, ka vidēji **78 % pārskata periodā nodrošinātie IAP pasākumi ir uzlabojuši situāciju.** Apskatot šī rādītāja dinamiku, redzams, ka vērtējums visos Projekta perioda mācību gados ir bijis līdzīgs, izņemot 2022./2023. m.g. 1. semestri, kad šis rādītājs ir palielinājies, sasniedzot 83 % (skat. 3.3.8. attēls).**

3.3.8. attēls “Sniegto atbalsta pasākumu vērtējums pārskata periodā”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Pašvaldību pārstāvji diskusijā norāda, ka IAP skaita pieaugums varētu nozīmēt to, ka ar laiku tika piesaistīti pedagogi, kuri varēja sniegt individuālas konsultācijas, nevis to, ka bija aizvien vairāk bērnu ar problēmām. Kādas izglītības iestādes vadītājs min, ka skolēnu individuālos plānus rakstīja jau iepriekš, jo šos plānus vērtē pedagoģiski medicīniskā komisija.

Skolā tiek veidots individuālu klātienes mācību stundu apmeklējuma grafiks tiem skolēniem, kuriem ārsts ieteicis labāku mācību darba un atpūtas līdzsvaru. Citas **skolas vadības pārstāvis pauž, ka individuālos plānus turpinās sagatavot**, jo *“nekas cits neatliks, lai arī pedagogi nav apmierināti ar šo darbu”*, vienlaikus atzīstot, ka **pamazām kļūstot vieglāk izstrādāt IAP un ka iegūtie dati ir noderīgi skolēnu sekmju dinamikas analīzei**, lai izvērtētu jau izdarīto un plānotu turpmāko darbu. Vienlaikus diskusijās pašvaldības atzīst, ka neveic individuālo plānu analīzi, apzinoties, ka tas nākotnē būtu jāīsteno.

Gan pašvaldības pārstāvji, gan skolu vadītāji izsaka cerību, ka pedagogu jaunā atalgojuma sistēma varētu dot iespēju vairāk laika veltīt individuālam darbam ar skolēniem.

Mazākā daļa no gadījumu izpētē FGD esošajiem jauniešiem norāda, ka skolotāji individuālos plānus veidoja kopā ar skolēniem. Citi diskusijas dalībnieki bija pārsteigti, uzzinot par šādu pieeju. **Izglītojamie atzīst, ka reizēm bijis grūti saskaņot savu brīvo laiku, ko atvēlēt individuālajām konsultācijām, ar skolotājam pieejamo laiku.** Nācies ilgi gaidīt līdz skolotājam beidzas citas nodarbības. Gadījumu izpētes ietvaros uz diskusijām aicinātie **vecāki atzīst, ka Projekta laikā nav redzējuši viņu bērniem sagatavotos individuālā atbalsta plānus.** Lielākā daļa vecāku apgalvo, ka dzīvojuši informācijas vakuumā attiecībā uz bērna progresu – nav saņēmuši atgriezenisko saiti no skolotājiem (parakstīja nepieciešamos dokumentus, bet nezināja, kas notiek tālāk). Atsevišķi vecāki vērsa uzmanību uz to, ka jebkurā brīdī pašiem vecākiem ir iespēja sazināties ar skolotāju, lai uzzinātu, kā bērnam skolā klājas.

Izglītības iestāžu pārstāvji atbildot uz aptaujas jautājumu par sadarbību starp izglītības iestādi un izglītojamo, kuri piedalījās Projektā, vecākiem vai aizbildņiem norāda, ka **regulāri sadarbojušies un izmantojuši dažādus saziņas kanālus** (e-pastu sarakste, klātienes tikšanās, individuālas pārrunas) **Visbiežāk notikušas individuālās sarunas kopā klātienē ar pedagogu, izglītojamo un vecākiem** (27 % – 1 reizi nedēļā vai biežāk, 18 % – 1-2 reizes mēnesī). Kopumā Projektā iesaistīto izglītības iestāžu pārstāvju atbildes liecina, ka **komunikācijā ar vecākiem priekšroka dota regulārai, personīgai un interaktīvai komunikācijai, nevis formālai, vienvirziena informācijas nodošanai.** 84 % izglītības iestāžu pārstāvji apstiprina, ka **galvenie iniciatori regulārai sadarbībai ar vecākiem bijuši skolas pārstāvji.** 59 % aptaujāto izglītības iestāžu pārstāvji norāda, ka vecāki regulāri sekoja līdzi bērnu rezultātiem Projektā, bet 38 % respondentu norāda, ka vecāki pēc savas iniciatīvas regulāri sazinājās ar skolu pārstāvjiem. Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptaujas rezultātus, var secināt, ka vecāku iniciatīva un ieinteresētība sekot līdzi bērnu sasniegumiem Projektā laika gaitā ir palielinājusies. **84 % vecāku, kuru bērni piedalās projektā “Pumpurs”, norāda, ka ir apmierināti ar informāciju un sadarbību ar izglītības iestādēm projekta “Pumpurs”**

ietvaros: 44 % vecāku apliecina, ka ir apmierināti un jūtas pilnvērtīgi informēti un iesaistīti projektā, 40 % vecāku norāda, ka ir apmierināti un bez īpašas vajadzības netika traucēti un iesaistīti. 8 % vecāku aptaujas respondentu norāda, ka ir daļēji apmierināti, un 8 % pauž neapmierinātību, jo nejutās pietiekami informēti un iesaistīti projekta norisēs. **33 % aptaujāto vecāku norāda, ka īpaši neseko līdz Projekta aktivitātēm, jo uzticas izglītības iestādes personālam**, savukārt 20 % neseko līdz, jo uzticas saviem bērniem. Salīdzinoši ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, 2023. gadā **ir palielinājies tādu vecāku īpatsvars, kuri īpaši neseko līdz Projekta pasākumiem**. Tomēr teju katrs trešais respondents jeb 28 % apliecina, ka Projekta aktivitātes regulāri un pietiekami bieži pārrunā ar savām atvasēm. Vienlaikus **Projekta īstenošanas laikā nedaudz ir palielinājies arī tādu vecāku īpatsvars, kas apliecina, ka ar bērnu pārrunātās Projekta aktivitātes, palīdz vecākiem labāk kontaktēties ar bērnu** (2019. gadā – 17 %, 2023. gadā – 22 %).

3.3.5. Individuālās konsultācijas

Visas Projekta īstenošanā iesaistītās puses uzskata, ka individuālais atbalsts mācībās ir būtiskākā Projekta komponente. Izglītības iestāžu pārstāvju, pašvaldību pārstāvju un vecāku / aizbildņu skatījumā (aptaujas rezultāti) **nozīmīgākie Projekta atbalsta pasākumi PMP risku mazināšanā izglītojamajiem ir individuālās konsultācijas mācību priekšmetos** (attiecīgi 92 %, 81 % un 79 %) un **atbalsta speciālistu konsultācijas** (attiecīgi 66 %, 77 % un 41 %).

Kopš Projekta sākuma līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot) **konsultācijas veidoja 84 % no individuālā atbalsta pasākumiem**. PMP riska grupas izglītojamajiem Projekta ietvaros kopumā sniegtas 131 345 individuālas konsultācijas. **89 % no nodrošinātajām individuālajām konsultācijām izmantoja vispārējās izglītības iestādes**. Lielāko daļu no individuālajām konsultācijām veido **mācību priekšmeta konsultācijas – 76,9 %**, tostarp konsultācijas matemātikā – 26,6 %, konsultācijas latviešu valodā – 15,3 %, konsultācijas angļu valodā – 10,7 %, pārējos mācību priekšmetos – 24,3 %. Lielākais individuālu konsultāciju īpatsvars vērojams mācību priekšmetos, kuros ir noteikti obligātie centralizētie eksāmeni un valsts pārbaudes darbi, kas, izrietīgi, būtiski ietekmē izglītojamo iespējas turpināt izglītību nākamajā līmenī. Arī gadījumu izpētēs izglītības iestāžu pārstāvji (skolu vadītāji, pedagogi, atbalsta personāls) akcentēja, ka ar projekta “Pumpurs” atbalstu daļai PMP riska jauniešu ir izdevies pabeigt 9.klasi, tiek pieļauts, ka bez Projekta individuālajām konsultācijām tas nebūtu izdevies.

Pedagoga individuālais konsultatīvais atbalsts, kas nav saistīts ar konkrēta mācību priekšmeta apguvi, ir 7,4 % no atbalsta konsultācijām, psihologa konsultācijas – 5,5 %, sociālā

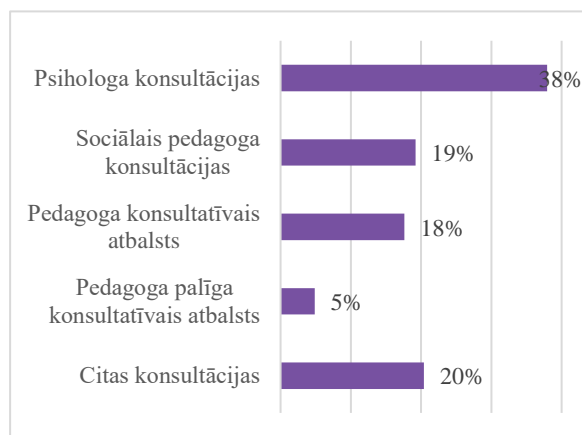
pedagoga konsultācijas – 4,8 % un konsultācijas ar pedagoga palīgu – 3,5 %. Attiecīgi, lielākais izdevumu īpatsvars pārskata periodā ir bijis konsultācijām mācību priekšmetos “Matemātika”, “Latviešu valoda” un “Angļu valoda”.

3.3.9. un 3.3.10. attēls parāda, ka Projekta pārskata periodā **augstākais atbalsta pasākumu īpatsvars atbilstoši riskam “Ar ģimeni saistītie riski” un “Sociālās vides un veselības riski” bija psihologa un sociālā pedagoga konsultāciju atbalsta pasākumiem, attiecīgi 35 % un 38 % no visiem atbalsta pasākumiem, kas saistīti ar attiecīgo risku.**

3.3.9. attēls “Atbalsta pasākumu īpatsvars atbilstoši riskam “Ar ģimeni saistītie riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

3.3.10. attēls “Atbalsta pasākumu īpatsvars atbilstoši riskam “Sociālās vides un veselības riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Vērtējot nodrošinātās individuālās konsultācijas, Projektā **iesaistītās puses norāda uz vairākiem pozitīviem ieguvumiem:**

- Vecāku un jauniešu FGD vairākkārt uzsvērts, ka jauniešiem ļoti būtisks ir psihoemocionālais atbalsts un ka individuālās konsultācijas ir devušas iespēju labāk iepazīt pašiem sevi, sajusties drošākiem un pārliecinātājiem, uzdrošināties jautāt skolotājam par to, ko nesaprot un netikt par to nosodītiem vai izsmietiem.
- FGD skolotāji atzīmē, ka individuālo konsultāciju rezultātā ir audzis bērnu pašnovērtējums, viņi ir apzinājušies, ka spēj izpildīt mācību uzdevumus, kas ir mainījis izglītojamo skatījumu uz mācību priekšmetiem, kā arī ir palielinājusies motivācija. Tiek norādīts, ka ir bijuši skolēni, kas gaida rindā uz “Pumpurs” konsultācijām.

- Pedagogi akcentē, ka uzlabojās skolēnu lasītprasme (īpaši sākumskolas posmā), matemātikas zināšanas, bērni apguva mācīšanās stratēģijas.
- Gan no skolu vadības, gan skolotāju un vecāku skatu punkta pozitīvi tiek vērtēta mazāko bērnu iesaiste “Pumpurs”, tādējādi laicīgi var identificēt un risināt problēmas. FGD un intervijās tiek atzinīgi novērtēta Projekta mērķa grupas paplašināšana, tajā iekļaujot 1.-4. klases izglītojamos, kas ļauj riskus identificēt agrīnākā fāzē, sniedzot visiem skolas pedagogiem prasmes atpazīt riska faktorus.
- Konsultācijas, pedagogu skatījumā, ir kā sava veida drošības spilvens bērniem, turklāt to rezultātā uzlabojās pedagogu un skolēnu attiecības, skolēni sāka vairāk uzticēties skolotājiem.
- Diskusijās minēts, ka Projekts atslogoja vecākus, jo tik daudz vairs nevajadzēja palīdzēt bērniem mācību vielas apgūvē, to darīja skolotāji individuālajās konsultācijās.
- Individuālās konsultācijas bija īpaši nozīmīgas pandēmijas laikā, kad skolēni daudz biežāk sastapās ar izaicinājumu apgūt mācību vielu, tai skaitā arī tāpēc, ka daži vecāki mājāsdarbus pildīja savu bērnu vietā.
- Diskusijās izglītības iestāžu pārstāvji iesaka īpašu uzmanību pievērst sākumskolas izglītojamo vajadzībām izvērtējot atbilstošāko atbalsta veidu, jo tad ir iespējams laicīgi identificēt un risināt problēmas.
- Izglītojamie apzinās, ka bez individuālajām konsultācijām sekmes būtu sliktākas un pieļauj, ka būtu jāiet uz vasaras darbiem. Jaunieši norāda, ka individuālo konsultāciju ietekmē mācību priekšmeta skolotājs pēc mācību stundas biežāk pajautā, vai mācību viela ir saprotama. Individuālo konsultāciju dēļ ir uzlabojušās attiecības ar konkrēto priekšmetu skolotājiem, tomēr šo aspektu jaunieši nevērtē kā būtisku pavērsienu.
- FGD izglītības iestāžu vadītāji pauž, ka projekts “Pumpurs” daļai bērnu palīdzējis uzlabot mācību rezultātus, jo, pateicoties individuālajām konsultācijām, tie varēja pabeigt 9.klasi.
- Uzlabojušās pedagogu profesionālās prasmes, daudzi iemācījušies vadīt individuālās konsultācijas, skolotājiem ir bijis laiks labāk iepazīt un saprast skolēnus.
- Individuālās konsultācijas ļāva pamanīt un uzrunāt tos jauniešus, kurus citādi, iespējams, nepamanītu un savlaicīgi nevarētu risinātu viņu problēmas.

- Dažādi tiek vērtētas pieejas pedagogu, kas sniedza individuālās konsultācijas, izvēlei, proti, daļa jauniešu uzskata, ka labāka izvēle bija iet pie cita, ne konkrētā priekšmeta skolotāja, bet tas bija gadījumos, kad ar priekšmeta skolotāju nebija izveidojušās labas attiecības, daļa novērtēja to, ka varēja labāk iepazīt priekšmeta skolotāju un jutās drošāki mācību stundu laikā iesaistīties mācību procesā un uzdot jautājumus.

Projektā iesaistītās puses īstenotajās gadījumu izpētēs vērš uzmanību arī uz riskiem, kas var rasties pēc projekta noslēguma:

- Skolu pārstāvji (direktori, skolotāji) un vecāku pārstāvji uzskata, ka pēc Projekta, kad vairs nebūs iespēja nodrošināt individuālas konsultācijas, izglītojamo sekmes var pasliktināties.
- Tiek uzsvērts, ka valstiskā līmenī ir jānodrošina finansējums individuālajām konsultācijām, jo pašvaldībām nav pietiekamu resursu.
- Norāda, ka nepieciešams PMP prevenciju sākt jau pirmsskolas izglītības iestādēs, lai savlaicīgi novērstu problēmas.
- Pedagogi uzskata, ka individuālās konsultācijas būtu jāturpina, taču papildu atalgojot par to pedagogus.
- Skolu pārstāvju viedoklis ir, ka PMP riska bērniem atbalsta sniegšanu nedrīkst pārtraukt, tāpat tiek norādīts uz nepieciešamību turpināt psiholoģiskā atbalsta nodrošināšanu.
- Izglītojamie diskusijās uzver, ka vēlētos saņemt individuālas konsultācijas arī turpmāk, vairāki norāda, ka nav informēti par to, ka “Pumpurs” ietvaros konsultācijas vairs nav pieejamas. Daži ir novērojuši, ka 2022./2023. m.g. otrajā semestrī, kad atbalsts vairs nav pieejams, sekmes ir pasliktinājušās.

3.3.6. Ekonomiskais atbalsts

Projekta ietvaros **PMP risku mazināšanai sniegts dažāda veida ekonomiskais atbalsts:** sabiedriskā transporta pakalpojumu izdevumu kompensācija, ēdināšanas un naktsmītņu pakalpojumu nodrošināšana, individuālās lietošanas priekšmetu un individuālo mācību līdzekļu nodrošināšana.

No Projekta uzsākšanas brīža līdz 2022. gada 31. decembrim **atbalsts transporta pakalpojumu izdevumu kompensācijai** nodrošināts 2 724 izglītojamajiem³³, tādējādi **sasniedzot 55 % no darbības rezultāta izpildes, naktsmītnes dienesta viesnīcā vai internātā** nodrošinātas 2 581 izglītojamajam (**darbības rezultāta izpilde ir 88 % no plānotā**) un **ēdināšanas pakalpojumi** nodrošināti 8 740 izglītojamajiem (**darbības rezultāta izpilde par 14 % pārsniedz plānoto**). PMP risku mazināšanai ir bijusi iespēja sniegt atbalstu individuālo mācību līdzekļu un individuālās lietošanas priekšmetu iegādei. Salīdzinot ar citiem atbalsta veidiem, Projekta pārskata periodā ievērojami mazāka izpilde ir apakšdarbībā **“Individuālo mācību līdzekļu nodrošināšana profesionālās izglītības iestāžu izglītojamajiem”** (individuālie mācību līdzekļi nodrošināti 191 profesionālās izglītības iestāžu izglītojamam, kas ir **45 % no plānotā rezultāta**) un **“Individuālas lietošanas priekšmetu nodrošināšana PMP riskam pakļautajiem izglītojamajiem”**, kas nodrošināti 59 PMP riskam pakļautajiem izglītojamajiem jeb **6 % no plānotā darbības rezultāta**.

Individuālo mācību līdzekļu un individuālās lietošanas priekšmetu nodrošinājumam ir zema izpilde pret plānoto, tomēr ne aptaujās, ne padziļinātajās diskusijās un intervijās netika pausti kādi īpaši šķēršļi, ne arī pozitīvie aspekti. (skat. 3.3.2. tabulu).

3.3.2. tabula

“Projekta “Pumpurs” ekonomiskā atbalsta darbību rezultātu izpilde”.

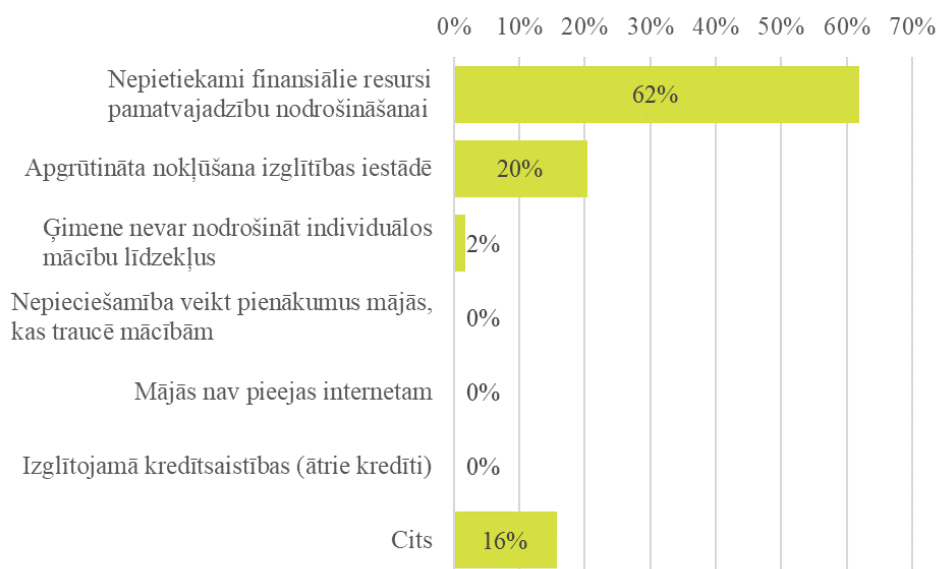
Avots: Maksājuma pieprasījums (MP_26) un Projekta starprezultātu novērtējuma pētījums

Nr. p.k	Darbības “Individuāls atbalsts PMP riska grupas izglītojamajiem izglītības pakalpojuma pieejamības nodrošināšanai” rezultāti	Starprezultātu periodā sasniegtais rezultāts	Novērtējuma periodā sasniegtais rezultāts	Projekta noslēgumā plānotais rezultāts
1.	Sabiedriskā transporta pakalpojumu izdevumu kompensācija PMP riska grupas izglītojamajiem un speciālā transporta nodrošināšana izglītojamajiem ar invaliditāti	1 614 (33%)	2 724 (55%)	4 950
2.	Naktsmītnes nodrošināšana dienesta viesnīcā vai internātā PMP riska grupas izglītojamajiem	1 085 (37%)	2 581 (88%)	2 948
3.	Ēdināšanas nodrošināšana PMP riska grupas izglītojamajiem	3 971 (52%)	8 740 (114%)	7 700
4.	Individuālo mācību līdzekļu nodrošināšana profesionālās izglītības iestāžu izglītojamajiem	139 (9%)	191 (45%)	420

³³ Šeit un turpmākajās rindkopās uzskaitīti tie izglītojamie, kam atskaites periodā pakalpojums tiek sniegts pirmo reizi.

Nr. p.k.	Darbības “Individuāls atbalsts PMP riska grupas izglītojamajiem izglītības pakalpojuma pieejamības nodrošināšanai” rezultāti	Starprezultātu periodā sasniegtais rezultāts	Novērtējuma periodā sasniegtais rezultāts	Projekta noslēgumā plānotais rezultāts
		Izglītojamo skaits (izpilde)		
5.	Individuālas lietošanas priekšmetu nodrošināšana PMP riskam pakļautajiem izglītojamiem	52 (5%)	59 (6%)	1 000

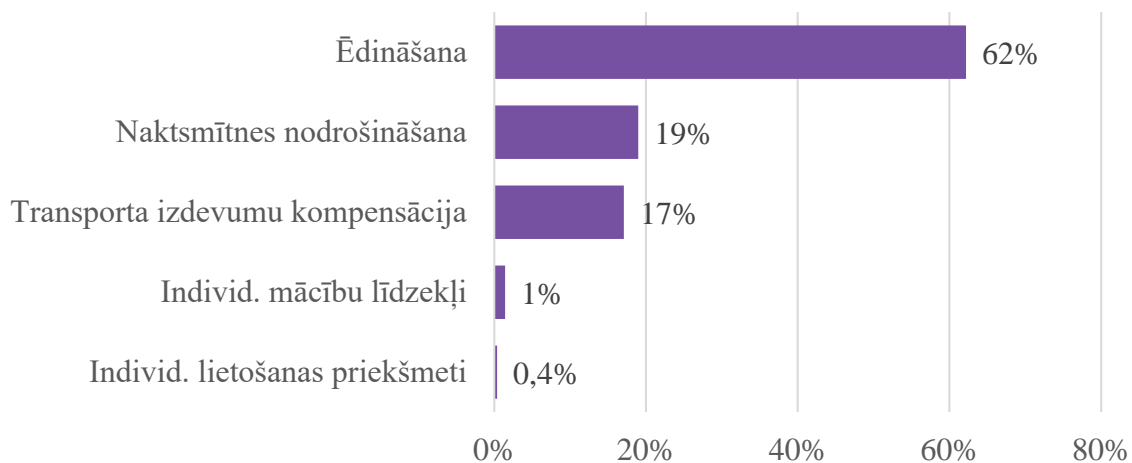
Lielāko daļu (62 %) riska grupai “Ekonomiskie riski” atbilstošo atbalsta pasākumu veido risks “Nepietiekami finansiālie resursi pamatvajadzību nodrošināšanai”, savukārt 20 % atbalsta pasākumu šajā grupā veido risks “Apgrūtināta nokļūšana izglītības iestādē”. 16 % riska grupai atbilstošo pasākumu ir citi neklasificēti ekonomiskie riski (skat 3.3.11. attēlu).

3.3.11. attēls “Atbalsta pasākumi atbilstoši riskam “Ekonomiskie riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Kā redzams 3.3.12. attēlā, Projekta pārskata periodā **augstākais atbalsta pasākumu īpatsvars – 62%** – no visiem atbalsta pasākumiem, kas tika piedāvāti **ekonomisko risku mazināšanai, bija ēdināšanas nodrošināšana**. Intervijās un FGD skolu pārstāvji akcentēja, ka ir skolēni ar risku pamest skolu ekonomisko apsvērumu dēļ, jo vecāki nav motivēti sazināties ar Sociālo dienestu, lai bērnam būtu pieejamas brīvpusdienas. Skolas piedāvātā maltīte reizēm ir būtisks apsvēruma, kāpēc bērns nāk uz skolu, tāpēc skolu vadības pārstāvji akcentē, ka risku mazināšanā svarīga ir regulāru bezmaksas maltīšu nodrošināšana.

3.3.12. attēls “Atbalsta pasākumu īpatsvars atbilstoši riskam “Ekonomiskie riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot)”.

Avots: IKVD sniegtā informācija no DOS

Vispārējās izglītības iestādēs pieprasījums pēc ekonomiskā atbalsta pasākumiem ir bijis mazāks, nekā profesionālās izglītības iestādēs. Lielākais ēdināšanas pakalpojumu īpatsvars Projekta ietvaros ir nodrošināts Rīgas valstspilsētas profesionālās izglītības iestādēs (33 %), savukārt Latgales reģionā profesionālās izglītības iestādēs bijis lielākais pieprasījums pēc individuālajiem mācību līdzekļiem (42 %) un individuālās lietošanas priekšmetiem (43 %). Vispārējās izglītības iestādēs individuālās lietošanas priekšmeti visvairāk nodrošināti Zemgales reģionā (41 %). Pēc naktsmītnēm lielākais pieprasījums bijis profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem no Rīgas valstspilsētas un Vidzemes reģiona (28 %).

Gadījumu izpētēs pašvaldību vadības pārstāvji un skolu pārstāvji norāda, ka pašvaldība ārpus Projekta sniedz dažāda veida atbalstu, tāpēc ir bijusi izvēle neizmantot projekta “Pumpurs” piedāvāto ekonomisko atbalstu, bet pieteikties vienīgi individuālā atbalsta pasākumiem. Daži norāda, ka pieteikties ekonomiskajam atbalstam atturēja arī birokrātija.

Aptaujās (pašvaldības un izglītības iestādes) ekonomiskā atbalsta pasākumus vērtē kā mazāk ietekmīgus uz PMP riska mazināšanu, turklāt, apskatot 2019. gada aptaujas datus secināms, ka ekonomiskā atbalsta ietekmes vērtējums 2023. gadā ir nedaudz pazeminājies. Salīdzinoši liela daļa izglītības iestāžu respondentu (60-70 %) nevar novērtēt ekonomiskā atbalsta pasākumu ietekmi uz PMP risku mazināšanu, jo šie pasākumi netika īstenoti visās Projektā iesaistītajās izglītības iestādēs un pašvaldībās. **Izglītības iestāžu, kuras piedāvāja ekonomiskā atbalsta pasākumus, pārstāvju vērtējumā arī šo pasākumu ietekme pārsvarā vērtēta kā liela vai ļoti liela.** Izņēmumi ir tādi atbalsta pasākumi kā specializētais transports

un naktsmītne, kuru ietekmes vērtējumā atbilžu “ļoti maza ietekme” un “maza ietekme” īpatsvars pārsniedz pozitīvo atbilžu skaitu. Vecāku aptaujā kā nozīmīgu ekonomisko atbalstu vērtē 26 %, bet kā maznozīmīgu – 24 %.

3.3.7. Saturisko (iesaistes) materiālu un procesu ietekme, t.sk. ievadsemināri pašvaldībās, konferences un supervīzijas

Pētījuma rezultāti liecina, ka **Projekta materiālus** (metodiskie materiāli, vadlīnijas, veidlapas, videomateriāli) – to pieejamību, lietderību un atbilstību Projekta mērķiem, kā arī Projekta procesus – **izglītības iestāžu pārstāvji, pašvaldību pārstāvji** (aptauju dati un gadījumu izpētēs iegūtā informācija) kopumā **vērtē atzinīgi**.

Novērtējuma periodā Projekta darbības “Atbalsts atbalstošas mācību vides izveidei PMP riska mazināšanai” ietvaros sasniegti šādi darbības rezultāti: **izstrādāti visi Projektā plānotie septiņi metodiskā atbalsta līdzekļi, īstenotas 10 no 11** Projektā plānotajām konferencēm, **nodrošinātas 1 052 (79 %) no kopumā plānotajām 1 330 supervīzijām** pedagogiem un atbalsta personālam, **izstrādātas plānotās profesionālās kompetences pilnveides programmas** (turpinās to īstenošana), kā arī **īstenots 71 % no darbnīcām izglītības iestādēs** par PMP pasākumu īstenošanu. Citu aktivitāšu – darbnīcas pašvaldībām un interaktīva rīka izveide izglītības iestādēm PMP risku novērtēšanai un vadīšanai – ir īstenošanas procesā (skat. 3.3.3. tabulu).

3.3.3. tabula

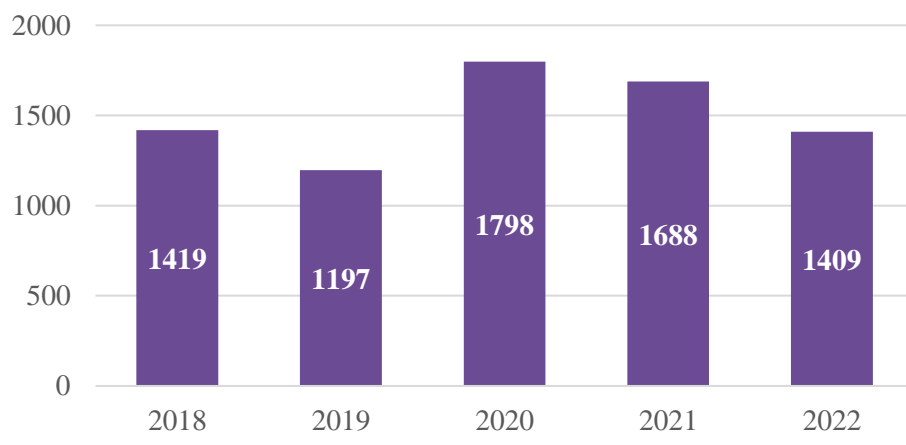
“Projekta “Pumpurs” darbības “Atbalsts atbalstošas mācību vides izveidei PMP riska mazināšanai” rezultātu izpilde”.

Avots: Maksājuma pieprasījums (MP_26) un Projekta starprezultātu novērtējuma pētījums

Nr. p.k.	Darbības “Atbalsts atbalstošas mācību vides izveidei PMP riska mazināšanai” rezultātu izpilde” rezultāts	Starprezultātu periodā sasniegtais rezultāts (izpilde)	Novērtējuma periodā sasniegtais rezultāts (izpilde)	Projekta noslēgumā plānotais rezultāts
1.	Metodiskā atbalsta līdzekļu izstrāde, izplatīšana un pedagogu, kā arī pašvaldībā darbā ar jaunatni iesaistīto personu izglītošana un izglītojamo konsultēšana (Metodiskā atbalsta līdzekļu skaits)	6 (86%)	7 (100%)	7
2.	Darbnīcas izglītības iestādēs par PMP pasākumu īstenošanu skolā (Darbnīcu skaits)	-	469 (71%)	665
3.	Darbnīcas pašvaldībās par starpinstitucionālo sadarbību PMP risku identificēšanā un novēršanā atbalstam skolās (Darbnīcu skaits)	-	36 (29%)	124

Nr. p.k.	Darbības “Atbalsts atbalstošas mācību vides izveidei PMP riska mazināšanai” rezultātu izpilde” rezultāts	Starprezultātu periodā sasniegtais rezultāts (izpilde)	Novērtējuma periodā sasniegtais rezultāts (izpilde)	Projekta noslēgumā plānotais rezultāts
4.	Profesionālās kompetences pilnveides programmu izstrāde un īstenošana (Programmu skaits)	-	10 ³⁴	10
5.	Supervīziju grupu nodrošināšana pedagogiem un atbalsta personālam (Supervīziju grupu skaits)	235 (18%)	1 052 (79%)	1330
6.	Interaktīva rīka izveide izglītības iestādēm PMP risku novērtēšanai un vadīšanai (dinamika) (Interaktīvais rīks, skaits)	-	-	1
7.	Konferences (skaits)	5 (45%)	10 (91%)	11

Projekta pārskata periodā organizētajās supervīziju grupās kopā piedalījušies 7 511 dalībnieki. Augstākā iesaiste bija 2020.gadā, kad supervīziju grupās piedalījās 1 798 pedagogi (skat. 3.3.13. attēlu).

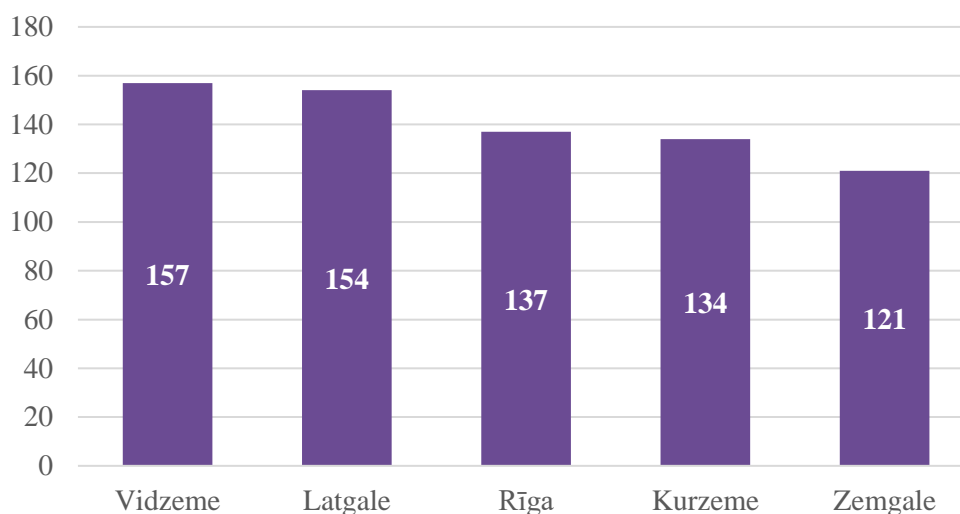
3.3.13. attēls “Dalībnieku skaits supervīziju grupās projekta pārskata periods”

Avots: IKVD sniegtā informācija

3.3.14. attēlā atspoguļota informācija par reģistrēto dalībnieku skaitu Projekta organizētajās reģionālajās konferencēs 2021. gadā. Šajās konferencēs kopumā piedalījušies 703 reģistrēti dalībnieki. Reģistrēto dalībnieku skaits neatspoguļo kopējo dalībnieku skaitu konferencēs, jo faktiskais skaits katrā no konferences dienām bija robežās no 500 līdz 1 000 dalībniekiem. Reģistrēto dalībnieku skaita ierobežojums saistīts ar ekspertu darbnīcām, kurās

³⁴ Izstrādātas desmit profesionālās kompetences pilnveides programmas, kurās piedalījušies 3 700 dalībnieki, tai skaitā pedagogi, atbalsta speciālisti un jaunatnes lietu speciālisti. Līdz 2023. gada novembrim turpinās profesionālās kompetences pilnveides programmu īstenošana.

bija iespēja piedalīties noteiktam dalībnieku skaitam, lai lektoriem būtu iespēja nodrošināt darbnīcu kvalitāti.

3.3.14. attēls “Reģistrēto dalībnieku skaits reģionālajās konferencēs 2021.gadā”

Avots: IKVD sniegtā informācija

Izglītības iestāžu pārstāvju vērtējumā **Projekta pasākumu ietekme uz atbalstošas mācību vides izveidi un visi tās ietvaros īstenotie pasākumi ir guvuši pozitīvu novērtējumu**. Salīdzinoši augstākais atbilžu “ļoti liela ietekme” un “liela ietekme” summārais īpatsvars ir Projekta informatīvajiem materiāliem (t.i. videomateriāli, infografikas, prezentācijas, bukleti) – 54 %, metodiskā atbalsta līdzekļiem – 53%, profesionālās kompetences pilnveides programmām – 48 %, semināriem – 46 %, ievadsemināram – 46 %, TV raidījumam “Klase” – 46 %. Projekta konferenču un supervīziju novērtējumā redzams vienlīdz liels skaits pozitīvo (“ļoti liela ietekme”, “liela ietekme”) un kritisko (“vidēja ietekme”, “maza ietekme”, “ļoti maza ietekme”) vērtējumu.

57 % aptaujāto pašvaldību pārstāvju norāda, ka **metodiskā atbalsta līdzekļiem PMP novērtēšanai ir liela vai ļoti liela ietekme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā**, tiesa 20 % norāda, ka nevar to novērtēt. Informatīvās kampaņas un materiāli pašvaldību skatījumā ir atstājuši pozitīvu ietekmi (60 %).

Vērtējot informatīvo materiālu pašvaldībām, pedagogiem, vecākiem / aizbildņiem un izglītojamajiem ietekmi uz ikdienas darbam nepieciešamo atbalstu, vispozitīvāk pašvaldību pārstāvji izteikušies par projekta veidlapām (vidējais vērtējums: 4,2 no 5), informatīvajiem un skaidrojošajiem e-pastiem (4,1 no 5). Nedaudz zemāk vērtēti metodiskie atbalsta materiāli, projekta vadlīnijas un skaidrojošie video materiāli (vidējais vērtējums 4,0 no 5), kā arī infografikas (3,9 no 5).

Intervijās un diskusijās, vērtējot **atbalstošas mācību vides izveides ietvaros īstenotās darbības**, viedokļi ir dažādi:

- Gadījumu izpētes ietvaros īstenotajās intervijās un FGD **pašvaldību pārstāvji un skolu vadības pārstāvji kopumā pozitīvāk nekā pedagogi vērtē supervīziju, pedagogu prasmju attīstības un metodisko materiālu ietekmi** uz PMP jautājumu risināšanu skolās.
- Pašvaldību un skolu vadības pārstāvji akcentē, ka supervīzijas ir bijušas ļoti noderīgas, īpaši ja tās tiek plānotas ilgtermiņā un notiek vairāk nekā viena sesija. Tiek minēti gadījumi, kad ir apmaksātas individuālās supervīzijas, kuras pozitīvi novērtēja.
- Salīdzinot 2019. un 2023. gada izglītības iestāžu aptauju rezultātus, **no 38 % uz 42 % ir paaugstinājies vērtējums par supervīziju ietekmi uz atbalstošas mācību vidi.**
- Pedagogi norāda, ka supervīzijā jāpiedalās arī iestāžu vadībai, lai iepazītos ar tās procesu un jēgu.
- Pedagogi akcentē klātienē supervīziju nozīmi, sarunas ideju apmaiņai, psiholoģiskam atbalstam un labjūtībai. **Attālinātā formāta supervīzijas**, FGD pedagogu skatījumā, **nebija noderīgas**. Vērš uzmanību uz to, ka pedagogiem laicīgi un skaidri jākomunicē par supervīzijas nozīmi, jo, ja tā tiek pasniegtas kā aktivitāte, kas jādara pienākuma pēc, tad dominē neapmierinātība. Vēl tiek minēts, ka liela nozīme ir bijusi tam, kas vada supervīzijas – daļa pasniedzēju tiek vērtēti pozitīvi, bet daļa – negatīvi.
- Eksperti norāda, ka ir aktualizējies jautājums par supervīzijām, atzīstot, ka ar vienu supervīziju nepietiek, bet tā ir devusi izpratni skolotājiem un skolu vadītājiem par to, kas tas ir. Daudzviet supervīziju skaits pēc pieprasījuma tika dubultots. Ir mainīts priekšstats par to, ka supervīzija nav kontroles mehānisms, bet tās nolūks ir uzklaut un atbalstīt.
- Daļa skolu ir izvēlējušās supervīzijas turpināt no saviem finanšu resursiem, bet daļa supervīzijas ir uztvēruši kā pienākumu, ko nevēls turpināt. Kāda pašvaldība norāda, ka plāno nodrošināt supervīzijas visiem novada sociālajiem pedagogiem.
- Projekta ietvaros īstenotie **kursi un semināri, kopumā tiek vērtēti atzinīgi, ir uzlabojušās pedagogu profesionālās prasmes, daudzi iemācījušies vadīt individuālās konsultācijas, uzlabojuši prasmes strādāt ar bērniem 1:1 formātā, kā arī sadarboties ar atbalsta personālu, kopīgi risinot bērnam skolā radušās problēmas.**
- Intervijās un diskusijās tiek uzsvērts, ka **pedagogi iemācījās strādāt ar bērniem, kuriem ir mācīšanās grūtības vai mentālās veselības problēmas**. Skolotāji vērš

uzmanību uz to, ka netiek sagatavoti tam, kā strādāt ar bērniem, kam ir mācīšanās grūtības un cita veida traucējumi, tādēļ Projekts devis vērtīgu pieredzi, kā to darīt.

- Pedagogu informēšanai un mācīšanai labāk noder darbnīcas, gadījumu analīze (varbūt arī konferences, bet iestādes ietvaros), nevis konferences, kuras uztver vairāk kā brīvdienas.

Par **metodiskajiem materiāliem un to izmantošanu un lietderību viedokli atšķiras**, FGD un intervijās tiek pausts gan pozitīvs izstrādāto Projekta materiālu novērtējums un norādīts un to noderīgumu, gan arī no skolu vadības pārstāvju izskan, ka nav pārliecības, vai pedagogi iepazīnās ar Projekta ietvaros sagatavotajiem un piedāvātajiem metodiskajiem materiāliem:

- Gadījumu izpētes ietvaros intervētie skolu vadītāji un pašvaldību pārstāvji **metodiskos materiālus vērtē kā noderīgus**. Norādot, ka īpaši atbalsta personāls ir iedziļinājies un tos izvērtējis. Vienlaikus pedagogu diskusijā skolotāji, kas strādā speciālajā izglītības iestādē, apgalvo, ka materiāli pašiem bija jāpielāgo un jāpārveido.
- Lielāka daļa gadījumu izpētē intervēto pašvaldības un skolu pārstāvju norāda, ka **Projekta videomateriāli** (raidījums “Klase”) **noderējuši mācību stundās, it īpaši pandēmijas laikā**.
- **Pedagogi Projekta laikā izstrādātos materiālus vērtē neviennozīmīgi**. Daļa dalībnieku saka, ka sākotnēji daudz lasījuši, apmeklējuši kursus, kuros mācījās, kā izmantot metodiskos materiālus, taču ar laiku nogura un tagad Projekta materiālus lasa mazāk, citi neslēpj, ka neiedziļinās metodiskajos materiālos vai tos neizmanto vispār. Ikdienā saņemtais informācijas apjoms ir liels, tāpēc visam nevar izsekot.
- Vērtējot “Pumpurs” **komunikācijas un iesaistes materiālus**, visbiežāk izglītības iestāžu pārstāvji norāda, ka **materiāli ir pieejami** (77 % respondentu), materiāli ir **saprotami** (apgalvojumam piekrīt kopumā 75 % respondentu), materiāli ir **kvalitatīvi** (apgalvojumam piekrīt kopumā 69 % respondentu). Vērtējums par materiālu aktualitāti un materiālu praktisko pielietojumu biežāk ir dalīts – 13 % aptaujāto norāda, ka dažkārt materiāli ir bijuši aktuāli, dažkārt nav, savukārt 16 % ir norāda, ka materiāli ir dažkārt bijuši praktiski pielietojami, dažkārt nav.

Izglītības iestāžu darbinieki norāda, ka **ērtākie informācijas un skaidrojumu saņemšana kanāli no Projekta ir e-pasts (74 %), “Pumpurs” mājaslapa (48 %), kā arī tiešsaistes vebināri (30 %)**. Retāk norādīti klātienē semināri (24 %), telefons (23 %) un sociālie tīkli (9 %). 4 % aptaujāto atzīst IKVD mājaslapu kā ērtāko informācijas kanālu. Būtiski, ka dažādu **izglītības iestāžu darbinieku vidū viedoklis par informācijas apmaiņas**

formātiem ir atšķirīgs: e-pasts ir ērtākais kanāls izglītības iestāžu koordinatoriem un izglītības iestāžu vadītājiem, telefoniska informācija biežāk ir novērtēta starp izglītības iestāžu koordinatoriem, izglītības iestāžu vadītājiem, sociālajiem pedagogiem un izglītības iestāžu darbiniekiem no profesionālās izglītības iestādēm. **Kopš 2019. gada ir pieaudzis to respondentu īpatsvars, kuriem ērtāk informāciju ir saņemt projekta “Pumpurs” mājaslapā (32% 2019. gadā, 48% 2023. gadā) un tiešsaistes vebināros (9% 2019. gadā, 30% 2023. gadā).** Iespējams, šos rezultātus būtiski ietekmējusi Covid-19 pandēmija, kad komunikācija pamatā notika tiešsaistē. Vērtējot iespējas izmantot projektā "Pumpurs" izveidotos materiālus, iegūtās zināšanas un aprobēto praksi pēc Projekta noslēgšanās, izglītības iestāžu pārstāvji atzīmē, ka **noderīgākie būs pozitīvās prakses paraugi (65 %), metodiskā atbalsta līdzekļi (57 %), kā arī semināros, darbnīcās, supervīzijās iegūtā kompetence (55 %).**

3.3.8. Datu operatīvās uzskaites sistēma

DOS ir PMP risku mazināšanas sistēmas sastāvdaļa. **Sistēmā tiek uzkrāti dati par PMP riska rādītājiem un projektā saņemto atbalstu pašvaldības, izglītības iestādes un individuālā līmenī.** DOS palīdz nodrošināt regulāru informācijas apmaiņu valsts, pašvaldības un skolas līmenī par identificētajiem skolēniem un audzēkņiem ar risku pārtraukt mācības, veiktajiem preventīvajiem pasākumiem un to rezultātiem.

3.3.4. tabula

“Projekta “Pumpurs” darbības “Projekta DOS izveide un uzturēšana datu uzkrāšanai” rezultātu izpilde”.

Avots: Maksājuma pieprasījums (MP_26) un Projekta starprezultātu novērtējuma pētījums

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Mērvienība	Starprezultātu periodā sasniegtie rezultāti (izpilde)	Noslēguma novērtējumā sasniegtie rezultāti (izpilde)	Projekta noslēgumā plānotie rezultāti
1.	Projekta DOS izveide un uzturēšana datu uzkrāšanai	Sistēma	1 (100%)	1 (100%)	1

Vērtējums par Projekta datu operatīvās uzskaites sistēmu ir neviennozīmīgs:

- Gadījumu izpētēs pašvaldību pārstāvji akcentē, ka **nepieciešams saglabāt un uzturēt (atvēlot tam nepieciešamo finansējumu) “Pumpurs” izveidoto datu bāzi, vēršot**

uzmanību uz to, ka piekļuve jānodrošina visām iesaistījām iestādēm, lai būtu redzams progress un varētu saņemt atgriezenisko saiti par visām aktivitātēm.

- Izglītības iestāžu aptaujā **75 %** norāda, ka ir **pilnībā vai drīzāk apmierināti ar DOS lietderību un atbilstību** Projekta mērķiem. **55 %** aptaujāto **pašvaldību pārstāvji uzskata, ka izveidotajai datubāzei ir ļoti liela vai liela ietekme** uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā. Vērtējot iespējas izmantot projektā "Pumpurs" sasniegtos rezultātus pēc Projekta noslēgšanās, izglītības iestāžu skatījumā vismazākā lietderība būs DOS (30 %), līdzīgās domās ir pašvaldību pārstāvji, tiesa abās aptaujātajās grupās aptuveni trešā daļa respondentu norāda, ka nevar to novērtēt.
- Tie, kas ikdienā strādā ar datubāzi, pozitīvi vērtē pāreju no papīra formāta dokumentiem uz elektronisko dokumentu apriti, tāpēc izveidoto **datubāzi atzīst par noderīgu, vienlaikus uzsver, ka sistēma bijusi lēna un neparocīga** (daži norāda, ka nekvalitatīva), nereti informācija bija jāievada atkārtoti (nav saglabājušies sistēmā ievadītie dati), datu eksportēšana esot sarežģīta.
- Intervijā eksperte uzsver, ka datubāzes izstrāde notika, nezinot, kas tiks darīts Projektā, kas no procesa viedokļa bija nepareizi.
- Skolu pārstāvji rosina izveidot vienotu datubāzi, kurā ir informācija par visiem izglītojamajiem, kas ir iesaistīti projektā "Pumpurs", jo ģimenes ir mobilas, maina dzīvesvietu, tāpēc šāda datubāze dotu iespēju izsekot izglītojamā gaitām dažādās izglītības iestādēs.

3.3.9. Projekta ieviešanas administrēšana

Projekta vadības struktūrai ir būtiska loma sekmīgā un kvalitatīvā Projekta ieviešanā. Saskaņā ar projekta ekspertu intervijās pausto, aplēses par Projekta mērogu un tā īstenošanai nepieciešamās komandas kapacitāti veidojās laika gaitā. Projekta sākuma posmā bija nepieciešams izveidot atskaitīšanās un kontroles sistēmas. Eksperti Projekta sākumu vērtē kritiski dažādu izaicinājumu dēļ, tomēr norāda, ka tas nav atstājis negatīvu ietekmi uz Projekta īstenošanas gaitu un rezultātiem. Nozares eksperti norāda, ka no uzraudzības viedokļa epizodiski ir iezīmējusies problēma ar Projekta iepirkumu veikšanu, ir radušās neattiecināmās izmaksas, bet pārējais **vadības process tiek vērtēts pozitīvi, jo ir izveidota pārdomāta struktūra un tīkls ar kompetentiem darbiniekiem. Projekta ieviešanu pozitīvi sekmē koordinatori, nodrošinot informācijas apriti un mazinot īstenošanas komplikētību.**

Saskaņā ar Projekta vadītājas teikto, stabila Projekta komanda izveidojās 2019. gadā. Informācija par Projektā nodarbināto darba tiesisko attiecību nodibināšanu un pārtraukšanu

liecina, ka **lielākā darbinieku mainība ir bijusi 2018. gadā.**³⁵ Projekta komanda sastāv no projekta vadītāja un tā vietnieka, reģionālajiem koordinatoriem, vecākajiem ekspertiem (individuālā atbalsta plāni un supervīzijas, ievadsemināri un darbnīcas pašvaldībās un izglītības iestādēs, komunikācija un sabiedriskās attiecības, jaunatnes iniciatīvu projekti, profesionālām kompetences pilnveides programmas un PMP prevencijas sistēmu izstrāde pašvaldībām) un finansistiem.

Diskusiju un interviju dalībnieki sniedz atzinīgu vērtējumu par sadarbību, atsaucību un veiksmīgu komandas darbu. Izglītības iestāžu pārstāvji pauž augstu apmierinātību ar projekta "Pumpurs" komandas darba komponentēm, vispozitīvāk novērtējot Projekta komandas atbalstu un komunikācijas kvalitāti (55 % "pilnībā apmierināts", 32 % "drīzāk apmierināts"), kā arī sasniedzamību un iesaisti (53 % "pilnībā apmierināts", 32 % "drīzāk apmierināts"). Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, **izglītības iestāžu pārstāvju apmierinātība ar Projekta komandas darba komponentēm palikusi nemainīgi augstā līmenī.**

Gan pašvaldību, gan izglītības iestāžu pārstāvji aptaujā **pozitīvi vērtē Projekta komandas atbalstu un komunikācijas kvalitāti (87 %), komandas sasniedzamību un iesaisti (85 %).** Zemākā apmierinātība ir ar ikmēneša atskaišu lietderību un atbilstību Projekta mērķiem (46 % atbilžu "pilnībā apmierināts", 23 % – "drīzāk apmierināts").

Kā galvenos "veiksmes faktoros", kas ir sekmējuši projekta "Pumpurs" īstenošanu un mērķu sasniegšanu pašvaldībā, izglītības iestāžu pārstāvji aptaujā biežāk min **ieinteresētus, atsaucīgus un profesionālus skolu un pašvaldību Projekta koordinatorus, labu sadarbību starp visām iesaistītajām pusēm,** kā arī iesaistīto pedagogu un atbalsta speciālistu **ieinteresētību un motivāciju** palīdzēt izglītojamajam.

Gadījumu izpētēs izglītības iestāžu pārstāvji pozitīvi atsauca uz pašvaldību koordinatoriem un to ieguldījumu visā Projekta īstenošanas laikā, palīdzot aizpildīt nepieciešamos dokumentus, labot neprecizitātes, komunicēt ar Projekta komandu, sniegt skaidrojumus un cita veida tehnisku un koordinējošu atbalstu.

Projekta administratīvie procesi gadījumu izpētēs tiek vērtēti atšķirīgi – ir gan labs, gan kritisks vērtējums. Kritika vairākos gadījumos ir saistīta ar skolas pieredzes trūkumu projektu vadībā un cilvēkresursu kapacitātes trūkumu pašvaldībā un izglītības iestādē. Vairākas diskusijā tiek pausts, ka dokumentu un apliecinājumu pieprasīšana norāda uz zemu uzticību no

³⁵ Projekta "Pumpurs" sniegtā informācija

Projekta komandas puses, tiek minēti piemēri, kad skolēni diagnozes dēļ nespēj vairākkārt parakstīties identiski, bet to pārbaudes laikā interpretē kā dokumentu viltošanu.

Vienā no gadījuma izpētē iekļautajām pašvaldībām norāda, ka skolām Projekta ietvaros atļauts sniegt tik daudz individuālā atbalsta, cik nepieciešams, pārsniegumu no Projektā noteiktajām kvotām sedza pašvaldība. Vienlaikus uzsverot, ka bija jāraksta daudz paskaidrojumu. Pašvaldības pārstāvis norāda, ka informācija par kvotām bijusi novēlota, neilgi pirms mācību gada sākuma.

Projekta īstenošanas uzraudzībā iesaistītie eksperti norāda, ka jau sākotnēji tika pieņemts lēmums, ka **Projekta uzraudzības padome** tiks veidota četriem dažādiem projektiem (karjeras projekts, divi individuālo kompetenču talantu attīstības projekti un “Pumpurs”), kas **ļāva PMP jautājumus skatīt plašākā kontekstā**. Šis tiek minēts kā viens no veiksmes faktoriem.

3.3.10. Jaunatnes iniciatīvu projekti

Nozīmīga Projekta komponente ir jaunatnes iniciatīvu projekti (turpmāk – JIP), kuru mērķis ir sasniegt izglītojamos ārpus formālās izglītības vides, aktualizējot PMP problemātiku jauniešu vidū un veicinot PMP riska grupas jauniešu motivāciju turpināt izglītību. JIP konkursus rīkoja Projektā iesaistītās pašvaldības, un tie tika plānoti saskaņā ar katras pašvaldības izstrādāto preventīvo un intervences pasākumu plānu PMP mazināšanai. Katrā pašvaldībā īstenojamo JIP skaitu ietekmēja projektu kvotas, kas tika noteiktas atbilstoši mērķa grupas izglītojamo skaitam pašvaldībā un Projekta laikā pastāvīgi pielāgotas, ņemot vērā pašvaldību interesi un sasniegtos rezultātus. Viena JIP finansējuma apmērs bija 4 600 eiro, kas 100 % apmērā tika finansēts no Projekta līdzekļiem. Projektā plānotais JIP ieviešanas rādītājs ir 560 projekti, savukārt plānotais finansējums apmērs – 2 576 000 eiro.

Jaunatnes iniciatīvu projektu konkursu uzsaukumi notika ikgadēji, sākot no 2018. gada rudens līdz 2022. gadam (ieskaitot). Visa Projekta laikā pašvaldību projektu konkursos iesniegti 1 115 JIP. Ņemot vērā noteiktās pašvaldību kvotas, no visiem iesniegtajiem projektiem tika **apstiprināti 52 %, kas liecina par lielu interesi no projektu īstenošanu puses un augstu konkurenci projektu atlasē**. Paredzams, ka visa Projekta laikā tiks īstenoti 558 jaunatnes iniciatīvu projekti³⁶ un **sākotnēji plānotais aktivitātes ieviešanas rādītājs** (t.i. 560 JIP) **Projektā tiks izpildīts par teju 100 %**. Intervētie pašvaldību pārstāvji un jaunatnes darbinieki

³⁶ Uz 31.12.2022 (MP26) attiecināmi ir 474 jauniešu projekti, savukārt uz 09.02.2023. noslēgušies ir 514 projekti, t.sk. projekti, kurus biedrības ir pabeigušas, bet vēl nav iekļauti pašvaldību atskaitēs un kuri, līdz ar to, nav ietverti MP26 (pēc pašvaldību atskaišu iesniegšanas šie projekti tiks iekļauti nākamā MP periodu atskaitēs).

norāda, ka Projekta nodrošinātais finansējums ir bijis pietiekošs jēgpilnu un kvalitatīvu projektu īstenošanai.

Projekta “Pumpurs” atbalstītie **JIP ir īstenoti 39 no 43 pašvaldībām**³⁷. Skaitliski visvairāk projektu (uz 09.02.2023.) ir īstenoti Kurzemes plānošanas reģionā (131 projekts), kam seko Vidzemes (123 projekti) un Latgales (121 projekts) reģioni. Salīdzinoši mazāk JIP īstenoti Rīgas (83 projekti) un Zemgales (56 projekti) plānošanas reģionos (skat. 3.3.6. tabula). Lielākā interese par jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanu bija Saldus novada, Tukuma novada, Kuldīgas novada, Alūksnes novada, Valmieras novada, Smiltenes novada, Siguldas novada, Rēzeknes novada pašvaldībās.

Projekta ietvaros īstenotie **jaunatnes iniciatīvu projekti ir sasnieguši lielu skaitu jauniešu**: dalībnieku skaits noslēgtajos JIP (uz 09.02.2023.) ir 24 298 jaunieši. Saskaņā ar Projekta atskaitēm, 7 866 jeb **32 % no JIP sasniegtajiem jauniešiem ir bijuši PMP riska jaunieši**. Reģionu griezumā lielākais jauniešu, t.sk. ar PMP risku, skaits ir sasniegts Kurzemē, kur JIP piedalījās 7 547 un 2 247 jeb 30 % no tiem ir bijuši PMP riska jaunieši. Arī Vidzemes reģionā ir sasniegts augsts jauniešu iesaistes skaits un īpatsvars, JIP iesaistot 5 546 (skat. 3.3.6. tabula). 50 % īstenoto JIP dalībnieku skaits nav pārsniedzis 30 dalībniekus, jo priekšroka tiek dota aktivitātēm ar skaita ziņā mazākām jauniešu grupām. Vidējais dalībnieku skaits īstenotajos JIP ar katru gadu ir samazinājies, savukārt PMP riska jauniešu īpatsvars – palielinājies, nepārsniedzot 38 % (skat. 3.3.5. tabula).

3.3.5. tabula

“Vidējais dalībnieku un PMP riska jauniešu skaits un īpatsvars jaunatnes iniciatīvu projektos”.

Avots: IKVD (2018.-2022.g.)

Vidējais dalībnieku skaits vienā jaunatnes iniciatīvu projektā	2018	2019	2020	2021	2022
Vidējais dalībnieku skaits projektā	47	63	44	37	30
Vidējais PMP riska jauniešu skaits projektā	9	16	16	14	11
<i>PMP riska jauniešu īpatsvars, %</i>	<i>19 %</i>	<i>25 %</i>	<i>35 %</i>	<i>38 %</i>	<i>38 %</i>

³⁷ Projektā “Pumpurs” jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanā nepiedalījās Mārupes, Olaines, Ropažu un Salaspils novadu pašvaldības.

3.3.6. tabula

“Noslēgto jaunatnes iniciatīvu projektu skaits un dalībnieku skaits tajos reģionu griezumā”.

Avots: IKVD (2018.-2022.g.)

Plānošanas reģions	Projektā iesaistīto pašvaldību skaits	Īstenoto jaunatnes iniciatīvu projektu skaits						% no visiem projektiem	Dalībnieku skaits	PMP riska jauniešu skaits	PMP riska jauniešu īpatsvars no kopējā dalībnieku skaita
		2018	2019	2020	2021	2022	Kopā:				
Kurzemes	8/8		45	46	30	10	131	25 %	7547	2247	30 %
Vidzemes	11/11	2	37	46	28	10	123	24 %	5546	1827	33 %
Latgales	9/9		38	47	25	11	121	24 %	4568	1540	34 %
Rīgas	5/9		23	25	26	9	83	16 %	3847	1265	33 %
<i>t.sk. Rīga</i>	<i>1/1</i>		<i>22</i>	<i>16</i>	<i>19</i>	<i>7</i>	<i>64</i>	<i>12 %</i>	<i>3175</i>	<i>972</i>	<i>31 %</i>
<i>Pierīgas pašvaldības</i>	<i>4/8</i>		<i>1</i>	<i>9</i>	<i>7</i>	<i>2</i>	<i>19</i>	<i>4 %</i>	<i>672</i>	<i>293</i>	<i>44 %</i>
Zemgales	6/6		17	20	14	5	56	11 %	2790	809	29 %
Kopā:	39/43	2	160	184	123	45	514	100 %	24298	7688	32 %

Jau 2019. gada Projekta starprezultātu novērtējuma pētījumā secināts, ka neformālās izglītības projektiem ir liela nozīme PMP risku mazināšanā. Vērtējot jaunatnes iniciatīvu projektu ietekmi uz PMP risku mazināšanu 2023. gada aptaujā **60 % pašvaldību pārstāvju uzskata, ka tā ir nozīmīga** (40 % – “ļoti liela”, 20 % – “liela”, 13 % – “vidēja”, 4 % – “ļoti maza”, 3 % – “maza”), bet 20 % respondentu norāda, ka ietekmi nevar novērtēt. Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, pašvaldības pārstāvju īpatsvars, kas uzskata, ka JIP ir bijusi liela un ļoti liela ietekme uz PMP risku mazināšanu pašvaldībā, ir palielinājies no 53 % uz 60 %. 2023. gada aptaujas rezultāti parāda, ka **60 % pašvaldību pārstāvju uzskata, ka JIP būtu svarīgi turpināt** pēc Projekta beigām. 2023. gada izglītības iestāžu aptaujā 37 % respondentu sniedz vērtējumu par JIP ietekmi uz PMP risku mazināšanu pašvaldībā, vairums no tiem projektus vērtē atzinīgi: 28 % – liela ietekme, 35 % – liela, 18 % – vidēja, 5 % – maza, 14 % – ļoti maza.

Projekta “Pumpurs” JIP bijuši vērsti uz jauniešu sadarbības un līdzdalības veicināšanu, motivācijas un pašapziņas celšanu, izaugsmes un karjeras iespēju apzināšanos, praktisku iemaņu apgūšanu. **JIP ir skartas arī tēmas, kuru risināšana ir priekšnosacījums PMP risku mazināšanai** – mobings, vardarbības novēršana, konfliktu risināšana, izglītība kā vērtība, personīgo mērķu sasaiste ar izglītību u.c. Gadījuma izpētēs un ekspertu intervijā apkopotie viedokļi liecina, ka **JIP būtiski dažādoja Projekta atbalsta pasākumu klāstu un deva nozīmīgas papildu iespējas PMP riska jauniešu piesaistīšanai un atbalstam**. JIP tika izmantotas neformālas izglītības metodes un to īstenošanas formāts ir bijis daudzveidīgs – dažu dienu intensīvas apmācības, semināru cikli, jauniešu pašu realizēti projekti un pasākumi u.c. Īpaši pozitīvi atsauksmes izglītības iestādes velta JIP, kuri ietvēra aktīvās atpūtas pasākumus ārvidē (*outdoor activities*) – pārgājienus, orientēšanos, fiziskas aktivitātes, šķēršļu pārvarēšanu dabā, saskarsmi ar dzīvniekiem (piem., suņu kamanu sporta aktivitātes). Eksperti un pašvaldību pārstāvji **kā noderīgu un nākotnē turpināmu novērtē pieeju “jaunietis-jaunietim”**, kad atbalsta sniegšanā PMP riska jaunietim iesaistās speciāli sagatavoti un apmācīti jaunieši, nevis pieaugušie. JIP atskaites parāda, ka arī **jaunieši ļoti pozitīvi vērtē gūto pieredzi un vēlētos, lai projektos izmantotās metodes tiktu ieviestas izglītības iestādēs**. Jaunieši vēlas, lai šāda veida aktivitātes notiktu regulāri (katru gadu) un labprāt ieteiktu tās apmeklēt arī vienaudžiem. Īpaši liela nozīme JIP bija pēc Covid-19 pandēmijas, kad tie palīdzēja pārvarēt jauniešu intereses zudumu par sabiedriskām aktivitātēm un socializēšanos.

JIP īstenošanas nosacījumi paredzēja, ka pasākumā tiek iesaistīti dažādi, t.sk. PMP riska, vietējās kopienas jaunieši. Projektu izvērtējuma apkopojumā aprēķināts, ka PMP riska jaunieši JIP veidoja aptuveni 1/3 daļu no visiem dalībniekiem. Sasniegtais rezultāts ir ļoti

atzinīgi vērtējams, jo viens no aktivitātes mērķiem bija ne tikai strādāt ar mērķa grupu, bet “savesť” kopā dažādus jauniešus, neizolējot PMP riska grupu un veicinot PMP riska jauniešu integrāciju kopienā. Ekspertu skatījumā **JIP ir izdevies mazināt PMP riska jauniešu nošķirtību** un apliecināt visām iesaistītajām pusēm, ka PMP riska jauniešus ir būtiski integrēt, nevis nošķirt, jo kopīgi pasākumi sniedz ieguvumus visiem.

Ekspertu skatījumā Projekts ir **veicinājis arī darbu ar jaunatni kvalitāti**, jo īpaši **attīstījis NVO piedāvājumu darbam ar jauniešiem**. Gadījuma izpētēs jaunatnes darbinieki norāda, ka Projekta ietekmē pašvaldībā ir pieaudzis NVO skaits, kas strādā ar jauniešiem vai savās aktivitātēs iesaista arī jauniešus. Augsto interesi par JIP apliecina arī fakts, ka apstiprinājumu guva 52 % iesniegto projektu. Datu apkopojums par īstenotajiem JIP parāda, ka projektu īstenošanā ir bijušas iesaistītas vairāk nekā 230 biedrības un nodibinājumi. Lielākā daļa jaunatnes projektu īstenotāju ir jauniešu iniciatīvu biedrības (piem., “Go Beyond”, “Attīstības platforma YOU+”, “Ideju labirints”, “LOBS”, “1st Place”, u.c.) un vietējo kopienu attīstības biedrības (piem., “Interesu centrs “Jaunanna”, “Galēnu kultūrvēstures biedrība”, “Pededzes nākotne”, u.c.). Salīdzinoši retāk starp jaunatnes projektu īstenotājiem ir sastopamas izglītības iestāžu atbalsta biedrības (piem., *Liepājas Raiņa 6. vidusskolas atbalsta biedrība*, “Brocēnu vidusskolas skolēnu parlaments”, “Biedrība pamatskolas “Rīdze” attīstībai”, “Bolderājas Mūzikas un mākslas skolas atbalsta biedrība”, u.c.) un vecāku apvienības (piem., “Siguldas Alternatīvā izglītība”, “Skolēnu vecāku biedrība”, “Zantes ģimenes atbalsta centrs”, u.c.). Dažviet JIP īstenojušas biedrības sporta aktivitātēm (piem., “Capokids Capoeira Latvia”, “Sedna”, “Jātnieku sporta klubs “Demora””, “Sporta klubs Mustangs”, u.c.) un radošai pašizpaušmei (piem., “Sunday Films”, “kultūrBĀKA”, “Liepu ielas radošais kvartāls”, “Mākslas un Tehnoloģiju Centrs”, u.c.).

Vairāk kā 140 biedrības Projekta ietvaros īstenoja vienu JIP; liels skaits biedrību un nodibinājumu (70-90) ir īstenojuši no diviem līdz četriem JIP (skat. 3.3.7. tabula). Gan Eksperti, gan pašvaldību pārstāvji norāda, ka Projektā **priekšroka nereti tika dota vietējām biedrībām, jo tās labāk izprata un spēja piesaistīt vietējo mērķa grupu, kā arī piedāvāt atbilstošu tematiku un īstenošanas formātu**. Ekspertu skatījumā pozitīvi tiek vērtēta izglītības atbalsta biedrību iesaistīšanās jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanā, jo šīs biedrības aktivitātēs iesaistīja esošos vai bijušos novada iedzīvotājus (piem. pozitīvi pieredzes stāsti, viedokļu līderi, personas ar īpašiem sasniegumiem). Vienlaikus jaunatnes darba speciālisti pašvaldībās norāda, ka lielo projektu īstenotāju (piem., “Piedzīvojuma gars”, “Dodkepu.lv, u.c.) priekšrocība ir specifiskas profesionālās zināšanas un liela pieredze neformālās izglītības pieeju praktizēšanā,

kas dod pienesumu darba ar jaunatni attīstībai pašvaldībā un veicina jauniešu interesi par līdzīgu apmācību apmeklēšanu turpmāk.

3.3.7. tabula

“Biedrību un nodibinājumu skaits dalījumā pēc īstenoto jaunatnes iniciatīvu projektu skaita”.

Avots: IKVD (2018.-2022.g.)

Īstenoto projektu skaits	Biedrību un nodibinājumu skaits
1 projekts	~140
2 projekti	~50-60
3-4 projekti	~20-30
5-9 projekti	7
vairāk kā 10 projekti	5

Aktīvākie JIP īstenotāji visā Projekta laikā ir biedrība “*Piedzīvojuma Gars*”, biedrība “*IN-LAAT*”, biedrība “*Dodkepu.lv*”, biedrība “*Latvijas Mazpulki*” un Kuldīgas jauniešu biedrība “*Kaktuss*”. Šīs biedrības visā Projekta laikā ir īstenojušas vairāk kā 10 JIP aptverot vairākus vai visus plānošanas reģionus (skat. 3.3.8. tabula).

3.3.8. tabula

“Aktīvākie jaunatnes iniciatīvu projektu īstenotāji un to īstenotie pasākumi”.

Avots: IKVD (2018.-2022.g.)

Biedrība	Īstenoto projektu skaits	Īstenotie projekti	Projektu īstenošanas reģions	Projekta ilgums	Projektu īstenošanas laika posms
Biedrība “Piedzīvojuma gars”	43	“LEC”, “Stipra Klase – stipri jaunieši”, “Ezis”, “Lapsa”, “Pantēra”, “Arhitekts”, “Iznāc ārā”, “Nākotnes cilts”	visi	8-23 mēn.	2019-2022
“Biedrība “IN-LAAT”	28	“I.am.I” “I am I – eju tālāk”	visi	3-5 mēn.	2021-2022
Biedrība “Dodkepu.lv”	21	“Piedzīvojums ar haskijiem” “Haskijs mugursomā”	Latgale, Vidzeme, Zemgale	4-13 mēn.	2020-2022
Biedrība “Latvijas Mazpulki”	19	Katram novadam pielāgots projekts	Rīga, Kurzeme, Latgale	3-18 mēn.	2019-2022

Biedrība	Īstenoto projektu skaits	Īstenotie projekti	Projektu īstenošanas reģions	Projekta ilgums	Projektu īstenošanas laika posms
Kuldīgas jauniešu biedrība "Kaktuss"	10	"Uzrāviens"	Kurzeme	3-19 mēn.	2019-2022

3.4. Rīcībpolitikas rezultāti, iznākuma un rezultāta rādītāji

Šajā apakšnodaļā aplūkoti MK 12.07.2016. noteikumos Nr. 460 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" definētie īstenošanas noteikumi un Projekta pieteikumā definētie specifiskie izvērtēšanas rādītāji (turpmāk – SIR).

Kā norādīts Pētījuma 3. nodaļas sākumā, Projekta īstenošanas laikā ir samazinājies izglītības iestāžu skaits, šis fakts ir ņemts vērā analizējot un interpretējot datus un sasniegtos rezultātus.

Novērtējuma periodā, saskaņā ar Projekta maksājumu pieprasījumu, pilnībā īstenoti 474 JIP, ESF atbalstu individuālā PMP riska mazināšanas plāna ietvaros saņēmuši 42 375 izglītojamie, kā arī no profesionālās izglītības iestādēm atskaitīto audzēkņu īpatsvars, kuri neturpina mācības citā izglītības iestādē, 2022. gadā vidēji veidoja 2,78 % sieviešu un 3,21 % vīriešu vidū (skat. 3.4.1. tabulu).

3.4.1. tabula

"Rīcībpolitikas rezultāti, iznākuma un rezultāta rādītāji".

Avots: IKVD maksājuma pieprasījuma atskaite (MP_26), Projekta starprezultātu novērtējuma pētījums, Projekta pieteikums, MK 12.07.2016. noteikumi Nr. 460

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Mēr- vienība	Starprezultātu periodā sasniegtie rezultāti	Novērtējuma periodā sasniegtie rezultāti	Projekta noslēgumā plānotie rezultāti
1.	Izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas Eiropas Sociālā fonda atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska mazināšanai	Izglītības iestāžu skaits	438	599 ³⁸	665
			66% no noslēgumā plānotā	90% no noslēgumā plānotā	

³⁸ 599 izglītības iestādes – pamatojoties uz pārskatu "Maksājumu pieprasījums", kas atspoguļo izglītības iestāžu skaitu, kas iesaistījās Projektā uz 31.12.2022.

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Mērvienība	Starprezultātu periodā sasniegtie rezultāti	Novērtējuma periodā sasniegtie rezultāti	Projekta noslēgumā plānotie rezultāti
2.	Jaunatnes organizāciju un biedrību vai nodibinājumu, kas veic darbu ar jaunatni, atbalstīto projektu skaits (SIR)	Projektu skaits	7 ³⁹ (169 ⁴⁰)	474 ⁴¹ (514 ⁴²)	560
			1,3% no noslēgumā plānotā	85% ⁴³ (92%) ⁴⁴ no noslēgumā plānotā	
3.	No profesionālās izglītības iestādēm atskaitīto audzēkņu īpatsvars, kuri neturpina mācības citā izglītības iestādē (SIR)	Īpatsvars ⁴⁵ (%)	4%	3%	-
4.	Vispārējas un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamie, kas saņēmuši ESF atbalstu individuālā PMP riska mazināšanas plāna ietvaros (SIR)	Izglītojamo skaits	13 368	42 375	-
5.	Izglītības iestāžu skaits, kas ievieš un nodrošina sistēmisku atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska mazināšanai	Izglītības iestāžu skaits	-	-	665
6.	Attiecināmie izdevumi – kopā ⁴⁶	EUR	4 469 844,72 ⁴⁷	32 563 551,51 ⁴⁸	36 131 036,62 ⁴⁹

³⁹ Dati no Projekta starprezultātu novērtējuma ziņojuma: 7 jaunatnes iniciatīvu projekti ir tādi, kas uzsākti un veiksmīgi noslēgušies starpnovērtējuma periodā. Pēc ziņojuma saskaņošanas dati tika precizēti un atjaunotā vērtība ir 0 projekti.

⁴⁰ Pirmie jauniešu iniciatīvu projektu konkursi tika izsludināti 2018. gada nogalē. Saskaņā ar maksājumu pieprasījuma reģistra datiem (uz 11.11.2019.) konkursu rezultātā tika apstiprināti 79 projekti 31 pašvaldībā. Otrā projektu konkursu kārtā tika izsludināta 2019. gada aprīļa-jūnija periodā ar iespēju uzsākt projektus augustā-septembrī, kurā tika apstiprināti 97 projekti no 40 pašvaldībām. 7 jaunatnes iniciatīvu projekti ir tādi, kas uzsākti un veiksmīgi noslēgušies starpnovērtējuma periodā.

⁴¹ Saskaņā ar IKVD maksājumu pieprasījumu atskaiti (MP_26) pilnībā pabeigti projekti. Projektu skaits var tikt koriģēts pēc 2022. gada visu izmaksu apstiprināšanas.

⁴² Saskaņā ar IKVD sniegtajiem datiem uz 09.02.2023. ir noslēgušies 514 jaunatnes iniciatīvu projekti, savukārt 44 projekti vēl tiek īstenoti līdz 2023. gada augusta beigām; tāpat, var prognozēt, ka līdz gada beigām tiks īstenoti kopskaitā 558 jaunatnes iniciatīvu projekti.

⁴³ Izpildes rādītājs var tikt koriģēts pēc 2022. gada visu izmaksu apstiprināšanas.

⁴⁴ Izpildes rādītājs aprēķinā iekļaujot operatīvos datus par noslēgtajiem jaunatnes iniciatīvu projektiem. Rādītājs var tikt koriģēts.

⁴⁵ Norādītas vidējās sasniegtās vērtības gadā.

⁴⁶ Gala ziņojuma izstrādes laikā summas tiks precizētas atbilstoši aktuālajām.

⁴⁷ Apstiprinātie kopējie projekta izdevumi par pārskata periodu līdz 2018. gada 31. decembrim.

⁴⁸ Attiecināmie kopējie izdevumi par pārskata periodu līdz 2022. gada 31. decembrim (starpsiņojuma iesniegšanas brīdī – neapstiprināti).

⁴⁹ Līgumā apstiprinātie attiecināmie kopējie izdevumi, ievērojot arī neattiecināmās izmaksas.

Projekts tiešā veidā ir atbalstījis atsevišķu nacionāla līmeņa ar PMP saistītu izglītības nozares mērķu sasniegšanu, kas tika noteikti gan IAP 2014. – 2020. gadam gan IAP 2021. – 2027.gadam. Šāds rezultatīvais rādītājs, kas noteikts abos izglītības politikas plānošanas dokumentos ir mācības pārtraukušo jauniešu īpatsvars 18 – 24 gadu vecumā. Rādītāja faktiskā vērtība tiek noteikta CSP darbaspēka apsekojumā un kopš 2017.gada tam ir bijusi pozitīva dinamika:

Rezultatīvais rādītājs (fakts)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mācības pārtraukušo jauniešu īpatsvars 18 – 24 gadu vecumā, visa Latvija, %	8,6	8,3	8,7	7,2	7,3	6,7

Jāatzīmē, ka IAP 2021. – 2027.gadam noteiktās mērķa vērtība 2024.gadam ir 7% un 2027.gadam – 5%.

3.4.2. tabula

“IAP 2021. – 2027.gadam noteiktā Rezultatīvais rādītājs - Mācības pārtraukušo jauniešu īpatsvars 18 – 24 gadu vecumā”.

Avots: IAP 2021 – 2027, CSP

N.p.k.	Rādītāja nosaukums	Rādītāja vērtība starposmā	Rādītāja vērtība Pārskata perioda noslēdzošajā gadā	Plānotais rezultāts
1.	Skolu nepabeigušo un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā 18-24 gadi, %. (IAP 2021-2027)	8,3% (2018)	6,7% (2022) ⁵⁰	7% (2024) 5% (2027) ⁵¹

3.5. Sadarbības partneru Projekta komponentu vērtējums

Pašvaldību un izglītības iestāžu aptaujās apkopotais vērtējums par sadarbību starp dažādām projekta “Pumpurs” īstenošanā iesaistītajām pusēm kopumā ir ļoti pozitīvs. Vienlīdz augstu apmierinātību par sadarbību pauduši gan pašvaldību, gan izglītības iestāžu pārstāvji un apmierinātības līmenis saglabājas nemainīgi augsts visa Projekta īstenošanas laikā (2019. un 2023. gadu aptaujās).

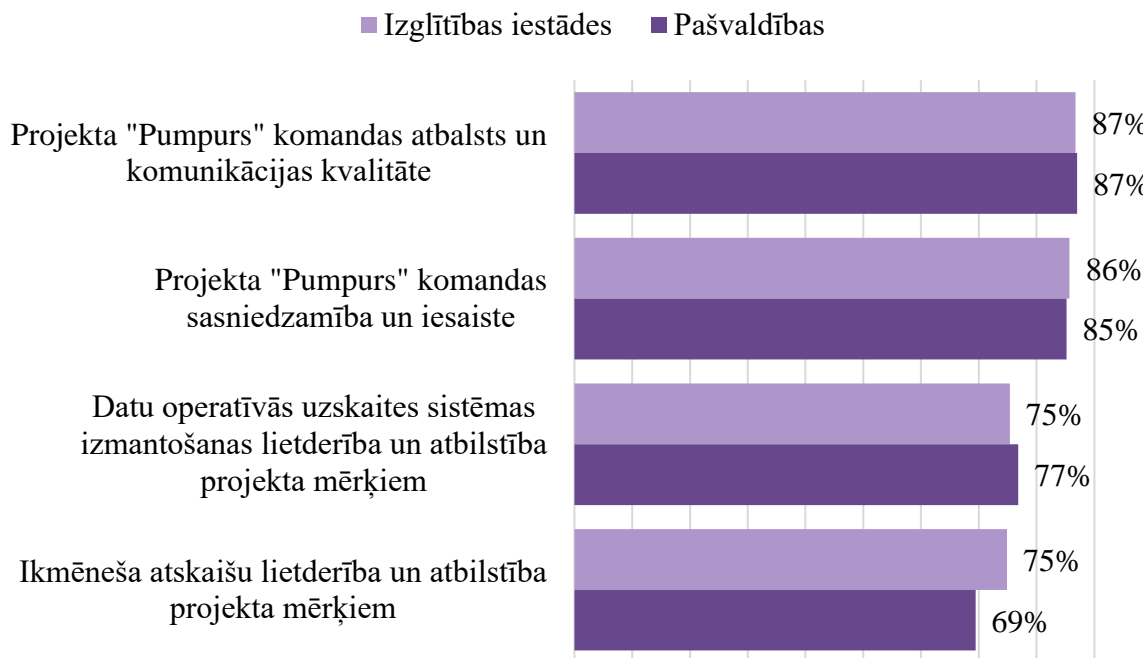
Izglītības iestāžu un pašvaldību aptaujas rezultāti apliecina ļoti augstu apmierinātību ar projekta “Pumpurs” komandas darbu. Nedaudz vairāk kā 85 % pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvji ir pilnībā apmierināti vai drīzāk apmierināti ar projekta "Pumpurs" Projekta komandas atbalstu un komunikācijas kvalitāti, sasniedzamību un iesaisti. Abu aptaujāto grupu apmierinātība ar projekta “Pumpurs” komandas darbu ir palikusi augstā

⁵⁰ Centrālā statistikas pārvalde, Mācības pārtraukušo jauniešu īpatsvars 18 – 24 gadu vecumā pilsētās un laukos pēc dzimuma (Darbaspēka apsekojums)

⁵¹ IAP 2021.- 2027.gadam.

līmenī kopš 2019. gada. Lai arī nedaudz zemākā līmenī, tomēr abu aptaujāto grupu apmierinātība ar datu operatīvās uzskaites sistēmas un ikmēneša atskaišu lietderību arī kopumā ir ļoti augsta.

3.5.1. attēls “Pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvju apmierinātības vērtējums par

projekta "Pumpurs" komandas darba komponentēm.”

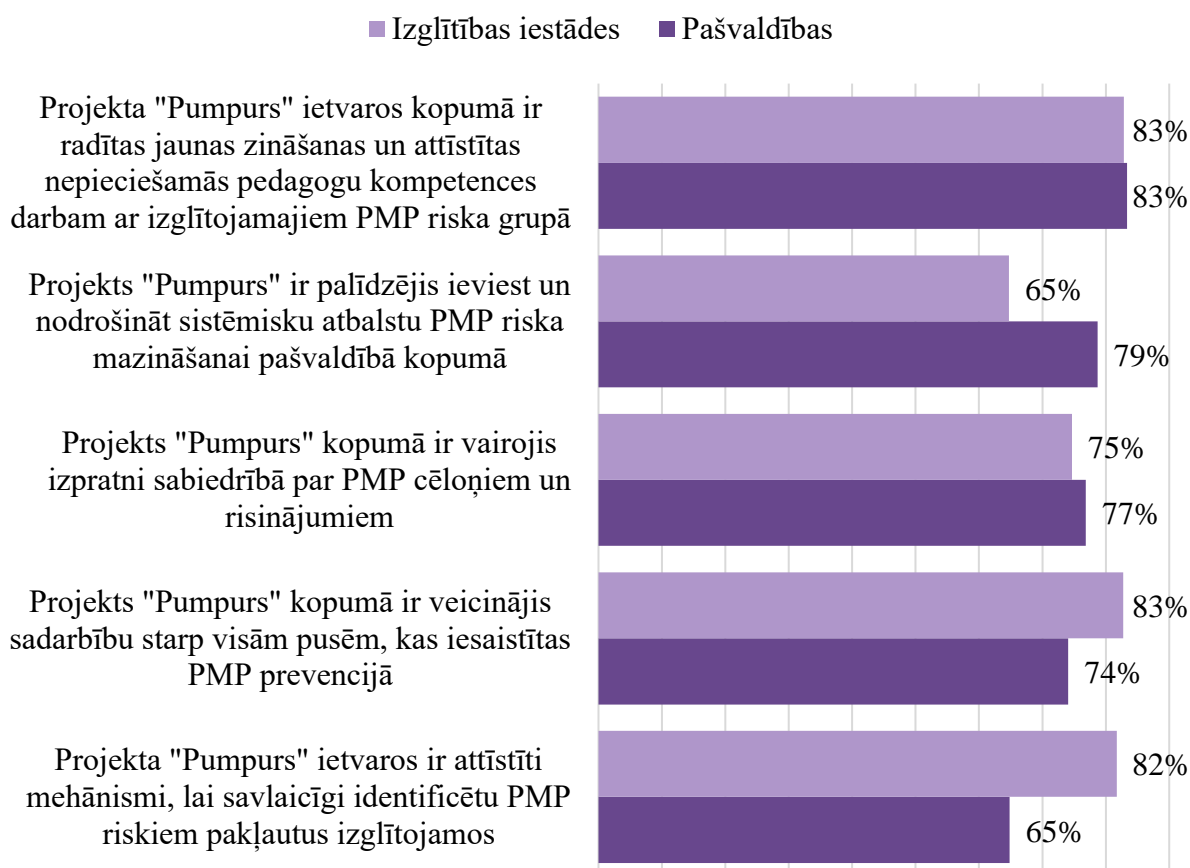
Avots: pašvaldību aptauja (2023.g., n=108); izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Izteikti pozitīvu pašvaldību pārstāvju novērtējumu saņēmusi arī sadarbība starp dažādām citām projekta “Pumpurs” īstenošanā “tieši” iesaistītajām pusēm: 89 % pašvaldību pārstāvji sadarbību ar izglītības iestāžu vadību vērtē kā labu un ļoti labu, 81 % pozitīvi vērtē sadarbību ar Projekta izglītības iestāžu koordinatori, 79 % – ar Projekta reģionālajiem koordinatori un jaunatnes iniciatīvu projektu koordinatori. 79 % pašvaldību pārstāvju apliecina, ka jaunatnes iniciatīvu projektu īstenojami (biedrības, NVO u. c.) bija nozīmīgs pašvaldības stratēģiskais partneris PMP prevencijā. Pašvaldību pārstāvju skatījumā salīdzinoši zemāk tikusi vērtēta sadarbība ar citiem partneriem, kuri līdzdalība Projektā nav bijusi tik tieša, lai arī nozīmīga: piemēram, izglītojamo vecākiem/aizbildņiem (tikai 46 % atbilžu “ļoti laba” un “laba”), valsts iestādēm (44 % atbilžu “ļoti laba” un “laba”), citām pašvaldībām (43 % atbilžu “ļoti laba” un “laba”) un citu pašvaldību vai valsts izglītības iestādēm (38 % atbilžu “ļoti laba” un “laba”).

Izglītības iestāžu pārstāvji augstāko apmierinātību pauž attiecībā uz sadarbību starp dažādām “iekšējām” pusēm – izglītības iestādes pedagogiem, skolu vadību, arī izglītojamajiem. Savukārt, izglītības iestāžu pārstāvji, vērtējot Projekta īstenošanas laikā

veidojušos “ārējo” **sadarbību** starp izglītības iestādi un tādām pusēm kā jaunatnes iniciatīvu projektu koordinatori un pārstāvji, projekta "Pumpurs" reģionālie koordinatori un pašvaldību dienestu pārstāvji, visbiežāk norādījuši, ka nevar to novērtēt. Tas parāda, ka **izglītības iestādēs Projekts ir attīstījis iekšējās sadarbības praksi, bet sadarbību ar ārējiem partneriem ietekmējis ievērojami mazāk.** Tomēr tie izglītības iestāžu pārstāvji, kas snieguši vērtējumu par sadarbību ar pašvaldības koordinatoriem, Projekta reģionālajiem koordinatoriem, pašvaldības dienestiem lielākoties vērtējuši to pozitīvi.

Aptauju rezultāti parāda, ka **pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvji kopumā pozitīvi vērtē Projekta ilgtspējas potenciālu**, apliecinot atbalstu dažādiem apgalvojumiem par Projekta ilgtspēju veidojošiem elementiem. 83 % pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvju apstiprina, ka Projekta "Pumpurs" ietvaros kopumā ir radītas jaunas zināšanas un attīstītas nepieciešamās pedagoģu kompetences darbam ar izglītojamajiem PMP riska grupā. 77 % pašvaldību pārstāvju un 75 % izglītības iestāžu pauž līdzvērtīgu atbalstu apgalvojumam, ka Projekts "Pumpurs" kopumā ir vairojis izpratni sabiedrībā par PMP cēloņiem un risinājumiem.

3.5.2. attēls “Pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvju atbalsts apgalvojumiem par projekta "Pumpurs" darbību un tās ietekmi uz sadarbību.”

Avots: pašvaldību aptauja (2023.g., n=108); izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Izglītības iestādes salīdzinoši biežāk pauž pārliecību, ka Projekta "Pumpurs" ietvaros ir attīstīti mehānismi, lai savlaicīgi identificētu PMP riskiem pakļautos izglītojamos: šo apgalvojumu apstiprina 82 % aptaujāto izglītības iestāžu, bet tikai 65 % – pašvaldību pārstāvju. Arī vērtējot Projekts "Pumpurs" ietekmē radušos sadarbību starp visām PMP prevencijā iesaistītajām pusēm, izglītības iestāžu pārstāvji ir atbalstošāki: 83 % izglītības iestāžu un 74 % pašvaldību pārstāvji atbalsta apgalvojumu par sadarbību. Izglītības iestādes, savukārt, piesardzīgāk vērtē Projekts "Pumpurs" ietekmi uz sistēmiska atbalsta PMP riska mazināšanai pašvaldībā kopumā ieviešanu un nodrošināšanu: šo apgalvojumu apstiprina 79 % aptaujāto pašvaldību, bet tikai 65 % – izglītības iestāžu pārstāvju.

3.6. Projekta komponentu mijiedarbība

Vērtējot Projekta darbību un ietekmi kopumā, 83 % aptaujāto pašvaldību pārstāvju uzskata, ka **Projekta ietvaros ir radītas jaunas zināšanas un attīstītas pedagogu kompetences darbam ar PMP riska izglītojamajiem, Projekts ir palīdzējis ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai pašvaldībās (79 %) un veicinājis sadarbību starp dažādām iesaistītajām pusēm (74 %)**. Projekts pašvaldību skatījumā ir vairojis sabiedrības izpratni par PMP cēloņiem, riskiem, PMP sekām un risinājumiem (tā uzskata 77 % respondentu).

3.6.1. Komponentu mijiedarbība Projekta kvalitatīvai ieviešanai

Projektā ir ietvertas komponentes, kas attiecas uz Projekta ieviešanas kvalitātes un lietderības sekmēšanu – metodiskā atbalsta materiāli, pedagogu kompetenču pilnveides kursi, dažādi pasākumi (supervīzijas, konferences, darbnīcas, semināri), kā arī sabiedrības informēšanas aktivitātes. Pētījuma ietvaros veikto izglītības iestāžu un pašvaldību pārstāvju aptaujas respondentu pozitīvais vērtējums par šiem instrumentiem liecina, ka tie tiek izmantoti.

- **Projekta īstenošana un vadība** ir nozīmīga Projekta komponente, jo rada priekšnoteikums gan sadarbības partneru piesaistei un iesaistei, gan sadarbības partneru konsultāciju nodrošināšanai par administratīviem un saturiskiem Projekta īstenošanas jautājumiem. Projekta vadība un individuālas konsultācijas ir viens no svarīgākajiem faktoriem pārējo Projekta komponentu ieviešanai. Iesaistītās un ieinteresētās puses (eksperti, pašvaldības, izglītības iestādes) gadījuma izpētēs un intervijās Projekta īstenošanas konsultatīvo komponenti vērtē pozitīvi.
- **Atbalsts pašvaldībai Projekta ieviešanā.** Projekts ietver vairākas komponentes, kuras orientētas uz atbalstu pašvaldībām (metodoloģiskās vadlīnijas, datu operatīvā sistēma,

PMP mazināšanas plāns, darbnīcas pašvaldību darbiniekiem, informatīvi materiāli u.c.). Atbalsts pašvaldībai veido pamatu citu Projekta komponentu īstenošanai. Gadījuma izpētēs gūtās atziņas, liecina, ka Projektam ir pozitīva ietekme uz pašvaldības līmeņa darbu PMP mazināšanai. Trijās detalizētāk analizētajās pašvaldībās (Cēsu novads, Rīgas valstspilsēta un Tukuma novads) Projekts ir palīdzējis aktualizēt PMP problemātiku un domāt par sistēmiskāku problemātikas risināšanu.

Pašvaldību aptaujas rezultāti apliecina, ka **visām komponentēm ir bijusi drīzāk pozitīva ietekme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā**. Salīdzinoši lielāka nozīme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi bijusi JIP (60 %), informatīvajai kampaņai un materiāliem (60 %), metodiskā atbalsta līdzekļiem (57 %), datu operatīvās sistēmas ieviešanai (55 %) un PMP risku novēršanas vadlīnijām (55 %). Tomēr salīdzinoši liela daļa respondentu norāda, ka attiecīgo komponenti nevar novērtēt (vidēji 27 %), jo nav ar to saskārušies. Kā salīdzinoši mazāk ietekmīgas Projekta komponentes novērtētas profesionālās kompetences pilnveides programmas pašvaldību jaunatnes lietu speciālistiem un jaunatnes darbiniekiem, individuālās konsultācijas projekta “Pumpurs” birojā un reģionālās konferences. Salīdzinot 2019. un 2023. gadā apkopotos pašvaldību pārstāvju vērtējumus, atbalsta komponentu ietekmes vērtējums ir pazeminājies, tomēr joprojām tas ir augsts.

Vērtējot, cik lielā mērā katrs no pasākumiem ir veicinājis Projekta mērķu sasniegšanu pašvaldībā, **81 % pašvaldību pārstāvju kā nozīmīgākos Projekta pasākumus nosauc pedagogu un atbalsta personāla kompetences darbā ar PMP riska izglītojamajiem uzlabošanu un individuāla, vajadzībās balstīta atbalsta sniegšanu izglītojamajiem**. Citi nozīmīgi pasākumi Projekta mērķu sasniegšana ir pedagogu un atbalsta personāla kapacitātes darbā ar PMP riska izglītojamajiem uzlabošana (72 %), pašvaldības institūciju un izglītības iestāžu sadarbība PMP preventīvo un intervences pasākumu īstenošanā (68 %), kā arī vienaudžu un jauniešu līderu atbalsta palielināšana PMP riska jauniešiem (67 %).

3.6.2. Jaunatnes iniciatīvu projektu integrācija Projektā

Jaunatnes iniciatīvu projektu konkursus rīkoja Projektā iesaistītās pašvaldības, savukārt projektu īstenotāji bija jaunatnes organizācijas, biedrības un nodibinājumi, kas projektu īstenošanā varēja iesaistīt arī citus sadarbības partnerus – jauniešu centrus, izglītības iestādes, citas NVO.

Aptauju dati un gadījuma izpētes rezultāti norāda, ka **par JIP informētākā puse ir pašvaldību darbinieki**, kas bijuši atbildīgi par konkursu norisi pašvaldībā – koordinatori, projektu vadītāji, jaunatnes lietu speciālisti, jauniešu centru darbinieki. **84 %** pašvaldību

pārstāvju 2023. gada aptaujā norāda, ka projekta "Pumpurs" **JIP ir snieguši būtisku ieguldījumu PMP risku mazināšanā** (84 % pilnībā un drīzāk piekrīt) un **78 %** norāda, ka **JIP ir bijusi nozīmīga Projekta komponente PMP riska jauniešu identificēšanā un sasniegšanā** (78 % pilnībā un drīzāk piekrīt). Pašvaldības, kuras aktīvi piedalījās jaunatnes projektu īstenošanā gadījumā izpētēs norāda, ka labprāt būtu saņēmušas lielākas projektu skaita kvotas, jo daudzas labu projektu idejas netika realizētas kvotu ierobežojuma dēļ. Tomēr ne visas pašvaldības bija motivētas JIP konkursu rīkošanā. Ekspertu skatījumā viens no nozīmīgākajiem šķēršļiem sekmīgai JIP īstenošanai bija pašvaldību nevēlēšanās uzņemties papildu atbildību organizēt un uzraudzīt jaunatnes iniciatīvu konkursus.

Vērtējot dažādus JIP sadarbības aspektus, 79 % aptaujāto pašvaldības pārstāvju piekrīt apgalvojumam, ka **JIP īstenotāji** (biedrības, NVO u. c.) **ir bijis nozīmīgs pašvaldības stratēģiskais partneris PMP prevencijā** (52 % – "pilnībā piekrīt", 27 % – "drīzāk piekrīt"). Atzinīgi vērtēta sadarbība starp projekta "Pumpurs" pašvaldības koordinatore un jaunatnes iniciatīvu projektu koordinatore pašvaldībā (48 % – "ļoti laba", 31 % – "laba", 2 % – "viduvēja"). Arī sadarbība ar jaunatnes iniciatīvu projektu īstenotājiem kopumā ieguvusi pozitīvu novērtējumu (29 % – "ļoti laba", 36 % – "laba", 4 % – "viduvēja", lai arī salīdzinoši liela daļa pašvaldību pārstāvju (31 %) norāda, ka nevar novērtēt šo sadarbību. **JIP piešķirts augstākais vērtējums par ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībās**, salīdzinājumā ar citām Projekta komponentēm (piem., DOS, informatīvās kampaņas, profesionālās pilnveides programmas, metodiskā atbalsta līdzekļi u.c.). 60 % pašvaldību pārstāvju pauž uzskatu, ka JIP ir bijusi liela ietekme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi (27 % – "ļoti liela ietekme", 33 % – "liela ietekme", 17 % – "vidēja ietekme", bet 3 % – "maza ietekme", 1% – "ļoti maza ietekme"). Vērtējums par JIP ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi drīzāk pamatojas tajā, ka šie **projekti daudzveidoja atbalsta pasākumus jauniešiem un paplašināja atbalsta sniedzēju loku**, paplašināja PMP risku mazināšanas fokusu no atbalsta tikai izglītības iestādēs uz pasākumiem arī ārpus tām.

Citas Projektā iesaistītās grupas kopumā ir ievērojami mazāk informētas par JIP un, līdz ar to, ierobežotākas savos secinājumos par to ietekmi. Tā piemēram, gadījumu izpētēs iesaistītie **vecāki un jaunieši nevarēja novērtēt un sniegt komentārus par JIP**, jo nebija ar tiem saskārušies vai piedalījušies. Arī **izteikti lielākā daļa izglītības iestāžu pārstāvju (63 %) norāda, ka nevar novērtēt JIP ietekmi**. Gadījuma izpētēs jaunatnes darbinieki norāda, ka **informētība par JIP izglītības iestādēs, pašvaldībās un plašākā sabiedrībā vērtējama kā nepietiekama**. Izskan viedoklis, ka JIP sasniedza salīdzinoši šauru mērķauditoriju, jo NVO – projektu īstenotāji primāri piedāvāja sadarbību tām izglītības iestādēm, ar kurām sākotnēji

izveidojās pozitīva sadarbības pieredze. Tāpat sniegtas norādes, ka izglītības iestādes nereti izrādīja piesardzību attiecībā uz savu telpu nodošanu NVO jaunatnes projektu aktivitāšu rīkošanai. **Nākotnē jāstiprina sadarbība starp izglītības iestādēm un jauniešu centriem**, lai precīzāk atpazītu un mērķtiecīgāk atbalstītu jauniešus ar PMP risku.

Tās izglītības iestādes, kuras guva pieredzi JIP, sniedz pozitīvas atsauksmes par šīs komponentes ietekmi. Kā norādīts Pētījuma 3.3.10. sadaļā 2023. gada izglītības iestāžu aptaujā no izglītības iestādēm, kas iesaistījušās JIP, 63 % iestāžu tos vērtē atzinīgi (28 % – “liela ietekme”, 35 % – “liela”, 18 % – “vidēja”, 5 % – “maza”, 14 % – “ļoti maza”).

Vērtējot JIP integrācijas aspektus Projektā, intervijās un diskusijās pozitīvi tiek vērtēta **neformālās izglītības metožu iepazīšana izglītības iestādēs** un izglītības iestāžu – jauniešu projektu īstenotāju iespējas sadarboties. JIP demonstrēja pedagogiem, ka neformālās izglītības metodes ir iedarbīgas izglītojamo motivācijas celšanā, saliedēšanā un kopības sajūtas veidošanā. Vairāku pašvaldību jaunatnes darbinieki norāda arī, ka projekts “Pumpurs” **devis jaunu skatījumu arī jaunatnes organizācijām un pašvaldību jauniešu centriem**. Lai arī darbs ar jaunatni ir vērsts uz daudzveidību un iekļaušanu, tomēr nereti darbā ar jaunatni iesaistās tā saucamie “labie” jaunieši, kas ir aktīvi visdažādākajās formālās un neformālās izglītības jomās.

JIP atskaites parāda, ka liela nozīme bijusi tam, ka projektu pasākumos tika iesaistīti jaunieši no vienas izglītības iestādes, nereti – pat no vienas klases. Līdz ar to, **projekti deva ietekmi ne tikai individuālā līmenī, bet bieži vien uzlaboja emocionālo klimatu klasēs un pat izglītības iestādēs**. JIP izvērtēšanas anketās lielākā daļa jauniešu atzīst, ka dalība projektā ir palīdzējusi veicināt saliedētu klasi un uzlabojusi klases komandas darbu, kā arī klases kolektīvs ir kļuvis iekļaujošāks un draudzīgāks.

Projekta ietvaros jaunatnes darbiniekiem piedāvātie profesionālās pilnveides pasākumi Ekspertu skatījumā ir veicinājuši darbā ar jaunatni iesaistīto darbinieku **izpratni par to, ka darbam ar PMP riska jauniešiem ir nepieciešama metodiska un sistemātiska pieeja ilgtermiņā**. Gadījuma izpētēs jaunatnes darbinieki pauda viedokli, ka projekta “Pumpurs” rīkotās mācības par savlaicīgu PMP risku atpazīšanu devušas iespēju labāk iepazīt dažādas institūcijas un to lomas PMP prevencijas darbā.

Gadījuma izpētēs fiksēts viedoklis, ka jaunatnes iniciatīvu projekti bija ļoti **pateicīgs avots Projekta publicitātei**, jo tajos tika izmantotas ne vien neformālās izglītības metodes, bet arī viedokļu līderu pozitīvās pieredzes stāsti, kas vienlīdz iedarbojas gan uz mērķa grupu, gan plašāku sabiedrību.

JIP kontekstā netiek kritizētas Projekta administratīvās prasības. Gadījuma izpētēs pašvaldību un jauniešu centru pārstāvji, kuri bija iesaistīti JIP konkursu organizēšanā un uzraudzībā, norāda, ka **projektu pieteikumu un atskaišu dokumentācija bija vienkārša, saprotama un pamatota**. Vienīgās problēmas jaunatnes iniciatīvu projektu dokumentācijā saistās ar zemām NVO prasmēm un motivāciju atskaišu savlaicīgā iesniegšanā.

3.6.3. Komponentu mijiedarbība izglītojamo atbalstam

Projekta **komponentes, kuras mērķētas uz izglītojamo** – individuālais ekonomiskais atbalsts (sabiedriskais transports, naktsmītne, ēdināšana, individuālie mācību līdzekļi, individuālās lietošanas priekšmeti, transports izglītojamiem ar speciālām vajadzībām) un individuālas konsultācijas (mācību priekšmetu konsultācijas, konsultatīvais atbalsts (sociālais pedagogs, pedagoga palīgs, psihologs, logopēds, cits atbalsta personāls)) – **ir minētas kā nozīmīgākās un ar lielāko ietekmi** kā ekspertu intervijās, tā gadījuma izpētēs un vecāku aptaujā, īpaši akcentējot nepieciešamību turpināt individuālās konsultācijas arī pēc Projekta beigām.

- Gadījuma izpētēs lielākā daļa no FGD un interviju dalībniekiem (t.sk. jaunieši) norāda, ka individuāls atbalsts izglītojamajiem ir svarīgākā un biežāk izmantotā Projekta komponente, to apliecina arī DOS dati par atbalsta intensitāti.
- **Vecāku** aptaujā vērtējot atsevišķu Projekta atbalsta pasākumu nozīmīgumu, **augstāk vērtētais atbalsta pasākums ir individuālās konsultācijas mācību priekšmetos** (79 % atbild, ka ir ļoti liela vai liela nozīme), bet otrs nozīmīgākais – atbalsta speciālistu konsultācijas (41 % ļoti liela vai liela nozīme). **Vecāku skatījumā mazāk nozīmīgi pasākumi ir psiholoģiskais atbalsts un ekonomiskais atbalsts**, tomēr vērā ņemama respondentu daļa norāda, ka nevar novērtēt šo pasākumu nozīmi.
- Augstāk novērtētā komponente, kas sniegusi atbalstu pedagogiem, ir supervīzijas, tās palīdzējušas pilnveidot pedagoga kompetences (t.sk. darbā ar PMP izglītojamajiem), kā arī sniedza psiholoģisko atbalstu un sajūtu, ka viņi nav vieni paši.
- **Individuālu konsultāciju sniegšanai ir pozitīva ietekme ne vien uz izglītojamo, bet arī uz mācību priekšmetu pedagogiem, kuri sniedza konsultācijas**. Šī pieredze palīdzēja stiprināt prasmes strādāt individuāli (1:1), izmantot jaunas mācību metodes un pieejas, kā arī veido ciešākas profesionāli emocionālās saites un attiecības ar izglītojamajiem.

- Gadījuma izpētēs tiek minēti piemēri, kad individuāls ekonomiskais atbalsts ir svarīgs ne vien, lai izglītojamais varētu nokļūt skolā un saņemt ēdināšanas pakalpojumus, bet tas var veicināt arī vecāku / aizbildņu un izglītojamo motivāciju līdzdarboties individuālu konsultāciju nodrošināšanā. Vienlaikus tika minēts, ka daļu ekonomiskajam atbalstam un pedagogu mācībām paredzēto finansējumu varēja pārvirzīt individuālu konsultāciju sniegšanai.

3.7. Projekta kopējās ietekmes novērtējums

Kā galvenos veiksmes faktoros, kas ir sekmējuši projekta “Pumpurs” īstenošanu un mērķu sasniegšanu pašvaldībā, izglītības iestāžu pārstāvji aptaujā visbiežāk min **ieinteresētus, atsaucīgus un profesionālus skolu un pašvaldību Projekta koordinatorus, labu sadarbību starp visām iesaistītajām pusēm**, kā arī iesaistīto pedagogu un atbalsta speciālistu **ieinteresētību un motivāciju** palīdzēt izglītojamajam. Arī 2019. gada aptaujā biežāk nosauktais Projekta veiksmes faktori saistījās ar personāla kompetenci darbā ar PMP riskam pakļautiem jauniešiem, iesaisti un līdzatbildību un veiksmīgu sadarbību un komandas darbu.

Kā galvenos traucējošos faktoros, kuri kavējuši projekta “Pumpurs” īstenošanu un mērķu sasniegšanu, pašvaldību pārstāvji nosauc **ierobežoto pedagogu kapacitāti un nepietiekamu atbalsta speciālistu pieejamību**. 16 % pašvaldību pārstāvji kā traucējošu faktoru saskata arī **birokrātiju Projekta dokumentācijā**. 2019. gada aptaujā kā būtiskākie traucēkļi Projekta sekmīgai īstenošanai uzskaitīti iesaistīto pušu kapacitātes ierobežojumi un kompetenta personāla trūkums. Lai arī kapacitātes problēmas minētas kā nozīmīgākais traucēklis arī 2023. gadā, kompetences trūkums kā problemātika 2023. gada aptaujā neparādās.

Kā citus ieguvumus no Projekta, kas nav tieši saistīti ar projekta virsmērķi – PMP riska mazināšanu –, pašvaldību pārstāvji min **izglītības iestāžu un skolu pārstāvju savstarpējo saliedēšanos** Projekta organizētajos pasākumos un pašvaldības līmeņa sanāksmēs, kas īpaši būtiski bijis administratīvi teritoriālās reformas kontekstā. Otrs būtiskākais ieguvums ir **pedagogu iespējas iepazīt izglītojamos individuālā līmenī un gūt individuāla darba pieredzi**.

Balstoties uz *ex-ante* novērtējuma rezultātiem, Projektā tika noteiktas preventīva un intervences līmeņa aktivitātes individuālajam atbalstam un atbalsta sistēmai *ex-ante* identificēto problēmu risināšanai. Ietekmes vērtējums ir veikts pret *ex-ante* situāciju nevis darbību ieviešanas intensitāti. Nozīmīgi uzsvērt, ka Projektam lielākoties ir ietekme uz Projektā iesaistītajiem sadarbības partneriem un izglītības iestādēm nevis uz visām izglītības iestādēm (skat 3.7.1. tabulu).

“Projekta “Pumpurs ietekme uz ex-ante definētajām problēmām”.

Avots: Autoru apkopots

<i>Ex-ante</i> definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
Datu uzskaites problemātika	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pārskatāmākai un ērtākai uz PMP risku attiecināmu datu uzkrāšanai Projekta ietvaros ir izveidota datu operatīvās uzskaites sistēma (DOS). ▪ Projektā iesaistīto izglītības iestāžu personāls DOS darbību raksturo neviennozīmīgi – no vienas puses atzinīgi vērtē pāreju no papīra uz elektronisko formātu datus ievadei un uzkrāšanai, no otras puses kritizē sistēmas ātrdarbību un ierobežota lietotāju skaita piekļuvi. ▪ DOS sistēma vairāk kalpo, kā Projekta vadības instruments atbalsta pasākumu uzraudzībai, uzskaitēi un vadībai. Uzkrātā informācija par mērķa grupas PMP riskiem iekļauj riskus, kuru vadībai un risināšanai izglītības iestāde var piedāvāt piemērotus atbalsta pasākumus. ▪ Paredzams, ka pēc Projekta beigām DOS netiks uzturēta. Vienlaikus, līdz Projekta noslēgumam plānots izstrādāt interaktīvu risku identificēšanas rīku. Rīka pamata funkcionalitāte ir veidot ērtu un operatīvu instrumentāriju, kas ļauj analizēt galvenos datus, lai noteiktu PMP riska grupas izglītojamās. Interaktīvais rīks nodrošinās: ziņošanas funkciju, atbalsta personāla iesaistes funkciju, datu uzkrāšanas un koordinēšanas funkciju, zināšanu par PMP kompetences pilnveides funkciju, pašvaldības resursu iesaistes funkciju. Interaktīvā rīka pilnveide un attīstīšana paredz funkcionalitāti, kas saistīta ar ikvienas izglītības iestādes prakses un organizatorisko struktūru saistītu mērķu un uzdevumu izvērtēšanas un efektivitātes uzraudzības procesu, ar mērķi uzlabot izglītības kvalitāti. Interaktīvais rīks palīdzēs uzraudzīt gan atbalsta nodrošināšanu, gan izglītojamo snieguma progresu, atbalsta pakalpojumu efektivitāti, lēmumu pieņemšanas procesus izglītības iestādēs.
Starpinstitūciju sadarbības veicināšana	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eksperti norāda, ka kopumā Projekts ir stiprinājis starpinstitūciju sadarbību pašvaldību līmenī un palīdzējis aktualizēt PMP problemātiku, paskatoties uz to plašāk un sistemātiskāk. ▪ Izglītības iestāžu aptaujas rezultāti rāda, ka sadarbība ārpus skolām ir jāstiprina, jo 55 % aptaujas dalībnieku min, ka nevar novērtēt sadarbību ar pašvaldības dienestiem. ▪ Pašvaldību pārstāvju vērtējums par sadarbību Projekta ietvaros starp iesaistītajām pusēm ir izteikti pozitīvs. Vienlaikus sadarbību ar citām pašvaldībām un citu pašvaldību izglītības iestādēm nevar novērtēt vairāk kā 50 % no aptaujātajiem. ▪ 74 % pašvaldību pārstāvji uzskata, ka kopumā Projekts ir veicinājis sadarbību starp dažādām iesaistītajām pusēm.
Uzlabojumu ieviešana sociālekonomiskajās politikās	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eksperti norāda, ka nozares politikas līmenī ir palielinājusies izpratne par PMP riskiem un šis jautājums ir nonācis politikas veidotāju darba kārtībā. Izstrādes procesā ir izglītības kvalitātes monitoringa rīki, kur PMP ir iekļauts kā viens no rādītājiem, šis rādītājs tiek analizēts arī

<i>Ex-ante</i> definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
	<p>izglītības iestāžu akreditācijas un pašnovērtējuma kontekstā un to paredzēts attīstīt iekļaujošas izglītības ietvaros.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saskaņā ar ekspertu teikto, nākamajā Eiropas Savienības fondu atbalsta plānošanas periodā politikas veidotājiem aktuāli ir iekļaujošas izglītības jautājumi, atstumtības riska mazināšana, vardarbības un pāri darījumu identificēšana, droša skola. ▪ Novērtējuma periodā ir uzlabojušies politikas plānošanas dokumentos izvirzītie rādītāji, kas skar PMP riska mazināšanu: “No profesionālās izglītības iestādēm atskaitīto audzēkņu īpatsvars, kuri neturpina mācības citā izglītības iestādē” – samazinājums no 4% uz 3% un “Skolu nepabeigušo un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā 18-24 gadi” – samazinājums no 8,3 % uz 6,7 % . ▪ Projekta ieviešanas laikā ir aktivizējies mobilais darbs ar jaunatni, lai veicinātu jauniešu līdzdalību vietās, kur netiek veikts darbs ar jaunatni vai tas tiek veikts ierobežotā apjomā.
Īpaši intensīvs atbalsts profesionālās izglītības iestādēm, ņemot vērā salīdzinoši augstākos kavējumu rādītājus	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gan pieejamības, gan iesaistes rādītāji norāda uz salīdzinoši augstāku profesionālo izglītības iestāžu izglītojamo iesaisti Projektā. ▪ Profesionālajās izglītības iestādēs ir lielāks to izglītojamo īpatsvars, kuri saņem individuālu ekonomisko atbalstu.
Skolas vides uzlabošana	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gadījuma izpētēs dažādas iesaistītās puses norāda uz būtisku psiholoģiskās vides un savstarpējo attiecību uzlabošanu izglītības iestādēs, kurās tiek īstenots Projekts. ▪ Skolēni norāda, ka individuālās konsultācijas ir ne tika devušas iespēju labāk izprast mācību vielu, bet arī iedrošinājušas uzdot jautājumus, justies drošākiem un pārliecinošākiem par sevi un veidot pozitīvākas attiecības ar skolotājiem. ▪ Pedagogiem vērtīgs atbalsts bija supervīzijas (uz to norāda gan FGD, gan aptaujā), arī Projekta organizētās mācībās tika atgādināts, cik svarīgi ir nodrošināt, ka bērns apzinās – skola ir droša vide un pedagogs ir uzticības persona.
Skolas personāla kapacitātes celšana PMP risku prevencijā, tai skaitā, agrīnās brīdināšanas sistēmas izstrādē	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izglītības iestāžu aptaujā 55 % respondentu, bet pašvaldību aptaujā 72 % aptaujāto norāda, ka Projektā iegūtas un pilnveidotās kompetences būs ļoti noderīgas vai drīzāk noderīgas pēc Projekta noslēgšanās. ▪ 82 % aptaujāto izglītības iestāžu pārstāvju piekrīt, ka Projekta ietvaros ir radītas jaunas zināšanas un attīstītas nepieciešamās pedagogu kompetences darbam ar izglītojamajiem PMP riska grupā. ▪ Arī gadījumu izpētes apliecina, ka Projektam ir bijusi pozitīva ietekme uz pedagogu kompetencēm. Tiesa, vienā no pašvaldībām uzskata, ka “Pumpurs” skolotājiem nav devis daudz būtisku zināšanu, taču ir uzlabojis prasmes strādāt ar “īpašajiem” bērniem. ▪ Gadījumu izpētē norādīts, ka pedagogi PMP risku šobrīd izvērtē pēc risku tabulas, nevis intuitīvi, kā to darīja līdz šim.

<i>Ex-ante</i> definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pētījumā nav gūts apstiprinājums, ka tiek veiktas mērķtiecīgas darbības Projektā neiesaistītā personāla izglītošanai.
Finansējuma trūkums izglītības iestādēm darbam ar PMP riskiem	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekts nodrošina finansējumu izglītības iestādēm darbam ar PMP riskiem. Projekts neparedz tādu risku mazināšanas finansējumu, kas ir ārpus izglītības iestādes kompetences. ▪ Projekta lielāko izdevumu daļu veido komponentes, kas tieši atkarīgas no pastāvīga papildu finansējuma (individuālas konsultācijassadarbības partneru personālam, individuāls ekonomiskais atbalsts, Projekta īstenošanas un vadības personāls).
Individuālas pieejas nodrošināšana PMP riska prevencijai un novēršanai	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekts ir tiešā veidā vērsts uz individuālas pieejas nodrošināšanu PMP riska prevencijai un novēršanai. Pieejas ieviešanas uzraudzība notiek vairākos līmeņos – izglītības iestādē, pašvaldībā un IKVD. ▪ Personāla kapacitāte (gan mācību priekšmetu pedagogu, gan atbalsta personāla) bieži ir galvenais ierobežojošais faktors individualizētas pieejas īstenošanai – ir gadījumi, kad izglītojamais nevar saņemt nepieciešamo atbalsta veidu, vai saņemt to pietiekošā apjomā, lai varētu pilnībā novērst PMP riskus. To apliecina arī gadījumu izpētēs minētie piemēri, kad ne visi izglītojamie ir varējuši saņemt nepieciešamo individuālo atbalstu pedagogu vai atbalsta personāla ierobežotās pieejamības dēļ. ▪ Pieeja kopumā ir individuāli pielāgota katram atbalsta saņēmējam, bet visbiežākais atbalsta pasākumu veids ir individuālas konsultācijas mācību priekšmeta vielas apguvei. Gadījuma izpētēs daudzkārt atzīts, ka tieši individuālajam atbalstam ir bijusi izšķiroša nozīme skolēna sekmju uzlabšanā un / vai skolas pabeigšanā.
Atbalsta mehānismu kombinēšana	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atbalsta mehānismu kombinēšana nav konstatēta kā tipiska prakse vispārīzglītojošās izglītības iestādēs, kur 2022./2023. m.g. 84 % no individuālā atbalsta pasākumiem veidoja individuālas konsultācijas. ▪ Atbalsta mehānismus biežāk kombinē profesionālās izglītības iestādēs, kur konsultatīvā un ekonomiskā atbalsta kombinācija 2018./2019. m.g. bija raksturīga 28% īstenoto individuālā atbalsta pasākumiem. 2021./2022. m.g. šis rādītājs bija zemāks - 21%. Profesionālās izglītības iestādēs šie rādītāji ir augstāki, kas saistāms ar augstāku nepieciešamību pēc individuālā ekonomiskā atbalsta, bet ir iespējams identificēt arī citus iemeslus, piemēram, pašvaldības līmeņa uzstādījumus ekonomiskā atbalsta saņemšanai.
Tādu atbalsta mehānismu izmantošana, kas nav saistīti ar izglītību un mācībām	<p><u>Zema</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektā citi atbalsta mehānismi, kas nav saistīti ar izglītību un mācībām, tiek izmantoti salīdzinoši mazākā intensitātē. Sociālās vides, veselības un ar ģimeni saistīto risku mazināšanas mehānismi tiek izmantoti izteikti zemā intensitātē, jo izglītības iestādes uzskata, ka tie nav izglītības iestādes kompetencē.

<i>Ex-ante</i> definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atzinīgi tiek vērtēti jaunatnes iniciatīvu projekti, kas tiešā veidā nav saistīti ar mācībām, bet neformālās izglītības metodes var būt nozīmīgs vērtībizglītības mehānisms, kā arī sekmēt jauniešu pilsonisko aktivitāti un iesaisti lēmumu pieņemšanas procesos.
Agru darba attiecību uzsākšanas risku mazināšana, tai skaitā, karjeras izglītības attīstīšana	<p><u>Nav novērtējama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gadījuma izpētēs nav gūta informācija par Projekta ietvaros izmantotiem karjeras izglītības mehānismiem.
Agrīnās grūtniecības un laulību, kopdzīves risku mazināšana	<p><u>Nav novērtējama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pētījumā nav gūta informācija par īstenotām darbībām šo risku mazināšanai. Ne ekspertu intervijās, ne gadījuma izpētēs šis PMP risks netiek minēts, kā izplatīts. ▪ DOS dati par atbalsta pasākumiem atbilstoši riskam “Sociālās vides un veselības riski” no 2018./2019. m.g. līdz 2022./2023. m.g. 1. semestrim (ieskaitot) liecina, ka risks “Grūtniecība, ir mazs bērns” ir konstatēts 6 % gadījumu.
Izglītības satura un pasniegšanas pilnveide	<p><u>Nav novērtējama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekts nav vērst uz izglītības satura un pasniegšanas pilnveidi, taču FGD un intervijās ir konstatēts, ka tiek pozitīvi vērtēta pedagogu sagatavošanās un jaunu metožu izmantošana individuālajās konsultācijās, kas pastarpināti var palīdzēt jaunā izglītība satura ieviešanā.
Tādu principu kā individuālo spēju un talantu attīstība, labvēlīgas mācību vides nodrošināšana, atbalstošs pedagoģiskais personāls īstenošana	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekts ir vērst uz individuālo pieeju un pedagoģisko atbalstu. FGD un intervijas norāda pozitīvo ietekmi pedagoģiskā personāla atbalstošas attieksmes veidošanā. ▪ Jauniešu iniciatīvu projektu ietvaros ir īstenotas daudzveidīgas, uz līdzdalību un iesaisti vērstas aktivitātes, kas var sekmēt jaunu prasmju apguvi, radošumu un talantu attīstību.
Alternatīvu izglītības veidu nodrošināšana – jaunatnes organizācijās, jaunatnes centros u.tml.	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaunatnes iniciatīvu projektu ietvaros ir īstenotas aktivitātes, kas saistītas ar alternatīvām izglītības pieejām. ▪ Pētījuma rezultāti parāda pozitīvu iesaistīto pušu vērtējumu par jaunatnes projektos apgūtajām prasmēm un pieredzi, kas sniedz iespēju mācīties citādi, apzināties savas spējas, veidot sadarbības un gūt vērtīgas atziņas. ▪ JIP deva iespēju iesaistīties dažādiem jauniešiem, arī tiem, kuri iepriekš, cita veida jaunatnes projektos un organizācijās, nebija iesaistīti.

<i>Ex-ante</i> definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ JIP ir sekmējis jauniešu interesi par iesaisti arī cita veida projektos. ▪ Gadījumu izpētē akcentēts, ka JIP kopumā ir pozitīvi vērtēti, tomēr ir pietrūkusi publiska komunikācija par projektu ietvaros identificētajiem pozitīvajiem veiksmes stāstiem. ▪ Gadījumu izpētē izcelta JIP ietekme uz skolu atvērtību jaunatnes organizācijām, atzīstot, ka šobrīd skolu vadība labāk apzinās jaunatnes organizāciju darba pievienoto vērtību.
Vecāku / aizbildņu izglītošana un iesaiste	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aptaujā 44 % pašvaldību pārstāvju norāda, ka pašvaldībā ir izstrādāts rīcības plāns vecāku iesaistīšanai jauniešu izglītības un sociālo problēmu risināšanā. ▪ Vērtējot sadarbību ar Projektā iesaistīto izglītojamo vecākiem / aizbildņiem, 84 % izglītības iestāžu pārstāvji apstiprina, ka galvenie iniciatori regulārai sadarbībai ar vecākiem bijuši skolas pārstāvji. ▪ Uz jautājumu, kas izglītības iestādē būtu jāuzlabo, lai iesaistītās puses varētu pilnvērtīgi sadarboties PMP prevencijas darbā pēc Projekta noslēguma, izglītības iestādēs norāda uz vecāku līdzdalības izglītojamo mācību procesā veicināšanu, arī sadarbības un komunikācijas ar vecākiem uzlabošanu. ▪ 84 % vecāku, kuru bērni piedalās Projektā, aptaujā norāda, ka ir apmierināti ar informāciju un sadarbību ar izglītības iestādēm Projekta ietvaros: 44 % vecāku norāda, ka ir apmierināti un jūtas pilnvērtīgi informēti un iesaistīti projektā, 40 % ir apmierināti un atzīmē, ka bez īpašas vajadzības netika traucēti un iesaistīti. ▪ Projektā ir īstenotas aktivitātes vecāku / aizbildņu iesaistei un informēšanai, bet vecāku diskusijās norādīts, ka informācijas apmaiņa nav pietiekama. Tiesa, tie vecāki, kuri izrāda iniciatīvu un jautā skolotājiem par sava bērna progresu, informāciju saņem. ▪ Gadījumu izpētēs uzsvērts, ka Projekts ir mudinājis uz skolu atnākt un izrādīt interesi par savu bērnu tos vecākus, kuri parasti nav bijuši aktīvi.
Jauniešu motivācijas trūkums mācīties	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aptaujāto vecāku skatījumā nozīmīgākie PMP riski saistās ar izglītojamā attieksmi pret mācību procesu un mācību sasniegumiem. Starp nozīmīgākajiem riska faktoriem ir motivācijas mācīties trūkums. ▪ FGD un intervijas ar izglītības iestāžu pārstāvjiem, vecākiem un izglītojamajiem liecina, ka ir paaugstinājusies izglītojamo, kuri saņem individuālu atbalstu motivācija mācīties un apmeklēt izglītības iestādi. ▪ Vienlaikus pedagogi un skolu vadības komandas norāda, ka daļai mērķa grupas izglītojamo motivācija ir ne vien nozīmīgs PMP risks, bet arī šķērslis individuālu konsultāciju saņemšanai. Skolu pārstāvji vērš uzmanību uz faktu, ka daļu jauniešu ar PMP risku Projektam nav izdevies sasniegt. ▪ Gadījuma izpētēs norāda uz atsevišķiem gadījumiem, kad ekonomiskais atbalsts var veicināt jauniešu motivāciju apmeklēt izglītības iestādi un individuālās nodarbības Projekta ietvaros, piemēram, maltīte skolā var būt motivējošs fakts apmeklēt izglītības iestādi.

<i>Ex-ante</i> definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
Atbalsts jauniešiem ar nepietiekamu sekmju līmeni	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekta aktivitātes ir mērķētas uz jauniešiem ar zemiem mācību sasniegumiem, to apstiprina arī gadījumu izpētes un DOS informācija par izglītojamo PMP riskiem. ▪ Intervijas un diskusijas ar izglītības iestāžu pārstāvjiem un vecākiem, kā arī aptauju rezultāti apstiprina, ka ietekme uz sekmju uzlabošanas mācību priekšmetu konsultāciju atbalsta saņēmēju vidū ir izteikti augsta. ▪ Salīdzinot konsultācijas ģimnāzijās un vispārējās izglītības iestādēs, kurām nav piešķirts šāds statuss, redzams, ka ar mācību priekšmetiem nesaistītas konsultācijas ģimnāzijās ir 25 %, bet ar mācību priekšmetiem saistītas konsultācijas – 75 %. Šie rādītāji ir līdzīgi vispārējās izglītības iestādēs – attiecīgi 29 % un 71 %.
Atbalsts zēniem	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atbalsta pasākumu intensitāte zēniem Pētījuma periodā, skatoties unikālos izglītojamus, ir par 29 % augstāks, nekā meitenēm. Kurzemē šis rādītājs ir augstāks – 42 %, Vidzemē un Zemgalē – 36 %, līdzīgi arī Latgalē un Rīgas reģionā, savukārt Rīgas valstspilsētā atšķirība ir mazāka - 16% augstāks zēnu skaits, kas saņēmuši atbalsta pasākumus. ▪ Ekonomiskā atbalsta saņēmēju vidū zēnu un meiteņu īpatsvars ir salīdzinoši proporcionāls, vidēji zēniem atbalsta intensitāte ir par 8% augstāka. Tiesa, skatoties reģionu griezumā Zemgalē un Kurzemē atbalsts zēniem ir par 30 -35 % lielāks. ▪ Individuālu konsultāciju saņēmēju vidū zēnu ir par 32% vairāk nekā meiteņu. Lielākā konsultāciju nodrošināšanas intensitāte zēniem ir bijusi Vidzemē un Kurzemē – 43 %.
Atbalsts noteiktos vecuma posmos, piemēram, pēdējās pamatskolas klasēs, pārejās starp dažādiem izglītības līmeņiem, profesionālās izglītības iestāžu pirmajosursos, vispārējo izglītības iestāžu izglītības posmu noslēguma fāzēs	<p><u>Vidēja</u>⁵²</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Analizējot proporciju starp izglītojamo skaitu izglītības iestāžu veidos un Projektā esošo izglītojamo skaitu, secināms, ka Projekta sākumā, piemēram 2018./2019. m.g., profesionālās izglītības iestādes bija aktīvākas (iesaistīti 72 % profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi), īpaši, Latgales, Kurzemes un Vidzemes reģionā. 2021./2022. m.g. profesionālās izglītības iestāžu iesaiste mērāma ar 83 % iesaistīto, kamēr vispārējās izglītības iestādēs šis rādītājs ir 73%. ▪ FGD vecāku, pedagogu un izglītojamo paustie viedokļi liecina, ka Projekta atbalsts ir īpaši svarīgs 9. un 12. klasē, gatavojoties eksāmeniem un valsts pārbaudes darbiem.
Atbalsts jauniešiem ar veselības traucējumiem	<p><u>Vidēja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2018./2019. m.g. 170 unikālu atbalsta saņēmēju jeb 1,7 % no visiem atbalsta saņēmējiem bija ar invaliditāti. 2021./2022. m.g. šis rādītājs samazinājās – 148 jeb 1,0 % no visiem atbalsta saņēmējiem.

⁵² *Ex-ante* definētās problēmas “Atbalsts noteiktos vecuma posmos, piemēram, pēdējās pamatskolas klasēs, pārejās starp dažādiem izglītības līmeņiem, profesionālās izglītības iestāžu pirmajosursos, vispārējo izglītības iestāžu izglītības posmu noslēguma fāzēs” Projekta ietekmes vērtējums ir veikts, balstoties uz gadījumu izpētē iegūto kvalitatīvo informāciju (FGD dalībnieku viedoklis) un Projekta datu operatīvās uzskaites sistēmas datiem.

Ex-ante definētā problēma	Projekta ietekmes vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Saskaņā ar Projekta datiem, “Speciālas vajadzības” ir nozīmīgākais faktors PMP risks grupā “Sociālās vides un veselības riski”, kas veido 19 % no riska grupai atbilstošajiem atbalsta pasākumiem, savukārt 11 % atbalsta pasākumu saistīti ar risku “Invaliditāte”. ▪ Aptaujās atzīmēs, ka 29 % izglītības iestāžu Projekta laikā nav bijis pieejams speciālās izglītības pedagogs, 21 % psihologs, 19 % pedagoga palīgs, 16 % sociālais pedagogs, bet 11 % logopēds. Savukārt ergoterapeits nav pieejams 53 %, bet asistents 45% izglītības iestāžu. ▪ Intervijās un diskusijās tiek uzsvērts, ka pedagogi Projekta ietvaros ir iemācījušies labāk strādāt ar bērniem, kuriem ir mācīšanās grūtības vai mentālās veselības problēmas. ▪ Intervijās un diskusijās norādīts, ka pastāv objektīvs informācijas trūkums noteiktu risku identificēšanai izglītojamajiem, attiecīgi pedagogam ir sarežģīti izvēlēties atbilstošāko atbalsta pasākumu.
Valoda kā PMP risks	<p><u>Augsta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2018./2019. m.g. 9,4% atbalsta pasākumu bija individuāls konsultatīvs atbalsts latviešu valodas apguvei. 2021./2022. m.g. šis rādītājs būtiski pieauga līdz 17,7 % no kopējā atbalsta pasākumu skaita. It īpaši šis rādītājs ir augsts Kurzemes reģionā un Rīgas reģionā, izņemot Rīgas pilsētu. Visā novērtējuma periodā šis rādītājs ir bijis 12,8% no kopējā atbalsta pasākumu skaita. ▪ Valoda ir viens no PMP riskiem, tāpēc valodas barjera tika iekļauta risku novērtēšanas veidlapā. Gadījuma izpētēs paustie viedokļi atspoguļo latviešu valodas apguves aktualitāti gan izglītojamajiem no mazākumtautību skolām, gan reemigrantiem, gan arī bēgļiem (imigrantiem). ▪ Pašvaldības pārstāvji norāda, ka īpaši svarīgs valodas jautājums ir skolēniem no mazākumtautības skolām, jo no nākamā mācību gada viņi pāriet uz mācībām latviešu valodā. ▪ Atbalsts latviešu valodas apguvē šobrīd aktuāls ir bērniem no Ukrainas, lai viņi spētu iekļauties izglītības vidē.

3.8. Secinājumi par projekta rezultātu ietekmi

1. Projekta īstenošanas rezultātā **PMP problēma ir aktualizēta**, izglītības iestādes apzinās un atzīst, ka skolā ir PMP riskam pakļauti izglītojamie, tomēr jāturpina mērķtiecīgs darbs pie vienotas izpratnes starp iesaistītajām pusēm veidošanas, PMP risku prevencijas, atpazīšanas, novērtēšanas un novēšanas. 2019. un 2023. gada aptauju rezultātu salīdzinājums apliecina, ka **PMP problemātikas aktualitāte izglītības iestādēs laika gaitā ir palielinājusies**, t.i. ir pieaudzis izglītības iestāžu skaits un īpatsvars, kas PMP saredz kā ļoti nozīmīgu problēmu. **PMP problemātikas nozīmīgums profesionālo izglītības iestāžu pārstāvju skatījumā ir lielāks nekā vispārizglītojošajās skolās.**

2. **Analizējot Projekta “Pumpurs” ietekmi uz *ex-ante* definētajām problēmām, secināms, ka kopumā ietekme ir palielinājusies, attiecīgi mazinot identificēto jautājumu problemātiku.**

- **Datu uzskaites problemātika – ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā ietekme vērtēta kā daļēja). Projekta ietvaros datu uzskaites jautājums tika risināts, izstrādājot datu operatīvās uzskaites sistēmu – DOS. DOS risina datu uzkrāšanas jautājumu, bet nerisina datu analītikas problemātiku. Sistēma nav ērti lietojama pārskatu un atskaišu sagatavošanai. Izglītības iestāžu aptaujā 75 % norāda, ka ir pilnībā vai drīzāk apmierināti ar DOS lietderību un atbilstību Projekta mērķiem. 55 % aptaujāto pašvaldību pārstāvji uzskata, ka izveidotajai datubāzei ir ļoti liela vai liela ietekme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi. Tie, kas ikdienā strādā ar datubāzi, pozitīvi vērtē pāreju no papīra formāta dokumentiem uz elektronisko dokumentu apriti, tāpēc izveidoto datubāzi atzīst par noderīgu, vienlaikus uzsver, ka sistēma bijusi lēna un neparocīga. Datu sistemātiska uzskaitē un pieejamība ir mudinājusi skolas un pašvaldības apzināties datu analīzes iespējas un nozīmi.
- **Starpinstitūciju sadarbības veicināšana – ietekme** novērtēta kā **vidēja**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs, jo sadarbība ir iespējota, taču stiprināma un paplašināma. Projektam lielākoties ir ietekme uz Projektā iesaistītajiem sadarbības partneriem un izglītības iestādēm nevis uz visām izglītības iestādēm. Jaunatnes iniciatīvu projektu īstenotāji (biedrības, NVO u. c.) ir bijuši nozīmīgi pašvaldību stratēģiskie partneri PMP prevencijā.
- **Uzlabojumu ieviešana sociālekonomiskajās politikās – ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā vērtēta kā zema), jo Projekts ir sekmējis plašākas diskusijas par nozaru sadarbību un dažādu jomu atbildības stiprināšanu PMP risku mazināšanā. Politikas veidošanas līmenī aktuālāki kļuvuši jautājumi par iekļaujošu izglītību, atstumtības risku mazināšanu, vardarbības un pāri darījumu identificēšanu, agrīnu prevenciju, skolas kā kopienas pieejas izpratni.
- **Īpaši intensīvs atbalsts profesionālās izglītības iestādēm, ņemot vērā salīdzinoši augstākos kavējumu rādītājus – ietekme** novērtēta kā **augsta**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs, jo iesaistes dati norāda uz salīdzinoši augstāku profesionālās izglītības iestāžu izglītojamo iesaisti visā pārskata periodā. Turklāt viens no Projekta rezultātiem, kas uzrāda pozitīvu tendenci ir no profesionālās izglītības iestādēm atskaitīto audzēkņu īpatsvars, kuri neturpina mācības

citā izglītības iestādē – ja Projekta starpnovērtējuma periodā šis rādītājs bija 4 %, tad noslēguma novērtējuma periodā tas ir samazinājies līdz 3 %.

- **Skolas vides uzlabošana - ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā vērtēta kā daļēja). Pētījumā iegūtā informācija apliecina, ka novērtējuma periodā ir uzlabojies skolas iekšējais klimats – gan skolotāju savstarpējās attiecības, gan skolēnu un skolotāju sadarbība un uzticēšanās. Pedagogiem ir bijusi iespēja labāk iepazīt kā izglītojamos, tā arī to vecākus un uzlabot komunikācijas prasmes darbā ar izglītojamajiem un vecākiem.
- **Skolas personāla kapacitātes celšana PMP risku prevencijā, tai skaitā, agrīnās brīdināšanas sistēmas izstrādē - ietekme** novērtēta kā **augsta** (Projekta starpposma ziņojumā vērtēta kā daļēja). Izpētes rezultāti apliecina, ka Projektam ir bijusi pozitīva ietekme uz pedagogu prasmēm un zināšanām darbā ar PMP riska izglītojamajiem, kā arī motivāciju. Projekta ietvaros izstrādātie materiāli, sniegtais metodiskais atbalsts un organizētās mācības, kā arī praktiskais darbs ar izglītojamajiem, ir veicinājis iesaistīto pušu izpratni par PMP riskiem un sekmējis sistemātiskāku pieeju darbam ar PMP jautājumiem.
- **Finansējuma trūkums izglītības iestādēm darbam ar PMP riskiem - ietekme** novērtēta kā **augsta**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Lielāko Projekta izmaksu daļu (78 %) veido atbalsta pasākumi izglītojamiem un 94 % no tās ir piešķirti individuālu konsultāciju sniegšanai PMP riska izglītojamajiem. Izmaksu īpatsvars korelē ar biežāk sastopamajiem (80 %) PMP riskiem, kas ir saistīti ar mācību darbu un izglītības iestādi.
- **Individuālas pieejas nodrošināšana PMP riska prevencijai un novēršanai – ietekme** novērtēta kā **augsta**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Projekts ir tiešā veidā vērsts uz individuālas pieejas nodrošināšanu PMP riska prevencijai un novēršanai. Individuālās konsultācijas skolotāju, vecāku, jauniešu un pašvaldību skatījumā ir jāturpina, jo, viņu skatījumā, tām ir pozitīva ietekme uz izglītojamo sekmēm. Pamatā ar skolēniem strādāja konkrēto priekšmetu skolotāji vai atbalsta personāla pārstāvji, tāpēc nevar uzskatīt, ka individuāla pieeja atbalsta sniegšanā ir izplatīta prakse visā izglītības iestādē. Gadījumu izpētēs gan skolu pārstāvji, gan skolēni norāda uz iespēju konsultācijas mācību priekšmetos organizēt nelielās grupās vai pāros, kas ļautu aptvert lielāku izglītojamo skaitu, kam šāds atbalsts ir nepieciešams. Izpētē paustie viedokļi pamatā norāda, ka skolu līmenī

fokuss ir uz pielāgoto prevenciju, risinot konkrētos PMP gadījumus, bet mazāk tiek izmantota mērķtiecīga un universāla prevencijas pieeja.

- **Atbalsta mehānismu kombinēšana – ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā vērtēta kā daļēja). Atbalsta mehānismu kombinēšana nav konstatēta kā tipiska prakse vispārīzglītojošās izglītības iestādēs, Atbalsta mehānismus biežāk kombinē profesionālās izglītības iestādēs, jo tajā izteikti vairāk ir izmantots individuālais ekonomiskais atbalsts.
- **Tādu atbalsta mehānismu izmantošana, kas nav saistīti ar izglītību un mācībām – ietekme** novērtēta kā **zema**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Projektā atbalsta mehānismi, kas nav saistīti ar izglītību un mācībām, tiek izmantoti salīdzinoši mazākā intensitātē.
- **Tādu principu kā individuālo spēju un talantu attīstība, labvēlīgas mācību vides nodrošināšana, atbalstošs pedagoģiskais personāls īstenošana - ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā nav vērtēta). Projekts ir vērsts uz atbalstu individuālas pieejas stiprināšanai, metodiskā un supervīzijas atbalsta sniegšanu pedagogiem, kā arī jauniešu spēju un talantu attīstīšanu, ko īpaši sekmēja JIP. JIP veicināja jauniešu komunikācijas prasmes, sociāli emocionālās kompetences, atbildības sajūtu un pašapziņu un tematiski skar tēmas, kuru risināšana ir nozīmīga PMP prevencijai.
- **Alternatīvu izglītības veidu nodrošināšana – ietekme** vērtēta kā **augsta** (Projekta starpposma ziņojumā vērtēta kā daļēja), jo JIP projekti pamatā bija vērsti uz neformālas izglītības veidu un pieeju izmantošanu. JIP ietekmē izglītības iestādēs tika vairāk iepazītas neformālās izglītības metodes. Neformālās izglītības pieeja ievērojami dažādoja atbalstu klāstu PMP riska jauniešiem. Jaunieši ļoti pozitīvi vērtē jaunatnes iniciatīvu projektos gūto pieredzi un vēlētos, lai neformālās izglītības metodes vairāk tiktu ieviestas izglītības iestādēs.
- **Vecāku / aizbildņu izglītošana un iesaiste - ietekme** vērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā vērtēta kā daļēja), jo Pētījuma rezultāti apliecina, ka kopumā vecāku izpratne un interese par PMP jautājumiem ir uzlabojusies, daļa vecāku ir aktīvāk iesaistījušies sava bērna atbalstīšanā un sadarbības veidošanā ar skolu, vecāki biežāk interesējas par bērnu sekmēm un meklē palīdzību ar mācībām saistītu problēmu risināšanai. Aptaujās sniegtās atbildes uzrāda pozitīvāku vērtējumu par uzdotajiem jautājumiem, nekā gadījumu izpētēs interviju vai diskusiju ietvaros sniegtais vērtējums,

piemēram, vecāki norāda uz nepietiekamu iesaisti Projektā, nepietiekamu atgriezenisko saiti no skolotājiem par bērna progresu, savukārt aptaujā skolu pārstāvji sadarbību ar vecākiem vērtē kā labu un iesaistošu. Arī vecāku aptaujā lielākā daļa pauž, ka ir apmierināti ar informāciju un sadarbību ar izglītības iestādēm. Neskatoties uz to, ka Projekta laikā vecāku iesaiste ir palielinājusies, Pētījuma gaitā iegūtā informācija liecina, ka skolas sadarbība ar vecākiem šobrīd netiek veidota plānveidīgi un regulāri.

- **Jauniešu motivācijas trūkums mācīties – ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā nav vērtēta), jo Pētījuma rezultāti apliecina, ka paaugstinājusies izglītojamo, kuri saņem individuālu atbalstu motivācija mācīties un apmeklēt izglītības iestādi. Jaunatnes iniciatīvu projektiem ir bijusi liela ietekme uz PMP risku mazināšanu un PMP riska jauniešu nošķirtību.
- **Atbalsts jauniešiem ar nepietiekamu sekmju līmeni - ietekme** vērtēta kā **augsta**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Projekta aktivitātes ir mērķētas uz jauniešiem ar zemiem mācību sasniegumiem, to apstiprina arī gadījumu izpētes un DOS informācija par izglītojamo PMP riskiem. Izglītojamie atbalsta pasākumu ietekmē ir kļuvuši drošāki, atvērtāki un pārliecinātāki par sevi. Jauniešiem ļoti būtisks ir bijis psihoemocionālais atbalsts un individuālās konsultācijas, pieaudzis pašvērtējums, savu spēju apzināšanās un motivācija mācīties.
- **Atbalsts zēniem – ietekme** vērtēta kā **augsta**, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Atbalsta pasākumu intensitāte zēniem kopumā ir bijusi par 29 % augstāks, nekā meitenēm. Mazāk izteiktas atšķirības ir ekonomiskā atbalsta saņēmēju vidū, savukārt redzamākas tās ir individuālu konsultāciju saņēmēju vidū, kur zēnu ir par 32% vairāk nekā meiteņu.
- **Atbalsts noteiktos vecuma posmos, piemēram, pēdējās pamatskolas klasēs, pārejās starp dažādiem izglītības līmeņiem, profesionālās izglītības iestāžu pirmajosursos, vispārējo izglītības iestāžu izglītības posmu noslēguma fāzēs – ietekme** novērtēta kā **vidēja** (Projekta starpposma ziņojumā – daļēja). Izpētē iegūtā informācija apliecina, ka Projekta atbalsts ir īpaši svarīgs 9. un 12. klasē, gatavojoties eksāmeniem un valsts pārbaudes darbiem.
- **Atbalsts jauniešiem ar veselības traucējumiem – ietekme** vērtēta kā **vidēja**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Speciālas vajadzības ir nozīmīgākais faktors PMP risks grupā “Sociālās vides un veselības riski”, kas veido 19 % no riska grupai atbilstošajiem atbalsta pasākumiem, savukārt 11 %

atbalsta pasākumu saistīti ar risku “Invaliditāte”. Pedagogi Projekta ietvaros ir iemācījušies labāk strādāt ar bērniem, kuriem ir mācīšanās grūtības vai mentālās veselības problēmas. Eksperti uzsver, ka PMP grupu ir sarežģīti atpazīt, tāpēc pastāv risks, ka Projekta līdzekļi netiek tērēti visai tiešajai mērķa grupai. Pastāv objektīvs informācijas trūkums noteiktu risku identificēšanai, piemēram, vecāki / aizbildņi mēdz būt neatsaucīgi un nezinoši par bērna veselību, tāpēc skolotājiem ir sarežģīti izvēlēties nepieciešamo atbalstu. Izglītības iestādēs pastāv dažādas pieejas PMP risku vadībai, tāpēc var būt situācijas, kad risku novērtējumu veic viens mācību priekšmeta skolotājs, kas nav zinošs dažāda veida risku diagnostikā, tādējādi nozīmīgs cēlonis tādu risku (ne)identificēšanai, kas nav saistīti ar mācību priekšmetu apguvi, ir izglītības iestāžu personāla kompetences un iespēju trūkums.

- **Valoda kā PMP risks – ietekme** vērtēta **augsta**, ietekmes vērtējums, salīdzinot ar Projekta starpposma ziņojumu, palicis nemainīgs. Individuālu konsultāciju apjoms latviešu valodas apguvei Projekta ieviešanas gaitā ir palielinājies, to apstiprina ne vien dati, bet arī izpētēs paustie viedokļi, kas atspoguļo latviešu valodas apguves aktualitāti gan izglītojamajiem no mazākumtautību skolām, gan reemigrantiem, gan arī bēgļiem.

3. Lai izvērtētu Projektā īstenoto komponentu ietekmi uz PMP mazināšanu, nepieciešams iegūt informāciju no visām iesaistītajām pašvaldībām par PMP risku atpazīšanas, novērtēšanas un novēršanas praksi. Pašvaldībās nepieciešams veicināt un attīstīt datu uzkrāšanas un analīzes kapacitāti. Kā norāda daļa pašvaldību, līdz iesaistei Projektā ar PMP jautājumiem tās ir strādājušas drīzāk intuitīvi, nevis sistemātiski un apzināti. Lai izdarītu visaptverošus secinājumus, nepieciešams regulāri veikt īstenoto aktivitāšu ietekmes mērījumus, pirms tam definējot konkrētus snieguma (veiktspējas) rādītājus.

4. Sabiedrības informēšanas ietekme

Novērtējuma periodā tika īstenotas šādas Projekta iekšējās (vērstas uz sadarbības partneriem un izglītības iestādēm) un ārējās (vērstas uz plašāku sabiedrību) komunikācijas aktivitātes:

- **informatīvo kampaņu īstenošana par Projekta piedāvāto atbalstu iesaistītajām pusēm;**
- **publicitātes pasākumu īstenošana (sākot ar 2017. gada 2. ceturksni).**

Projekta informatīvās kampaņas komunikācijas virsmērķis ir sabiedrības informētības, izpratnes, līdzatbildības veicināšana, ikviena sabiedrības pārstāvja informēšana par PMP riskiem, to novēršanas un mazināšanas nozīmīgumu. Informatīvās kampaņas stratēģijā tika definēti šādi komunikācijas aspekti:

- Projekta komunikācijas metodes;
- komunikācijas kanāli (interneta vide un klātie);
- komunikācijas rīki: stāsti (video, audio, drukāti), drukātie info materiāli, vēstules, preses informācija (relīzes), intervijas, pasākumi (tikšanās, semināri, konferences), infografikas, foto, baneri, ekspertu viedokļi (video, audio, drukātie materiāli).

Projekta ietvaros īstenotas šādas informēšanas aktivitātes:

- izstrādāts un izplatīts informatīvais plakāts;
- izstrādāts buklets par Projektu;
- izstrādāts un izgatavots izrullējams stends izvietojšanai publiskajos pasākumos;
- izveidots un uzturēts Projekta konts Facebook.com/pumpurs.lv un īstenotas sociālo tīklu kampaņas;
- izveidota Projekta mājas lapa (www.pumpurs.lv);
- IKVD mājas lapā izveidota Projekta sadaļa;
- organizētas un īstenotas Projekta konferences;
- kā arī veikti atjaunojumi interneta vietnēs, sagatavoti video, sagatavoti informatīvie materiāli/metodiskie atbalsta līdzekļi.

Secinājumi par sabiedrības informēšanas ietekmi

4.5.1. Izglītības iestādes un pašvaldības – anketu, interviju un FGD rezultāti par komunikāciju (sabiedrības informēšanu)

- Būtiskākā komunikācijas aktivitāte, kas orientēta uz izglītības iestādēm un pašvaldībām, ir bijusi **Projekta būtiskākās informācijas sniegšana iesaistītajām pusēm, kas organizēta e-pastā, kā arī ievietojot svarīgākos materiālus, vadlīnijas un veidnes tiešsaistē** – gan Projekta mājaslapā, gan IKVD mājaslapas sadaļā. E-pasti Projekta laikā izsūtīti gan proaktīvi, ņemot vērā noteiktus nosacījumus (piemēram, fiksēts aktivitāšu trūkums noteiktā periodā), gan reaktīvi, atbildot uz pašvaldību koordinātoru jautājumiem.
- Pašvaldības darbinieki ir ļoti augstu novērtējuši Projekta informatīvo materiālu atbalstu ikdienas darbam, norādot, ka tas drīzāk vai pilnībā nodrošinājis atbalstu – sevišķi **informatīvie un skaidrojošie e-pasti, metodiskie atbalsta materiāli un projekta veidlapas**, kuras pieejamas Projekta mājaslapā. Par šiem materiāliem augsts vērtējums ir arī no izglītības iestāžu darbinieku puses. Projekta vadlīnijas, skaidrojošie video materiāli un infografikas ir novērtēti nedaudz zemāk, taču vērtējumi ir kopumā augsti, lielākās atšķirības vērtējumos ir “pilnībā nodrošina” īpatsvaram. Līdzīgi augsti vērtējumi ir saņemti arī par komunikācijas un iesaistes materiāliem.
- **E-pasta komunikācija ir novērtēta kā ērtākā komunikācijas forma gan starp izglītības iestāžu pārstāvjiem, gan pašvaldību pārstāvjiem**, šo kā ērtāko formu norādot vairāk kā trīs ceturtdaļām respondentu. Taču vērā ņemams, ka kopš 2019. gada ir **pieaugusi interese starp dažādām pusēm alternatīvu neklātienē komunikācijas kanālu pielietošanā**, tai skaitā Projekta mājaslapai, tiešsaistes vebināriem. Būtiski, ka mājaslapas pielietojuma pieaugums ir skaidrojams arī ar paplašināto informācijas apjomu, kas turpinoties Projektam tajā tika ievietots, kā arī mērķtiecīgu pieeju komunikācijas e-pastos norādot saites uz mājaslapu.
- Vērā ņemama ir Projektā izveidoto materiālu pielietošanas iespēja – **56% pašvaldības pārstāvju ir pielietojuši Projekta komunikācijas un iesaistes materiālus, lai informētu sabiedrību par Projektu**, pedagogi ir pielietojuši Projekta komunikācijas materiālus kā raidījumu “Klase”, tos demonstrējot izglītojamajiem, un raidījums “Klase” arī pēc Projekta noslēguma tiks atkārtoti translēts televīzijā. Reizē jānorāda, ka izglītības iestāžu pedagogu vērtējums par metodiskajiem materiāliem kopumā nav viennozīmīgs, intervijās tika norādīts, ka tās esot pielietojamas kā atgādnes, vai ka to lasīšana esot laikietilpīga, un nepieciešama to pielāgošana dzīves situācijām.

4.5.2. Vecāki / aizbildņi

- Kopumā vecāku informēšanas aktivitātes ir vērtējamās kā veiksmīgas - 77 % aptaujāto vecāku, kuru bērni ir piedalījušies Projektā, apliecina, ka tiem ir **pilnībā skaidri un saprotami projekta “Pumpurs” mērķi un nepieciešamība bērnam**, un 84 % aptaujāto vecāku, kuru bērni ir piedalījušies Projektā, norāda, ka ir **apmierināti ar informāciju un sadarbību ar izglītības iestādēm** un to personālu projekta “Pumpurs” ietvaros.
- Vecāku un izglītojamo informēšanas aktivitātes ir rezultējušās arī pieaugošā vecāku īpatsvars, kas apliecina, ka **ar bērnu pārrunātās Projekta aktivitātes, palīdz vecākiem labāk kontaktēties ar bērnu.**
- Jānorāda, ka arī PMP riska stigma ir bijusi būtisks aspekts, kurš traucējis izglītojamo iesaistei Projektā, piem., vecāki, kuri nevēlas pieņemt, ka to bērns ir šādā riska grupā. Visbiežāk norādītais iemesls, kāpēc bērni nepiedalās Projektā, ir **informācijas trūkums par Projektu**, un liela daļa aptaujāto vecāku norādījuši, ka par projektu uzzinājuši tikai brīdī, kad to bērns izvēlēts dalībai. Informētība par projektu var izpausties tai skaitā arī stereotipos par PMP riskiem - kopš 2019. gada vecāku informētība par Projektu ir ievērojami uzlabojusies, un ir būtiski samazinājies tādu vecāku īpatsvars, kas uzskata, ka to bērnam Projekta sniegtais atbalsts nav nepieciešams, palielinājusies **vecāku izpratne un informētība par to, kādi riski var būt priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai.**

4.5.3. Izglītojamie

- Neskatoties uz Projekta komunikācijas darbinieku norādīto fokusu uz izglītojamajiem, **nav konstatēts, ka Projekta komunikācijas materiāli ir tiešā veidā sasnieguši plašu izglītojamo auditoriju.** Kā norādīts digitālo resursu analīzes nodaļā, tikai 2,7% Youtube auditorijas bija jaunieši vecumā no 13 līdz 18 gadiem, “Pumpurs” tīmekļvietne bija orientēta izglītības iestāžu un pašvaldību darbiniekiem, un sociālais tīkls Facebook nav vērtējams kā efektīvākais kanāls jauniešu auditorijas sasniegšanai.
- Izvērtējuma laikā secināts, ka **izglītojamie ir sasniegti netiešā veidā – skatoties video kopā ar pasniedzēju mācību procesa laikā, kā arī skatoties seriālu “Klase” kopā ar ģimeni.** Vērā ņemama arī ir izglītojamo iesaiste komunikācijas aktivitātēs, kuras Projekta komunikācijas darbinieki norādīja kā būtisku priekšnosacījumu, lai problēmas aktualitāti uztvertu vecāki, destigmatizētu Projektu un tā aktivitātes, kā arī radītu izpratni pašos izglītojamos. Jānorāda, ka arī vecāku izglītošana var sniegt informāciju izglītojamajiem.

- **Jauniešu iesaiste Projekta komunikācijas aktivitātēs ir vērtējama kā lielākā komunikācijas aktivitāšu pievienotā vērtība**, atskaitot formālo metodisko un informatīvo materiālu nodošanu izglītības iestāžu un pašvaldību darbiniekiem. Jauniešu iesaiste ne tikai sniedza iepriekš minēto izpratni par PMP aktualitāti vecākiem, bet arī tiešā veidā ļāva PMP riskam pakļautiem bērniem piedalīties radošā aktivitātē, izklāstīt savas problēmas un perspektīvu, dažos gadījumos – tikties ar sabiedrībā atpazīstamām personībām. Tādējādi **komunikāciju aktivitātes ne tikai radija izpratni par PMP plašākai auditorijai, bet sniedza konkrētu PMP riska novēršanas atbalstu individuāliem izglītojamajiem.**

4.5.4. Kopējie secinājumi

- **Projekta formālās komunikāciju aktivitātes kopumā ir bijušas plašas** (t.sk. 3442 publikācijas, 157 koordinātoru e-pasti, 776 ieraksti *Facebook*, 269 video *Youtube*, un 36 raidījumi “Klase”, kuri rādīti LTV), un ir sasniegušas augstus rezultātīvos rādītājus (piem. raidījumu “Klase” unikālā auditorija bija 314 tūkst. iedzīvotāju, *Facebook* ierakstus kopumā apskatījušies 569 tūkst. iedzīvotāju). Salīdzinot 2019. un 2023. gadu izvērtējumu ietvarā īstenoto vecāku un izglītības iestāžu un pašvaldības darbinieku aptaujas, vērtējams, ka sasniegti ir arī neformāli izvirzītie mērķi – PMP tēmas aktualizācija, stereotipu laušana un atvērta dialoga mudināšana.
- Akcentējot problēmas, ar kurām informanti saskārās projekta laikā, būtiskākais uzsvars tika likts uz **birokrātisko slogu, kas radusies no pastāvīgas nepieciešamības atskaitīties par komunikācijas aktivitātēm un ar to samērojamību ar projekta plānā norādīto. Informanti akcentēja, ka jauniešu auditorijai ir nepieciešama elastīgāka pieeja.** Paralēli tam, informanti norādīja uz problēmām ar tehnisko specifikāciju izstrādi dažādām komunikāciju aktivitātēm, kas prasīja ievērojamus laika resursus un tehniskās zināšanas. Informanti norādīja, ka sagataves vai cita veida atbalsts šo tehnisko specifikāciju izstrādē būtu atvieglojis projekta gaitu.
- **Projekta laikā tika īstenotas papildu informatīvā kampaņa “Es tevi it kā mīlu”, kura tika augsti novērtēta īstenotajās ekspertu intervijās.** Šī kampaņa izcēlusies ar ļoti **augstu sasniegto video skatījumu**, impresiju skaitu, salīdzinot ar plānoto. **Kampaņa**, salīdzinot ar citām Projekta “Pumpurs” komunikāciju aktivitātēm, **ir izvērstā plašā kanālu lokā** – vide, digitālie vides ekrāni, sabiedriskajā transportā, sociālajā tīkla Facebook. Kampaņas materiāli arī bija veidoti vizuāli piesaistoši, pielāgoti atbilstošajiem formātiem (vides plakāti, sabiedriskā transporta ekrāni).

- Resursi, kuri tika pielietoti aktivitāšu izstrādes procesā, bija lietojumprogrammatūra Adobe Illustrator, un, biežāk, tiešsaistes grafiskais apstrādes rīks Canva. Projekta komunikācijas darbinieki norādīja, ka **maksas versijas šiem rīkiem ir bijušas privāti pieejamas, taču citos projektos būtu svarīgs finansiāls nodrošinājums šādu rīku iegūšanai un pielietošanai (sevišķi Canva).**
- **Projekta komunikācijas aktivitātes**, kuras orientētas uz izglītības iestāžu, pašvaldību darbiniekiem un pašvaldību koordinatoriem, **izpildīja savus mērķus** un tika augstu novērtētas īstenotajās aptaujās gan no pašvaldības pārstāvju, gan no izglītības iestāžu darbinieku puses.
- **Projekta aktivitāšu ilgtspēju nodrošinās izgatavoto materiālu ilgtermiņa pielietojums, sevišķi video “Klase”, kurš projekta laikā jau ticis publicēts televīzijā**, tai skaitā uz 2023. maiju ir pieejama informācija, ka video tiks atkārtoti rādīti televīzijā. Informanti norādīja arī uz metodikām, infografikām, kuras arī ir iespējams pielietot arī pēc projekta beigām. Tādējādi vērtējams, ka izveidots ilgtermiņa pielietojami materiāli, kuru primārā pievienotā vērtība ir gan informācijas vairošana, gan empātijas būvēšana pret bērniem, kuri ir PMP riskā.
- Projekta laikā tika konstatēta nepieciešamība pēc komunikācijas un metodisko materiālu datubāzes. **Projekta Youtube konts tika pielietots kā projekta video datubāze, bet Pumpurs tīmekļvietne – kā metodisko un citu informatīvo materiālu datubāze.** Projekta komunikācijas darbinieki norādīja uz nepieciešamību pēc vienotas tīmekļvietnes, kurā tiktu ievietoti gan metodiskie materiāli, gan komunikācijas materiāli.
- Projekta laikā izstrādātais **raidījums “Klase” ir vērtējams ļoti pozitīvi**, gan iesaistot PMP riska grupā esošos jauniešus, gan izstrādājot ilgtspējīgus video klipus, kuri tiek atkārtoti atskaņoti televīzijā.
- Projekta komunikācijas aktivitātes, kuras orientētas uz vecākiem un izglītojamajiem, kopumā ir sasniegušas rezultātus, taču **būtiskākā konstatētā kampaņas nepilnība ir saistīta ar izvēlētajiem kanāliem (Facebook un Youtube), kuri nav bijuši pietiekami efektīvi jauniešu sasniegšanai**, kuri biežāk pielieto sociālos tīklus kā *Instagram, SnapChat, TikTok* kā arī *Twitter*.

5. Projekta ilgtspējas analīze

Projekta ilgtspējas analīze saskaņā ar kopējo ietekmes un ilgtspējas izvērtēšanas ietvarstruktūru tiek veikta četrās dimensijās, katrai no tām nosakot apakšdimensijas un indikatorus, kas raksturo un liecina par ilgtspējas potenciālu (skat. 5.1.1 attēls):

- **Cilvēkresursu ilgtspējai** tiek analizēta četru galveno Projekta mērķa grupu – izglītojamo, pedagogu, vecāku / aizbildņu, sabiedrības – iesaiste, izpratne un motivācija rīkoties;
- **Materiālo un intelektuālo resursu ilgtspējai** tiek analizēti Projektā izveidotie materiāli un to lietderīgums un pieejamība ilgtermiņā;
- **Finansējuma ilgtspējai** tiek analizētas projekta komponentes, ņemot vērā iespējamību tās ilgtermiņā turpināt bez finanšu resursiem, ar paaugstinātu finansējumu esošās programmās vai piesaistot papildu finansējumu jaunām iniciatīvām;
- **Sistēmiskās pieejas analīzē** tiek veikts trīs līmeņu – izglītības iestāžu, pašvaldību un nacionālais – novērtējums sistēmiskas pieejas formalizēšanā un ieviešanā praksē.

PROJEKTA “PUMPURS” ILGTSPĒJAS ANALĪZES IETVARIS		
DIMENSIJAS	APAKŠDIMENSIJAS	INDIKATORI, kas raksturo un liecina par ilgtspējas potenciālu
CILVĒKRESURSU ILGTSPĒJA	<ul style="list-style-type: none"> → Izglītojamie → Pedagogi → Vecāki / aizbildņi → Sabiedrība kopumā 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ IESAISTE, IZPRATNE un MOTIVĀCIJA RĪKOTIES <i>(rīkoties atšķirīgi no iepriekšējiem modeļiem)</i>
MATERIĀLO UN INTELEKTUĀLO RESURSU ILGTSPĒJA	<ul style="list-style-type: none"> → Vadlīnijas, rokasgrāmatas, metodiskie līdzekļi u.c. → Datu sistēma(s) → PKPP → Mājas lapa un citi konti 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ LIETDERĪGUMS un PIEEJAMĪBA ILGTERMIŅĀ
FINANSĒJUMA ILGTSPĒJA	<ul style="list-style-type: none"> → Pedagogu u.c. iesaistīto speciālistu piemaksas → Ekonomiskais atbalsts izglītojamiem → Supervīzijas u.c. atbalsta mehānismi pedagogiem (t.sk. izglītojoši un informatīvi pasākumi) → Projekta vadība, uzraudzība, rezultātu analīze → Sabiedrības informēšana 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Vai ir mehānismi, kā nodrošināt komponentes bez tieša finansējuma? ⇒ Vai ir liecības par to, no kādiem avotiem var tikt finansētas attiecīgās komponentes nākotnē? ⇒ Kāda veida finansējums (projektos, valsts finansējumā vai pašvaldības finansējumā balstīts, vai arī indivīdu līmenī nodrošināts) būtu piemērotākais katrai finanšu ietilpīgajai komponentei pēc Projekta noslēguma?

PROJEKTA "PUMPURS" ILGTSPĒJAS ANALĪZES IETVARŠ		
DIMENSIJAS	APAKŠDIMENSIJAS	INDIKATORI, kas raksturo un liecina par ilgtspējas potenciālu
SISTĒMISKA PIEEJA	→ Izglītības iestādēs → Pašvaldībās → Nacionālā līmenī	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Vai sistēmiska pieeja tiek formalizēta? ☞ Vai sistēmiska pieeja tiek iedzīvināta praksē? ☞ Vai sistēmiska pieeja ir izveidota un cik efektīvi tā darbojas? ☞ Vai ir iespējots starpinstitutionālas sadarbības ilgtspējas potenciāls?

5.1.1. attēls "Projekta "Pumpurs" Ilgtspējas analīzes ietvars".

Avots: Autoru izstrādāts

Saskaņā ar Pētījuma iepriekšējās nodaļās norādīto, **izglītības iestāžu pārstāvji** (aptauja) kopumā **pozitīvi** vērtē Projekta "Pumpurs" ilgtspēju uzskatot, ka Projekts ir palīdzējis ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai izglītības iestādēs, veicinājis sadarbību starp visām pusēm, kas iesaistītas PMP prevencijā, kā arī palīdzējis radīt jaunas zināšanas un attīstīt nepieciešamās pedagogu kompetences darbam ar izglītojamajiem PMP riska grupā. Tāpat izglītības iestāžu pārstāvju ieskatā Projekta ietvaros ir attīstīti mehānismi, lai savlaicīgi identificētu PMP riskiem pakļautos izglītojamos. Vienlaikus skolu pārstāvji kritiskāk vērtē Projekta ietekmi sistēmiska atbalsta ieviešanai PMP riska mazināšanai pašvaldībā.

Pašvaldību pārstāvji ir pozitīvi noskaņoti par Projekta ietvaros izveidoto resursu tālāku izmantošanu un to lietderību nākotnē. Lielākā daļa aptaujāto pašvaldību pārstāvju uzskatā, ka turpmāk noderīgi būs pozitīvās prakses paraugi un metodiskā atbalsta līdzekļi.

5.1. Cilvēkresursu ilgtspēja

Cilvēkresursu ilgtspējas kontekstā ir analizētas šādas mērķa grupas:

- **Izglītojamie:** tiešā un primārā mērķa grupa, uz kuru vērsta Projekta ietekme un ilgtspēja. Būtiski, ka izglītojamie vienlaikus ir arī resurss citu jauniešu motivēšanai un Projekta ieviešanai.
- **Pedagogi:** tieši iesaistīti PMP risku mazināšanā gan kā Projekta resurss, īstenojot atbalsta mehānismus, gan kā mērķa grupa, saņemot Projekta atbalsta aktivitātes.
- **Vecāki / aizbildņi:** nozīmīga loma gan izglītojamo (savu bērnu) motivēšanā, gan atbalsta sniegšanā.

- **Sabiedrība kopumā:** būtiska loma kopējas attieksmes par PMP jautājumiem veidošanā, kas var būt motivējošs resurss PMP problemātikas aktualizēšanā tiešajām un netiešajām mērķa grupām un institūcijām.

Katras mērķa grupas analīze ir īstenota pēc iespējas apskatot iesaisti, izpratni un motivāciju rīkoties.

5.1.1. tabula
“Projekta “Pumpurs” mērķa grupu ilgtspējas izvērtējums”.

Avots: Autoru apkopots

N.p.k.	Tēma	Indikators	Rīcība ilgtspējas nodrošināšanai
MĒRĶA GRUPA: IZGLĪTOJAMIE			
1.	Projekta ietvaros ir veidojusies laba sadarbība starp izglītojamajiem un izglītības iestāžu pārstāvjiem, ir veicināta individuālā pieeja un individuāla līmeņa attiecības starp izglītojamajiem un pedagogiem, kas ir jāturpina, īstenojot individualizētu un diferencētu mācību pieeju, pielāgojot to izglītojamā vajadzībām, veicinot izglītojamo izaugsmi un stimulējot motivāciju mācīties.	Iesaiste	→ Izglītības iestādē plānot un īstenot izglītojamo iesaisti dažādos ar skolas dzīvi saistītos procesos un norisēs, piemēram, skolas padomē, skolas pasākumu organizēšanā, to lēmumu pieņemšanā, kas tiešā veidā ietekmē izglītojamos.
2.	FGD un intervijas atklāj, ka biežāk izglītojamo par iesēju iesaistīties Projektā uzrunāja klases audzinātājs vai priekšmeta skolotājs, t.i., skolas pārstāvji, kuri ikdienā ir ciešākā kontaktā ar skolēnu.	Iesaiste	→ Izglītības iestādē veidot vienotu un konsekventu pieeju izglītojamo informēšanai (norādot atbildīgos par komunikāciju) par projektiem vai citām aktivitātēm skolā, kas tiešā veidā skar izglītojamos. → Pedagogiem sekot līdzi izglītojamo kavējumiem, sekmēm, emocionālajai labizjūtai un citiem ar PMP risku saistītiem aspektiem, un agrīni rīkoties, saskaroties ar risku indikācijām.
3.	Izglītojamie diskusijās norāda, ka ir gadījumi, kad viens otru informē par pozitīvo pieredzi Projektā, bet kopumā tā nav izplatīta prakse. Jaunieši par “Pumpurs” savstarpēji daudz nerunā, vienlaikus par dalību Projektā nekautrējas.	Izpratne un iesaiste	→ Izglītības iestādē veidot un nostiprināt iekļaujošu un drošu vidi ar atklātiem un pārrēķināmiem procesiem, kas sekmē izglītojamā labizjūtu un atvērtību. → Izzināt jauniešiem saistošas metodes un pieejas un izmantot tās izglītojamo uzrunāšanai un iesaistīšanai.
4.	Gadījumu izpētēs no izglītības iestāžu un pašvaldības pārstāvju puses atzinīgi vērtēta izglītojamo mērķa grupas paplašināšana, attiecinot Projekta atbalsta pasākumus arī uz 1. – 4. klases	Izpratne un iesaiste	→ Izglītības iestādē pastāvīgi jāseko līdzi PMP riskiem un jāveic to izvērtējums, pievēršot uzmanību visām izglītojamo grupām, t.sk sākumskolas izglītojamo vajadzībām,

N.p.k.	Tēma	Indikators	Rīcība ilgspējas nodrošināšanai
	skolēniem, norādot, ka “Pumpurs” ir palīdzējis uzlabot šo bērnu lasītprasmi, kas, savukārt, sekmējis mācību priekšmetu izpratni un apguvi.		izvērtējot atbilstošāko atbalsta veidu, lai proaktīvi risinātu problēmas. → Izglītības iestādēs ieviest lasītprasmes veicināšanas programmas un veikt agrīno, pirmsskolas vecuma bērnu skrīningu.
5.	Izglītības iestāžu pārstāvji atzīst, ka ir grūtības Projektā iesaistīt vāji motivētus jauniešus, kam nepieciešams atbalsts gan zemas mācību motivācijas gadījumā, gan citu PMP risku mazināšanai. Vecāki / aizbildņi aptaujā kā būtiskākos PMP riskus min motivācijas trūkumu mācīties un nepatīku pret konkrētiem mācību priekšmetiem. Izglītojamie, kuri apmeklējuši konsultācijas un redzot uzlabojumus, norāda, ka paaugstinās viņu motivācija mācīties un attieksme pret skolu.	Izpratne, iesaiste un motivācija rīkoties	→ Lai sekmētu vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai, skolēnu motivēšanai pašvaldības līmenī ieteicams plānot, izvērtēt un piedāvāt dažādus materiālos un finanšu stimulus, piemēram, stipendijas, individuālās lietošanas priekšmetu un līdzekļu nodrošināšanu, transporta izdevumu segšanu un apmaksātas maltītes skolā. → Nacionālā līmenī mācību programmas veidot tā, lai tās nodrošinātu atbilstību turpmākajiem izglītības un apmācības līmeņiem vai alternatīviem apmācības procesiem. ⁵³
6.	Skolēnu, vecāku un skolotāju sniegtie viedokļi liecina, ka mācību priekšmetu individuālo konsultāciju ietekmē veidojas labāka sadarbība starp skolēnu un skolotāju, gadījumu izpētēs minēti piemēri, kad skolēni paši uzrunā pedagogus, piemēram, piedāvājot konsultāciju plānot pirms mācību sākuma vai ir gatavi gaidīt konsultāciju pēc stundām.	Izpratne, iesaiste un motivācija rīkoties	→ Izglītības iestādē būtiski rūpēties par izglītojamā labizjūtu, tāpēc papildus mācību procesam jāveido droša un iekļaujoša vide. → Jāveido sistemātiska atbalsta sistēma, kas palīdz laicīgi identificēt grūtības mācībās un citas problēmas un ātri reaģēt. → Skolu līmenī izstrādāt individuālos atbalsta plānus, kas ietver skaidrus un sasniedzamus mērķus un kas ir saskaņoti ar izglītības ieguvēju un viņa/viņas ģimenes locekļiem. ⁵⁴
7.	Izpēte liecina, ka JIP ir bijis būtisku ieguldījumu PMP risku mazināšanā un PMP riska jauniešu identificēšanā un sasniegšanā. JIP dažādoja atbalsta pasākumus jauniešiem un paplašināja atbalsta sniedzēju loku ārpus izglītības iestādēm.	Iesaiste un motivācija rīkoties	→ Ārpusklasses un ārpuskolas izglītības iespējas, kas ir savietojamas ar izglītības mērķiem, var nodrošināt papildu iespējas jauniešiem izpratnes maiņai un izaugsmei un var veicināt to motivāciju, integrāciju kopienā/sabiedrībā un vairojot piederības sajūtu skolai.

⁵³ “Skolu politika: Visas skolas pieeja priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai. Politikas norādes”, Eiropas Komisija, Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts, 2020. gads, https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/policy_rec_latvian_final.pdf

⁵⁴ “Skolu politika: Visas skolas pieeja priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai. Politikas norādes”, Eiropas Komisija, Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts, 2020. gads, https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/policy_rec_latvian_final.pdf

N.p.k.	Tēma	Indikators	Rīcība ilgtspējas nodrošināšanai
	JIP ir veicinājuši PMP riska jauniešu iesaisti neformālajās aktivitātēs un akcentējuši ieguvumus no dažādu jauniešu iesaistīšanas aktivitātēs (gan tādu, kuriem ir PMP risks, gan tādu, kuriem šāda riska nav).		<ul style="list-style-type: none"> → Pašvaldībai, sadarbībā ar izglītības iestādēm, vecākiem, jauniešiem un NVO veidot aktivitātes, kas papildina mācību programmas un nodrošina skolēnu iesaistīšanos un iekļaušanos sabiedrībā.⁵⁵ → Skolu līmenī meklēt iespējas dažādot mācīšanas un mācīšanās metodes, veidojot stimulējošāku un saistošāku mācību procesu un vidi.
MĒRĶA GRUPA: VECĀKI / AIZBILDŅI			
8.	Gadījumu izpētē skolu pārstāvji norāda uz saistību starp nemotivētiem bērniem un intereses trūkumu par Projektu no vecāku puses, attiecīgi uzverot, ka vecākiem ir liela loma bērnu motivācijas sekmēšanā.	Izpratne, iesaiste un motivācija rīkoties	<ul style="list-style-type: none"> → Skolas līmenī izstrādāt vadlīnijas sadarbībai ar vecākiem, lai stiprinātu attiecību veidošanu un komunikāciju un aktīvāk iesaistītu vecākus ar skolu saistītu lēmumu pieņemšanā. → Veidot skolas iekšējo kultūru, kas vērsta uz sadarbību, informācijas apmaiņu un iesaisti.
9.	Pašvaldību pārstāvju (aptauja) vērtējumā sadarbība ar vecākiem ir jāpilnveido. Izglītības iestāžu pārstāvji norāda, kā jāuzlabo vecāku līdzdalība izglītojamo mācību procesā, sadarbība un komunikācija ar vecākiem. Vecāki uzskata (aptauja), ka informācijas apmaiņa un sadarbība ar izglītības iestādēm kopumā ir laba. Vienlaikus gadījumu izpētēs vecāki norāda un informācijas trūkumu un nepietiekamu komunikāciju no skolas puses.	Izpratne, iesaiste un motivācija rīkoties	<ul style="list-style-type: none"> → Skolu līmenī izstrādāt risinājumus, kas palīdzētu ģimenēm prasmīgi atbalstīt savus bērnus izpildīt ar mācību programmu saistītas aktivitātes mājās. → Izglītības iestādēs organizēt regulāras (reizi semestrī) trīspusējās sarunas: pedagogs – izglītojamais – vecāks(i). Organizēt izglītojošas vecāku sapulces, kurās tiek pārrunāti ar bērnu audzināšanu un atbalstīšanu izglītības procesā saistīti jautājumi. → Nacionālā līmenī, kā arī pašvaldības ietvaros veidot vecāku izglītošanas kampaņas plašsaziņas līdzekļos, vecākošanas (bērnu audzināšanas) prasmju popularizēšanai, veicot skaidrojošu un izglītojošu darbu.
10.	Izglītības iestādes komunikācijā ar vecākiem priekšroku dod regulārai, personīgai komunikācijai. Liela daļa vecāku norāda (aptauja), ka uzticas izglītības iestādes personālam un saviem bērniem, bet aktīvi neseko līdzī Projektā norisēm.	Izpratne, iesaiste	<ul style="list-style-type: none"> → Komunikācijas kanālu uzlabošana un atvēršana starp skolām un ģimenēm var palīdzēt veidot uzticēšanos un savstarpēju sapratni. → Rezultatīvu attiecību veidošanai iespējams izmantot gan formālās (piemēram, vecāku sapulces), gan neformālās (piemēram, sociāli pasākumi) komunikācijas metodes.⁵⁶ → Paredzēt vecāku līdzdalību un pienākumus gadījumos, kad

⁵⁵ turpat

⁵⁶ turpat

N.p.k.	Tēma	Indikators	Rīcība ilgspējas nodrošināšanai
			izglītojamais saņem atbalsta pasākumus.
MĒRĶA GRUPA: PEDAGOGI			
11.	Izglītības iestādēs (aptauja) pieejamo cilvēkresursu kapacitāte Projekta atbalsta pasākumu īstenošanai ir ierobežota, īpaši atbalsta speciālistu (sociālais pedagogs, logopēds, pedagoga palīgs, psihologs, speciālās izglītības pedagogs) pieejamība.	Motivācija rīkoties	<ul style="list-style-type: none"> → Pašvaldības līmenī nostiprināt un popularizēt jauno speciālistu, t.sk. pedagogu, piesaistes programmas, piedāvājot vajadzīgajiem speciālistiem papildu labumus, piemēram, atbalsts studiju maksas segšanai, dzīvesvieta, transporta izdevumu kompensācija. → Nacionālā (politikas plānošanas) līmenī aktualizēt atbalsta personāla atalgojuma, piesaistes, noturēšanas un sagatavošanas jautājumus. Ieviest atbalsta programmu jaunajiem pedagogiem, piemēram, nodrošināt mentoru, papildu atbalstu adaptācijas periodā.
12.	Izglītības iestāžu pārstāvji kopumā uzskata (aptauja), ka “Pumpurs” ietvaros ir radītas jaunas zināšanas un attīstītas nepieciešamās pedagogu kompetences darbā ar PMP riska izglītojamajiem. Vairums aptaujāto pašvaldību pārstāvju uzskata, ka iegūtās un pilnveidotās kompetences būs iespējams izmanto pēc Projekta noslēgšanās.	Izpratne, iesaiste un motivācija rīkoties	<ul style="list-style-type: none"> → Lai iegūtās zināšanas un pilnveidotās kompetences darbam ar PMP riska izglītojamajiem uzturētu un attīstītu, skolu un pašvaldību līmenī jāturpina meklēt produktīvākās sadarbības, atgriezeniskās saites formas, zināšanu un pieredzes nodošanas mehānismi, jāstiprina vienota izpratne par risināmajiem jautājumiem un jāvienojas par katras puses atbildību un iesaistes intensitāti.
13.	Lielākā daļa izglītības iestāžu pārstāvju ir pārliecināti, ka Projekts ir vairojis viņu motivāciju ikdienā strādāt ar PMP riska mazināšanu.	Motivācija rīkoties	<ul style="list-style-type: none"> → Lai saglabātu pedagogu interesi un motivāciju strādāt ar PMP mazināšanu, jānodrošina pastāvīga profesionālā izaugsme, kas vērsta uz PMP problēmas novēršanu, palīdz skolotājiem praktizēties diferencēta un aktīva mācību procesa izmantošanā. → Jāveicina savstarpēja pieredzes apmaiņa ar mērķi attīstīt un sekmēt mācīšanos citam no cita (starp skolotājiem, kā arī starp skolēniem). → Īpaši jāatbalsta tie skolotāji, kas strādā skolās ar augstiem PMP rādītājiem vai ar augstiem sociāli ekonomiskās atstumtības rādītājiem, piemēram, atvēlot vairāk laika profesionālajai izaugsmei, nodrošinot papildu resursus, kas saistīti ar mācībām vai citām jomām. Jārūpējas

N.p.k.	Tēma	Indikators	Rīcība ilgspējas nodrošināšanai
			par darbinieku emocionālo labsajūtu, piedāvājot supervīzijas un cita veida psihoemocionālo atbalstu, mentoru pedagogiem.
14.	Gadījumu izpētēs akcentēts, ka pedagogi ir apguvuši jaunas prasmes labāk un precīzāk atpazīt dažādus PMP riskus, atzīstot, ka ir izveidota ērta sistēma risku klasificēšanai. Tāpat tiek uzvērts, ka skolotāji ir uzlabojuši prasmes strādāt ar bērniem individuāli, kā arī sadarboties ar atbalsta personālu, kopīgi risinot bērnam skolā radušās problēmas. Ir uzlabojusies skolotāju savstarpējā sadarbība.	Izpratne, iesaiste un motivācija rīkoties	<p>→ Lai iegūtās zināšanas un pilnveidotās kompetences darbam ar PMP riska izglītojamajiem uzturētu un attīstītu, skolu un pašvaldību līmenī jāturpina meklēt produktīvākās sadarbības, atgriezeniskās saites formas, zināšanu un pieredzes nodošanas mehānismi, jāstiprina vienota izpratne par risināmajiem jautājumiem un jāvienojas par katras puses atbildību un iesaistes intensitāti.</p> <p>→ Skolu līmenī jāturpina izmantot Projekta ietvaros radītā risku izvērtēšanas forma, lai uzturētu vienotu pieeju risku noteikšanai un turpmākam darbam ar PMP mazināšanu.</p>
MĒRĶA GRUPA: SABIEDRĪBA			
15.	<p>Projektā iesaistītie vērtē, ka sabiedrības priekšstats par PMP riskiem pakāpeniski uzlabojas, vienlaikus tiek uzvērta nepieciešamība turpināt fokusēties uz iekļaujošo izglītību, veicinot sabiedrības izglītošanu.</p> <p>Projekta ietvaros īstenotās informatīvās kampaņas ir paplašinājušas sabiedrības izpratni un skatījumu uz PMP problemātiku, tomēr tās pamatā ir sasniegušas Projektā iesaistītās mērķa grupas, mazāk plašu sabiedrību.</p>	Izpratne	<p>→ Pašvaldības ietvaros, attīstot izglītības ekosistēmu, ir svarīgi identificēt visas vietējās ieinteresētās puses un plānot to iesaisti. Jāapsver plašs ieinteresēto personu un profesionāļu loks (sociālie darbinieki, jauniešu organizācijas, individuālās aprūpes darbinieki, psihologi, terapeiti (runas un valodas), bērnu aizsardzības dienests, karjeras speciālisti, policija, arodbiedrības, uzņēmumi, NVO un citas kopienas organizācijas, kas pārstāv sporta, kultūras un aktīva pilsoniskuma nozares).</p> <p>→ Sadarbība ar sociālajiem partneriem un vietējiem uzņēmumiem ir ļoti svarīga, jo var palīdzēt pielāgot mācību programmas atbilstību darba tirgum un padarīt to pievilcīgāku jauniešiem.⁵⁷</p>

⁵⁷ "Skolu politika: Visas skolas pieeja priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai. Politikas norādes", Eiropas Komisija, Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts, (2020), https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/policy_rec_latvian_final.pdf

5.2. Materiālo un intelektuālo resursu ilgtspēja

Izglītības iestāžu pārstāvji, vērtējot iespējas izmantot projektā “Pumpurs” sasniegtos rezultātus pēc projekta noslēgšanās, starp trim visnoderīgākajiem min pozitīvās prakses paraugus, metodiskā atbalsta līdzekļus, iegūtās un pilnveidotās kompetences.

Vērtējot visu Projektā izstrādāto informatīvo materiālu klāstu un to, cik lielā mērā tie palīdzēja ikdienas darbā, **vispozitīvāk pašvaldību pārstāvji vērtē projekta veidlapas** (vidējais vērtējums: 4,2 no 5), informatīvos un skaidrojošos e-pastus (4,1 no 5), nedaudz zemāk vērtēti metodiskā atbalsta materiāli un skaidrojošie video materiāli (vidējais vērtējums 4,0 no 5), kā arī infografikas (3,9 no 5).

5.2.1. tabulā “Projekta materiālo resursu izvērtējums” sniegts Projektā radīto materiālo resursu izvērtējums, atbilstoši to lietderīgumam attiecībā uz PMP risku konstatēšanu, mazināšanu, pašreizējo pieejamību un nepieciešamajām rīcībām to ilgtspējai nākotnē.

5.2.1. tabula
“Projekta “Pumpurs” materiālo resursu izvērtējums”.

Avots: Autoru apkopots

N.p.k.	Materiālais resurss	Lietderīgums	Pieejamība	Nepieciešamās rīcības
1.	PMP risku atpazīšanas un novēršanas vadlīnijas pašvaldībām un izglītības iestādēm koordinētai PMP problēmas mazināšanai.	<u>Augsts</u> PMP riska grupas raksturojums, pazīmes un identificēšana, institūciju loma, PMP samazināšanas sistēmas izveide, projekta rezultātu ilgtspējas nodrošināšana, ar Projekta ieviešanu saistītā informācija.	<u>Augsta</u> Elektroniski brīva pieeja	→ Ilgtermiņa lietošanai pārskatāms saturs, dzēšot sadaļas, kas tieši attiecas uz Projekta ieviešanu, vienlaikus saglabājot informāciju par iespējami turpinājumiem Projekta atbalsta mehānismiem un to ieviešanu.
2.	Individuālā PMP riska mazināšanas plāna veidlapa.	<u>Augsts</u> Individuālā PMP riska mazināšanas plāns ir strukturēts mehānisms, kā var vispusīgi novērtēt izglītojamā vajadzības un nepieciešamo atbalstu.	<u>Augsta</u> Projektā iesaistītie ir apguvuši šī instrumenta lietošanu.	→ Ilgtermiņā PMP riska mazināšanas plāna pieejam ir saglabājama, jo dod iespēju strukturēti analizēt un salīdzināt individuālās vajadzības un atbalsta mehānismus. Individuālā plāna izstrāde un ieviešana ir pamats sadarbība starp pedagogiem, pedagogiem-izglītojamiem, pedagogiem-vecākiem.
3.	Atbalsta piešķiršanas dokumentācija.	<u>Vidējs</u> Projektā ir izstrādātas procedūras, veidlapas	<u>Vidēja</u> Pieejami visiem Projektā	→ Izvērtējams, kā šie dokumenti integrējas izglītības iestāžu un

N.p.k.	Materiālais resurss	Lietderīgums	Pieejamība	Nepieciešamās rīcības
		un informatīvie materiāli atbalsta piešķiršanai, piemēram, transporta pakalpojuma izdevumu kompensācijai, darba samaksas aprēķināšanai.	iesaistītajiem, kā arī daļēji Projekta mājas lapā.	pašvaldību lietvedības sistēmās un līdzīgu mehānismu nodrošināšanā.
4.	Video materiāli, informatīvie materiāli, infografikas u.c. ar sabiedrības informēšanu saistīti aktuāli materiāli.	<u>Augsts</u> Sniedz saprotamu informāciju par Projektu un tā aktivitātēm. Skaidro PMP jautājumu aktualitāti un nozīmīgumu.	<u>Augsta</u> Pieejami visiem interesentiem Projekta mājas lapā, kā arī Projekta kontā Facebook un Projekta kontā Youtube.	→ Nodrošināma pieejamība Projekta mājas lapā, Projekta kontā Facebook un Youtube pēc Projekta beigām (ne mazāk kā 5 gadus pēc Projekta noslēguma, piemēram, integrējot IKVD mājas lapā).
5.	Metodiskā atbalsta līdzekļi.	<u>Augsts</u> Metodiskā atbalsta līdzekļi apskata specifiskus PMP riska mazināšanas aspektus, sniedzot padziļinātas zināšanas un informāciju.	<u>Augsta</u> Metodiskā atbalsta līdzekļi ir pieejami ikvienam interesentam un ievietoti mājas lapā.	→ Metodiskā atbalsta līdzekļiem ir jābūt pieejamiem pēc Projekta noslēguma visām ieinteresētajām pusēm.
6.	Materiāli no Projekta partneru atbalsta aktivitātēm (ievadsemināri, darbnīcas izglītības iestādēm un pašvaldībām, reģionālās konferences).	<u>Vidējs</u> Materiāli papildina metodiskos atbalsta līdzekļus ar specifisku piemēru izklāstu, padziļinātas analīzes jautājumiem un citu informāciju.	<u>Zema</u> Materiāli ir pieejami pasākumu dalībniekiem.	→ Projekta mājas lapā (vai IKVD mājas lapā vai digitālajos) pēc Projekta beigām ir izveidojama sadaļa, kur pieejami šo pasākumu materiāli, lai nodrošinātu Projektā izveidoto zināšanu ilgtspēju.
7.	Profesionālās kompetences programmu un supervīziju materiāli.	<u>Augsta</u> Sniedz specifiskas zināšanas un atbalstu PMP risku mazināšanai.	<u>Zema</u> Materiāli pieejami konkrētā pasākuma dalībniekiem. Iespējams, dalībnieku kolēģiem.	→ Nepieciešams izvērtēt, kuri materiāli ir lietderīgi un publicējami citu ieinteresēto pušu izglītošanai specifiskos un PMP riska vadībai būtiskos jautājumos.
8.	Jaunatnes iniciatīvu projektu rezultāti un tajos radītie materiāli.	<u>Augsts</u> Sniedz informāciju par neformālās izglītības metožu pielietošanu PMP riska vadībā un piedāvā labās prakses piemērus.	<u>Zema</u> Pieejami jaunatnes iniciatīvu projektu dalībniekiem. Atsevišķi materiāli un informācija pieejama jaunatnes iniciatīvu projektu īstenotāju sociālo	→ Izvērtējams, kuri materiāli ir lietderīgi un publicējami citu ieinteresēto pušu izglītošanai un motivēšanai neformālās izglītības metožu pielietošanai PMP risku vadībā.

N.p.k.	Materiālais resurss	Lietderīgums	Pieejamība	Nepieciešamās rīcības
			tīklu kontos un Projekta kontā Facebook.	
9.	Labās prakses piemēri.	<u>Augsts</u> Sniedz motivāciju īstenot PMP risku vadības aktivitātes, parādot konkrētus piemērus, to sasniegtos rezultātus un dažādas pieejas.	<u>Augsta</u> Pieejami visiem interesentiem Projekta mājas lapā, Projekta kontā Facebook, daļēji arī Projekta partneru publiskajos resursos.	→ Uzturami Projekta mājas lapā (digitālajos resursos) pēc Projekta beigām.
10.	Sabiedrības informēšanas aktivitātes (Projekta informatīvā kampaņa).	<u>Augsts</u> Izstrādāti informatīvi materiāli, kuri ir izmantojami arī pēc Projekta beigām.	<u>Augsta</u> Materiāli pieejami Projekta mājas lapā, Projekta kontā Facebook, Projekta kontā Youtube. Daļa materiālu p pieejami arī plašsaziņas līdzekļos, tai skaitā tiešsaistes vidē.	→ Jānodrošina pieejamība Projekta mājas lapai un citiem digitālajiem resursiem pēc Projekta beigām. Līdz Projekta noslēgumam jāturpina informatīvās aktivitātes, jāsniedz atbalsts pašvaldībām, izglītības iestādēm, ar mērķi paaugstināt vietējās sabiedrības izpratni un iesaisti.
11.	Projekta datu operatīvās uzskaites sistēmas izveide un uzturēšana datu uzkrāšanai.	<u>Augsts</u> Tiek uzkrāti un sistematizēti dati, kas ļauj veikt salīdzinājumus novadu un valsts mērogā, identificējot specifiskās intervences ar citiem politikas instrumentiem, piemēram, skolas, kurās ir augsts PMP risks un kurās veicama papildu analīze par skolas vidi, izglītības procesu.	<u>Vidējs</u> Projektā iesaistītie ir apguvuši sistēmas lietošanu, novērtē tās esamību bet kritizē tās lēndarbību.	→ Ilgtermiņa lietošanai ir pārskatāmas datu analīzes iespējas, nodrošinot pārskatu ģenerēšanas iespējas. Jāņem vērā personas datu drošības un aizsardzības aspektu ievērošana pēc Projekta noslēguma.
12.	Interaktīvais rīks.	<u>Augsts</u> Tiks ietverta nozīmīga informācija, kura būs pieejama arī pēc Projekta beigām. Rīks palīdzēs uzraudzīt atbalsta nodrošināšanu,	<u>Augsta</u> Plānots, ka rīks būs pieejams skolas personālam, pašvaldības speciālistiem.	→ Ilgtermiņa lietošanai rīkam jābūt veidotam tā, lai sniegtu izpratni par PMP un nodrošinātu mehānismus PMP riska vadībai arī tām mērķa grupām, kas Projektā nav bijuši iesaistīti. Vēlams rīku iekļaut esošajās

N.p.k.	Materiālais resurss	Lietderīgums	Pieejamība	Nepieciešamās rīcības
		izglītojamo snieguma progresu, atbalsta pakalpojumu efektivitāti, lēmumu pieņemšanas procesus izglītības iestādēs.		platformās, piemēram, e-klase, mykoob.
13.	Individuālie mācību līdzekļi.	<u>Zems</u> Individuālie mācību līdzekļi ir noderīgi konkrētajam izglītojamam, kam tie ir piešķirti Projekta ietvaros.	<u>Zema</u> Pieejami tikai tiem izglītojamiem, kas saņēmuši noteikto atbalsta veidu.	→ DOS dati norāda uz to, ka lielākajā daļā gadījumu individuālie mācību līdzekļi ir darba apģērbs, kancelejas preces, sporta tērps u.c., kas raksturojams kā personīgais atbalsts konkrētam izglītojamam, tāpēc nav nododami tālākai un plašākai izmantošanai.
14.	Individuālās lietošanas priekšmeti.	<u>Zems</u> Individuālās lietošanas priekšmeti ir noderīgi katra izglītojamā personīgai lietošanai.	<u>Zema</u> Pieejami tikai izglītojamiem, kas saņēmuši noteikto atbalsta veidu.	→ Individuālās lietošanas priekšmeti nav nododami tālākai izmantošanai, jo ir personīgais atbalsts konkrētam izglītojamam (jāņem vērā priekšmetu amortizācija).

5.3. Finanšu resursu ilgtspēja

Finansējuma ilgtspēja Projektā uzsāktajām aktivitātēm tiek grupēta trīs blokos, atkarībā no tā, vai ir iespējams izmantot jau esošos finanšu resursus un mehānismus (skat. 5.3.1. tabulu):

- **aktivitātes, kuru īstenošana var notikt esošā finansējuma ietvaros** – jau tiek finansēti mehānismi, kas ir tieši tādi paši vai līdzīgi Projekta aktivitātei, tādējādi nepieciešami nelieli uzlabojumi to īstenošanā, un var tikt garantēta aktivitātes turpmākā ieviešana;
- **aktivitātes, kuru īstenošanai nepieciešams papildu finansējums** – tiek finansēti mehānismi, kas ir tieši tādi paši vai līdzīgi projekta aktivitātei, taču nepieciešams papildu finansējums, lai sasniegtu rezultātus Projektam pietuvinātā vai lielākā apjomā;
- **aktivitātes, kuras ir uzsāktas Projektā kā jaunas un kuru īstenošanai ir jāmeklē finansējums** – līdz šim nav īstenotas līdzīgas aktivitātes, tāpēc ir nepieciešams jauns finansējums Projektā uzsāktu aktivitāšu uzturēšanai.

Atsevišķas Projekta komponentes ir turpināmas esošo finanšu resursu ietvaros, dažām augstākai intensitātei ir piesaistāms papildu finansējums, piemēram, iekļaujošas izglītības, kompetencēs balstītas izglītības kontekstā. Tomēr sistēmiskai pieejai ir kritiski svarīgi turpināt

Projektā izstrādāto ietvaru – PMP risku atpazīšanu un novērtēšanu, plānu mehānismu un datu uzkrāšanu.

5.3.1. tabula

“Aktivitāšu finanšu ilgtspējas novērtējums”

Avots: Autoru apkopots

N.p.k.	Aktivitāte	Finansējuma ilgtspējas iespējas
AKTIVITĀTES, KURU ĪSTENOŠANA VAR NOTIKT ESOŠĀ FINANSĒJUMA IETVAROS		
1.1.	Atbalsta piešķiršanas procedūras un dokumentācija.	→ Pašvaldības jau izmanto mehānismus ekonomiskā, sociālā un veselības atbalsta piešķiršanai. Būtu izvērtējams, vai tajā iekļautas arī PMP riska grupas un vai mehānismi ir pieejami un saprotami, taču kopumā šīs Projekta komponentes turpināšanai nepastāv augsti finanšu riski. Būtu jāpalielina citu pašvaldības dienestu iesaiste un sadarbība ar izglītības iestādēm.
1.2.	Ar ģimeni saistīto risku mazināšana.	→ Pašvaldības jau izmanto ar ģimeni saistīto risku mazināšanas mehānismus, piemēram, atbalstu noteiktām ģimeņu kategorijām, tomēr agrīnai PMP risku identificēšanai un mazināšanai būtu jāveido (jāstiprina) atbildīgo dienestu pastāvīga sadarbība ar izglītības iestādēm.
1.3.	Skolas vides uzlabošana.	→ Skolas vides uzlabošana ir viens no nozīmīgākajiem mehānismiem PMP risku mazināšanai. Šobrīd tiek īstenoti dažādi projekti skolas vides uzlabošanai, tādējādi informācija par PMP riskiem ir sniedzama arī Projektā tieši neiesaistītajiem pedagogiem un atbalsta personālam, jo tā var nodrošināt dažādu komponentu sasaisti. Skolas vides uzlabošanā būtiska ir vecāku / aizbildņu iesaistes stiprināšana.
1.4.	Pedagogu tālākizglītība un citi atbalsta mehānismi.	→ Šobrīd pastāv dažādi mehānismi pedagogu tālākizglītībai, metodiskajam atbalstam, tāpēc būtiski tajos mērķtiecīgi iekļaut arī tēmas par PMP risku mazināšanu.
1.5.	Pedagogu sagatavošanas programmas.	→ Ņemot vērā PMP jautājuma aktualizēšanos, kompetenču izglītības ieviešanu, kā arī citas aktualitātes, būtiski ar zināmu regularitāti pārskatīt, pilnveidot pedagogu sagatavošanas programmas.
1.6.	Izglītības iestāžu akreditācija.	→ Koriģējot izglītības iestāžu akreditācijas kritērijus, tos iespējams papildināt ar kritērijiem par PMP konstatēšanu, mazināšanu izglītības iestādē. Tādējādi tiktu pilnveidota arī akreditācijas sistēma.
1.7.	Jaunatnes iniciatīvu projekti.	→ Lielākā daļa pašvaldību īsteno dažādus projektu konkursus nevalstisko organizāciju, tai skaitā jaunatnes organizāciju atbalstam. Pēc Projekta beigām tajos ir iespējams ietvert horizontālo prioritāti PMP grupas iesaistei, izmantojot Projektā izstrādāto pieeju.
1.8.	Labās prakses piemēru izplatīšana.	→ Izglītības iestādes, pašvaldības, kā arī Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotības iestādes regulāri īsteno dažādus pasākumus, izstrādā informatīvos materiālus par labajām praksēm. Šajos mehānismos ir iespējams iekļaut arī PMP risku mazināšanas labās prakses piemērus.
1.9.	Starp-institucionālā sadarbība.	→ Jau šobrīd gan izglītības iestāžu, gan pašvaldību līmenī tiek īstenota starpinstitucionālā sadarbība. Pašvaldībās jau pastāv starpinstitūciju sadarbības modeļi, piemēram, sadarbības grupas bērnu tiesību aizsardzības jomā, starpinstitūciju komisijas un starpprofesionāļu

N.p.k.	Aktivitāte	Finansējuma ilgtspējas iespējas
		grupas. Līdz ar to pašvaldībā jau ir uzkrāta sadarbības pieredze un šī pieredze ir vērtīgs resurss, veidojot starpinstitūciju sadarbības modeli PMP prevencijas jomā.
1.10.	Konsultāciju metodes izmantošana.	→ Projekta ietvaros ir aprobēta konsultāciju sniegšanas metode, piemēram, ka individuālās konsultācijas sniedz cits pedagogs. Šādu un citu Projektā izstrādāto un ieviesto metožu turpināšana ir iespējama bez papildu finansējuma.
1.11.	Darbs ar vecākiem / aizbildņiem.	→ Izglītības iestādes izmanto dažādus mehānismus darbam ar vecākiem / aizbildņiem – sapulces, specializētus izglītojošus pasākumus, individuālās sarunas, “vecāku dienas”, kad vecākiem / aizbildņiem ir iespējams tikties ar mācību priekšmetu skolotājiem un citus. Šajos mehānismos ir iekļaujama arī PMP komponente.
1.12.	Izglītības iestāžu vadības motivācijas un iesaistes palielināšana.	→ Izglītības iestāžu vadītājiem ir kritiski svarīga nozīme PMP risku vadībā, tāpēc esošajos mehānismos ir ieviešama PMP komponente, piemēram, regulārajās sanāsmēs nacionālā un pašvaldību līmenī. → Gadījumu izpētēs izskanēja, ka ne tikai pedagogiem, bet arī izglītības iestāžu vadītājiem jāpiedalās supervīzijās.
1.13.	Vidēja termiņa plāns PMP risku mazināšanai.	→ Pašvaldības izglītības ekosistēmas plānošanas un attīstības ietvaros būtiski ietvert arī PMP risku mazināšanas jautājumus, apkopojot un analizējot datus un to attīstības dinamiku.
AKTIVITĀTES, KURU ĪSTENOŠANAI NEPIECIEŠAMS PAPILDU FINANSĒJUMS		
2.1.	Ekonomiskā atbalsta piešķiršana.	→ Liela daļa pašvaldību jau izmanto dažādus mehānismus ekonomiskā atbalsta piešķiršanai, taču tā paplašināšana visām PMP riska grupām var prasīt papildu finanšu līdzekļus.
2.2.	Sociālā un veselības atbalsta piešķiršana.	→ Liela daļa pašvaldību jau izmanto mehānismus sociālā un veselības atbalsta piešķiršanai, turklāt, tas tiek veikts arī personām ārpus izglītības sistēmas, tomēr tā paplašināšanai PMP riska grupai, varētu būt nepieciešams papildu finansējums.
2.3.	Projekta mehānismu izplatīšana ieviešanai citās izglītības iestādēs.	→ Projektā iesaistīta daļa no izglītības iestādēm, tomēr PMP risku mazināšanai ir nepieciešams turpināt izplatīt šo pieeju un projekta mehānismus arī citām izglītības iestādēm, jo ikvienai izglītības iestādei ir saistoši atbalsta pasākumi PMP risku identificēšanai un prevencijai. → Šādai aktivitātei ir piemērojami Projektā izveidotie mehānismi, taču nepieciešami papildu resursi uzsākšanas fāzei skolās – personāla apmācībai un atbalstam, un citām aktivitātēm pēc vajadzības.
2.4.	Pedagogu darba samaksas sistēmas pilnveide.	→ Pedagogu darba samaksas sistēmai ir tieša ietekme uz pedagogu motivāciju un kapacitāti, tāpēc tās sakārtošanai nacionālā līmenī būs tieša ietekme.
2.5.	Individuālo konsultāciju mehānisms.	→ Individuālo konsultāciju turpināšana bez papildu finansējuma nav iespējama, taču ir izvērtējama individuālo konsultāciju, grupu konsultāciju vai citu mehānismu ieviešana, tādējādi samazinot nepieciešamo finanšu apjomu, bet sasniedzot līdzīga apjoma rezultātus.

N.p.k.	Aktivitāte	Finansējuma ilgtspējas iespējas
2.6.	Atbalsta personāla pieejamības paaugstināšana.	→ Projekta ietvaros tika piesaistīts atbalsta personāls – pedagogu palīgi, sociālie pedagogi un psihologi –, kuriem bija liela ietekme uz PMP risku mazināšanu. Bez papildu finansējuma šāds atbalsta apjoms nav iespējams. Īpaši nozīmīgi tas ir skatāms iekļaujošās izglītības kontekstā.
2.7.	Pedagogu, atbalsta personāla un citu iesaistīto pušu profesionālās pilnveides programmas.	→ Lai turpinātu attīstīt un stiprināt Projekta ietvaros nodrošinātās ar PMP saistītās zināšanas un prasmes, nepieciešams plānot finansējumu profesionālās pilnveides programmu nodrošināšanai tiem cilvēkresursiem, kuriem ir tieša ietekme uz PMP risku mazināšanu un prevenciju, proti, pedagogiem, atbalsta personālam, citiem speciālistiem (jaunatnes darbinieki, sociālā dienesta darbinieki) un pārējām iesaistītajām pusēm.
AKTIVITĀTES, KURAS IR UZSĀKTAS PROJEKTĀ KĀ JAUNAS UN KURU ĪSTENOŠANAI IR JĀMEKLĒ FINANSĒJUMS		
3.1.	PMP risku novēršanas vadlīniju aktualizēšana.	→ PMP risku novēršanas vadlīnijas ir galvenais metodiskais materiāls, kas nosaka sistēmisku pieeju, tās ieviešanas mehānismus, atbildības un saturisko virsvadību. Veicot regulāru PMP mazināšanas politikas rādītāju monitoringu un konstatējot izmaiņas, ir izvērtējama nepieciešamība pilnveidot arī PMP risku novēršanas vadlīnijas, uzturot tās kā aktuālu un atbilstošu metodisko materiālu.
3.2.	Individuālā PMP riska mazināšanas plāna mehānisms.	→ Individuālā PMP riska mazināšanas plāna mehānisms ir izteikti nozīmīga komponente, lai pēc Projekta beigām turpinātos strukturēta pieeja PMP risku mazināšanai. Tā kā tas ir tieši saistīts ar datu uzskaiti, tad nepieciešams papildu finansējums datu sistēmas uzturēšanai. Atstājot šo instrumentu izglītības iestāžu un pašvaldību līmenī, pastāv augsti riski, ka tā var netikt turpināta. Decentralizējot PMP risku mazināšanas sistēmu, netiks iegūti salīdzināmi rezultāti, tai skaitā nebūs starptautiski salīdzināmi dati, kā arī pastāv iespējamība, ka, lai atvieglotu ieviešanu, izglītības iestādes un pašvaldības var atteikties no kādām tās daļām vai no mehānisma kā tāda. → Aktivitātes turpināšanai ir jāparedz finansējums tās administrēšanai. → Paredzams, ka nacionālā līmenī PMP risku monitoringu risinās Risku identificēšanas sistēma.
3.3.	Projekta DOS uzturēšana datu uzkrāšanai.	→ PMP risku vadībai kritiski svarīga ir datu uzkrāšana, jo tā ļauj salīdzināt informāciju, atrast efektīvākos intervences punktus. → Līdz Projekta noslēgumam paredzēts izstrādāt interaktīvu rīku, taču tā uzturēšanai jāparedz finansējums.
3.4.	Sabiedrības informēšana par PMP.	→ Līdz ar Projekta uzsākšanu valsts mērogā visaptveroši (visas sabiedrības līmenī) uzsākta komunikācija par PMP jautājumiem. Projekta ietvaros īstēnotas sabiedrības informēšanas aktivitātes, lai ar PMP saistītos jautājumus aktualizētu, īpaši vecāku / aizbildņu vidū. Sabiedrības informēšanas aktivitātes ir jāturpina saglabājot Projektā izstrādātos sabiedrības informēšanas materiālus (mājas lapa, mediju attiecības, digitālie materiāli u.c), gan veidojot un īstenojot jaunas sabiedrības informēšanas kampaņas. → Starptautiskā un Latvijas prakse liecina, ka sabiedrības informēšanas aktivitātes konkrētus rezultātus sasniedz pēc aptuveni desmit gadu

N.p.k.	Aktivitāte	Finansējuma ilgtspējas iespējas
		garumā īstenotas regulāras informēšanas, kas ir turpināma arī pēc tam. → Šāda pieeja nodrošinās arī līdz šim Projekta ietvaros sabiedrības informēšanā ieguldīto resursu ilgtspēju.
3.5.	Starpinstitūciju sadarbības stiprināšana pašvaldībās.	→ Projekta ietvaros ir aktivizēta starpinstitūciju sadarbība pašvaldībās, bet, lai to stiprinātu, nepieciešams plānveidīgi un regulāri organizēt mācības, koprades darbnīcas un darbseminārus visām PMP jautājumu risināšanā iesaistītajām pusēm, ar mērķi veidot noturīgas, uz risinājumiem orientētas komandas, kur katrs dalībnieks apzinās savu lomu un atbildību. Nepieciešams izstrādāt un iedzīvināt sistemātiskas sadarbības un iesaistes mehānismus un principus.

5.4. Sistēmiskas pieejas izveide ilgtspējas nodrošināšanā

Sistēmiskās pieejas izveide, aprobācija un praktiska pielietošana ir viens no būtiskiem ilgtspējas aspektiem. Viens no Projekta rīcībpolitikas rezultātiem ir **“Izglītības iestāžu skaits, kas ievieš un nodrošina sistēmisku atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska mazināšanai”**. Sistēmiska pieeja ir veidrojama trīs līmeņos – izglītības iestāžu, pašvaldību un nacionālā – attiecīgi arī Pētījuma ietvaros sistēmiskās pieejas izveides vērtējums ir apskatīts minētajos trīs līmeņos, vērtējot ilgtspēju no sistēmiskas pieejas formalizēšanas, ieviešanas un efektivitātes skatu punkta. Veiktais novērtējums izriet no Pētījumā iegūtās informācijas un datiem (skat. 5.4.1. tabulu).

5.4.1. tabula

“Sistēmiskas pieejas izveides raksturojums izglītības iestādes, pašvaldības un nacionālā līmenī”

Avots: Autoru apkopots

N.p.k.	Tēma	Indikators	Ietekme uz ilgtspējas nodrošināšanu
IZGLĪTĪBAS IESTĀDES LĪMENIS			
1.	Izglītības iestādes tiešā veidā ir iesaistītas PMP risku mazināšanā, jo var agrīni identificēt izglītojamā vajadzības un nodrošināt atbalsta piešķiršanu izglītojamam tajā brīdī, kad tas ir nepieciešams.	Formalizēšana, ieviešana, efektivitāte	→ Izglītības iestādēm ir tieša ietekme uz PMP risku vadību, tāpēc būtiski iestādes līmenī ir atzīt PMP risku esamību, izveidot un darbināt mehānismu PMP risku atpazīšanai, novērtēšanai un risināšanai, formalizējot sistēmisku pieeju un sekojot līdzī (t.sk. veicot mērījumus) tam, lai tā darbojas efektīvi.
2.	Izglītības iestāžu spēju īstenot uz rezultātu vērstu PMP risku vadību ietekmē resursu (cilvēku, laika, finanšu, zināšanu) pieejamība.	Ieviešana, efektivitāte	→ Mērķtiecīgas un efektīvas PMP risku vadības nodrošināšanai kritiski svarīgi ir resursi, īpaši cilvēkresursi, kam piemīt nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes darbā ar PMP riskam pakļautajiem

N.p.k.	Tēma	Indikators	Ietekme uz ilgtspējas nodrošināšanu
			izglītojamajiem un viņu vecākiem, kā arī finanšu resursi, lai nodrošinātu nepieciešamos atbalsta pasākumus mērķa grupai un pastāvīgi paaugstinātu personāla kompetences PMP jautājumos.
3.	Izglītības iestāžu rīcībā ir jābūt visai nepieciešamajai informācijai, t.sk. jānotiek operatīvās informācijas apmaiņai ar pašvaldības dienestiem, lai identificētu PMP riska izglītojamos un pieņemtu lēmumu par piemērotāko atbalsta veidu.	Formalizēšana, efektivitāte	→ Informācijas un datu ieguvei, uzkrāšanai un pieejamībai ir augsta ietekme uz spēju laicīgi identificēt izglītojamo ar augstu PMP risku un pieņemt lēmumu par atbilstošākajiem intervences pasākumiem. Datubāze ir būtisks priekšnosacījums sistēmiskas pieejas izveidei un ilgtspējai. Pieeja datubāzei ir jānodrošina gan izglītības iestādes līmenī (pieeja visiem PMP risku vadībā iesaistītajiem), gan visu PMP jautājumu risināšanā iesaistītajiem pašvaldības dienestiem.
4.	Sistēmiskas pieejas ieviešanai un uzturēšanai izglītības iestādes ietvaros ir jābūt izpratnei un atbalstam no skolas vadības. Pētījums apliecina, ka skolās, kur PMP jautājumu risināšanā ir iesaistījusies izglītības iestādes vadība, ir stiprināta sadarbība starp pedagogiem un atbalsta personālu, jautājumi ir risināti kompleksi un pārdomāti.	Formalizēšana, ieviešana, efektivitāte	→ Vadības atbalsts ir viens no būtiskākajiem pārmaiņu ieviešanas stūrakmeņiem, tāpēc PMP risku vadība ir primāri skolu vadītāju atbildība. Vadītājam ir tieša ietekme uz sistēmisku risinājumu formalizēšanu un ieviešanas uzraudzību.
5.	Pedagogu rīcībā ir Projektā radītie materiāli (t.sk. pozitīvie prakses paraugi, metodiskā atbalsta līdzekļi), kas profesionālāk un ātrāk palīdz novērtēt PMP riskus, balsoties uz konkrētu ietvaru.	Ieviešana, efektivitāte	→ Lai pedagogi un atbalsta personāls īstenotu vienotu un profesionālu pieeju PMP risku vadībai, liela nozīme ir metodiskā atbalsta materiāliem, labās prakses piemēriem, kā arī cita veida atbalstam (piemēram, supervīzijas) un stimuliem (regulāras, personalizētas mācības, darbnīcas, atbalsts no kolēģiem, mentora).
6.	Nozīmīgs sistēmiskas pieejas elements ir sadarbība – gan iekšēja (pedagogi, izglītības iestādes vadība, izglītojamie), gan ārēja (vecāki, jauniešu centri, nevalstiskās organizācijas, darba devēji, pašvaldības dienesti).	Formalizēšana, ieviešana, efektivitāte	→ Sadarbībai, kas ir pārdomāti plānota un mērķtiecīgi un regulāri organizēta, ir augsta ietekme uz sistēmiskas pieejas funkcionēšanu PMP risku mazināšanā. → Visas iesaistītās puses var sniegt atbalstu izglītības procesā, ja sadarbības ietvaros notiek nepieciešamās informācijas apmaiņa un iesaiste, ja katra puse zina savu atbildību, uzdevumus un

N.p.k.	Tēma	Indikators	Ietekme uz ilgtspējas nodrošināšanu
			sasniedzamos rezultātus, kā arī visas puses apzinās vienotu mērķi.
PAŠVALDĪBAS LĪMENIS			
7.	Projekts ir aktualizējis PMP problemātiku un palīdzējis sākt veidot vienotu preventijas sistēmu pašvaldībā. Projekts ir piedāvājis konkrētu ietvaru problēmas identificēšanai, novērtēšanai un intervencei.	Formalizēšana, ieviešana, efektivitāte	<p>→ Lai veidotos vienota izpratne un redzējums par PMP problemātiku, kā arī tiktu meklēti, izstrādāti un darbināti sistēmiski risinājumi, būtiska ietekme ir kapacitātes un kompetences stiprināšanai sistēmiskam darbam ar PMP pašvaldības līmenī (t.sk. pašvaldības vadības).</p> <p>→ Strukturētai PMP sistēmas darbībai nepieciešams izstrādāt pašvaldības PMP preventijas koncepciju (programmu), paredzot plānu aktivitāšu īstenošanai un izvērtēšanai, izvirzot konkrētus mērķus, uzdevumus, nosakot atbildības un lomas visām iesaistītajām pusēm un sadarbības institūcijām (starpinstitūciju sadarbības modelis).</p>
8.	Pašvaldības spēju ieviest uz sistēmisku pieeju PMP risku vadību ietekmē resursu (cilvēku, laika, finanšu, zināšanu) pieejamība.	Ieviešana, efektivitāte	<p>→ Mērķtiecīgas un efektīvas PMP risku vadības nodrošināšanai kritiski svarīgi ir resursi, īpaši cilvēkresursi, kam piemīt nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes darbā ar PMP riskam pakļautajiem izglītojamajiem un viņu vecākiem, kā arī finanšu resursi, lai nodrošinātu nepieciešamos atbalsta pasākumus mērķa grupai un pastāvīgi paaugstinātu personāla kompetences PMP jautājumos.</p> <p>→ Pašvaldības ietvaros nepieciešams meklēt risinājumus pedagogu un atbalsta personāla piesaistei, motivēšanai un noturēšanai piedāvājot dažādus stimulus, kas saistīti gan ar profesionālo izaugsmi, gan psihoemocionālo atbalstu, gan materiālo (dzīvesvieta, transports) atbalstu.</p>
9.	Kopīga izpratne, visu pušu ieinteresētība un vienota kārtība (sistēma) PMP preventijas darbam pašvaldībā ir priekšnoteikums sekmīgam darbam ar PMP jautājumiem.	Formalizēšana, ieviešana, efektivitāte	<p>→ Starpinstitūciju sadarbības modelim pašvaldībā, kas fokusēts uz universālo un mērķtiecīgo PMP preventiju, ir augsta ietekme uz ilgtspējīgu risinājumu ieviešanu PMP risku mazināšanai.</p> <p>→ Starpinstitūciju sadarbības modelī jānosaka vienots mērķis, izvirzot</p>

N.p.k.	Tēma	Indikators	Ietekme uz ilgtspējas nodrošināšanu
			konkrētus katras iesaistītās puses apakšmērķus, pienākumus un atbildības, kas nedublējas, bet ir savstarpēji papildinoši.
10.	Viens no būtiskiem sistēmiskas pieejas darbotiespējas elementiem ir informācijas un datu uzkrāšana, pieejamība (apmaiņa) un analīze.	Ieviešana, efektivitāte	→ Datos balstītiem lēmumiem un risinājumiem ir augsta ietekme uz sistēmiskas pieejas darbību un ilgtspēju, tāpēc pašvaldības līmenī nepieciešams sistematizēt un uzkrāt informāciju un datus, kuri atbalsta izglītības kvalitātes mērīšanu un īstenoto pasākumu ietekmes analīzi. Nepieciešams stiprināt datu analīzes kapacitāti pašvaldībā un izglītības iestādēs.
11.	Sistēmiskas pieejas veidošanos pašvaldības līmenī ietekmē vairākas reformas: jaunais mācību saturs, administratīvi teritoriālā reforma, skolu tīkla reforma.	Ieviešana, efektivitāte	→ Dažādām ar izglītību tieši vai pastarpināti saistītām reformām var būt nozīmīga ietekme uz PMP problemātiku un pašvaldības spēju to risināt. Konkrētai pašvaldībai pielāgoti un aprobēti sistēmas līmeņa PMP prevencijas risinājumi var pozitīvi ietekmēt spēju pielāgoties pārmaiņām un būt gatavākiem dažādām reformām.
NACIONĀLAIS LĪMENIS			
12.	Sistēmiskas pieejas izveide nacionālā līmenī var būtiski ietekmēt visas ar izglītības nozari saistītās un ieinteresētās puses, kā arī sabiedrības kopējo izpratni un attieksmes maiņu, un pēc būtības pieprasa starpinstitūciju sadarbībā balstītas pieejas jeb modeļu iedzīvināšanu.	Efektivitāte	→ Iekļaujošas izglītības un izglītojamo atbalsta kontekstā politikas plānošanas darba kārtībā ir jautājumi par iekļaujošu izglītību, atstumtības riska mazināšanu un drošas skolas pieejas ieviešanu, kam ir augsta ietekme uz ilgtspējas nodrošināšanu. → Ilgtspējas pamatā ir pastāvīga, mērķtiecīga, personalizēta pedagogu profesionālā pilnveide PMP jautājumos, dažādu individualizētu atbalsta pasākumu nodrošināšana pedagogiem un atbalsta personālam, kas strādā ar PMP jautājumiem. → Atbalsts pašvaldībām un skolām augsta riska PMP izglītojamo uzrunāšanai un motivēšanai iesaistīties PMP atbalsta pasākumos.
13.	Starpsektoru sadarbība PMP politikas veidošanā ir nozīmīgs faktors sekmīgai PMP politikas īstenošanai pašvaldību un skolu līmenī.	Efektivitāte	→ Rīcībpolitikas līmenī nepieciešams izveidot sistēmisku, pētījumos un teorētiskās atziņās pamatotu pieeju PMP jautājumu apzināšanai, risināšanai un monitoringam.

5.5. Secinājumi par projekta ilgtspēju

Izvērtējot materiālo un intelektuālo resursu, finansējuma, cilvēkresursu un sistēmisko ilgtspēju, secināms, ka ar Projekta atbalstu ir sāka kvalitatīvas un visaptverošas pieejas PMP risku vadībai veidošana, tomēr rezultātu ilgtspēja ir atkarīga no tālākām rīcībām.

5.5.1. Cilvēkresursu ilgtspēja

Vērtējot izglītojamā lomu un iesaisti ilgtspējīgu rezultātu sekmēšanā ir secināms, ka:

- Ir izveidojusies ciešāka sadarbība starp Projektā iesaistītajiem izglītojamiem un pedagogiem, kas veicinājis abu pušu labāku izpratni par PMP jautājumiem un iesaisti tās risināšanā. Būtiski ir turpināt skolēnu un skolotāju sadarbību, aktīvāk iesaistot izglītojamos ar skolas dzīvi saistīto lēmumu pieņemšanā, viedokļu paušanā un iniciatīvu virzīšanā.
- Pētījumā apzinātie jaunieši (gadījumu izpētes diskusiju dalībnieki) pamatā ir motivēti iesaistīties, taču Projekta ietvaros ir bijis sarežģīti iesaistīt izglītojamos ar zemu motivāciju, jo, kā norāda skolu un pašvaldību pārstāvji, nemotivētās mērķa grupas daļas sasniegšana prasa papildu resursus un atbalstu (t.sk. no vecākiem / aizbildņiem). Turpmāk īpaša uzmanība jāvelta grūtāk sasniedzamajiem PMP riska izglītojamajiem, meklējot labākos sadarbības mehānismus starp skolu, vecākiem un izglītojamajiem.
- Izglītības iestādē pastāvīgi jāseko līdzi PMP riskiem un jāveic to izvērtējums, pievēršot uzmanību visām izglītojamo grupām, t.sk. sākumskolas izglītojamo vajadzībām, izvērtējot atbilstošāko atbalsta veidu, lai proaktīvi risinātu problēmas
- JIP sniedza iespēju izglītības iestādēm plašāk iepazīt neformālās izglītības metodes, kā arī piedāvāja jaunas sadarbības iespējas starp skolām un jauniešu projektu īstenotājiem. Neformālās izglītības metodes un ikdienējās mācīšanās pieredze pozitīvi ietekmē izglītojamo motivāciju, dažādo iespējas mācīties un sadarboties.
- Pētījumi, aptaujas un prakses piemēri apliecina, ka izglītojamo izpratni un motivāciju ir iespējams pozitīvi mainīt, iesaistot jauniešus PMP risku vadībā, iedrošinot, attīstot iniciatīvu un atbildību. Projekts ir aktivizējis PMP jauniešu iesaisti, īpaši caur JIP, tomēr iesaiste arī turpmāk ir apzināti un mērķtiecīgi jāstimulē, lai mudinātu jauniešus rīkoties.
- Vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana katram bērnam un jauniešiem iegūt kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību ir būtiskākais priekšnoteikums PMP mazināšanai. PMP risku un

sociālās atstumtības novēršanai būtiska ir skolēnu iesaistīšana un atbilstošas mācību vides un satura izveide, kuru īsteno iedvesmojošs un motivēts mācībspēks.⁵⁸

Vērtējot pedagogu kā nozīmīgu resursu ilgtspējas nodrošināšanai, secināms, ka:

- Pedagogi pozitīvi vērtē Projekta ietvaros iegūtās zināšanas un kompetences darbam ar izglītojamajiem PMP riska grupā, uzskatot, ka šīs zināšanas būs noderīgas arī turpmāk. Iegūtā pieredze un iespējas profesionāli pilnveidoties ir veicinājušas izpratni par PMP jautājumiem un, saskaņā ar pašu pedagogu pausto, palielinājušas arī motivāciju rīkoties.
- Izglītības iestāžu pārstāvji augstu vērtē savu izpratni par PMP riskiem un prasmes ikdienās strādāt ar šo risku mazināšanu, tomēr nedaudz kritiskāk skolu pārstāvji vērtē savu motivāciju strādāt ar PMP jautājumiem, vienlaikus norādot, ka motivācija Projekta laikā ir paaugstinājusies. Lai skolotāju motivācija rīkoties palielinātos, būtiski nodrošināt atbalsta mehānismus, sniegt iespēju mācīties vienam no otra (skolas ietvaros un starpskolu līmenī) un ikdienā praktizēt iegūtās prasmes un zināšanas.
- Saskaņā ar Eiropas Komisijas politikas norādēm PMP mazināšanai, būtiski ir ieguldīt pastāvīgā skolas vadības, skolotāju un citu skolas darbinieku profesionalitātes uzlabošanā, galveno vērību piešķirot informētībai par PMP procesiem, kā arī zināšanām un prasmēm, kas vajadzīgas, lai risinātu problēmas, kuras saistītas ar nelabvēlīgām situācijām izglītībā un ar skolēnu neiesaistīšanos mācību procesos.⁵⁹
- Izglītības iestāžu iespējas nodrošināt Projektam nepieciešamos cilvēkresursus, jo īpaši – pedagogus, speciālās izglītības pedagogus, asistentus – Projekta īstenošanas gaitā pēc pašu skolu vērtējuma ir pasliktinājušās. Cilvēkresursu risks ir jāņem vērā plānojot turpmākos pasākumus PMP prevencijai.
- Lai turpmāk risinātu pedagogu nepietiekamības problemātiku, nepieciešams veidot un popularizēt jauno speciālistu (pedagogu) piesaistes programmas, piedāvājot adaptēšanās programmas, mentora atbalstu, sniedzot papildu labumus, piemēram, līdzfinansējot studiju maksu, piedāvājot dzīvesvietu un transporta izdevumu kompensāciju vai citus stimulus.

⁵⁸ "Skolu politika: Visas skolas pieeja priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai. Politikas norādes", Eiropas Komisija, Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts, 2020. gads, https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/policy_rec_latvian_final.pdf

⁵⁹ "Skolu politika: Visas skolas pieeja priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai. Politikas norādes", Eiropas Komisija, Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts, 2020. gads, https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/policy_rec_latvian_final.pdf

Vērtējot vecāku / aizbildņu lomu ilgtspējīgu rezultātu sekmēšanā ir secināms, ka:

- Izglītības iestāžu pārstāvji norāda, kā jāuzlabo vecāku līdzdalība izglītojamo mācību procesā, sadarbība un komunikācija ar vecākiem, savukārt vecāki uzskata, ka informācijas apmaiņa un sadarbība ar izglītības iestādēm kopumā ir laba. Vienlaikus gadījumu izpētēs vecāki norāda un informācijas trūkumu un nepietiekamu komunikāciju no skolas puses.
- Diskusijās vecāki pauda dažādus viedokļus, daļa norādīja, ka nejutās pietiekami iesaistīti un informēti, savukārt citi minēja, ka paši izrādot iniciatīvu no skolas ir saņēmuši nepieciešamo informāciju. Tiek norādīts uz nepieciešamību izglītot vecākus par PMP jautājumiem, taču gadījumu izpētes neviena no pusēm – skola, pašvaldība – neizrādīja gatavību iniciēt izglītojošas aktivitātes vecākiem.
- Vecāki labprāt piedalītos skolas vai pašvaldības organizētās mācībās, semināros vai darbnīcās par vecāka / ģimenes lomu un iesaistes nozīmi sava bērna atbalstīšanā mācību procesā. Arī pētījumi apliecina, ka vecāku aktīvāka iesaistīšanās ir nozīmīgs izglītības panākumu faktors, tāpēc būtiski no skolas puses ir piedāvāt iespējas mācīties arī vecākiem, uzlabot komunikāciju ar vecākiem un sniegt visu nepieciešamo informāciju. Piemēram, izglītības iestādēm ieteicams organizēt regulāras sarunas, kurās piedalās pedagogs - izglītojamais -vecāks(i).
- Kopumā secināms, ka pusēm nepieciešams aktīvāk sazināties un sadarboties, nevis gaidīt uz otras puses iniciatīvu. Atbildību par izglītību jāuzņemas gan vecākiem, gan skolai – tā jāveido uz savstarpējas uzticēšanās un sadarbības pamatiem starp šīm abām pusēm.

Vērtējot sabiedrības lomu ilgtspējīgu rezultātu sekmēšanā secināms, ka:

- Visas Projektā iesaistītās puses uzskata, ka sabiedrības izpratne par PMP jautājumiem ir uzlabojusies, mazinājies negatīvais vērtējums par Projektu, tomēr mērķtiecīgi un plānveidīgi jāturpina sabiedrības informēšana un izglītošana PMP jautājumos.
- Turpmāk uzmanība jāpievērš ne vien sabiedrības informēšanai, bet aktīvākai dažādu sabiedrības grupu iesaistīšanai, mērķtiecīgi uzrunājot gan tiešās, gan netiešās mērķauditorijas.

5.5.2. Materiālo un intelektuālo resursu ilgtspēja

Kopumā izvērtējot materiālo un intelektuālo resursu ilgtspējīgu secināms, ka:

- Projektā radīto materiālo vērtību ilgtspēja ir nodrošināma, izveidojot pārskatāmu un pieejamu Projekta zināšanu vadības rīku, kas var būt gan Projektā plānotais interaktīvais rīks, gan Projekta mājas lapa un tajā pieejamā informācija.
- Ieteicams izveidot sistēmu vai kārtību, lai sadarbojoties ar pašvaldībām un / vai izglītības iestādēm, atsevišķi materiālie un intelektuālie resursi pēc Projekta noslēguma būtu pieejami pašvaldībās un / vai izglītības iestādēs (piemēram, sistēma saistībā ar labās prakses piemēru un pieredzes nodošanu – pārņemšanu; ieteikumi un rekomendācijas vietējās sabiedrības, tai skaitā vietējo plašsaziņas līdzekļu pārstāvju informēšanai par PMP jautājumiem, akcentējot individuālas pieejas nepieciešamību ikvienam izglītojamajam).
- Veidojot datu operatīvās uzskaites sistēmu nepieciešams atvēlēt finansējumu sistēmas uzturēšanai un attīstīšanai. DOS Projekta īstenošanas laikā ir bijusi noderīga, atvieglojusi izglītības iestāžu datu uzskaiti, tomēr gadījumu izpētēs tiek norādīts, ka sistēmas darbība ir lēna, datu eksportēšana – sarežģīta.

Analizējot materiālo un intelektuālo resursu lietderīgumu un pieejamību ilgtermiņā, balstoties uz izpētes rezultātiem secināms, ka:

- Projekta veidlapu, projekta vadlīniju, video materiālu, informatīvo materiālu, infografiku u.c. ar sabiedrības informēšanu saistīto aktuālo materiālu, metodiskā atbalsta līdzekļu, labās prakses piemēru un sabiedrības informēšanas aktivitāšu, interaktīvā rīka **lietderīgums un pieejamība ir augsta.**
- Atbalsta piešķiršanas dokumentācijas **lietderīgums un pieejamība ir vidēja.**
- Materiālu no Projekta partneru atbalsta aktivitātēm (ievadsemināri, darbnīcas izglītības iestādēm un pašvaldībām, reģionālās konferences) – **lietderīgums ir vidējs, bet pieejamība – zema.**
- Profesionālās kompetences programmu un supervīziju materiālu un JIP rezultātu un tajos radīto materiālu – **lietderīgums ir augsts, bet pieejamību – zema.**
- Projekta datu operatīvās uzskaites sistēmas izveides un uzturēšanas datu uzkrāšanai **lietderīgums ir augsts un pieejamība vidēja.**
- Individuālo mācību līdzekļu un individuālās lietošanas priekšmetu **lietderīgums un pieejamība ir zema.**

5.5.3. Finanšu resursu ilgtspēja

Liela daļa Projekta komponentu ir turpināmas esošo finanšu resursu ietvaros (piemēram, skolas vides uzlabošana, pedagogu profesionālā pilnveide, labās prakses piemēru izplatīšana, konsultāciju metodes izmantošana, darbs ar vecākiem, izglītības iestāžu vadības motivācijas un iesaistes palielināšana u.c.), dažām augstākai intensitātei ir piesaistāms papildu finansējums, piemēram, iekļaujošas izglītības, kompetencēs balstītas izglītības kontekstā. Vienlaikus sistēmiskai pieejai ir būtiski turpināt Projektā izstrādāto ietvaru – PMP risku atpazīšanu un novērtēšanu, plānu mehānismu un datu uzkrāšanu un analīzi.

5.5.4. Sistēmiskas pieejas izveide ilgtspējas nodrošināšanā

Kopumā secināms, ka Projekta ietvaros ir uzsākts darbs pie sistēmiskas pieejas izveides, bet lai PMP jautājumi ilgtermiņā tiktu risināti sistemātiski, nevis no gadījuma uz gadījumu, pieeju nepieciešams turpināt paplašināt, praktizēt un formalizēt. Sekmīgam un efektīvam PMP prevencijas darbam jāveido pēc iespējas niansēts un PMP prevencijas specifikai piemērots iesaistīto pušu sadarbības modelis. Lai palīdzētu riska grupā esošajiem skolēniem, svarīga ir universāla un mērķtiecīga intervence, kas ietilpst sistemātiska atbalsta ietvarā. Būtisks nosacījums projekta ilgtspējai ir nepieciešamība analizēt, kā projektā iegūtās zināšanas un prasmes nodot skolām, kuras nepiedalījās Projektā.

Pētījuma gaitā tika secināts, ka pastāv dažādas prakses un izpratne par sistēmiskas pieejas izveidi, iedzīvināšanu un funkcionēšanu skolu un pašvaldību līmenī.

Vērtējot sistēmiskas pieejas izveides un iedzīvināšanas potenciālu izglītības iestāžu līmenī ir secināms, ka:

- Pētījumā nav gūti pierādījumi sistēmiskas pieejas praktizēšanai skolu līmenī. Lielā mērā to ietekmē resursu trūkums, kā arī nepietiekama izpratne, atbalsts un motivācija.
- PMP risku vadībai izglītības iestādē kritiska nozīme ir pašvaldības un skolas vadības izpratnei, iesaistei un atbalstam.
- Projektam ir pozitīva ietekme uz sadarbības veicināšanu izglītības iestādē (starp skolotājiem, starp skolotāju-skolēnu, starp skolotāju-vecākiem), tomēr tā jāturpina attīstīt un iedzīvināt formalizējot procesus, vienlaikus pārskatot un mainot skolas sadarbības un iesaistes kultūru.
- Sadarbība starp izglītības iestādēm un dažādiem pašvaldības dienestiem tiek vērtēta pozitīvi, tomēr tā pamatā balstās uz konkrētu jautājumu risināšanu un pieredzes

apmaiņu pēc nepieciešamības. Sadarbība ar institūcijām ārpus izglītības iestādes nav konsekventa un sistēmiska.

Vērtējot sistēmiskas pieejas izveides un iedzīvināšanas iespējas pašvaldību līmenī ir secināms, ka:

- Projektā iesaistītās institūcijas pašvaldību līmenī strikti nodala savas atbildības jomas, to sadarbība pārsvarā ir uz gadījumiem, nevis stratēģisku, universālu prevenciju (plānošana, īstenošana, uzraudzība) balstīta. Pētījumā nav gūta pārliecība, ka visu institūciju līmenī pastāv izpratne par funkciju un atbildību mijiedarbību kopēju mērķu un uzdevumu īstenošanā.
- Daļā pašvaldību ir izveidots sekmīgi funkcionējošs starpinstitūciju sadarbības modelis darbā ar PMP mērķa grupu, piemēram, sadarbības grupas bērnu tiesību aizsardzības jomā, starpinstitūciju komisijas un starpprofesionāļu grupas. Līdz ar to pašvaldībā jau ir uzkrāta sadarbības pieredze un šī pieredze ir vērtīgs resurss, veidojot starpinstitūciju sadarbības modeli PMP prevencijas jomā. Vienlaikus, daļā pašvaldību nav strukturētas un sistematizētas pieejas institūciju un struktūrvienību savstarpējai sadarbībai, nav skaidri definēta PMP prevencijas darbā iesaistīto institūciju atbildība un pienākumi.
- Izpratne par starpinstitūciju sadarbības nozīmi Projekta, iespējams arī administratīvi teritoriālās reformas, ietekmē ir paplašinājusies. Iesaistītās puses sākušas apzināties, ka starpinstitūciju sadarbībai jāietver arī savlaicīgs PMP risku monitorings, prevencijas pasākumu plānošana un īstenošana, PMP darba monitorings, vienota pieeja esošo resursu ieguldīšanai un rezultātu analīzei.
- Pašvaldību pārstāvji uz PMP nozīmīgumu un Projekta ietekmi raugās pozitīvi, vienlaikus norādot, ka Projekta rezultātu ilgtspēja bez finansējuma nav nodrošināma.
- Pašvaldībās trūkst kapacitātes PMP jautājumu risināšanai, tāpēc mērķtiecīgākam un sistemātiskākam darbam ar PMP jautājumiem ir uzsākta pašvaldību PMP prevencijas koncepciju (programmu) izstrāde.
- Sistēmiskas pieejas izveidei un uzturēšanai pašvaldības līmenī būtiski ir vienoties par kopīgu mērķi, skaidri noteiktiem uzdevumiem un atbildību sadalījumu.

Vērtējot sistēmiskas pieejas izveides un iedzīvināšanas potenciālu nacionālā līmenī ir secināms, ka:

- PMP Projekta īstenošana saistāma ar citiem izglītības jomas projektiem, veidojot projektu sasaisti visos līmeņos (skola-pašvaldība-valsts), tajā skaitā Projekta ietvaros uzkrātos datus nepieciešams saglabāt, lai valstiskā līmenī nodrošinātu salīdzināmus mērījumus, uz datiem balstītu ietekmes novērtējumu, turpmāku lēmumu pieņemšanu un rīcībpolitiku izstrādi.
- Izglītības pētniecībā jāaktualizē jautājumi, kas skar teorētisko pieeju izpēti sistēmisku un ilgtspējīgu risinājumu izveidē un labās prakses analīzi par efektīviem mehānismiem pārnesei un iedzīvināšanai praktiskajā vidē.
- Jānodrošina atbalsta sistēma pedagogiem, kas strādā ar PMP riska izglītojamajiem, un atbalsta personālam. Atbalsta sistēmā jāiekļauj gan personalizētas un pielāgotas profesionālās pilnveides iespējas, metodisks atbalsts un psihoemocionāls atbalsts.

6. Rekomendācijas un priekšlikumi

Šajā ziņojuma nodaļā ir sniegtas rekomendācijas Projekta rezultātu ilgtspējas sekmēšanai, kā arī piedāvāts ceļvedis rekomendāciju ieviešanai.

6.1. Rekomendācijas informētības, iesaistes un komunikācijas pilnveidei

Lai veicinātu kvalitatīvu iesaisti un komunikāciju nepieciešams izveidot un visā projektā **izveidot un ieturēt vienotu informācijas un komunikācijas pasniegšanas un noformēšanas stilu**, iespēju robežās radot arī zīmolu, no komunikācijas viedokļa pozitīvi vērtējams projekta alternatīvais nosaukums “Pumpurs” un ar to saistītā vizuālā identitāte.

Turpmākajos projektos komunikācijas stratēģijā un aktivitātēs ir nepieciešams kā informējamo mērķa grupu ietvert arī dažāda vecuma bērnu vecāku auditorijas.

Projekta gaitā ir notikušas ievērojamas izmaiņas auditoriju mediju un interneta lietošanas paradumos, tā, piemēram, būtiski augusi sociālo tīklu (Facebook, Youtube, Instagram, TikTok, Twitter) popularitāte, interneta video un TV skatīšanās, kā arī informācijas meklēšana Google tīklā. Ņemot vērā straujās izmaiņas mediju, interneta un sociālo tīklu lietošanas paradumus, turpmākajos projektos **ieteicams informējošo kampanju stratēģijas un taktiku plānot īsākiem laika posmiem, piemēram, ne garākiem par vienu gadu**.

Pēdējo piecu gadu laikā pieaugusi interneta lietošana no viedtālruna, kā arī citām ierīcēm (viedā televizora, viedpulksteņiem, video spēļu konsolēm un citām ierīcēm), paralēli samazinājusies lietošana no stacionārā datora. Šādas pārmaiņas nozīmē, ka komunikācijā arvien būtiskāka vērība jāpievērš komunikācijas vēstījuma piemērotību mobilajam un viedierīču formātam.

Veidojot projekta tīmekļa vietni nepieciešams fokusēties uz kādu konkrētu auditoriju un pielāgot tās saturu auditorijas saturiskajām un lietojamības vajadzībām, kā arī projekta apraksts jāveido izvēlētajai auditorijai piemērotā un atraktīvā formā.

Komunikācijas eksperti iesaka projektu jaunumu rakstīšanai izmantot nevis viedokļa rakstu pieeju, bet jaunumus pasniegt kā auditorijai aktuālu informāciju.

Ja projekta gaitā paredzēts izveidot tādus auditorijas iesaistes materiālus, kā video un foto, nepieciešams paredzēt arī atbalstu šo materiālu izplatīšanai dažādos kanālos (gan maksas, gan sadarbības partneru un ieinteresēto pušu kanālos), lai sasniegtu un iesaistītu pēc iespējas plašāku auditoriju.

6.2. Rekomendācijas ilgtspējas sekmēšanai

Rekomendācijas ilgtspējas nodrošināšanai ir strukturētas atbilstoši izglītības iestāžu, pašvaldības un nacionālā līmeņa kompetencēm.

6.2.1. Izglītības iestāžu līmenis

Projekta rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai **izglītības iestādēm ieteicams:**

- Veidot starpprofesionālu atbalsta komandas ne tikai konkrētu izglītojamo atbalstam, bet vispārējās PMP prevencijas aktivitātēm, fokusējoties uz universālās un mērķtiecīgās prevencijas plānošanu un īstenošanu.
- Veidot drošu un iekļaujošu skolas vidi, ieviest sociāli emocionālās mācīšanas programmas un īstenot visas skolas pieeju, kur augstu vērtē daudzveidību, veicina visu izglītojamo talantus un stiprina piederības sajūtu skolas kopienai, balstoties uz demokrātiskām vērtībām un uzticēšanos.
- Izvirzīt konkrētus mērķus skolai, skolotājiem un skolēniem, lai panāktu izmaiņas skolēnu sniegumā (piemēram, prasmju apguvē).
- Apzināti veicināt Projekta ietvaros izstrādāto metodisko atbalsta līdzekļu izmantošanu praksē pedagoģiskajā konsultēšanā, darbā ar vecākiem, konfliktu risināšanā un komunikācijas un sadarbības stiprināšanai, kā arī plānveidīgi turpināt pilnveidot pedagogu kompetenci un efektivitāti izglītojamo līdzdalības veicināšanai pedagoģiskajā procesā.
- Pārnest ekspertu radītos rīkus mācīšanas kvalitātes vērtēšanai uz skolu praksi, lai tos varētu lietot pedagogi, skolas vadība un profesionālā atbalsta personas.⁶⁰
- Individuālā atbalsta pasākumu plānošanā PMP riska izglītojamajiem iesaistīt visas ieinteresētās puses (pedagogs, skolēns, vecāks, atbalsta personāls), lai precīzāk un atbilstošāk apzinātu un risinātu konkrētā izglītojamā vajadzības, tai skaitā izvērtētu un atpazītu visus iespējamus risku veidus (nevis dominējošo), kas ir saistīti izglītojamo.
- Mērķtiecīgāk veidot sadarbību ar izglītojamo ģimenēm, organizējot izglītojošas un iesaistošas aktivitātes vecākiem / aizbildņiem, aktivizējot komunikāciju un informācijas apmaiņu, iesaistot ģimenes lēmumu pieņemšanā, uzticot līdzatbildību par mācīšanās un mācīšanas procesu.

⁶⁰ Latvijas Universitātes Starpprojektu izglītības inovāciju centrs (2023) "Kā izglītības sistēma var atbalstīt skolotāju, lai skolēni varētu apgūt 21. gadsimta prasībām atbilstošu izglītību? Ieteikumi izglītības politikas veidotājiem", https://www.siic.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/siic/LU_Izglitibas_Sistemas_Atbalsts_Skolotajiem.pdf

- Regulāri iesaistīt izglītojamos procesos un lēmumu pieņemšanā, kas tiešā veidā skar skolēnu, tādējādi attīstot prasmes, atbildību un attieksmes kā savas dzīves līdzdalībniekam.
- Stiprināt sadarbību starp jauniešu centriem un izglītības iestādēm, izmantojot sadarbības un atbalsta iespējas jauniešu ar PMP risku laicīgai identificēšanai.
- Saskaņā ar pētījumiem, ārpusskolas aktivitātes var ievērojami paaugstināt zemu akadēmiskos sasniegumus, tāpēc ieteicams meklēt atbalsta un sadarbības iespējas dažādu jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanai. Skolas ietvaros iespēju robežās izmantot arī neformālo un ikdienējo mācīšanos.

6.2.2. Pašvaldības līmenis

Projekta rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai **pašvaldībām tiek rekomendēts:**

- Veidojot un attīstot starpinstiūciju sadarbības modeli, pakāpeniski palielināt universālo un mērķtiecīgo PMP prevencijas pasākumu lomu, mazinot nepieciešamību pēc pielāgotās prevencijas pasākumiem (intensīvām individuālām intervencēm), tādējādi sekmējot ilgtspējīgu risinājumu ieviešanu PMP risku mazināšanai.
- Starpinstiūciju sadarbību īstenot vairākos līmeņos, veidojot sadarbības vienības un/vai apakšvienības, nosakot konkrētus katras iesaistītās puses mērķus, uzdevumus un atbildības, kas nedublējas, bet ir savstarpēji papildinoši. Veikt iesaistīto pušu kartējumu, apzinot visus dalībniekus un identificējot to nepieciešamās iesaistes līmeni un intensitāti.
- Izstrādāt īpašus atbalsta mehānismus skolotājiem, kas strādā skolās ar augstiem PMP rādītājiem vai ar augstiem sociāli ekonomiskās atstumtības rādītājiem, piemēram, atvēlot vairāk laika profesionālajai izaugsmei, nodrošinot papildu nepieciešamos resursus, rūpējoties par pedagogu emocionālo labsajūtu, piedāvājot supervīzijas un cita veida psihoemocionālo atbalstu un mentora atbalstu.
- Organizēt mācības skolas vadībai profesionālā atbalsta sistēmas veidošanai – izglītības pārvalžu, skolas vadības komandu, skolotāju izpratnes padziļināšanai.⁶¹
- Veicināt skolu attīstību, veidojot kopienu atbalsta projektus, piemēram, organizējot NVO projektu konkursus, lai skolu atbalsta biedrībām dotu iespēju piesaistīt dažādus

⁶¹ Latvijas Universitātes Starpnozaru izglītības inovāciju centrs (2023) "Kā izglītības sistēma var atbalstīt skolotāju, lai skolēni varētu apgūt 21. gadsimta prasībām atbilstošu izglītību? Ieteikumi izglītības politikas veidotājiem", pieejams
https://www.siic.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/siic/LU_Izglitibas_Sistemas_Atbalsts_Skolotajiem.pdf

finansējuma avotus un īstenot pasākumus izglītojamo atbalstam. Sekmējot dažāda veida sadarbības, tiks veicināta pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstība.

- Viens no būtiskiem sistēmiskas pieejas darbotiespējas elementiem ir dati, tāpēc nepieciešams sistematizēt un uzkrāt informāciju un datus, tai skaitā par skolotājiem sniegto atbalstu, profesionālo pilnveidi, skolēnu sniegumu, skolēniem sniegto atbalstu, skolēnu un skolotāju labizjūtu, kuri nepieciešami izglītības kvalitātes mērīšanai un īstenoto pasākumu ietekmes analīzei. Nepieciešams stiprināt datu analīzes kapacitāti pašvaldībā un izglītības iestādēs.
- Izveidot mehānismus, kas stimulē dalīšanos ar pieredzi un zināšanām, lai Projektā iegūtās zināšanas un prasmes nodotu tām pašvaldības skolām un pedagogiem, kas nepiedalījās Projektā. Izveidotos mehānismus darbināt ikdienā, lai iedzīvinātu praksi apmainīties un dalīties ar pieredzi un zināšanām un mācīties vienam no otra.

6.2.3. Nacionālais līmenis

Projekta rezultātu ilgtspējas nodrošināšanā kritiska nozīme ir **nacionāla līmeņa atbalstam Projektā izveidoto sistēmu uzturēšanai un attīstībai.**

Būtiski politikas veidošanas līmenī ir nodrošināt PMP universālās prevencijas priekšnosacījumu izveidi. Universālajā līmenī PMP prevenciju var skatīt visplašākajā mērogā, strādājot ar visu sabiedrību kopumā un veidojot bērniem un jauniešiem drošu, atbalstošu un stimulējošu apkārtējo vidi, kurā ir pieejami kvalitatīvi izglītības, veselības aprūpes pakalpojumi un kultūras pieredzes iespējas un kurā izglītība un personiskā izaugsme ir vispārpieņemtas un nostiprinātas sabiedrības vērtības.

Nacionālā līmenī rekomendējams:

- Turpināt mērķtiecīgu plānošanas dokumentos paredzēto virzību uz iekļaujošas izglītības nodrošināšanu (t.sk. sistemātiski monitorēt PMP rādītājus un plānot intervences pasākumus), kā arī nostiprināt visaptverošu stratēģiju panākumu veicināšanai skolā, lai līdz minimumam samazinātu sociālekonomiskā statusa ietekmi uz izglītības un mācību rezultātiem, sekmētu iekļaušanu izglītībā un mācībās, samazinot izglītības priekšlaicīgu pamešanu un nesekmību pamatprasmju apguvē.
- Saskaņā ar nesen veiktu pētījumu, skolas vadība atšķirīgi vada personāla sadarbību izaugsmei, skolas vadības komandām jāspēj plānot un īstenot pārmaiņas skolā, izmantojot datus balstītus risinājumus. Neprasmīgi vadīta mācīšanās un nepietiekama skolotāju kvalitāte atstāj negatīvu ietekmi uz skolēnu sniegumu. Ņemot vērā minēto, ieteicams atjaunot izglītības vadības programmas saturu atbilstoši mūsdienu mācību

satura, pieejas un vērtēšanas atziņām, papildinot programmu ar datu pratības jautājumiem.⁶²

- Pašlaik profesionālās pilnveides piedāvājumā Latvijā dominē vienādi risinājumi visiem skolotājiem, kas nesekmē izmaiņas praksē. Skolotājiem ir nepieciešama efektīva, personalizēta profesionālā pilnveide, kas atbilst konkrētajām vajadzībām un tiek kvalitatīvi ieviesta. Ieteicams izstrādāt pētniecībā balstītu mācību priekšmetu metodiku un tai atbilstošu ilgtermiņa profesionālās pilnveides programmu – mikrokursu moduļus.⁶³
- Meklēt iespējas un risinājumus pedagogu personīgo kompetenču attīstībai un attieksmes maiņai pret izglītojamajiem (pozitīva, godīga, vienlīdzīga), izvērtējot, kādi faktori ietekmē attieksmes maiņu. Pedagogu attieksmes vērtēšanā ieteicams iesaistīt arī jauniešus.
- Vērtēt un analizēt (piemēram, akreditācijas, pašnovērtējuma mehānismi) skolas vides uzlabošanas aspektus, īpašu uzmanību pievēršot labbūtībai skolā. Izveidot rīkus emocionālās labbūtības mērīšanai skolās.
- Izstrādāt kritērijus (snieguma rādītājus) PMP mazināšanai īstenoto pasākumu efektivitātes mērījumiem, piemēram, skolas apmeklējums, izglītojamā sekmes (sniegums) dinamikā, izglītības turpināšana, skolēna un skolotāju labizjūtas rādītāji (aptauja).
- Apzināt un popularizēt pašvaldību un izglītības iestāžu labās prakses PMP jautājumu risināšanā, tādējādi paplašinot Projekta ietekmi ārpus Projektā iesaistītajiem sadarbības partneriem un izglītības iestādēm.
- Veidot sadarbību ar pašvaldībām un izglītības iestādēm par vecāku aktīvāku iesaisti izglītības procesos (skolas padome, projekti) un izglītošanu, tādējādi sekmējot gan skola kā kopiena, gan skola kā mācīšanās organizācija koncepta un visas skolas pieejas iedzīvināšanu.
- Kopā ar pašvaldībām meklēt efektīvus risinājumus, kā iesaistīt un uzrunāt tos izglītojamos, kuri neapmeklē izglītības iestādi. Piemēram, izvērtēt mentora atbalsta

⁶² Latvijas Universitātes Starpnozaru izglītības inovāciju centrs (2023) "Kā izglītības sistēma var atbalstīt skolotāju, lai skolēni varētu apgūt 21. gadsimta prasībām atbilstošu izglītību? Ieteikumi izglītības politikas veidotājiem", pieejams https://www.siic.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/siic/LU_Izglitibas_Sistemas_Atbalsts_Skolotajiem.pdf

⁶³ Latvijas Universitātes Starpnozaru izglītības inovāciju centrs (2023) "Kā izglītības sistēma var atbalstīt skolotāju, lai skolēni varētu apgūt 21. gadsimta prasībām atbilstošu izglītību? Ieteikumi izglītības politikas veidotājiem", pieejams https://www.siic.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/siic/LU_Izglitibas_Sistemas_Atbalsts_Skolotajiem.pdf

veidu (ārpuskolas atbalsts) jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. (t.s. NEET jaunieši).

- Organizēt informatīvas un izglītojošas kampaņas par PMP jautājumiem sabiedrības izpratnes paaugstināšanai, jo īpaši jauniešu auditorijā par izglītības nozīmīgumu personīgajā izaugsmē. Īpaši izmantot pieredzes stāstus, kas piesaista un iedvesmo jauniešus.
- Sekmēt pētniecību izglītības nozarē, piemēram, izmantojot Valsts pētījumu programmas finansējumu.

6.3. Ceļvedis rekomendāciju ieviešanai

Ceļvedis ir praktisks instruments Projektā iesaistītajām pusēm rekomendāciju ieviešanai. Ceļvedī apkopotas izvirzītās rekomendācijas, identificējot atbildīgās institūcijas un sniedzot vērtējumu rekomendācijas ietekmei uz Projekta rezultātu ilgtspēju (skatīt 6.3.1. tabulu).

6.3.1. tabula

“Ceļvedis rekomendāciju ieviešanai”.

Avots: Autoru izstrādāts

N.p.k.	Rekomendācija	Atbildīgā institūcija	Ietekme uz Projekta rezultātu ilgtspēju
1.	Izstrādāt pašvaldības līmeņa PMP prevencijas koncepciju (rīcības programmu) PMP prevencijas aktivitāšu plānošanai, īstenošanai un izvērtēšanai, izvirzot konkrētus mērķus, uzdevumus, nosakot atbildības un lomas visām iesaistītajām pusēm un sadarbības institūcijām (starpinstitūciju sadarbības modelis).	Pašvaldības, izglītības iestādes, IKVD	Augsta
2.	Ieviest papildu mehānismus (gan pozitīvi motivējošus, gan kontrolējošus un ar sankcijām saistītus), kas nodrošinātu to, ka izglītības iestādes konsekventi ievēro un izpilda noteikumus, kas nosaka, ka izglītības iestāde nekavējoties VIIS ievada informāciju par izglītojamā kavējumiem un to iemesliem (ja tie ir zināmi), kā arī rīcību to novēršanai. ⁶⁴	IZM, IKVD	Augsta
3.	Nostiprināt datu apkopošanas un uzraudzības sistēmas valsts, reģionālā un vietējā līmenī, kas ļauj sistemātiski apkopot kvalitatīvu un kvantitatīvu informāciju par izglītojamajiem, kā arī mācību rezultātus ietekmējošiem faktoriem, jo īpaši sociālekonomisko situāciju. ⁶⁵	IZM	Augsta

⁶⁴ MK 2011. gada 1. februāra noteikumi Nr. 89 "Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi", 7. punkts. <https://likumi.lv/ta/id/225270#p7>

⁶⁵ EP rekomendācijas iniciatīvai "Ceļi uz panākumiem skolā" (28.11.2022.), pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H1209\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H1209(01)&from=EN)

N.p.k.	Rekomendācija	Atbildīgā institūcija	Ietekme uz Projekta rezultātu ilgtspēju
4.	PMP riskus sasaistīt ar iekļaujošas izglītības konceptu politikas līmenī, izstrādājot atbilstošos nacionāla līmeņa dokumentus, kā arī paredzot PMP jautājumu izpēti Valsts pētījumu programmas ietvaros, attiecīgi, izmantojot pētījumu rezultātus pierādījumos balstītas politikas veidošanai.	IZM	Augsta
5.	Izstrādāt kritērijus PMP mazināšanai īstenoto pasākumu efektivitātes mērījumiem, kā arī nostiprināt īstenoto PMP prevencijas pasākumu ietekmes un efektivitātes mērīšanu praksē.	IZM, IKVD, Pašvaldības	Augsta
6.	Aktualizēt profesijas standartu, kas nosaka skolotāja un atbalsta personāla (psihologs, sociālais pedagogs, logopēds u.c.) amatu pienākumus, uzdevumus, prasmes un zināšanas, kā arī aktualizēt pedagoga darba pienākumu apraksta paraugu, iekļaujot aspektus, kas saistīti ar PMP riska vadību un kompetencēm.	IZM, VISC	Augsta
7.	Veikt īstenošanā esošo ar izglītības un citām līdzatbildīgajām nozarēm (veselība, kultūra, labklājība) saistīto projektu kartēšanu, lai nodrošinātu projektos iekļauto jautājumu sasaisti, papildināmību un ietekmes ilgtspēju.	IZM, IKVD, pašvaldības	Vidēja
8.	Iedzīvināt “visas skolas pieeju” PMP risku vadībai, apzinot visus izglītības iestādes kopienas locekļus (izglītības iestādes vadība, pedagogi un citi skolas darbinieki, izglītojamie, vecāki un ģimenes locekļi) un sekmējot katras iesaistītās puses atbildību par izglītības problēmu risināšanu un izglītojamo mācību pārtraukšanas novēršanu, kā arī aktīvu līdzdalību izglītības procesā kopumā.	Izglītības iestādes	Augsta
9.	Ieviest atbalsta pasākumus izglītojamajiem ar ļoti augstu PMP risku un zemu motivāciju, piem. jauniešu mentors, terapeitiskas grupas jauniešiem, koučings u.tml. Izglītot interešu un profesionālās ievirzes pedagogus par PMP risku atpazīšanu un mazināšanu.	IZM, IKVD, pašvaldības	Augsta
10.	Apkopt labās prakses piemērus par starpnozaru un starpinstitūciju sadarbības modeļiem pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī, piemēram, īsu pieredzes stāstu veidā elektroniskā versijā.	IKVD	Augsta
11.	Individuālo atbalsta pasākumu plānošanā PMP riska izglītojamajiem iesaistīt visas ieinteresētās puses (pedagogs, skolēns, vecāks, atbalsta personāls), lai precīzāk un atbilstošāk apzinātu un risinātu konkrētā izglītojamā vajadzības.	Izglītības iestādes	Augsta
12.	Veidot sadarbību ar izglītojamo ģimenēm, organizējot izglītojošus un iesaistošus pasākumus (piemēram, par iesaistes nozīmi bērna izglītībā, par motivācijas radīšanu mācīties, par sadarbību ar skolu, par PMP risku identificēšanu), aktivizējot komunikāciju un informācijas	Izglītības iestādes	Augsta

N.p.k.	Rekomendācija	Atbildīgā institūcija	Ietekme uz Projekta rezultātu ilgtspēju
	apmaiņu, iesaistot ģimenes ar skolu saistīto lēmumu pieņemšanā, dalot atbildību par mācīšanas un mācīšanās procesu.		
13.	Izglītības iestādes līmenī iesaistīt izglītojamos procesos un lēmumu pieņemšanā, kas tiešā veidā skar skolēnu intereses, tādējādi attīstot prasmes, atbildību un attieksmes kā savas dzīves līdzdalībniekam.	Izglītības iestādes	Augsta
14.	Meklēt atbalsta un sadarbības iespējas dažādu jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanai. Atbalstīt neformālās izglītības un ikdienējās mācīšanās pieeju integrēšanu un kombinēšanu izglītības procesā, dažādojot mācīšanās vidi un pielāgojoties jauniešu vajadzībām.	Pašvaldība, Izglītības iestādes	Augsta
15.	Izveidot mehānismu, kā dalīties ar pieredzi, lai Projektā iegūtās zināšanas un prasmes nodotu tām pašvaldības skolām un pedagogiem, kas nepiedalījās Projektā. Veicināt informācijas, pieredzes apmaiņas un savstarpējās mācīšanās kultūru pašvaldības un skolu ietvaros.	Pašvaldība, Izglītības iestādes	Augsta
16.	Sistematizēt un uzkrāt informāciju un datus, tai skaitā par skolotājiem sniegto atbalstu, īstenoto profesionālo pilnveidi, zināšanu un pieredzes pārnesi klasē, skolēnu sniegumu, skolēniem sniegto atbalstu un skolēnu un skolotāju labizjūtu, kā arī citus datus, kuri nepieciešami izglītības kvalitātes mērīšanai un īstenoto pasākumu ietekmes analīzei. Stiprināt datu analīzes kapacitāti pašvaldībā un izglītības iestādēs.	Pašvaldība, Izglītības iestādes	Augsta
17.	Atjaunot izglītības vadības programmas saturu atbilstoši mūsdienu mācību satura, pieejas un vērtēšanas atziņām, papildinot programmu ar datu pratības jautājumiem	IZM, augstākās izglītības iestādes, IKVD	Augsta
18.	Nodrošināt, ka skolotāju, izglītības vadības, karjeras konsultantu un citu izglītības speciālistu augstākās izglītības studiju programmu saturā tiek integrēta ar PMP risku vadību saistīto kompetenču apguve.	IZM, IKVD, augstākās izglītības iestādes	Augsta
19.	Vērtēt un analizēt (piemēram, akreditācijas, pašnovērtējuma mehānismi) skolas vides uzlabošanas aspektus, īpašu uzmanību pievēršot labbūtībai skolā. Izveidot rīkus emocionālās labbūtības mērīšanai skolās.	IZM, IKVD	Augsta
20.	Turpināt sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, tajā skaitā paredzot nacionāla līmeņa informatīvās (komunikācijas) kampaņas īstenošanu īpaši uzrunājot vecāku/aizbildņu auditoriju par PMP jautājumiem, par izglītības nozīmi, par individuālas pieejas nepieciešamības nozīmi izglītībā katram bērnam.	IZM	Augsta

7.1. pielikums: Aptauju rezultātu analīze

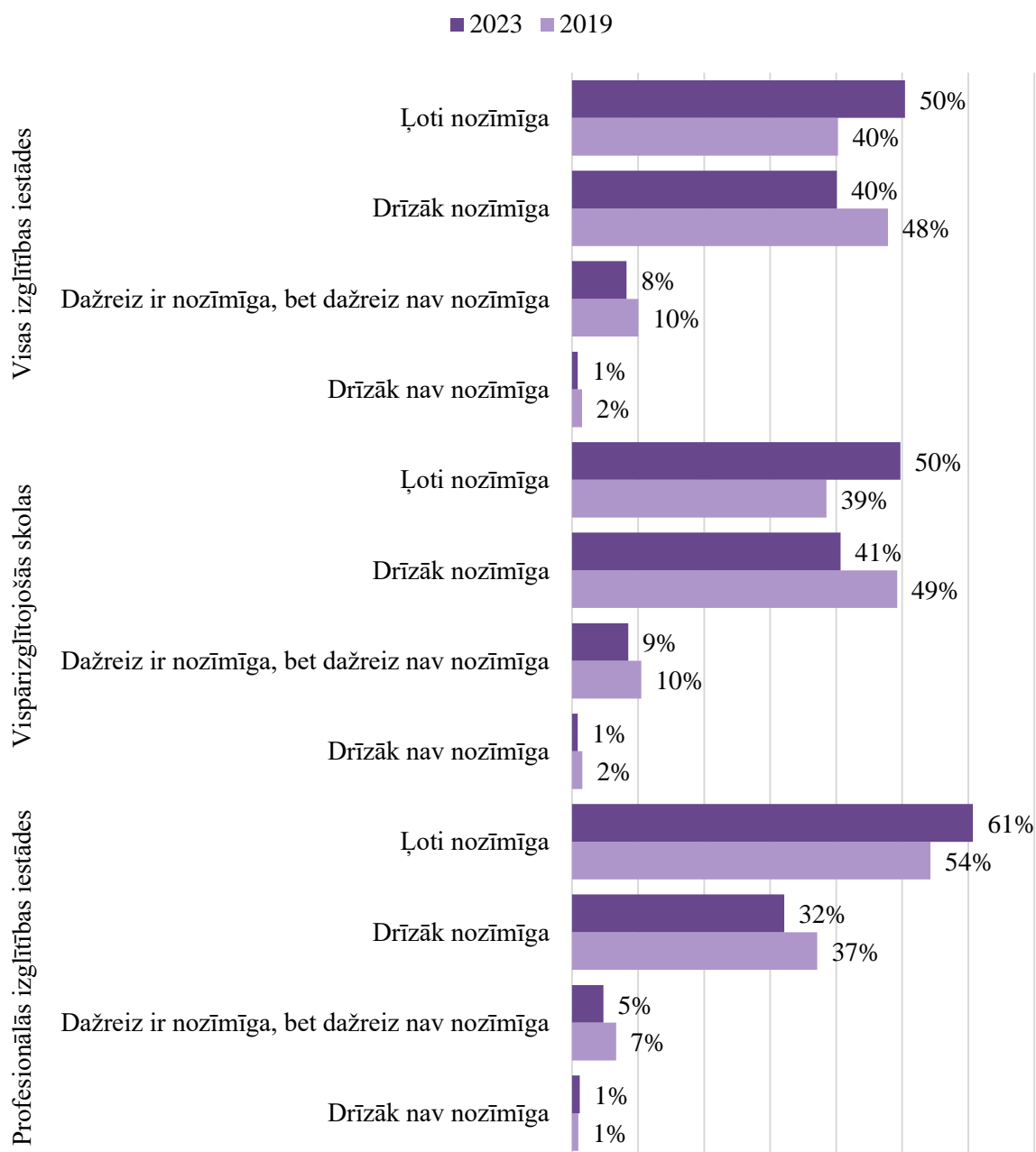
Lai izzinātu iesaistīto pušu vērtējumu par projekta “Pumpurs” sasniegtajiem rezultātiem un to ietekmi uz bērniem un jauniešiem, tika aptaujātas trīs respondentu grupas: 1) izglītības iestāžu pārstāvji, 2) pašvaldību pārstāvji un 3) izglītojamo vecāki un aizbildņi. Aptaujas norisinājās no 2023. gada 15. februāra līdz 5. martam un tās tika īstenotas tiešsaistē. Lai novērtētu, vai un kā iesaistīto pušu viedokļi un vērtējums par Projekta norisi un sasniegtajiem rezultātiem ir mainījies tā īstenošanas gaitā, 2023. gada aptauju rezultāti tiek salīdzināti ar 2019. gada aptauju, kas tika īstenotas Projekta starpposma izvērtējuma ietvaros, rezultātiem.

7.10.1. Projektā “Pumpurs” iesaistīto izglītības iestāžu aptaujas rezultāti

Izglītības iestāžu aptaujā tika apkopots izglītības iestāžu pārstāvju vērtējums par Projektā sasniegtajiem rezultātiem un ietekmi uz izglītojamajiem u.c. iesaistītajām pusēm.

2023. gada izglītības iestāžu aptaujā tika reģistrēti **1247 respondenti** (pedagogi, izglītības iestāžu vadītāji, atbalsta speciālisti u.c.) no **445 izglītības iestādēm**. Salīdzinot ar 2019. gadu, 2023. gadā respondentu skaits izglītības iestāžu pārstāvju grupā ir palielinājies par 33 %, savukārt pārstāvēto izglītības iestāžu skaits pieaudzis par 44 %. Gan 2019., gan 2023. gada aptaujās aptuveni 90 % respondentu pārstāv vispārīzglītojošās skolas, bet 10 % – profesionālās izglītības iestādes. Abās aptaujās aptuveni 60 % izglītības iestāžu pārstāvji ir pedagogi, 10 % – izglītības iestāžu vadītāji, bet 30 % – atbalsta speciālisti. 30 % no visiem respondentiem bijuši arī individuālo atbalsta plānu (IAP) sastādītāji, bet vēl 30 % Projektā pildījuši izglītības iestādes koordinators lomā. Izglītības iestāžu aptaujā ir pārstāvēti visi plānošanas reģioni.

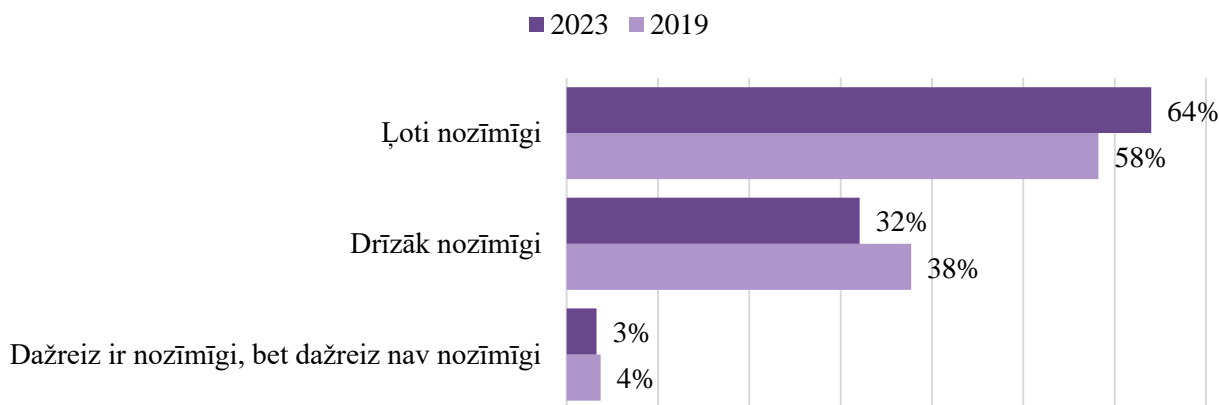
Aptaujā izglītības iestāžu pārstāvji tikai aicināti novērtēt, cik nozīmīga ir PMP problemātika izglītojamo vidū izglītības iestādēs. Apkopotie rezultāti parāda, ka **PMP izglītības iestādēs ir nozīmīga problēma: 50 % respondentu norāda, ka PMP ir ļoti nozīmīga problēma; 40 % – drīzāk nozīmīga; 8 % – PMP problemātika ir nozīmīga tikai reizēm; 2 % – drīzāk nav nozīmīga.** 2019. un 2023. gada aptauju rezultātu salīdzinājums apliecina, ka **PMP problemātikas aktualitāte izglītības iestādēs laika gaitā ir palielinājusies**, t.i. ir pieaudzis izglītības iestāžu skaits un īpatsvars, kas PMP saredz kā ļoti nozīmīgu problēmu (2019. gadā – 40 %, 2023. gadā – 50 %). **PMP problemātikas nozīmīgums profesionālo izglītības iestāžu pārstāvju skatījumā ir lielāks nekā vispārīzglītojošajās skolās.**

8.10.1.1. attēls “Izglītības iestāžu pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik nozīmīga ir PMP problemātika Jūsu pašvaldībā izglītojamo vidū””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

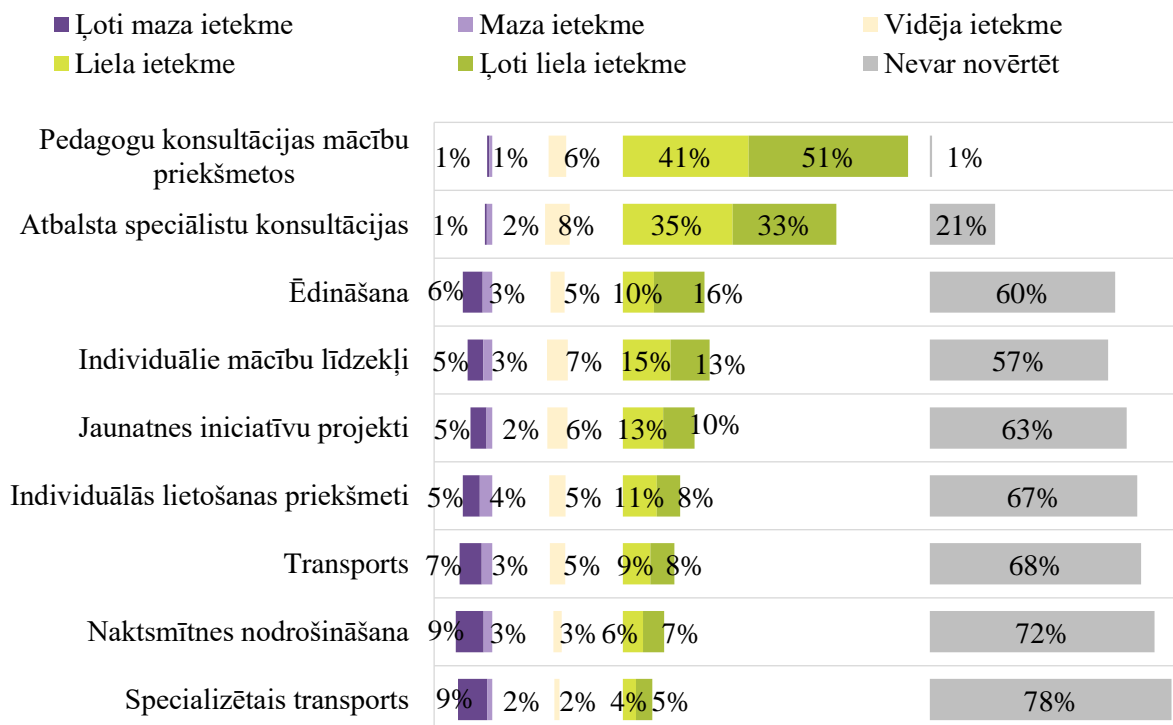
Izglītības iestāžu pārstāvju vērtējumā **projekta “Pumpurs” atbalstītie pasākumi ir bijuši ļoti nozīmīgi PMP risku mazināšanā pašvaldībā** (64 % – “ļoti nozīmīgi”, 32 % – “drīzāk nozīmīgi”), pie tam Projekta pasākumu nozīmīgums laika gaitā ir pieaudzis (atbilžu “ļoti nozīmīgi” īpatsvars 2019. gadā – 58 %, 2023. gadā – 64 %). Projekta pasākumiem vienlīdz lielu nozīmi PMP risku mazināšanā pašvaldībā piešķir kā vispārizglītojošās skolas, tā profesionālās izglītības iestādes.

8.10.1.2. attēls “Izglītības iestāžu pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik nozīmīgi (t. sk. lietderīgi) kopumā ir projekta "Pumpurs" atbalstītie pasākumi Jūsu pašvaldībā PMP risku mazināšanā””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

Vērtējot dažādu projekta "Pumpurs" individuālā atbalsta pasākumu ietekmi uz PMP risku mazināšanu, izglītības iestāžu pārstāvju skatījumā **nozīmīgākie Projekta atbalsta pasākumi izglītojamajiem ir individuālās konsultācijas mācību priekšmetos (51 % – “ļoti liela ietekme”, 41 % – “liela ietekme”) un atbalsta speciālistu konsultācijas (33 % – “ļoti liela ietekme”, 33 % – “liela ietekme”)**.

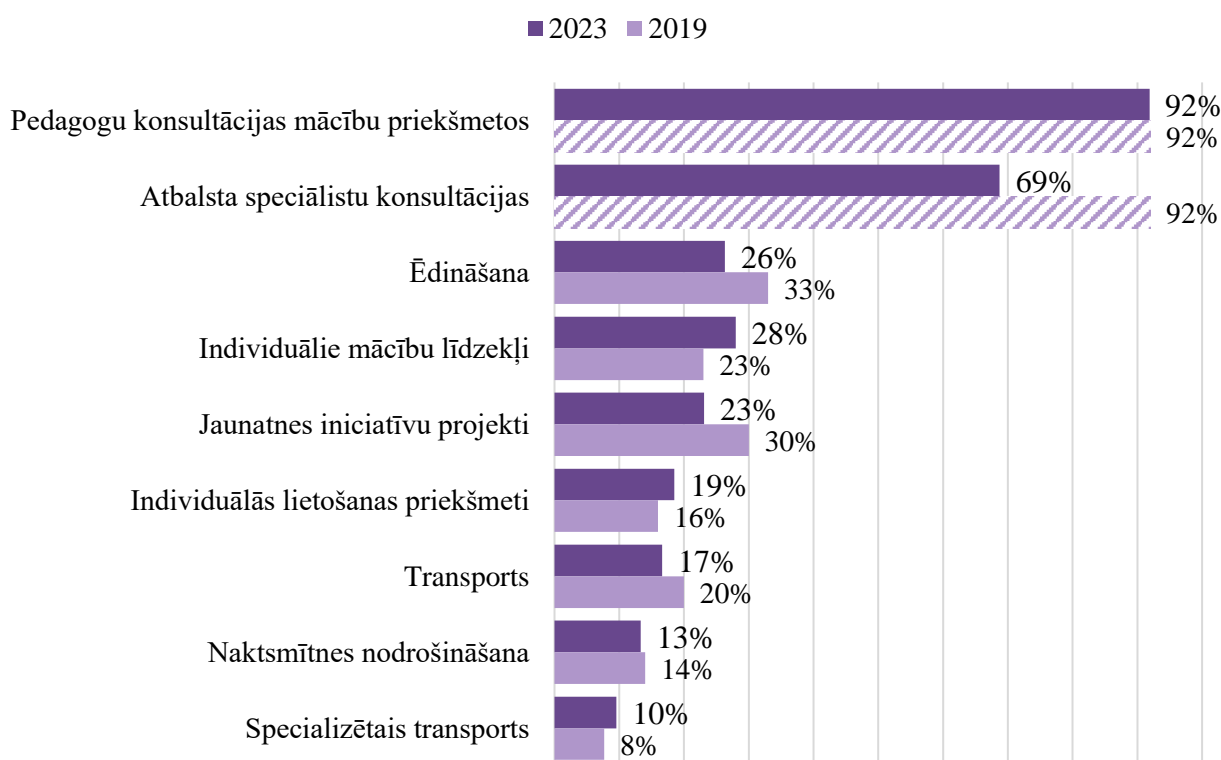

8.10.1.3. attēls “Izglītības iestāžu pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet projekta "Pumpurs" individuālā atbalsta pasākumu ietekmi uz PMP risku mazināšanu””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Salīdzinoši liela daļa respondentu nevar novērtēt ekonomiskā atbalsta pasākumu un jaunatnes iniciatīvu projektu ietekmi uz PMP risku mazināšanu, jo šie pasākumi netika īstenoti visās Projektā iesaistītajās izglītības iestādēs un pašvaldībās. **Izglītības iestāžu, kuras piedāvāja ekonomiskā atbalsta pasākumus, pārstāvju vērtējumā arī šo pasākumu ietekme pārsvarā vērtēta kā liela vai ļoti liela.** Izņēmumi ir tādi atbalsta pasākumi kā specializētais transports un naktsmītne, kuru ietekmes vērtējumā atbilžu “ļoti maza ietekme” un “maza ietekme” īpatsvars pārsniedz pozitīvo atbilžu skaitu.

Arī 2019. gada aptaujā ietekmīgākie atbalsta pasākumi ir konsultācijas ar pedagogiem un atbalsta personālu⁶⁶ (56 % – “ļoti liela ietekme”, 36 % – “liela ietekme”). Salīdzinot ar 2019. un 2023. gada rezultātus, laika gaitā izglītības iestāžu pārstāvju vērtējumā ir nedaudz samazinājusies jaunatnes iniciatīvu projektu, ēdināšanas un transporta kompensāciju ietekme uz PMP risku mazināšanu pašvaldībā.

8.10.1.4. attēls “Atbilžu “ļoti liela ietekme” un “liela ietekme” summārais īpatsvars, vērtējot projekta "Pumpurs" individuālā atbalsta ietekmi uz PMP risku mazināšanu””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

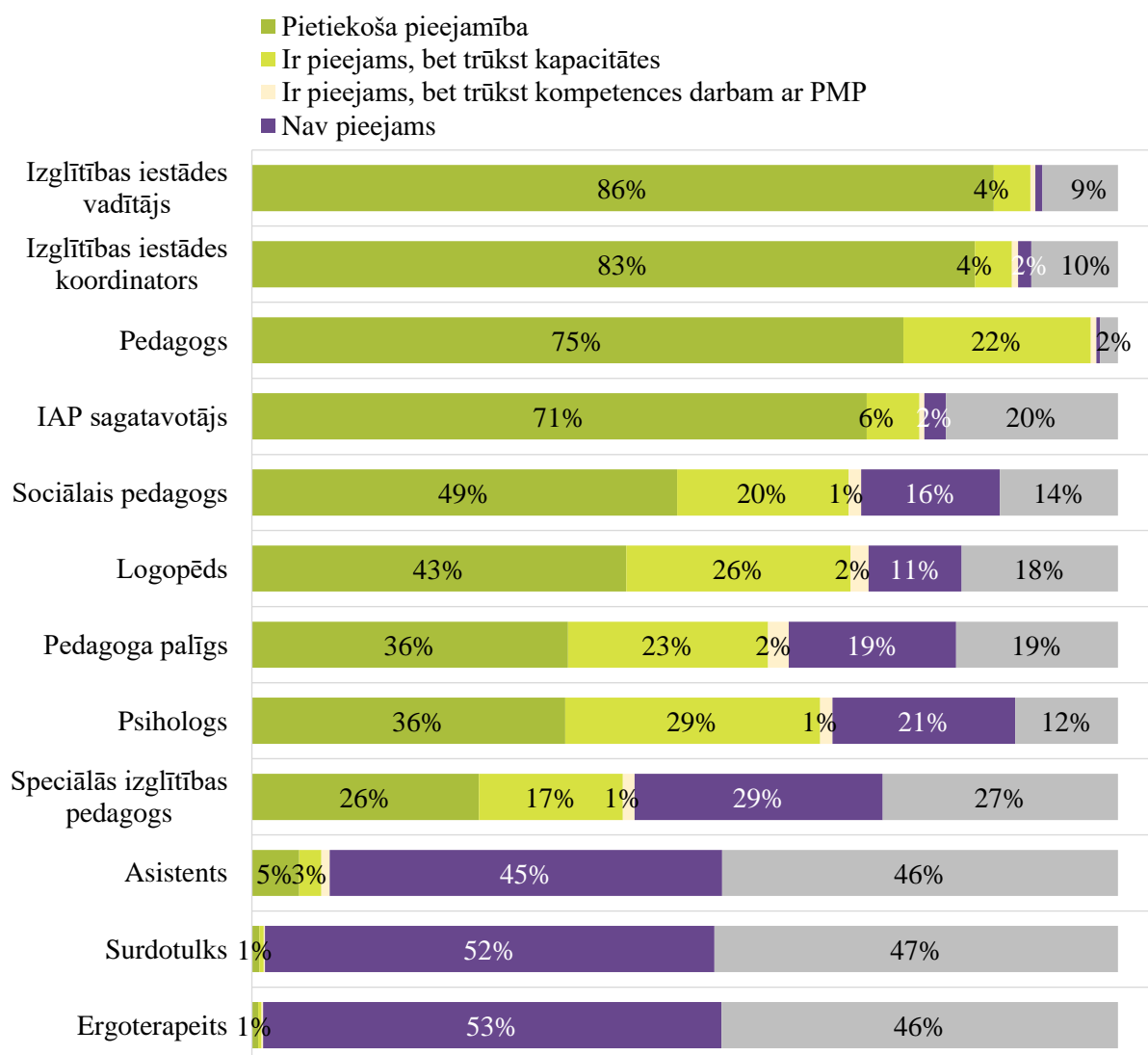
Vērtējot skolās pieejamo cilvēkresursu kapacitāti un kompetences Projekta atbalsta pasākumu īstenošanai, 86 % respondentu norāda, ka izglītības iestāžu vadītāju pieejamība ir

⁶⁶ 2019. gada aptaujā netika izdalītas atsevišķi individuālas pedagogu konsultācijas mācību priekšmetos un atbalsta speciālistu konsultācijas.

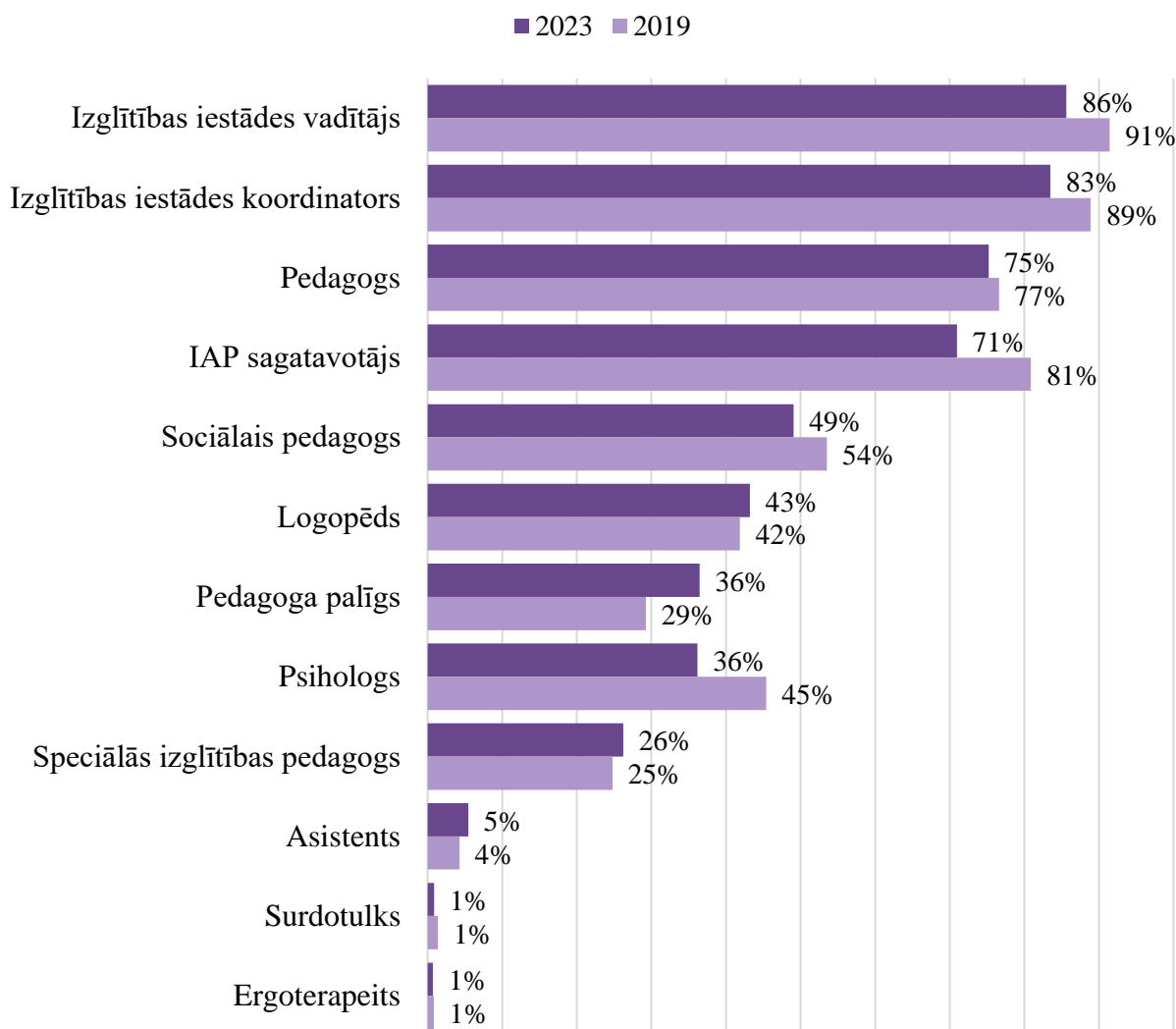
pietiekoša, 75 % – pedagogu, 83 % – Projekta koordinatoru izglītības iestādēs, 71 % – individuālo atbalsta plānu sagatavotāju pieejamība vērtēta kā pietiekoša. **Ievērojami zemāka ir atbalsta speciālistu pieejamība:** tikai 49 % izglītības iestāžu sociālie pedagogi ir bijuši pietiekošā kapacitātē, 43 % – logopēdi, 36 % – pedagoga palīgi, 36 % – psihologi, 26 % – speciālās izglītības pedagogi. Aptauja parāda arī to izglītības iestāžu īpatsvaru, kurās konkrētie **atbalsta speciālisti nav bijuši pieejami Projekta īstenošanai:** 29 % iestāžu nav bijis pieejams speciālās izglītības pedagogs, 21 % – psihologs, 19 % – pedagoga palīgs, 16 % – sociālais pedagogs, 11 % – logopēds. Cilvēkresursu ierobežotība teju visos gadījumos saistās ar kapacitātes ierobežojumiem un tikai ļoti reti sastopamos gadījumos – ar kompetences trūkumu.

8.10.1.5. attēls “Izglītības iestāžu pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet pieejamo cilvēkresursu kapacitāti un kompetences projekta "Pumpurs" atbalsta pasākumu īstenošanai Jūsu izglītības iestādē””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

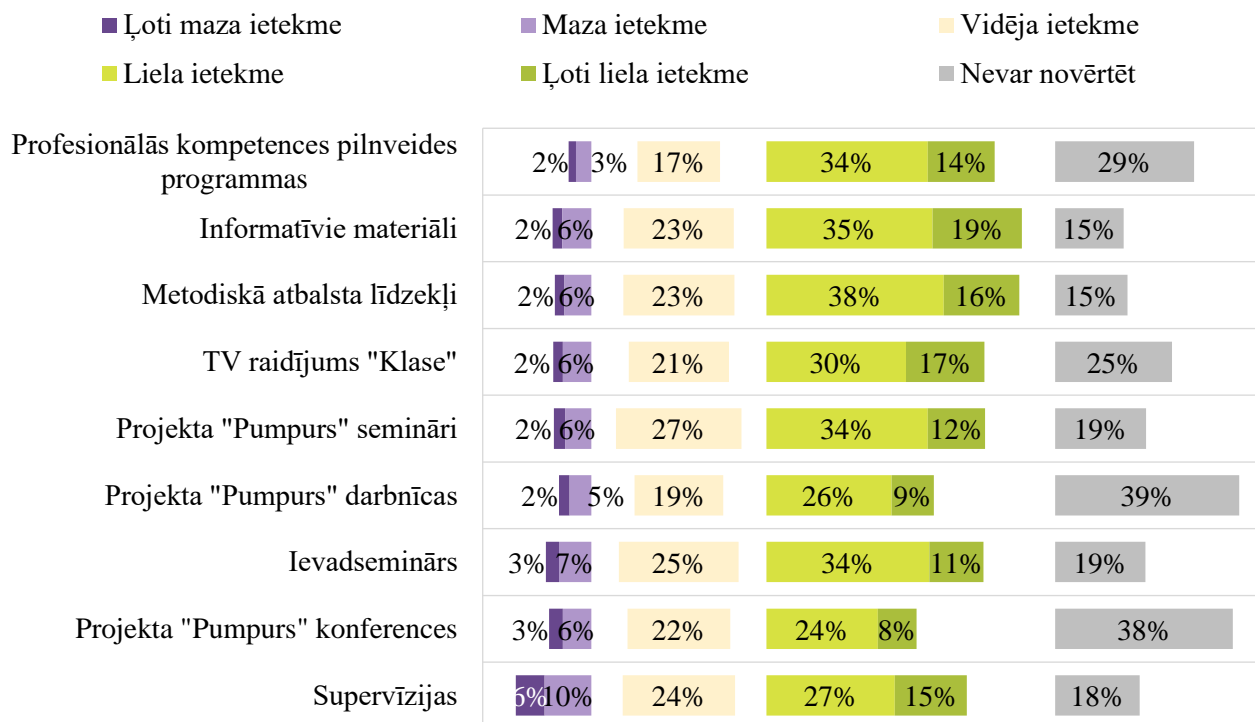
Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, **vērtējums par cilvēkresursu kapacitāti un pieejamību laika periodā vairumam speciālistu pozīciju ir samazinājies.**

8.10.1.6. attēls “Atbilžu “pietiekoša pieejamība” īpatsvars, vērtējot pieejamo cilvēkresursu kapacitāti projekta "Pumpurs" atbalsta pasākumu īstenošanai izglītības iestādēs””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

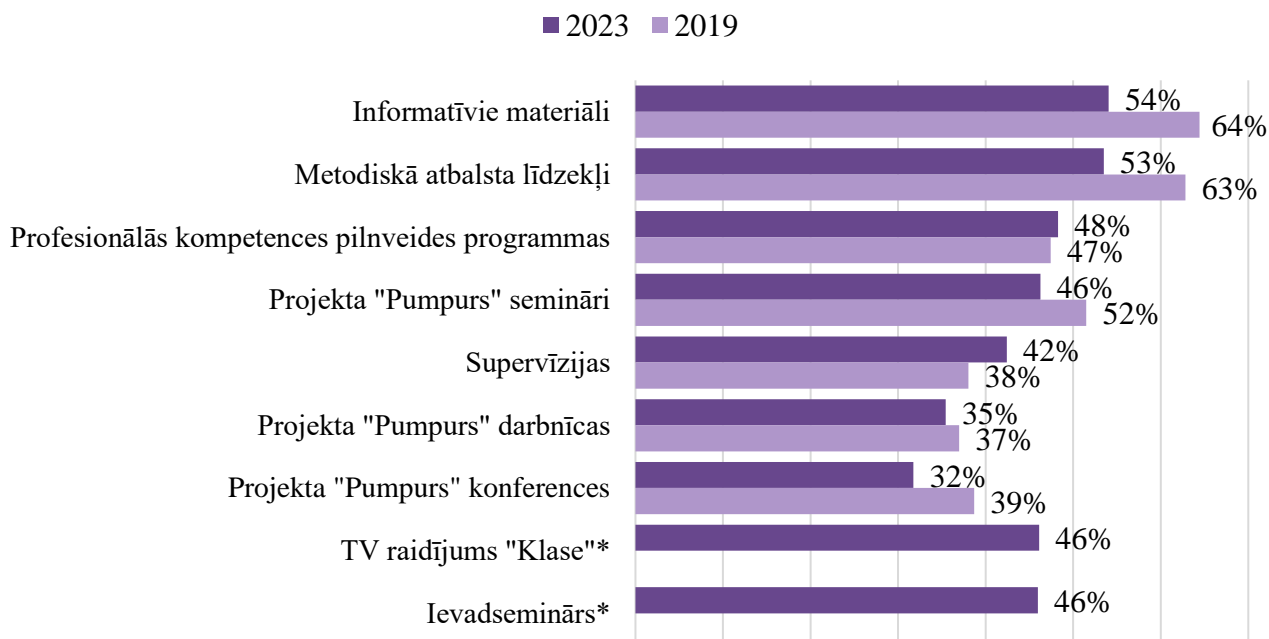
Vērtējot dažādu projekta "Pumpurs" pasākumu ietekmi uz atbalstošas mācību vides izveidi, **visi uzskaitītie pasākumi ir ieguvuši pozitīvu novērtējumu.** Salīdzinoši augstākais atbilžu “ļoti liela ietekme” un “liela ietekme” summārais īpatsvars ir Projekta informatīvajiem materiāliem (t.i. videomateriāli, infografikas, prezentācijas, bukleti u. c.) – 54 %, metodiskā atbalsta līdzekļiem – 53%, profesionālās kompetences pilnveides programmām – 48 %, Projekta semināriem – 46 %, ievadsemināram – 46 %, TV raidījumam “Klase” – 46 %. Projekta konferenču un supervīziju novērtējumā redzams vienlīdz liels skaits pozitīvo (“ļoti liela ietekme”, “liela ietekme”) un kritisko (“vidēja ietekme”, “maza ietekme”, “ļoti maza ietekme”) vērtējumu.

8.10.1.7. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet projekta "Pumpurs" pasākumu ietekmi uz atbalstošas mācību vides izveidi””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, ir **paaugstinājies ietekmes vērtējums par supervīziju ietekmi uz atbalstošas mācību vidi**, savukārt pārējiem atbalsta pasākumiem tas ir nedaudz samazinājies.

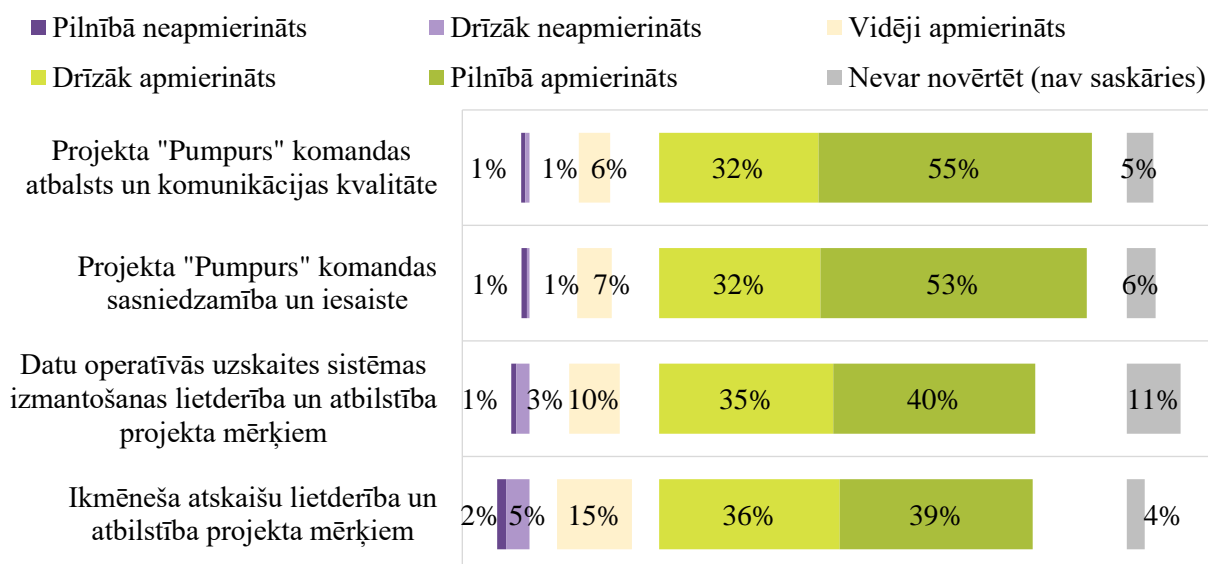
8.10.1.8. attēls “Atbilžu “ļoti liela ietekme” un “liela ietekme” īpatsvars, vērtējot projekta "Pumpurs" atbalstīto pasākumu ietekmi uz atbalstošas mācību vides izveidi”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

Izglītības iestāžu pārstāvji pauž **augstu apmierinātību ar projekta "Pumpurs" komandas darba komponentēm**, vispozitīvāk novērtējot Projekta komandas atbalstu un komunikācijas kvalitāti (55 % “pilnībā apmierināts”, 32 % “drīzāk apmierināts”), kā arī sasniedzamību un iesaisti (53 % “pilnībā apmierināts”, 32 % “drīzāk apmierināts”).

8.10.1.9. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet savu apmierinātību ar projekta "Pumpurs" komandas darba komponentēm””.

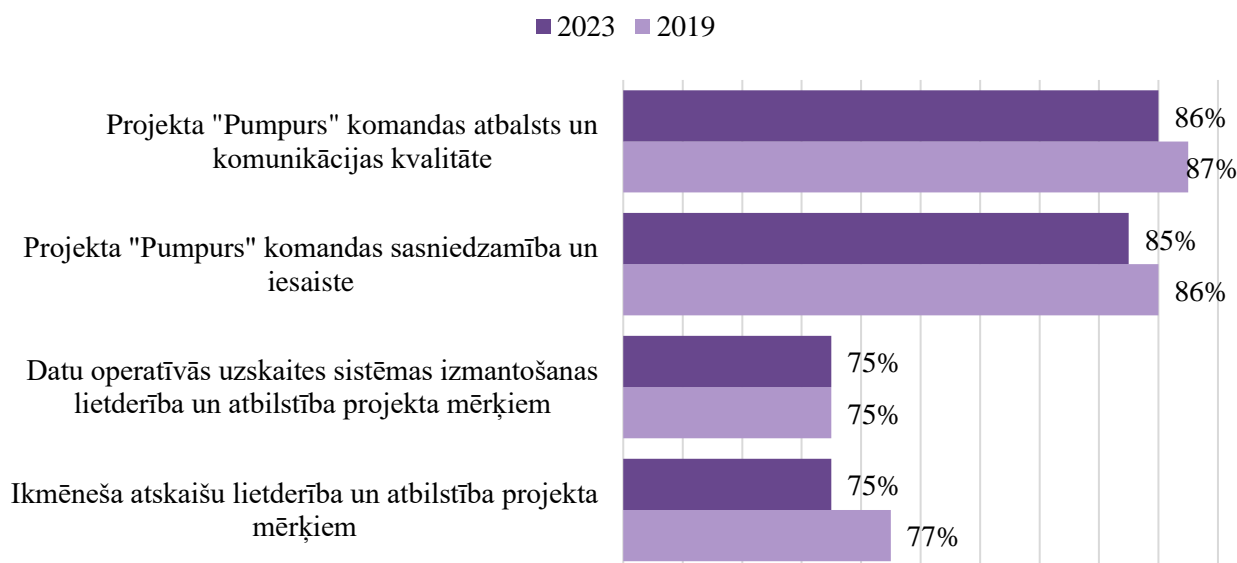
Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

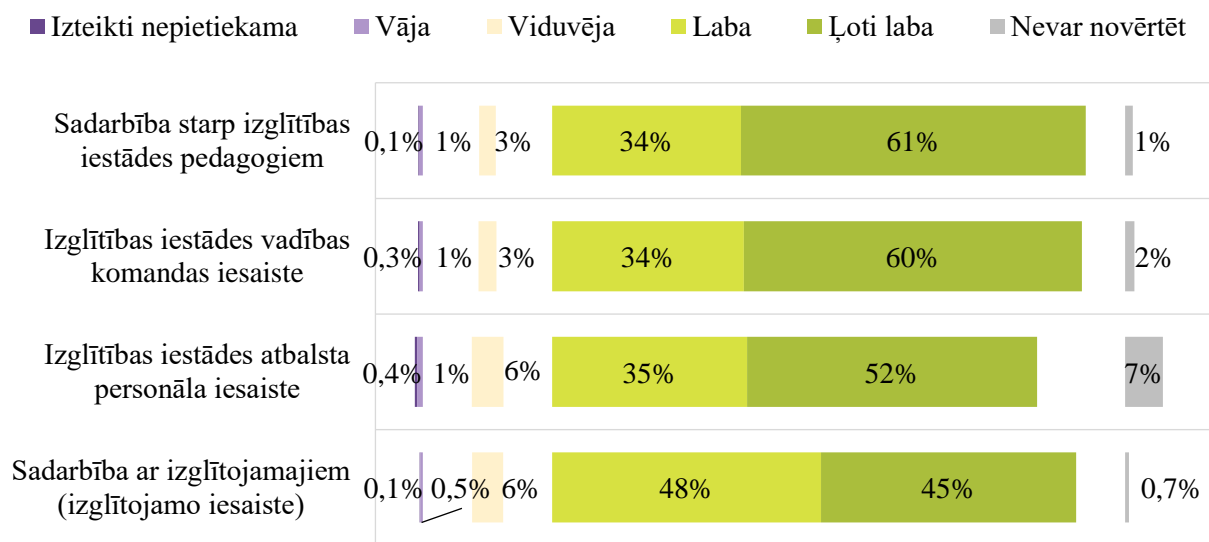
Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, izglītības iestāžu pārstāvju apmierinātība ar Projekta komandas darba komponentēm palikusi nemainīgi augstā līmenī.

8.10.1.10. attēls “Atbilžu “pilnībā apmierināts” un “drīzāk apmierināts” īpatsvars, vērtējot apmierinātību ar projekta "Pumpurs" komandas darba komponentēm”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

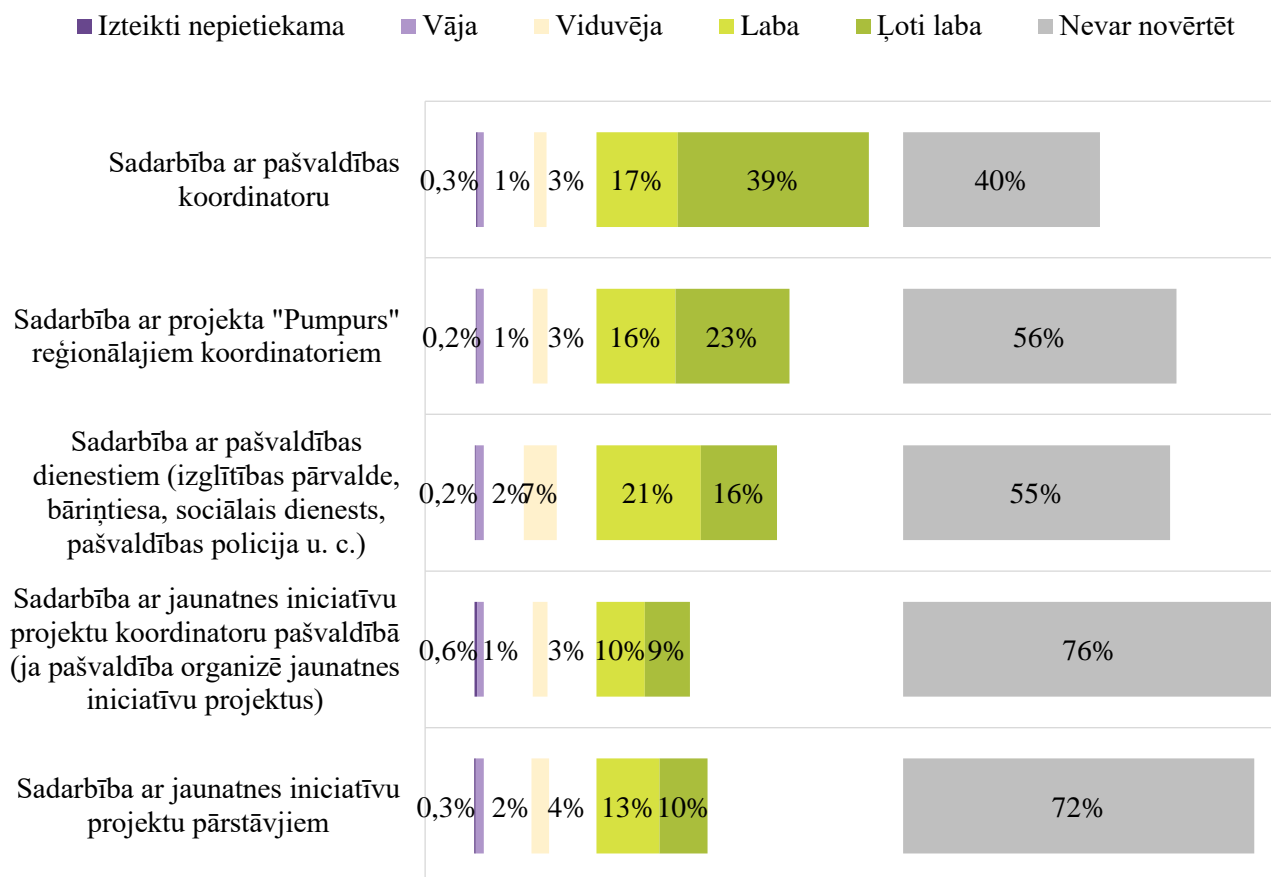
Izglītības iestāžu pārstāvji tika aicināti novērtēt arī Projekta ietvaros veidoto sadarbību starp dažādām iesaistītajām pusēm. Vērtējot “iekšējo” sadarbību, kas Projekta ietvaros veidojusies starp dažādām iesaistītajām pusēm izglītības iestādē, izglītības iestāžu pārstāvji norāda, ka **sadarbība un iesaiste ir bijusi ļoti laba un laba**. Īpaši augstu vērtēta sadarbība starp pedagogiem, izglītības iestādes vadības, kā arī izglītojamo iesaiste. 2019. gada aptaujas rezultātos Projekta ietvaros veidotā “iekšējā” sadarbība starp dažādām iesaistītajām pusēm izglītības iestādē saņēmusi līdzvērtīgi pozitīvu vērtējumu.

8.10.1.11. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet sadarbības un iesaistes pietiekamību, kas veidojusies projekta "Pumpurs" īstenošanas ietvaros starp iesaistītajām pusēm Jūsu izglītības iestādē””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Vērtējot Projekta īstenošanas laikā veidojušos “ārējo” sadarbību starp izglītības iestādi un dažādām ārējām pusēm, **biežāk sniegtā atbilde ir “nevaru novērtēt”, kas liecina par pieredzes trūkumu sadarbībā ar ārējām pusēm**. Tomēr tie respondenti, kas snieguši vērtējumu, lielākoties izvēlējušies vērtējumu “ļoti laba” un “laba”. Vispozitīvāk vērtēta sadarbība ar pašvaldības koordinatoriem (56%), Projekta reģionālajiem koordinatoriem (39%), pašvaldības dienestiem (37%). Arī 2019. gada aptaujā izglītības iestāžu pārstāvji visbiežāk norādījuši, ka nespēj novērtēt sadarbību ar projektā “Pumpurs” iesaistītajām “ārējām” pusēm, savukārt tie, kas snieguši vērtējumu, salīdzinoši augstāko apmierinātību pauduši par sadarbību ar pašvaldību koordinatoriem un projekta “Pumpurs” reģionālajiem koordinatoriem.

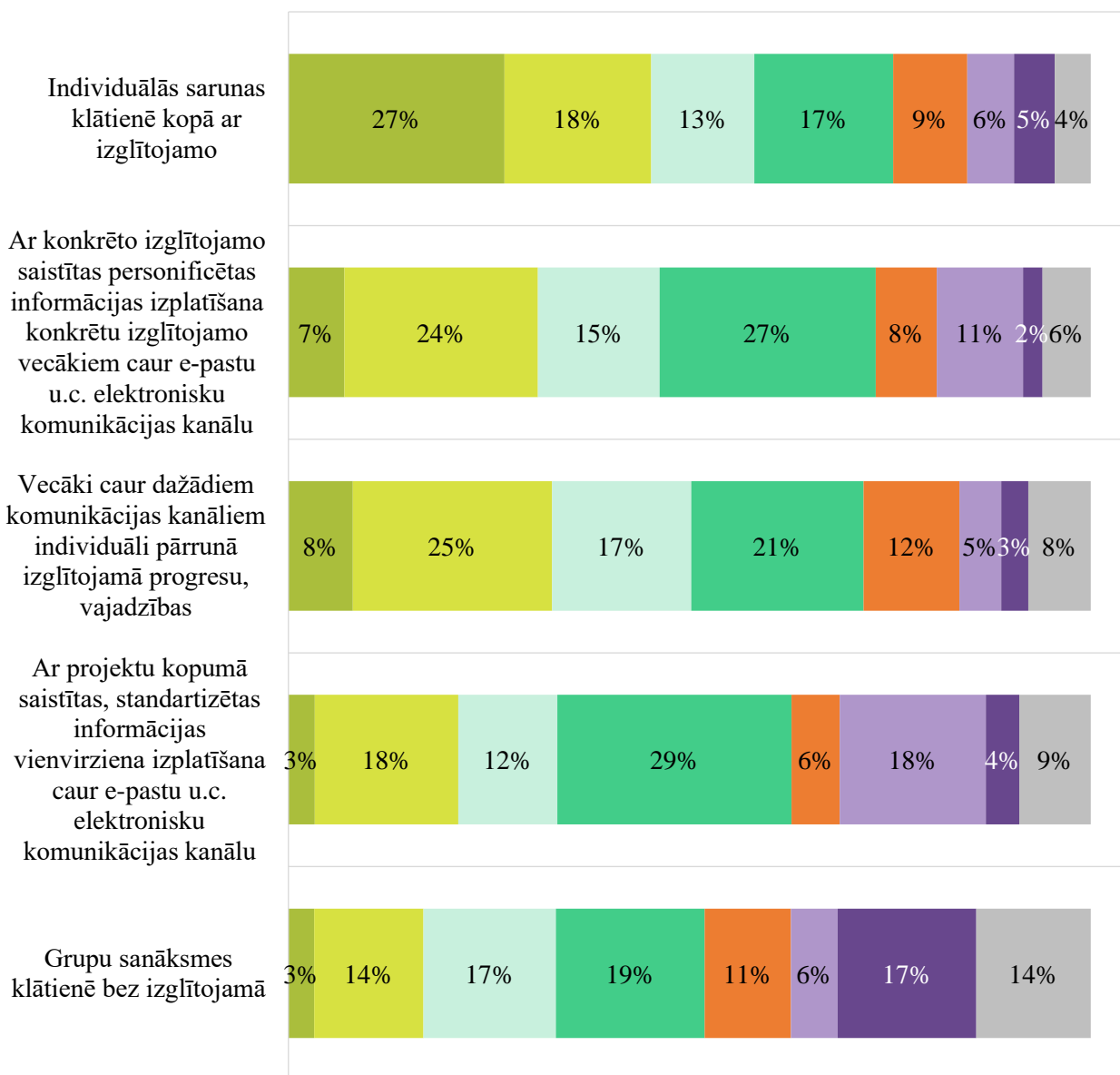

8.10.1.12. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, norādiet, kā vērtējat sadarbību projekta "Pumpurs" īstenošanas laikā starp iesaistītajām pusēm ārpus izglītības iestādes”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Izglītības iestāžu pārstāvji tika lūgti raksturot sadarbību starp izglītības iestādi un izglītojamo, kuri piedalījās Projektā, vecākiem vai aizbildņiem. Rezultāti apliecina **regulāru sadarbību un dažādu saziņas kanālu izmantošanu komunikācijā starp izglītības iestādi, izglītojamajiem un to vecākiem vai aizbildņiem**. Aptuveni 50 % izglītības iestāžu pārstāvji norāda, ka saziņai ar izglītojamo vecākiem teju visi saziņas kanāli – e-pastu sarakste, klātienes tikšanās, individuālas pārrunas – izmantoti ne retāk kā 1-2 semestrī, nereti par ievērojami biežāk. **Visbiežāk tikušas veiktas individuālas sarunas kopā klātienē ar pedagogu, izglītojamo un vecākiem** (27 % – 1 reizi nedēļā vai biežāk, 18 % – 1-2 reizes mēnesī). Kopumā Projektā iesaistīto izglītības iestāžu pārstāvju atbildes liecina, ka **komunikācijā ar vecākiem priekšroka dota regulārai, personīgai un interaktīvai komunikācijai, nevis formālai, vienvirziena informācijas nodošanai**.

- Vidēji 1 reizi nedēļā vai biežāk
- Vidēji 1–2 reizes mēnesī
- Vidēji 1–2 reizes ceturksnī
- Vidēji 1–2 reizes semestrī
- Reti, neregulāri
- Tikai projekta sākumā, saskaņojot izglītojamā dalību projektā
- Netiek īstenota
- Nevar novērtēt

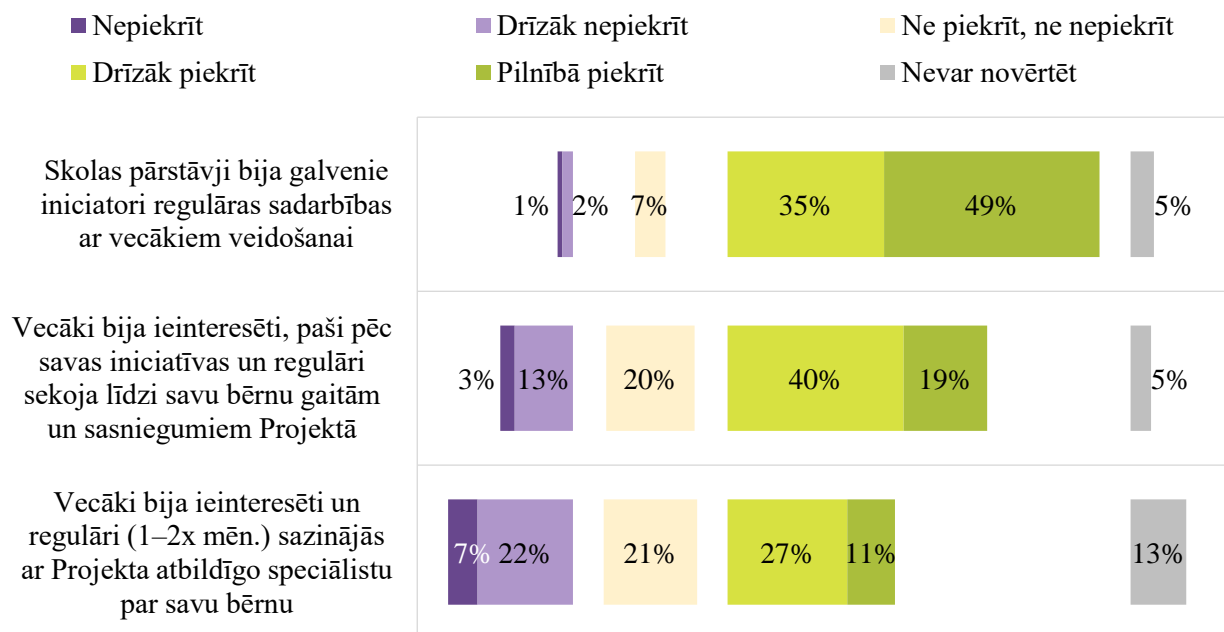

8.10.1.13. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, raksturojiet, kā projekta "Pumpurs" ietvaros Jūsu pārstāvētajā izglītības iestādē tika īstenota sadarbība un saziņa ar izglītojamo vecākiem/aizbildņiem””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Vērtējot sadarbību ar Projektā iesaistīto izglītojamo vecākiem vai aizbildņiem, 84 % izglītības iestāžu pārstāvji apstiprina, ka galvenie iniciatori regulārai sadarbībai ar vecākiem bijuši skolas pārstāvji (49 % – “pilnībā piekrīt”, 35 % – “drīzāk piekrīt”). 59 % aptaujāto izglītības iestāžu pārstāvji atzīst, ka vecāki regulāri sekoja līdzi bērnu rezultātiem Projektā

(19 % – “pilnībā piekrīt”, 40 % – “drīzāk piekrīt”), bet 16 % apgalvojumam nepiekrīt (3 % – “nepiekrīt”, 13 % – “drīzāk nepiekrīt”). Tikai 38 % respondentu norāda, ka vecāki pēc savas

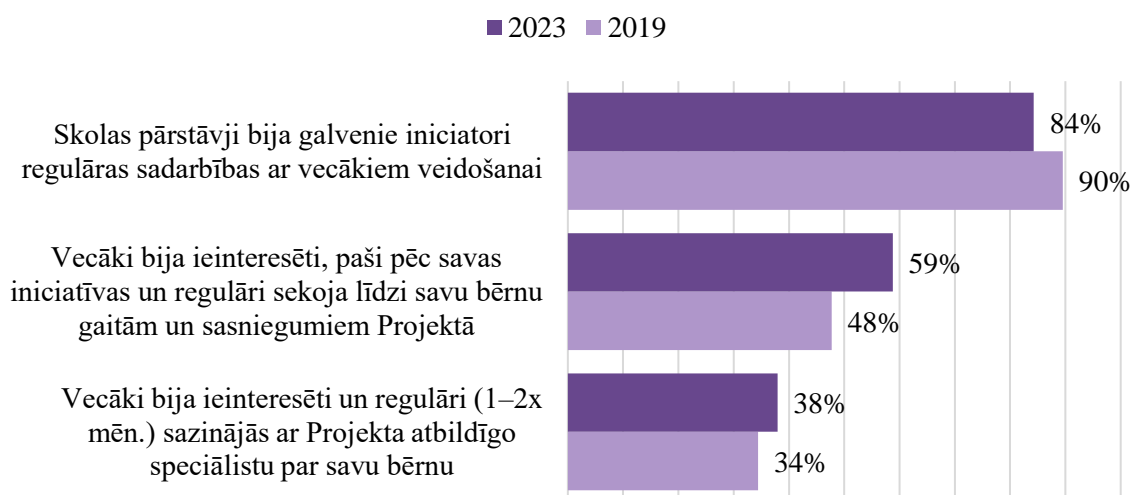

iniciatīvas regulāri sazinājās ar skolu pārstāvjiem (11 % – “pilnībā piekrīt”, 27 % – “drīzāk piekrīt”), bet 29 % – tam nepiekrīt (7 % – “nepiekrīt”, 22 % – “drīzāk nepiekrīt”).

8.10.1.14. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, norādiet, kā Jūs vērtējat sadarbību un saziņu ar izglītojamo vecākiem/aizbildņiem projekta "Pumpurs" īstenošanas laikā””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptaujas rezultātus, var secināt, ka vecāku iniciatīva un ieinteresētība sekot līdzī bērnu sasniegumiem Projektā laika gaitā ir palielinājusies.

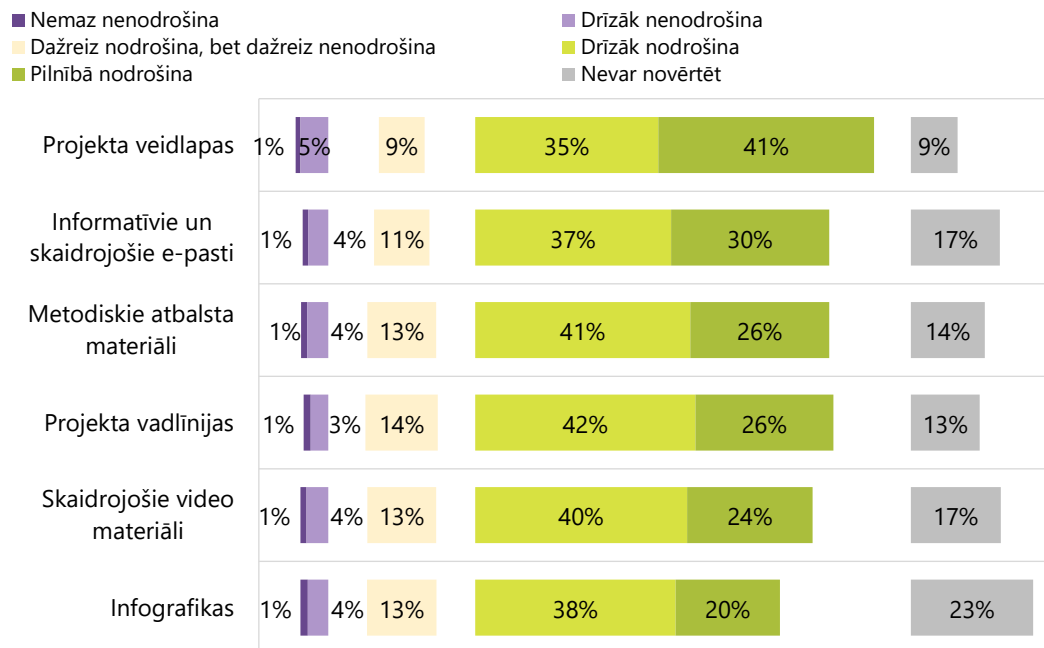

8.10.1.15. attēls “Atbilžu “pilnībā piekrīt” un “drīzāk piekrīt” īpatsvars, vērtējot sadarbību un saziņu ar izglītojamo vecākiem/aizbildņiem projekta "Pumpurs" īstenošanas laikā”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

Izglītības iestāžu pārstāvji tika aicināti sniegt ieteikumus – kas izglītības iestādē būtu jāuzlabo, lai iesaistītās puses varētu pilnvērtīgi sadarboties PMP prevencijas darbā pēc projekta “Pumpurs” noslēguma. Apkopotajās **rekomendācijās visbiežāk minētā tēma ir pedagogu un atbalsta speciālistu pieejamība un noslodze**. Otra biežāk minētā tēma attiecas uz **vecāku līdzdalības izglītojamo mācību procesā veicināšanu, arī sadarbības un komunikācijas ar vecākiem uzlabošanu**. Daudzi apkopotie ieteikumi norāda uz **nepieciešamību turpināt nodrošināt individuālas konsultācijas mācību priekšmetos**. Citas salīdzinoši biežāk minētās tēmas ir – uzlabot iekšējo sadarbību izglītības iestādēs, nodrošināt atbalsta pasākumus pedagogiem (profesionālā pilnveide, metodiskais atbalsts, izglītojoši materiāli un mācību materiāli), PMP risku monitoringa ieviešana, preventīva darba īstenošana izglītības iestādēs, kā arī starpinstitūciju sadarbības uzlabošana pašvaldības līmenī. Atbildot uz jautājumu, kas būtu jāuzlabo pašvaldībā, lai iesaistītās puses varētu pilnvērtīgi sadarboties PMP prevencijas darbā pēc projekta “Pumpurs” noslēguma, visbiežāk sniegtās atbildes saistās ar **finansējuma nodrošināšanu projektam līdzīgu atbalsta pasākumu īstenošanai, atbalsta speciālistu nodrošināšanai un pedagogu kapacitātes celšanai**. Izglītības iestāžu pārstāvji min arī dažādus pozitīvus ieguvumus, kurus Projekts radījis papildus virsmērķim – PMP risku mazināšana; tie ir: 1) izglītības iestādēs, dažādās sabiedrības grupās un sabiedrībā kopumā tikusi aktualizēta PMP problemātika, 2) izglītojamie atbalsta pasākumu ietekmē ir kļuvuši drošāki, atvērtāki un pārliecinātāki par sevi, 3) vecāki ir kļuvuši ieinteresētāki bērnu sekmēs un biežāk meklē palīdzību ar mācībām saistītu problēmu risināšanai, 4) pedagogiem ir bijusi iespēja labāk iepazīt kā izglītojamos, tā arī to vecākus un uzlabot komunikācijas prasmes darbā ar izglītojamajiem un vecākiem. Kā negatīvos Projekta “blakusefektus” izglītības iestāžu pārstāvji min pedagogu izdegšanu un izglītojamo pārlieku lielu pieradināšanu pie individuāla atbalsta.

Vērtējot informatīvo materiālu pašvaldībām, pedagogiem, vecākiem/aizbildņiem un izglītojamajiem ikdienas darbam nepieciešamā darba atbalstu, vispozitīvāk pašvaldību pārstāvji izteicās par projekta veidlapām (vidējais vērtējums: 4,2 no 5), informatīvajiem un skaidrojošajiem e-pastiem (4,1 no 5). Nedaudz zemāk vērtēti ir metodiskie atbalsta materiāli, projekta vadlīnijas un skaidrojošie video materiāli (vidējais vērtējums 4,0 no 5), kā arī infografikas (3,9 no 5).

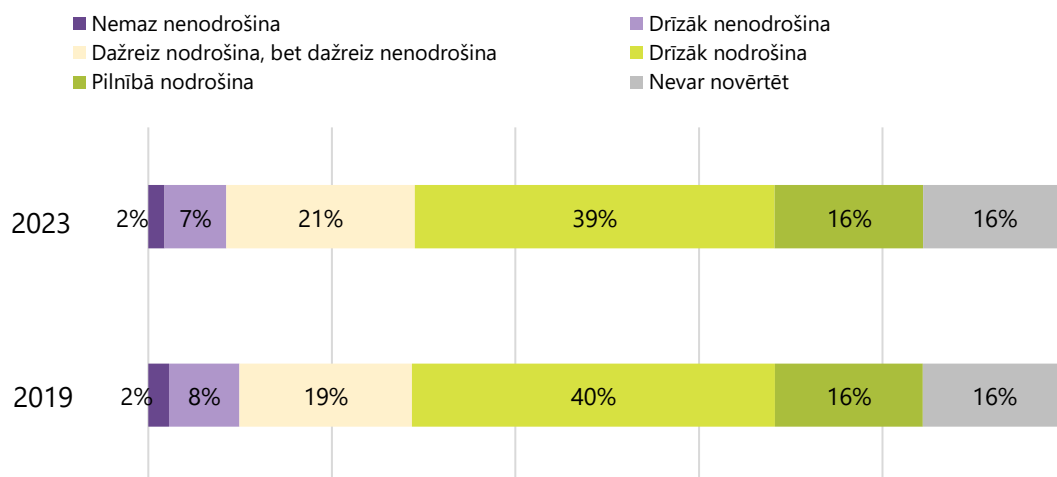

8.10.1.16. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā projekta "Pumpurs" informatīvie materiāli pašvaldībām, pedagogiem, vecākiem/aizbildņiem, izglītojamajiem nodrošināja Jūsu ikdienas darbam nepieciešamo atbalstu?””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

Tiešā veidā nav iespējams salīdzināt 2019. un 2023. gada rezultātus, jo jautājuma struktūra ir atšķirīga 2019. gada starpvērtējumā. Kopumā novērots, ka 2019. gadā izglītības iestāžu pārstāvji norādījuši, ka informatīvie materiāli ir dažreiz nodrošinājuši atbalstu (19% 2019. gadā, un vidēji 12% starp materiālu veidiem 2023. gadā), vai ka materiāli ir drīzāk nodrošinājuši atbalstu (45% 2019. gadā, un vidēji 39% starp materiālu veidiem 2023. gadā). 2023. gadā biežāk izglītības iestāžu pārstāvji par dažādiem materiāliem norādījuši, ka tos nevar novērtēt (8% 2019. gadā, un vidēji 16% 2023. gadā), kas skaidrojams ar izdalītajiem materiālu veidiem.

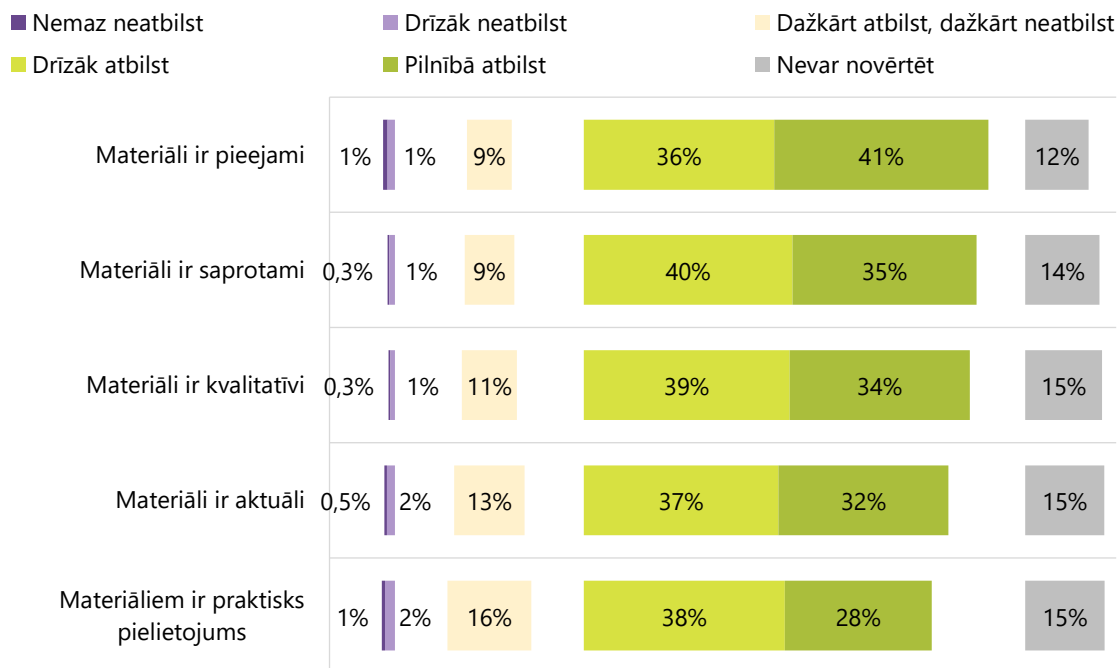
Vērtējot komunikācijas un iesaistes materiālu saturu (videomateriālus, TV raidījumu “Klase”) atbalstu ikdienas darbam, kopumā jānorāda, ka kopš 2019. gada izglītības iestāžu vērtējumi nav būtiski mainījušies – nedaudz virs puses respondentu norādījuši, ka video materiāli drīzāk vai pilnībā nodrošina atbalstu (56% 2019. gadā, 55% 2023. gadā). Tikmēr katrs desmitais izglītības iestādes darbinieks norādījis, ka video materiāli nemaz vai drīzāk nenodrošina atbalstu (19% 2019. gadā, 21% 2023. gadā).

8.10.1.17. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā projekta "Pumpurs" informatīvie materiāli pašvaldībām, pedagogiem, vecākiem/aizbildņiem, izglītojamajiem nodrošināja Jūsu ikdienas darbam nepieciešamo atbalstu?””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2019.g., n=936; 2023.g., n=1247)

Vērtējot “Pumpurs” komunikācijas un iesaistes materiālus, visbiežāk izglītības iestāžu pārstāvji ir piekrituši apgalvojumam, ka materiāli ir pieejami (apgalvojumam piekrīt kopumā 77% respondentu), materiāli ir saprotami (apgalvojumam piekrīt kopumā 75% respondentu), materiāli ir kvalitatīvi (apgalvojumam piekrīt kopumā 69% respondentu). Vērtējums par materiālu aktualitāti un materiālu praktisko pielietojumu ir biežāk dalīts – 13% respondentu norāda, ka dažkārt materiāli ir bijuši aktuāli, dažkārt nē. Tikmēr 16% ir norādījuši, ka materiāli ir dažkārt bijuši praktiski pielietojami, dažkārt nē. Jautājuma struktūras izmaiņas dēļ tieši nav iespējams salīdzināt 2019. gada datus ar 2023. gada datiem, taču apskatot vidējo vērtējumu par materiāliem, nav novērotas būtiskas viedokļu izmaiņas.

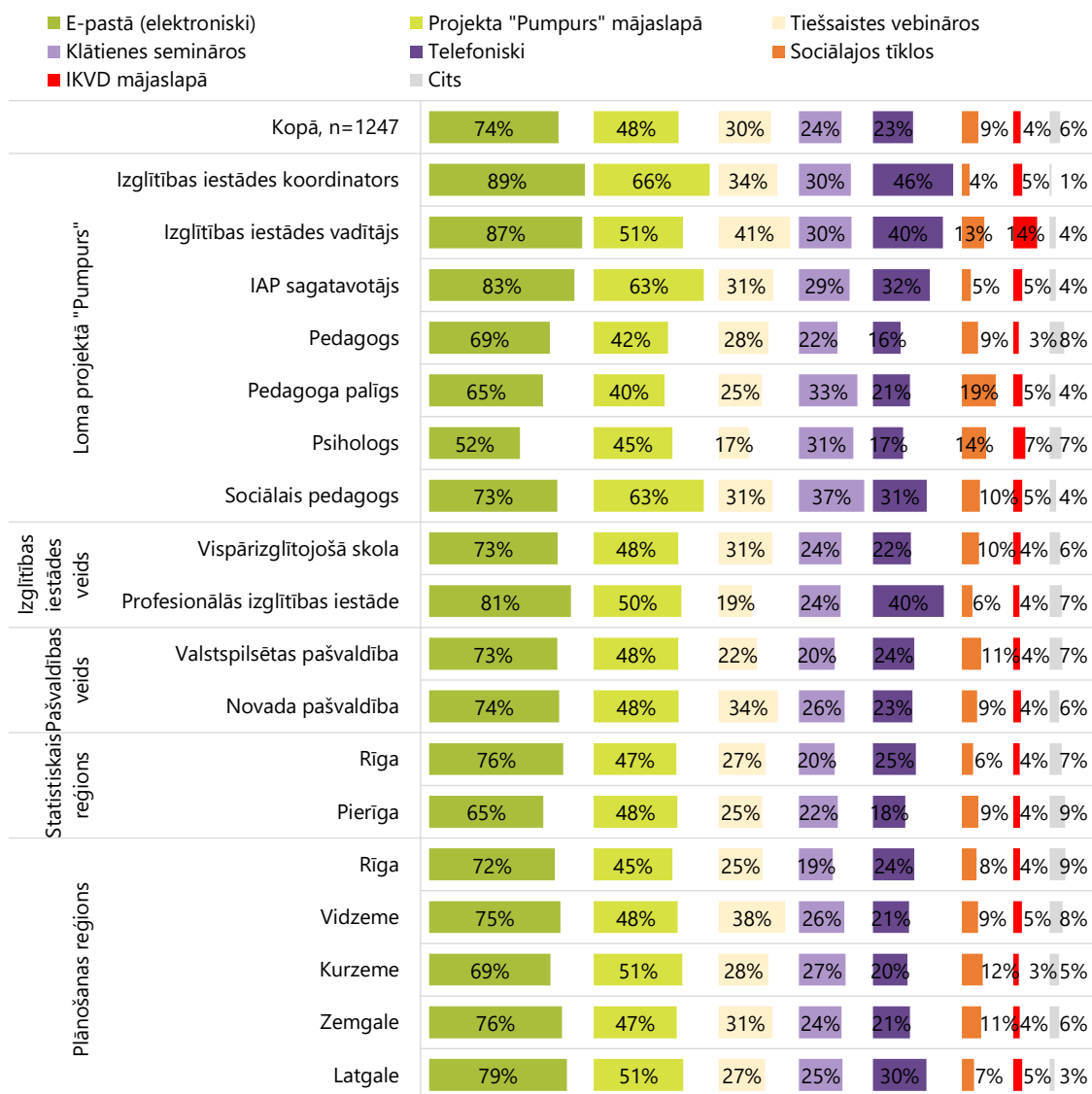

Bāze: visi respondenti, n=1247

8.10.1.18. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā projekta “Pumpurs” komunikācijas un iesaistes materiāli atbilst sekojošiem apgalvojumiem?””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

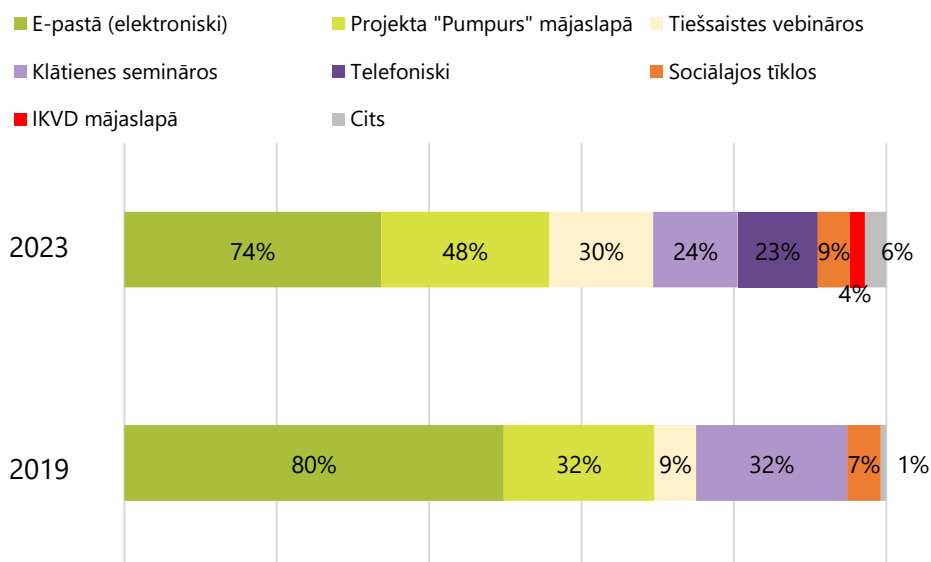
Visbiežāk izglītības iestāžu darbinieki ir norādījuši, ka visērtāk tiem saņemt skaidrojumus un papildinformāciju no projekta “Pumpurs” ir bijis e-pastā (74% respondentu), projekta “Pumpurs” mājaslapā (48% respondentu) kā arī tiešsaistes vebināros (30% respondentu). Retāk norādīti citi kanāli – klātienē semināri (24% respondentu), telefoniski (23% respondentu) un sociālajos tīklos (9%). Tikmēr tikai 4% respondentu norādīja uz IKVD mājaslapu kā visērtāko informācijas kanālu. Novērots, ka dažādu izglītības iestāžu darbinieku vidū šie kanāli ir atšķirīgi – e-pastā ir visērtākais kanāls starp izglītības iestāžu koordinātoriem, izglītības iestāžu vadītājiem, kamēr tikai puse psihologu to norādījusi kā visērtāko kanālu. Tikmēr telefoniska informācija biežāk ir novērtēta kā visērtākā metode starp izglītības iestāžu koordinātoriem, izglītības iestāžu vadītājiem, sociālajiem pedagogiem un izglītības iestāžu darbiniekiem no profesionālās izglītības iestādēm.

8.10.1.19. attēls "Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu "Lūdzu, norādiet, kā Jums bija visērtāk saņemt skaidrojumus, papildinformāciju no projekta "Pumpurs"?"".

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

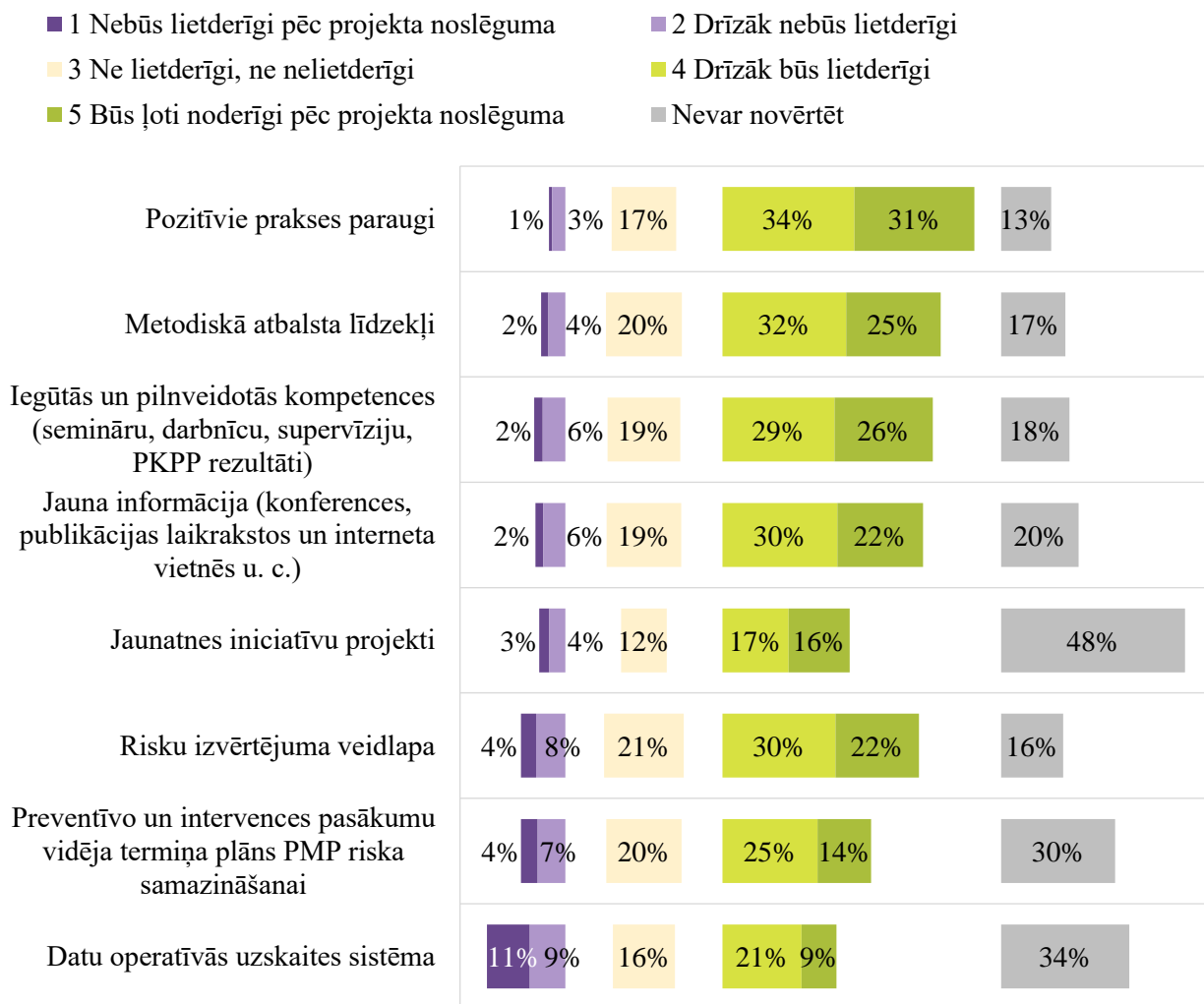
Kopš 2019. gada vērā ņemami ir pieaudzis to respondentu īpatsvars, kuriem visērtāk informāciju ir saņemt projekta "Pumpurs" mājaslapā (32% 2019. gadā, 48% 2023. gadā) un tiešsaistes vebināros (9% 2019. gadā, 23% 2023. gadā). Jānorāda, ka šos rezultātus būtiski varētu būt iespaidojusi Covid-19 pandēmija, kuras laikā izvērstas tika tiešsaistes komunikācijas metodes, tai skaitā vebināri.

8.10.1.20. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, norādiet, kā Jums bija visērtāk saņemt skaidrojumus, papildinformāciju no projekta "Pumpurs"?””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2019.g., n=936; 2023.g., n=1247)

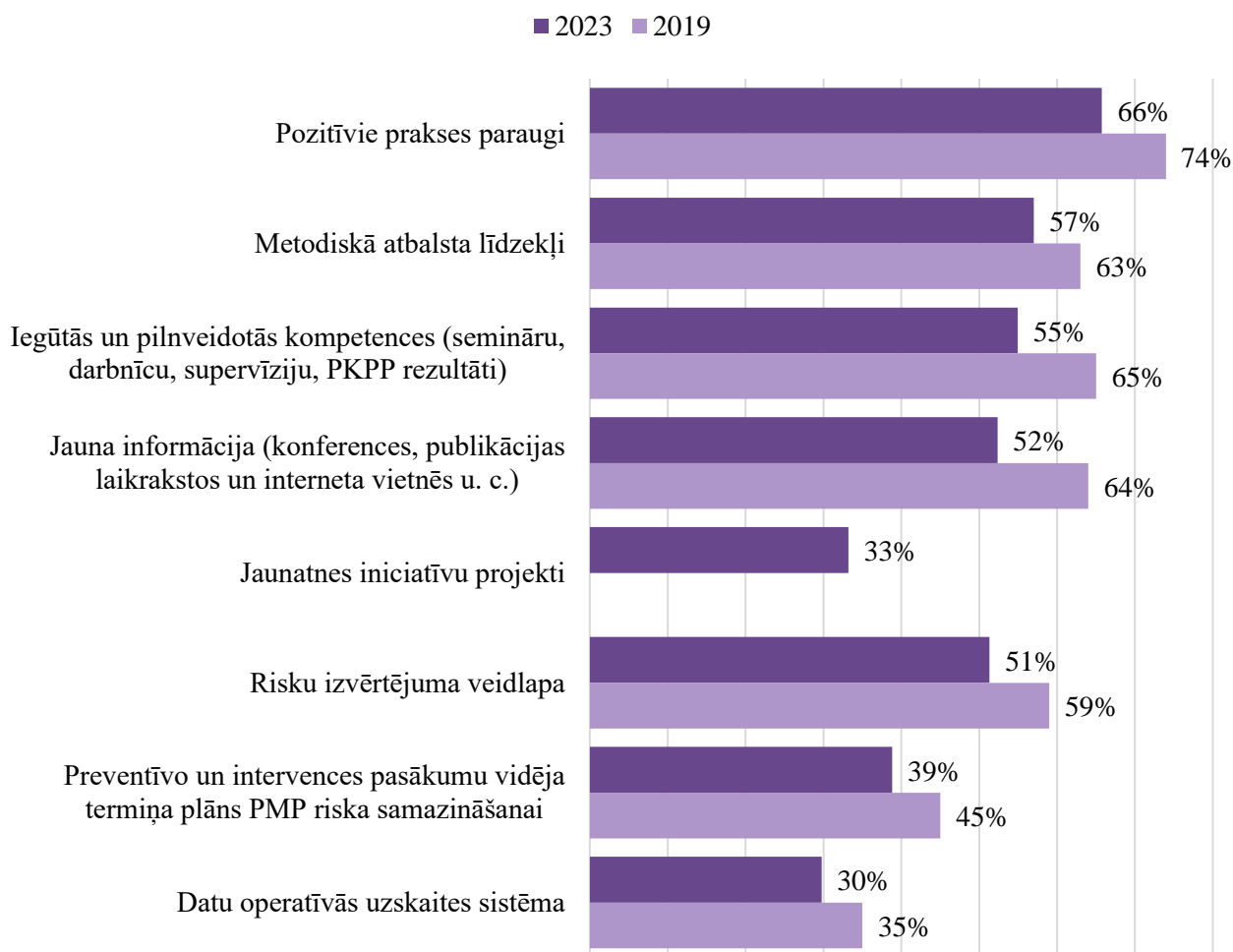
Vērtējot iespējas izmantot projektā "Pumpurs" izveidotos materiālus, iegūtās zināšanas, aprobēto praksi u. tml. pēc Projekta noslēgšanās, izglītības iestāžu pārstāvji, ka **visnoderīgākie Projektā radītie resursi būs pozitīvās prakses paraugi** (31 % – būs ļoti noderīgi, 34 % – drīzāk būs noderīgi), **metodiskā atbalsta līdzekļi** (25 % – būs ļoti noderīgi, 32 % – drīzāk būs noderīgi), kā arī **semināros, darbnīcās, supervīzijās iegūtā kompetence** (26 % – būs ļoti noderīgi, 29 % – drīzāk būs noderīgi).

8.10.1.21. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Kā Jūs vērtējat iespējas izmantot projektā "Pumpurs" sasniegtos rezultātus (izveidotos materiālus, iegūtās zināšanas, aprobēto praksi u. c.) pēc projekta noslēgšanās?””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

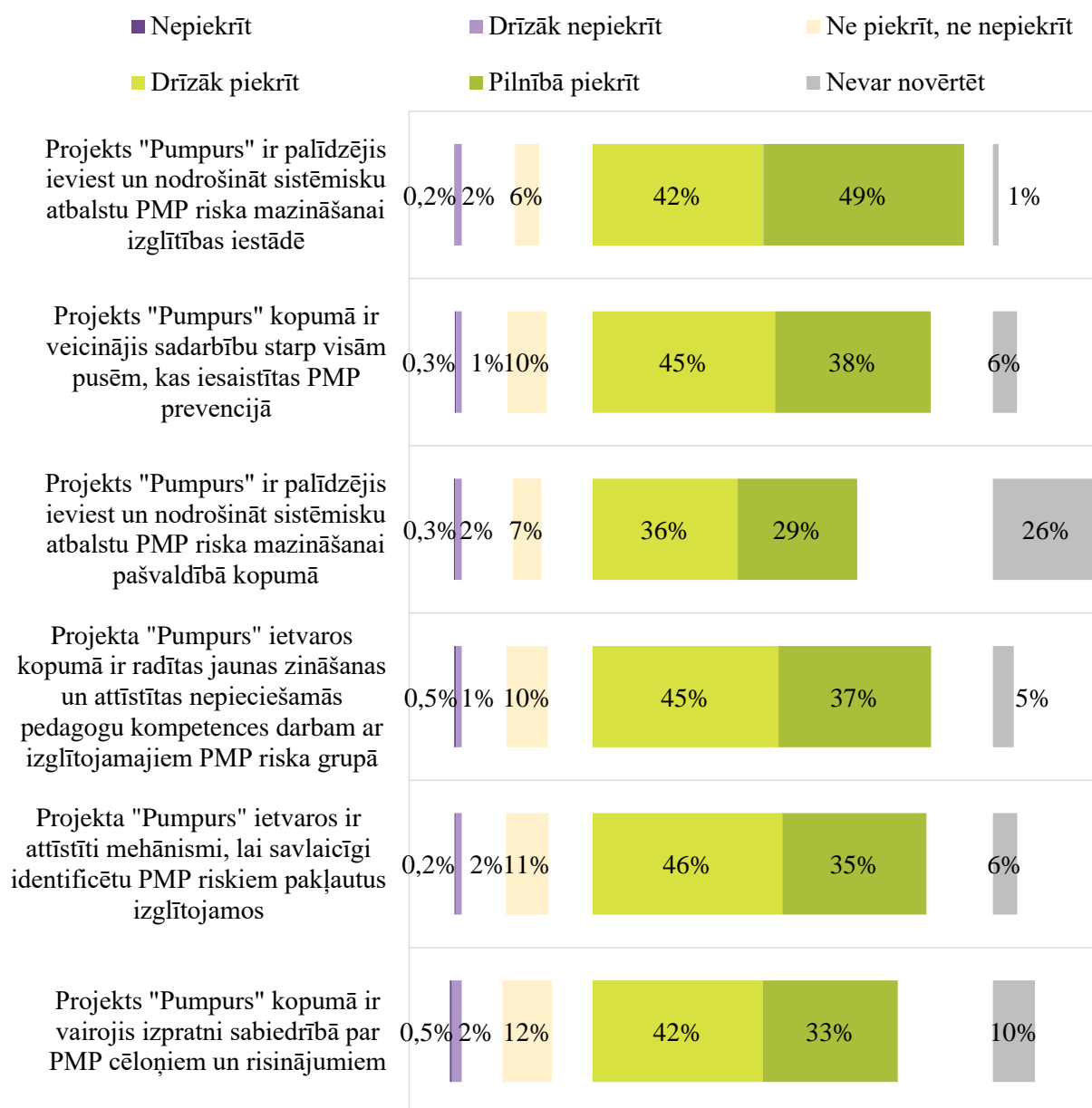
Izglītības iestāžu skatījumā vismazākā lietderība būs datu operatīvai uzskaites sistēmai (9 % – būs ļoti noderīgi, 21 % – drīzāk būs noderīgi) un jaunatnes iniciatīvu projektiem (17 % – būs ļoti noderīgi, 16 % – drīzāk būs noderīgi), tomēr vienlaikus jānorāda, ka, vērtējot šīs divas komponentes, salīdzinoši vairāk respondentu snieguši arī atbildi “nevaru novērtēt”. Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, izglītības iestāžu pārstāvju vērtējums par iespējām izmantot Projektā sasniegtos rezultātus ir pazeminājies.

8.10.1.22. attēls “Atbilžu “būs ļoti noderīgi” un “drīzāk būs noderīgi” īpatsvars, vērtējot iespējas izmantot projektā "Pumpurs" sasniegtos rezultātus pēc projekta noslēgšanās?”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

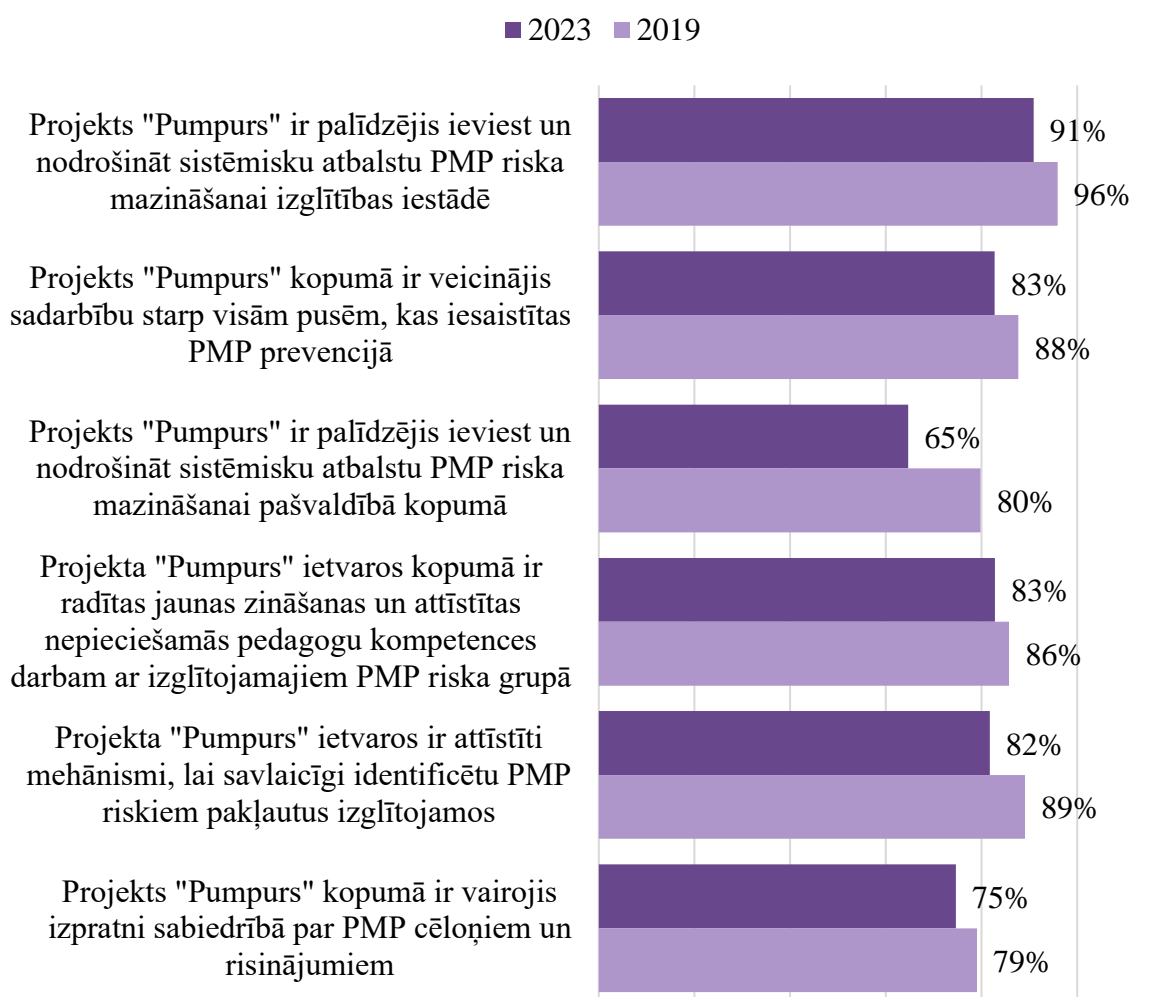
Vērtējot Projekta “Pumpurs” ilgtspējas aspektus, izglītības iestāžu pārstāvji kopumā sniedz pozitīvu novērtējumu: 91 % respondentu uzskata, ka Projekts ir palīdzējis ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai izglītības iestādēs; 83 % aptaujāto izglītības iestāžu pārstāvju norāda, ka Projekts kopumā ir veicinājis sadarbību starp visām pusēm, kas iesaistītas PMP prevencijā; 83% respondentu norāda, ka Projekta "Pumpurs" ietvaros ir radītas jaunas zināšanas un attīstītas nepieciešamās pedagoģu kompetences darbam ar izglītojamajiem PMP riska grupā, 82 % – Projekta "Pumpurs" ietvaros ir attīstīti mehānismi, lai savlaicīgi identificētu PMP riskiem pakļautos izglītojamos. Salīdzinoši mazāk (65 %) respondentu uzskata, ka Projekts "Pumpurs" ir palīdzējis ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai pašvaldībā kopumā.

8.10.1.23. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Vērtējot projekta "Pumpurs" darbību kopumā, lūdzu, norādiet cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem apgalvojumiem””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

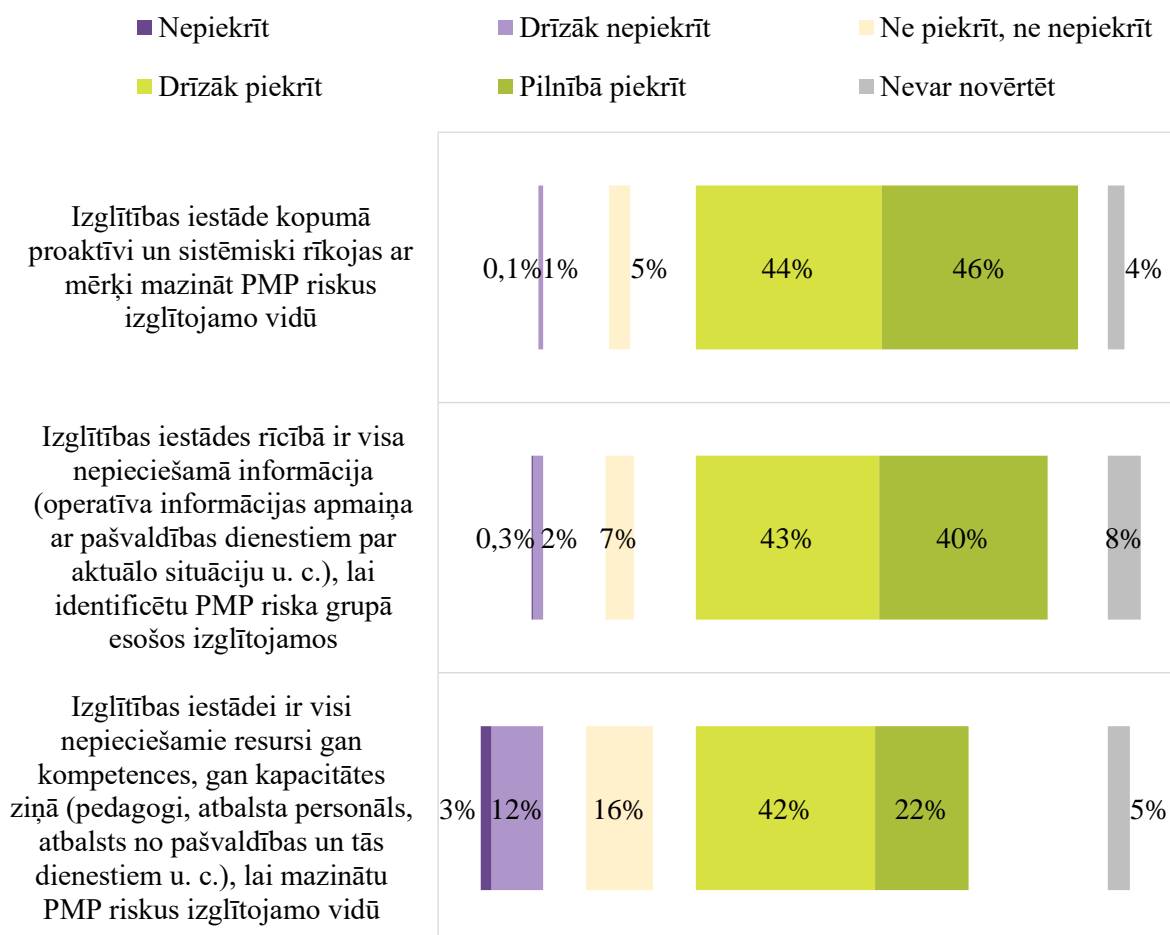
Lai arī izglītības iestāžu pārstāvju vērtējums par Projekta rezultātu ilgtspēju, salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, ir nedaudz pazeminājies, kopumā Projekta sasniegto rezultātu ilgtspēja tiek vērtēta augstu gan 2019. gan 2023. gadā.

8.10.1.24. attēls "Atbilžu "pilnībā piekrīt" un "drīzāk piekrīt" īpatsvars, vērtējot Projekta darbību kopumā un apgalvojumus par ilgtspēju".

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

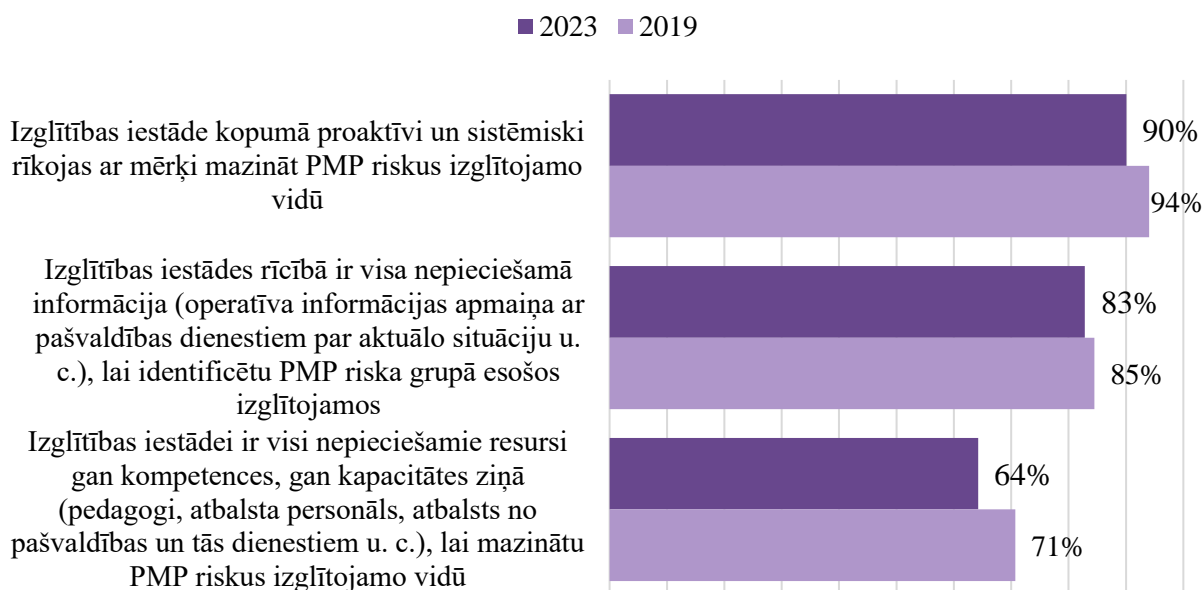
Vērtējot izglītības iestāžu informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā, **90 % izglītības iestāžu pārstāvju apliecina, ka izglītības iestādes proaktīvi un sistēmiski rīkojas ar mērķi mazināt PMP riskus izglītojamo vidū. 83 % respondentu uzskata, ka izglītības iestāžu rīcībā ir visa nepieciešamā informācija, t.sk. tiek veikta operatīva informācijas apmaiņa ar citiem pašvaldības dienestiem, lai identificētu PMP riska izglītojamos.** Kritiskāk vērtētais aspekts PMP risku mazināšanā ir resursu pieejamība izglītības iestādes, jo **tikai 66 % izglītības iestāžu pārstāvju var apliecināt, ka izglītības iestādei ir visi nepieciešamie resursi** (pedagogi, atbalsta personāls, atbalsts no pašvaldības un tās dienestiem u. c.), lai mazinātu PMP riskus izglītojamo vidū.

8.10.1.25. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet Jūsu izglītības iestādes kopējo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā.””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

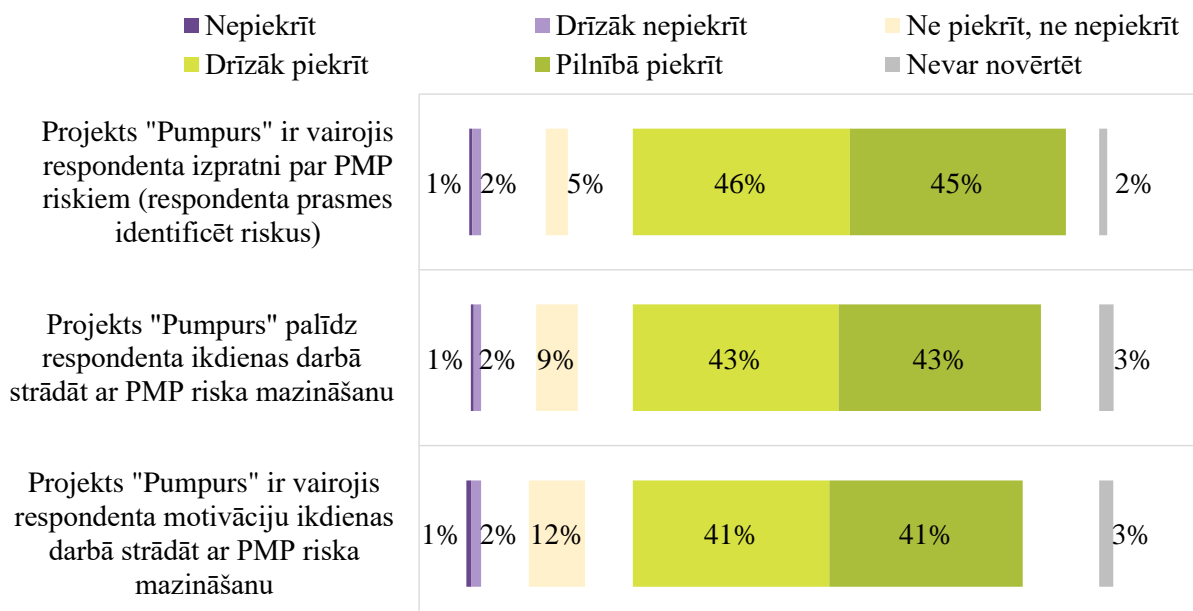
Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, izglītības iestādes vēl aizvien ļoti augstu novērtē savas spējas proaktīvi un sistēmiski rīkoties, lai mazinātu PMP riskus, kā informācijas pieejamību PMP riska izglītojamo identificēšanai, tomēr vērtējums par izglītības iestādēm pieejamo resursu nodrošinājumu PMP risku mazināšanai ir pazeminājies.

8.10.1.26. attēls “Atbilžu “pilnībā piekrīt” un “drīzāk piekrīt” īpatsvars, vērtējot izglītības iestādes kopējo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

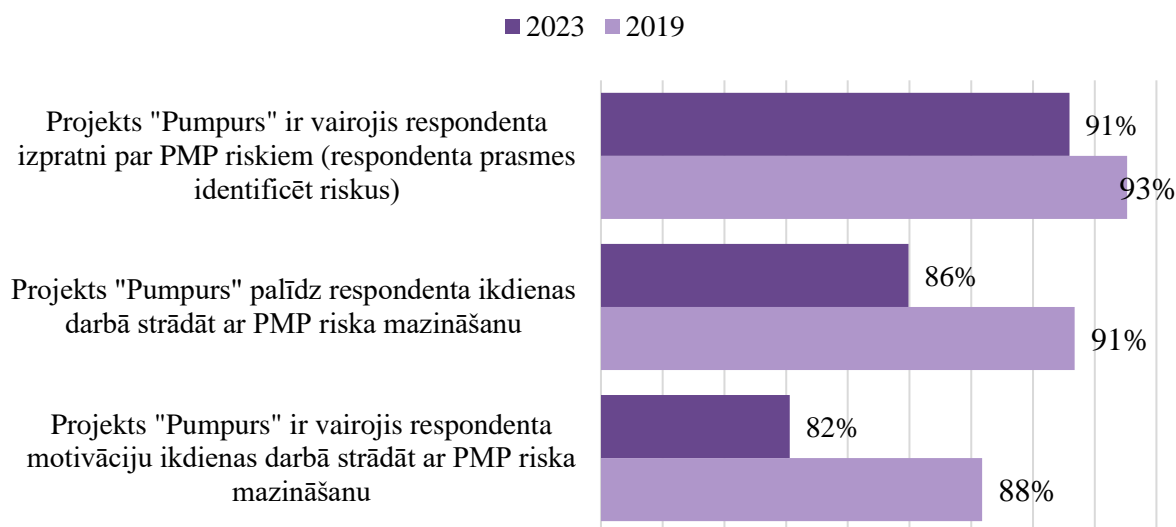
Izteikti pozitīvs ir arī izglītības iestāžu vērtējums par personīgo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā: 91 % respondentu norāda, ka Projekts ir vairojis izpratni par PMP riskiem; 86 % respondentu apliecina, ka Projekts palīdz ikdienas darbā ar PMP risku mazināšanu un 82 % – Projekts vairo motivāciju darbam ar PMP riska mazināšanu.

8.10.1.27. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet savu personīgo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā.””.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

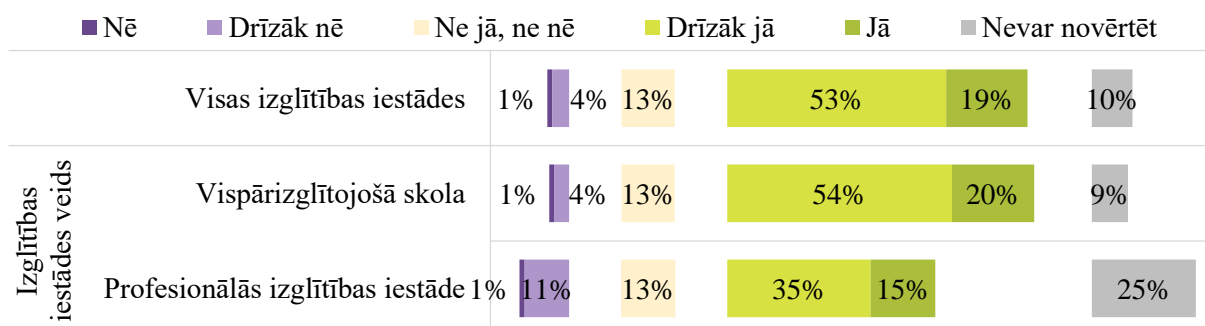
Arī 2019. gada aptaujas rezultātos izglītības iestāžu pārstāvji sniedza augstu vērtējumu savai personīgajai informētībai, izpratnei un rīcībspējai PMP risku mazināšanā, lai arī četru gadu laikā šie rādītāji ir nedaudz pazeminājušies.

8.10.1.28. attēls “Atbilžu “pilnībā piekrīt” un “drīzāk piekrīt” īpatsvars, vērtējot personīgo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā”.

Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247; 2019.g., n=936)

Kopumā 72 % izglītības iestāžu pārstāji apliecina, ka projekta "Pumpurs" īstenošanas gaitā izglītības iestādē ir izdevies ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai, kas funkcionēs arī pēc Projekta noslēgšanās (19 % – “jā”, 53 % – “drīzāk jā”). Šajā jautājumā ievērojami atšķiras vispārizglītojošo skolu un profesionālo izglītības iestāžu atbildes: apgalvojumam piekrīt 74 % vispārizglītojošo skolu, bet tikai 50 % profesionālo izglītības iestāžu.

8.10.1.29. attēls “Izglītības iestāžu atbildes uz jautājumu “Vai projekta "Pumpurs" īstenošanas gaitā Jūsu izglītības iestādē ir izdevies ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai, kas funkcionēs arī pēc projekta "Pumpurs" noslēgšanās?””.

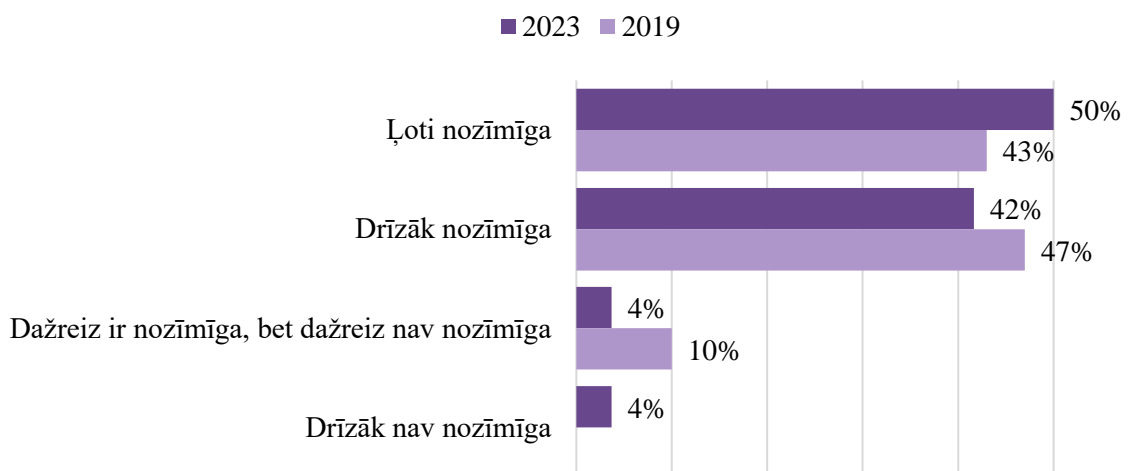
Avots: izglītības iestāžu aptauja (2023.g., n=1247)

7.10.2. Projektā “Pumpurs” iesaistīto pašvaldību aptaujas rezultāti

Pašvaldību aptaujā tika izziņāts Projektā iesaistīto pašvaldību pārstāvju viedoklis par Projektā sasniegtajiem rezultātiem un tā ietekmi uz izglītojamajiem, kā arī citām iesaistītajām pusēm.

2023. gadā īstenotajā pašvaldību aptaujā piedalījās kopskaitā **108 dalībnieki**, no kuriem lielākā daļa ir izglītības nozares darbinieki (izglītības pārvaldes vadītāji un to vietnieki – 17 %, izglītības speciālisti – 23 %, jaunatnes darbinieki un jaunatnes lietu speciālisti – 10 %, metodiķi – 5 %). Aptuveni puse jeb 53 % no aptaujātajiem pašvaldību pārstāvjiem Projektā ir pildījuši pašvaldības koordinators lomu. Salīdzinājumā ar 2019. gadu, respondentu skaits 2023. gada pašvaldības pārstāvju aptaujā ir pieaudzis par 15 %.

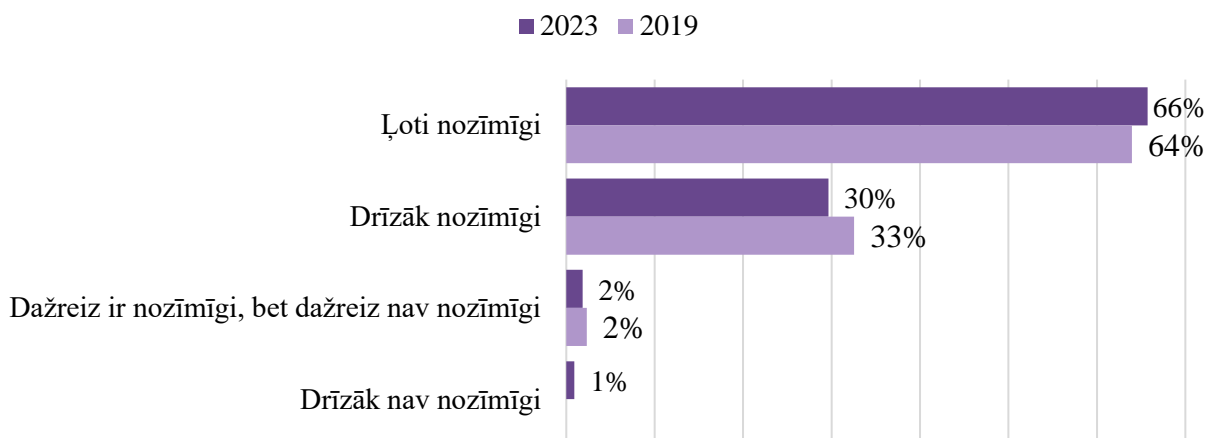
Aptaujas rezultāti liecina, ka **PMP pašvaldībās tiek vērtēta kā nozīmīga problēma izglītojamo vidū**, ko apliecina 90 % aptaujāto respondentu (50 % respondentu norāda, ka tā ir ļoti nozīmīga, 42 % – drīzāk nozīmīga problēma). Salīdzinot ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, **PMP problemātikas nozīmīgums pašvaldības pārstāvju skatījumā ir palielinājies**.

8.10.2.1. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik nozīmīga ir PMP problemātika pašvaldībā izglītojamo vidū””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

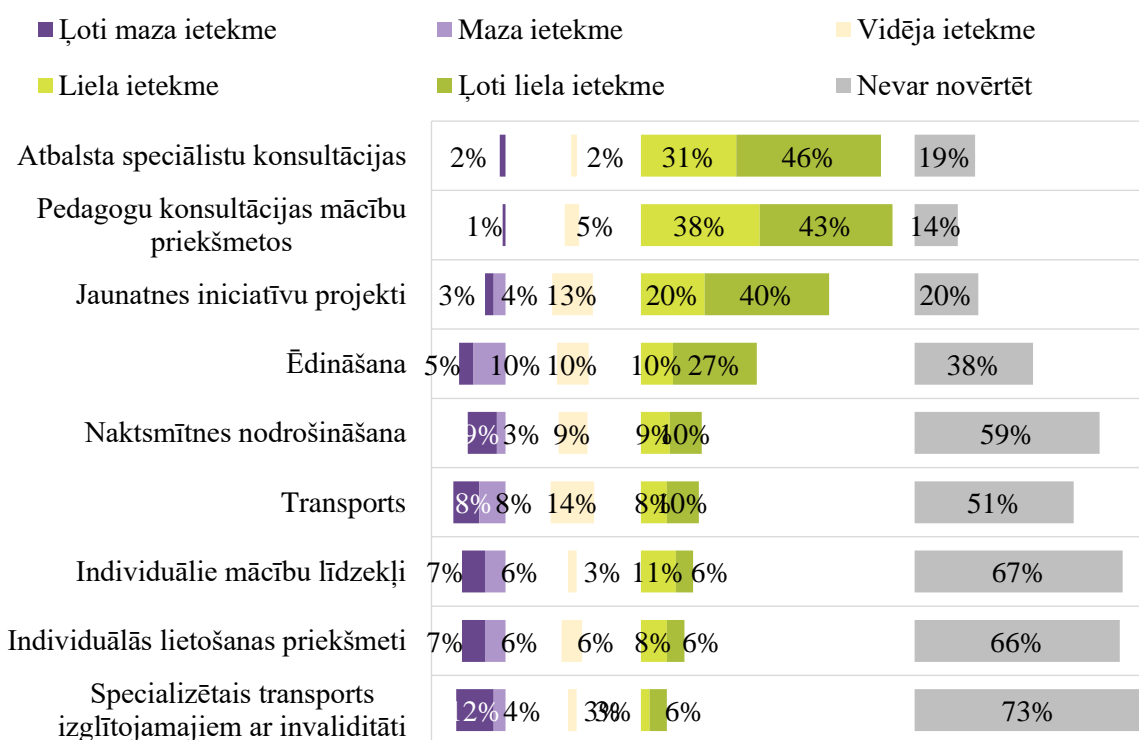
Vērtējot, cik nozīmīgi un lietderīgi kopumā ir bijuši Projekta pasākumi PMP mazināšanā, **96 % aptaujāto pašvaldību pārstāvju uzskata tos par nozīmīgiem** (66 % – ļoti nozīmīgi, 30 % – drīzāk nozīmīgi). Šajā jautājumā pašvaldības pārstāvju skatījums nav mainījies, jo 2019. gadā 97 % pašvaldību pārstāvju skatījumā Projekta atbalstītie pasākumi bija nozīmīgi PMP risku mazināšanā pašvaldībā.

8.10.2.2. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik nozīmīgi (t.sk. lietderīgi) kopumā ir projekta “Pumpurs” atbalstītie pasākumi Jūsu pašvaldībā PMP risku mazināšanā””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

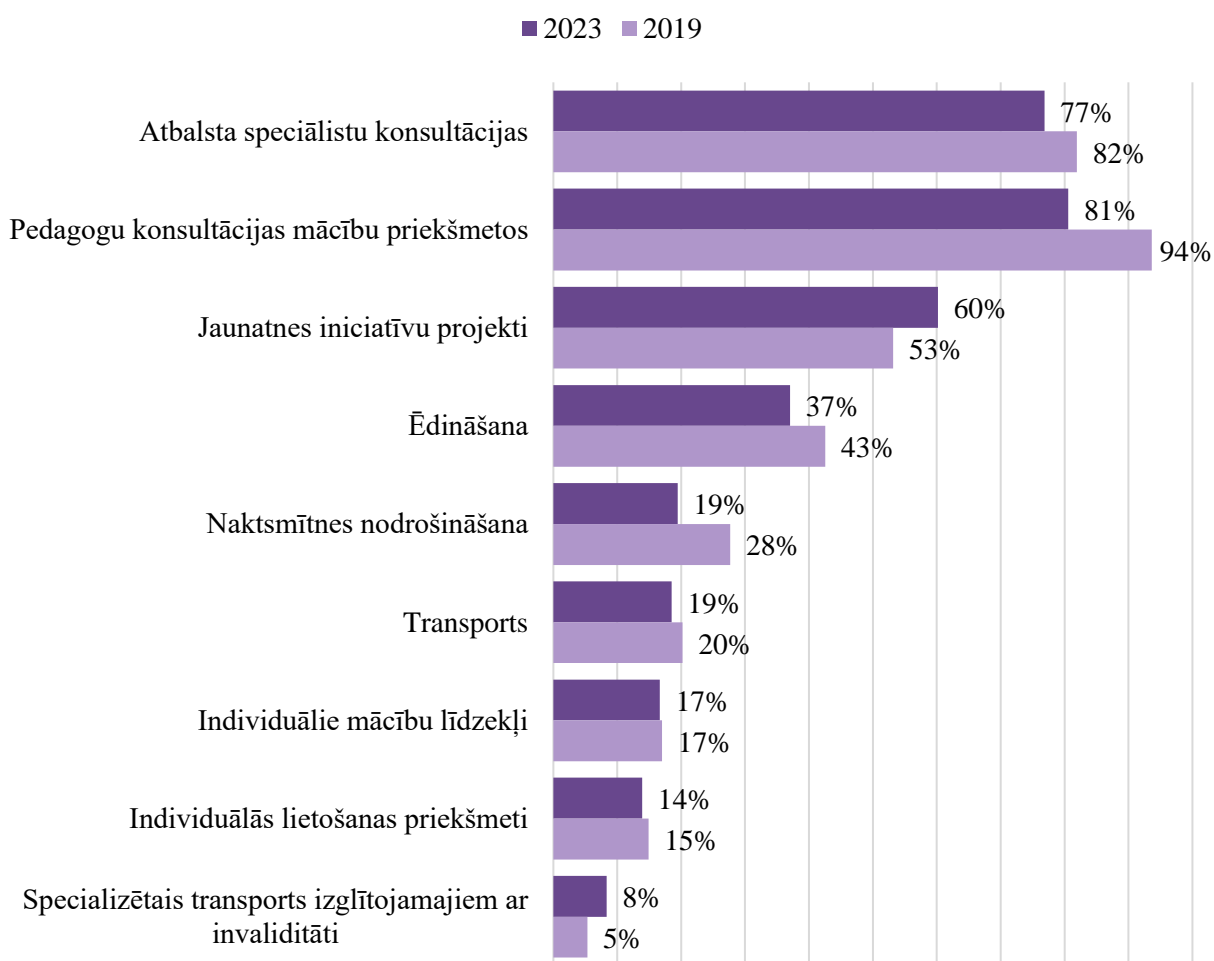
2023. gada aptaujas rezultāti parāda, ka vislielākā ietekme uz PMP mazināšanu pašvaldību pārstāvju skatījumā ir atbalsta speciālistu konsultācijām (46 % “ļoti liela ietekme”, 31 % - “liela ietekme”) un pedagogu konsultācijām mācību priekšmetos (43 % “ļoti liela ietekme”, 38 % - “liela ietekme”).

8.10.2.3. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet projekta “Pumpurs” individuālā atbalsta pasākumu ietekmi uz PMP riska mazināšanu””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

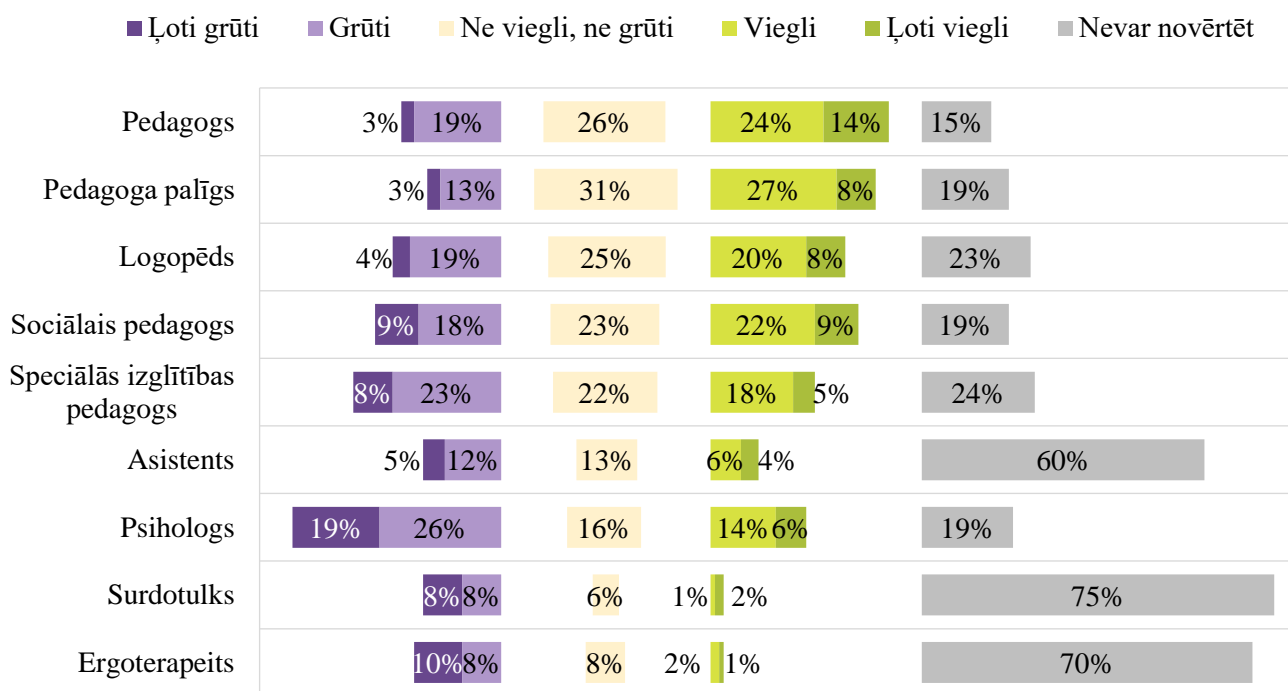
Nākamā nozīmīgākā komponente ir jaunatnes iniciatīvu projekti (40 % “ļoti liela ietekme”, 20 % - “liela ietekme”). Salīdzinoši kā mazāk ietekmīgi vērtēti dažādi ekonomiskā atbalsta veidi, tomēr liela daļa respondentu norāda, ka nevar novērtēt šos atbalsta pasākumus. Arī 2019. gada aptaujas rezultātos kā ietekmīgākais individuālā atbalsta pasākums ir novērtētas konsultācijas mācību priekšmetu apgūvē, kam seko atbalsta speciālistu konsultācijas, bet trešajā vietā – jaunatnes iniciatīvu projekti. Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, ir **pieaudzis to pašvaldības pārstāvju īpatsvars, kas uzskata, ka jauniešu iniciatīvu projektiem ir bijusi liela un ļoti liela ietekme uz PMP risku mazināšanu pašvaldībā, savukārt pārējo pasākumu ietekmes vērtējums nedaudz pazeminājies.**

8.10.2.4. attēls “Atbilžu “ļoti liela ietekme” un “liela ietekme” īpatsvars, vērtējot projekta “Pumpurs” individuālā atbalsta pasākumu ietekmi uz PMP riska mazināšanu”.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

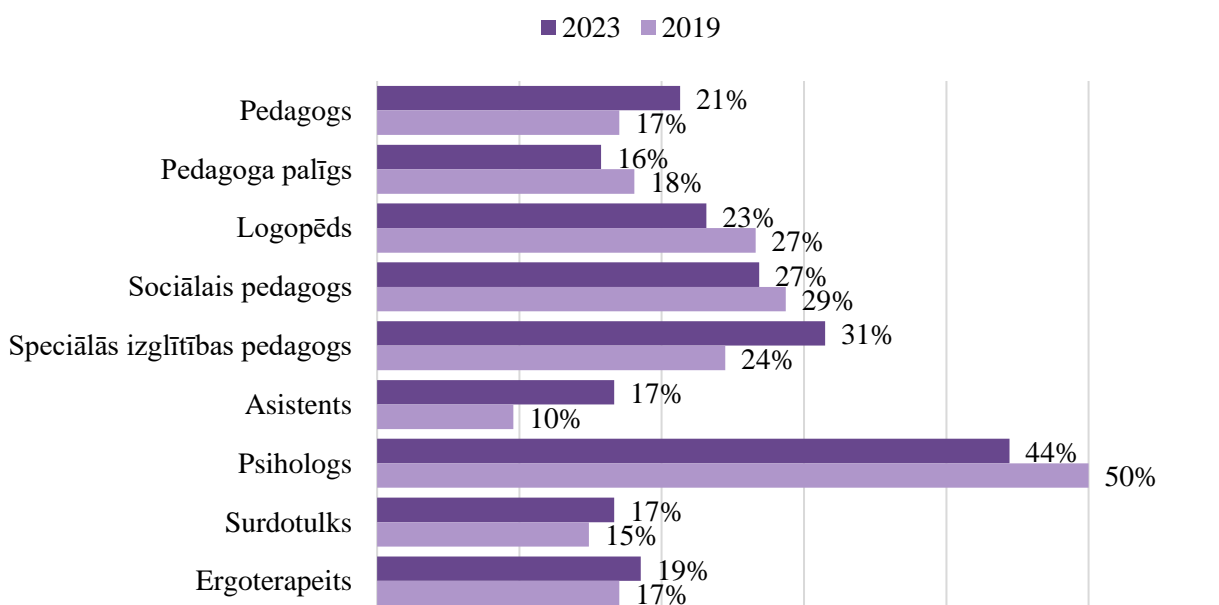
Vērtējot iespējas nodrošināt Projektā nepieciešamos speciālistus, pašvaldību pārstāvji norāda, ka **visgrūtāk iestādēm ir piesaistīt psihologus un speciālās izglītības pedagogus.**

8.10.2.5. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet Jūsu pašvaldības iespējas nodrošināt izglītības iestādes ar nepieciešamajiem speciālistiem projekta "Pumpurs" atbalsta pasākumu īstenošanai””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

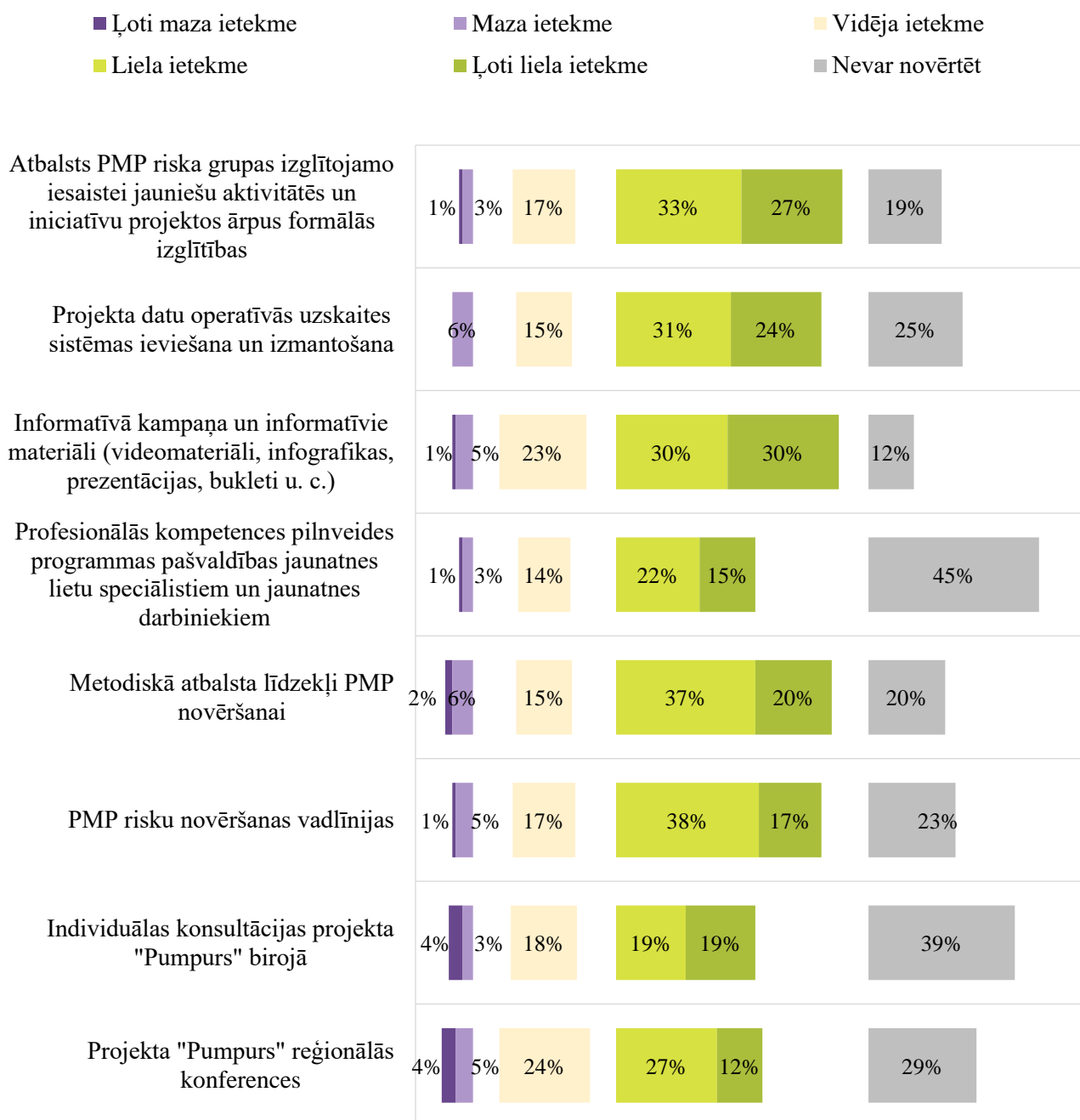
Salīdzinot 2019. un 2023. gada rezultātus, pašvaldības pārstāvju vērtējumā izglītības iestāžu iespējas nodrošināt Projektam nepieciešamos pedagogus un atbalsta speciālistus, jo īpaši – pedagogus, speciālās izglītības pedagogus, asistentus – ir pasliktinājušās.

8.10.2.6. attēls “Atbilžu “ļoti grūti” un “grūti” summārais īpatsvars, vērtējot pašvaldības iespējas nodrošināt izglītības iestādes ar speciālistiem projekta “Pumpurs” atbalsta pasākumu īstenošanai”

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Vērtējot dažādu Projekta komponentu ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā, aptaujas rezultāti apliecina, ka visām komponentēm ir bijusi drīzāk pozitīva ietekme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā.

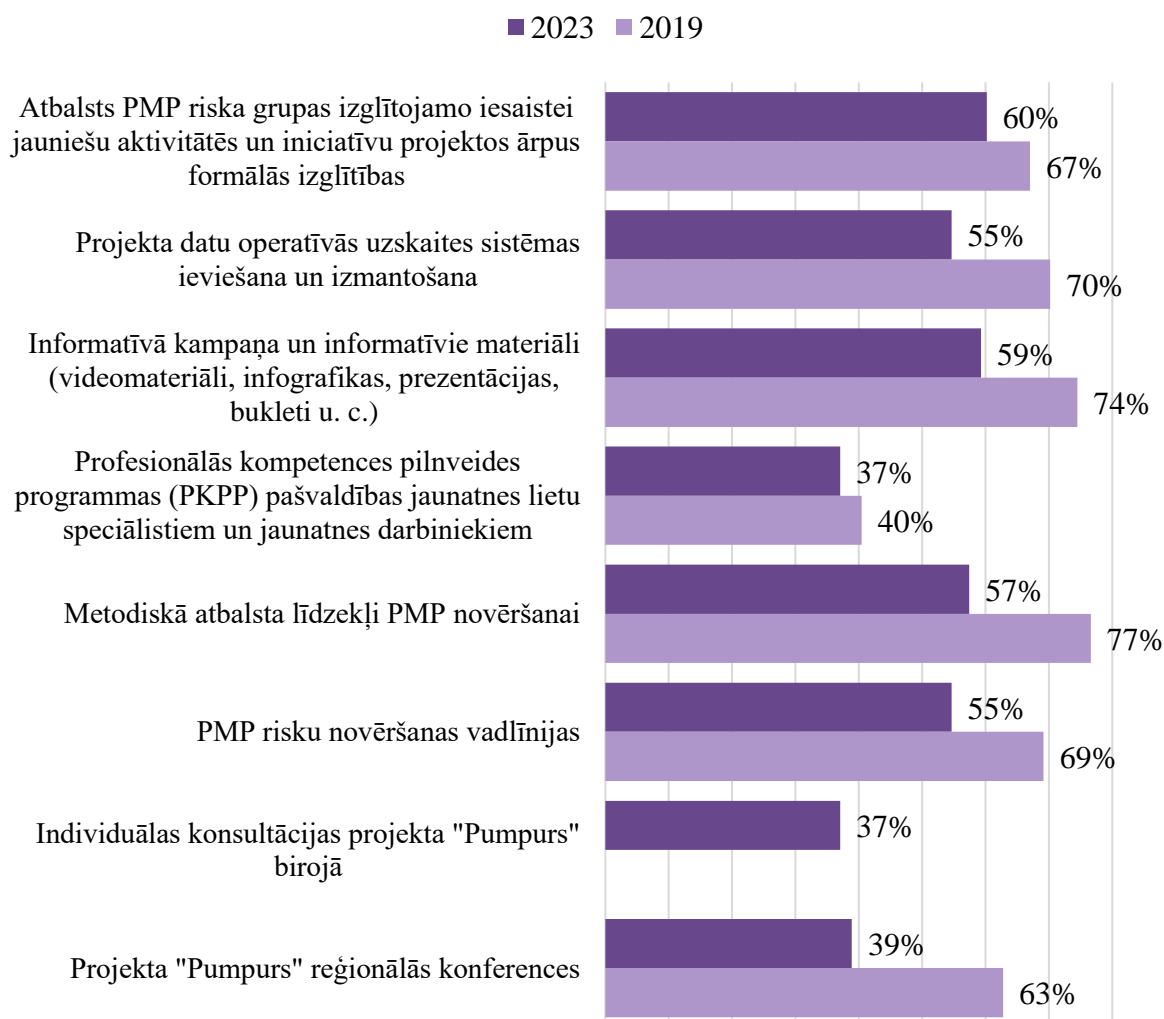

8.10.2.7. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet projekta “Pumpurs” sniegtā atbalsta ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

Salīdzinoši lielākā nozīme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi respondentu skatījumā bijusi jaunatnes iniciatīvu projektiem (27 % “ļoti liela ietekme”, 33 % “liela ietekme”),

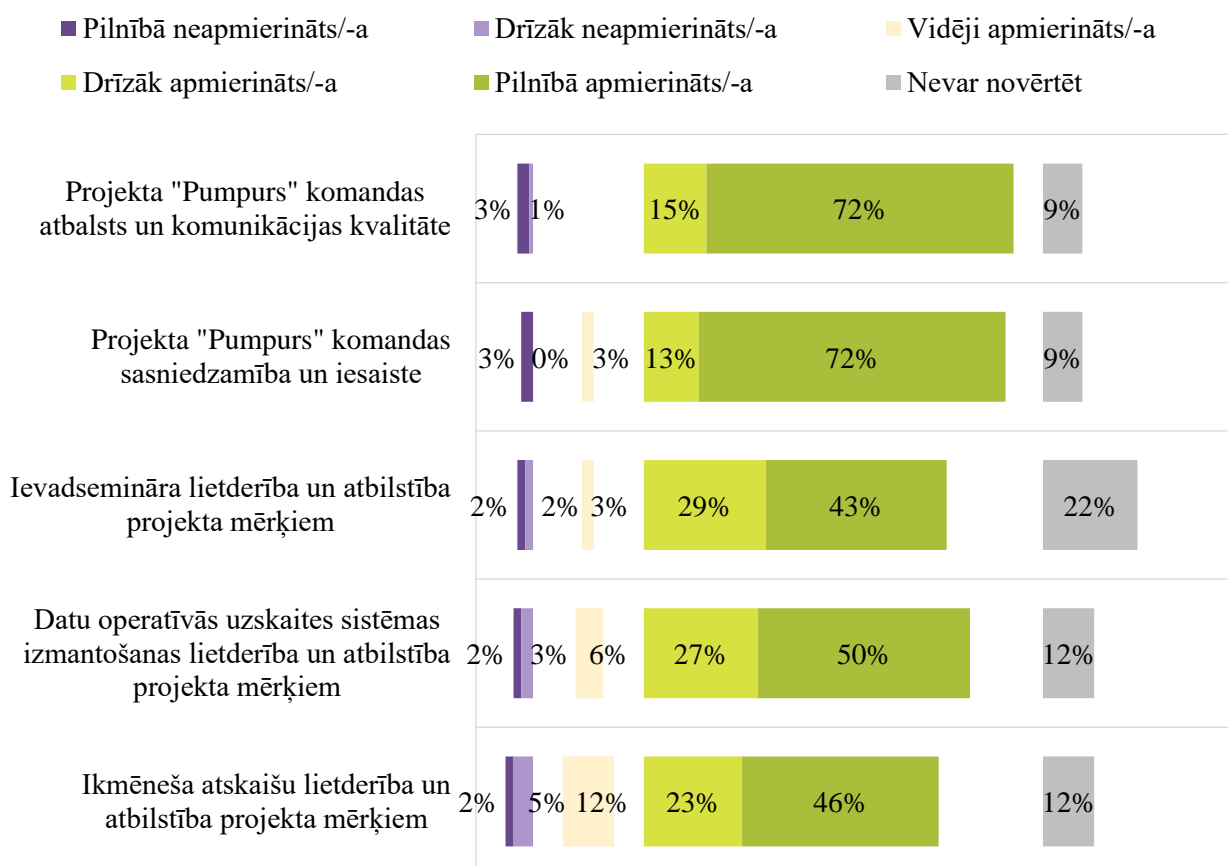
informatīvajai kampaņai un materiāliem (30 % “ļoti liela ietekme”, 30 % “liela ietekme”), **metodiskā atbalsta līdzekļiem** (20 % “ļoti liela ietekme”, 37 % “liela ietekme”), **Projekta DOS ieviešanai** (24 % “ļoti liela ietekme”, 31 % “liela ietekme”) un **PMP risku novēršanas vadlīnijām** (17 % “ļoti liela ietekme”, 38 % “liela ietekme”). Tomēr salīdzinoši liela daļa respondentu norāda, ka attiecīgo komponenti nevar novērtēt, jo nav saskārušies ar to. Salīdzinoši kā mazāk ietekmīgas Projekta komponentes novērtētas profesionālās kompetences pilnveides programmas pašvaldību jaunatnes lietu speciālistiem un jaunatnes darbiniekiem, individuālās konsultācijas projekta “Pumpurs” birojā un projekta “Pumpurs” reģionālās konferences. Salīdzinot 2019. un 2023. gadā apkopotos pašvaldību pārstāvju vērtējumus par ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā, atbalsta komponentu ietekmes vērtējums ir nedaudz pazeminājies, tomēr vēl joprojām tas ir vērtējams kā augsts.

8.10.2.8. attēls “Atbilžu “ļoti liela ietekme” un “liela ietekme” summārais īpatsvars, vērtējot projekta “Pumpurs” sniegtā atbalsta ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā,”

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

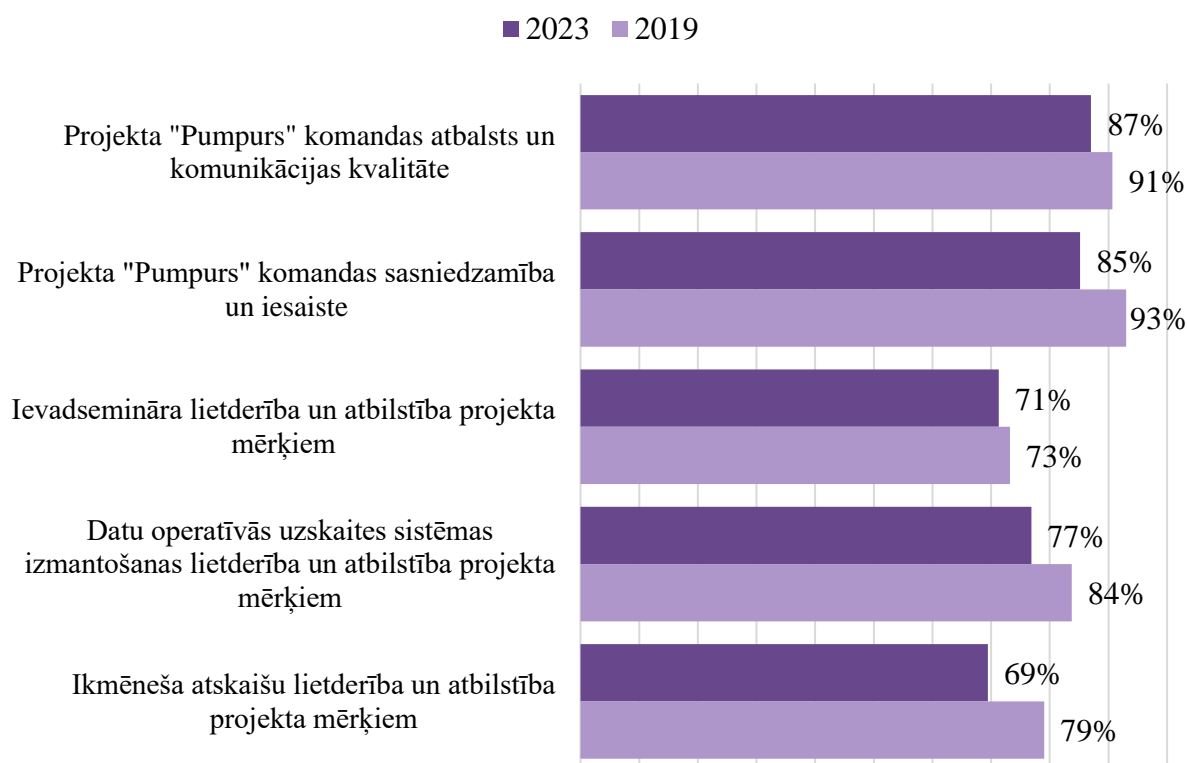
Pašvaldību pārstāvji pauž **augstu apmierinātību ar dažādām projekta “Pumpurs” komponentēm**. Vispozitīvāk tiek vērtēts **Projekta komandas atbalsts un komunikācijas kvalitāte** (72 % atbilžu “pilnībā apmierināts”, 15 % – “drīzāk apmierināts”), **komandas sasniedzamība un iesaiste** (72 % atbilžu “pilnībā apmierināts”, 13 % – “drīzāk apmierināts”). Savstarpēji salīdzinot, viszemākā apmierinātība ir ar ikmēneša atskaišu lietderību un atbilstību Projekta mērķiem (46 % atbilžu “pilnībā apmierināts”, 23 % – “drīzāk apmierināts”).

8.10.2.9. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet savu apmierinātību ar projekta "Pumpurs" komponentēm””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

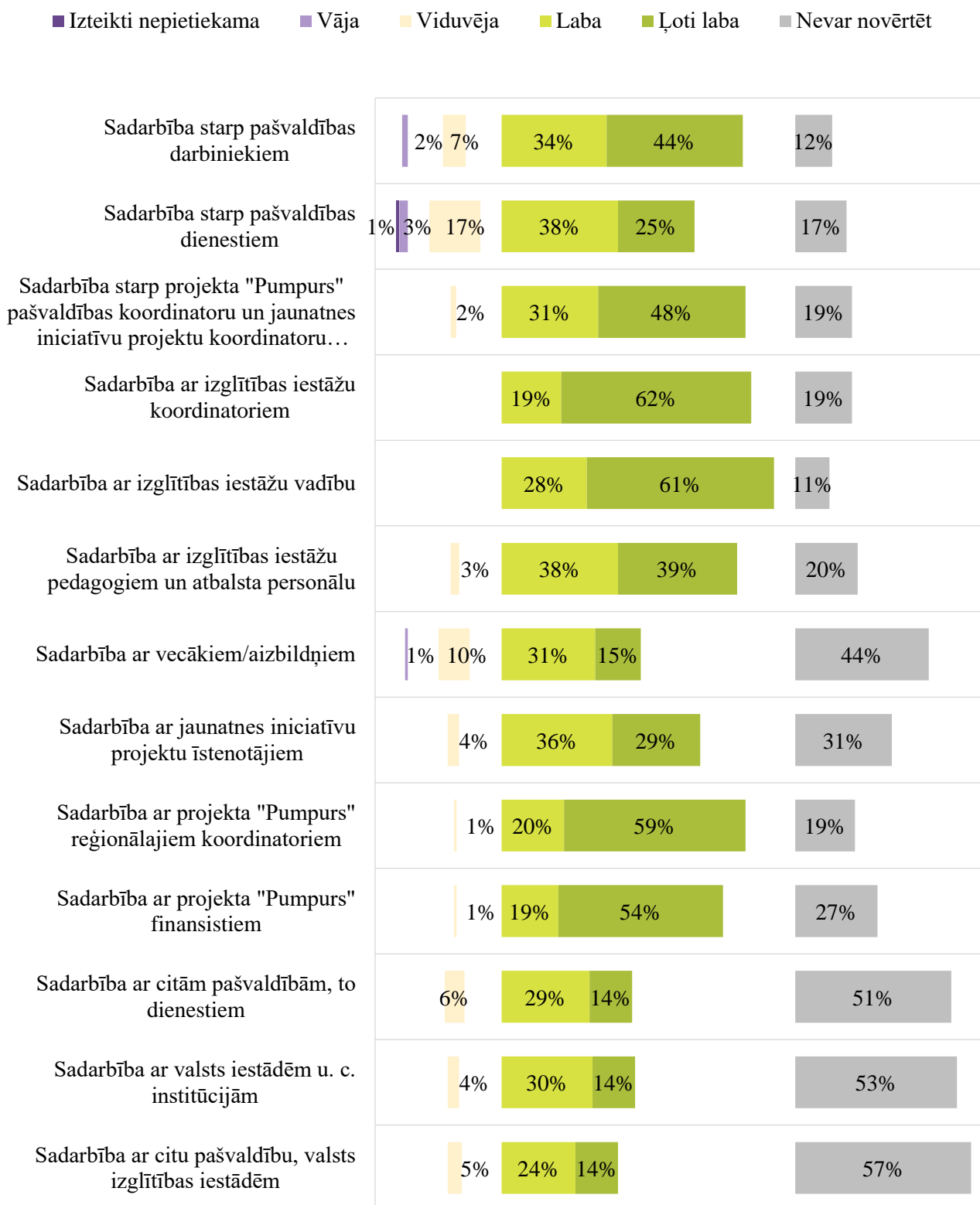
Arī 2019. gadā pašvaldību pārstāvji visaugstāko apmierinātību paiduši attiecībā uz Projekta komandas atbalstu, komunikāciju, sasniedzamību un iesaisti. Lai arī 2023. gadā, salīdzinot ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, sasniegtie apmierinātības rādītāji ir nedaudz pazeminājušies, tomēr jāuzsver, ka pašvaldības pārstāvju apmierinātība ar Projekta komponentēm gan 2019., gan 2023. gadā ir ļoti augsta.

8.10.2.10. attēls "Atbilžu "ļoti liela ietekme" un "liela ietekme" summārais īpatsvars, vērtējot projekta "Pumpurs" sniegtā atbalsta ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā,"

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Pašvaldību pārstāvju vērtējums par sadarbības un iesaistes pietiekamību, kas veidojies projekta "Pumpurs" ietvaros starp iesaistītajām pusēm, ir izteikti pozitīvs. Pašvaldību pārstāvji vispozitīvāk vērtē sadarbību ar izglītības iestāžu vadību (61 % "ļoti laba", 28 % "laba"), Projekta izglītības iestāžu koordinātoriem (62 % "ļoti laba", 19 % "laba"), Projekta reģionālajiem koordinātoriem (59 % "ļoti laba", 20 % "laba"), kā arī sadarbību starp Projekta pašvaldības koordinātoru un jaunatnes iniciatīvu projektu koordinātoru pašvaldībā (48 % "ļoti laba", 31 % "laba").

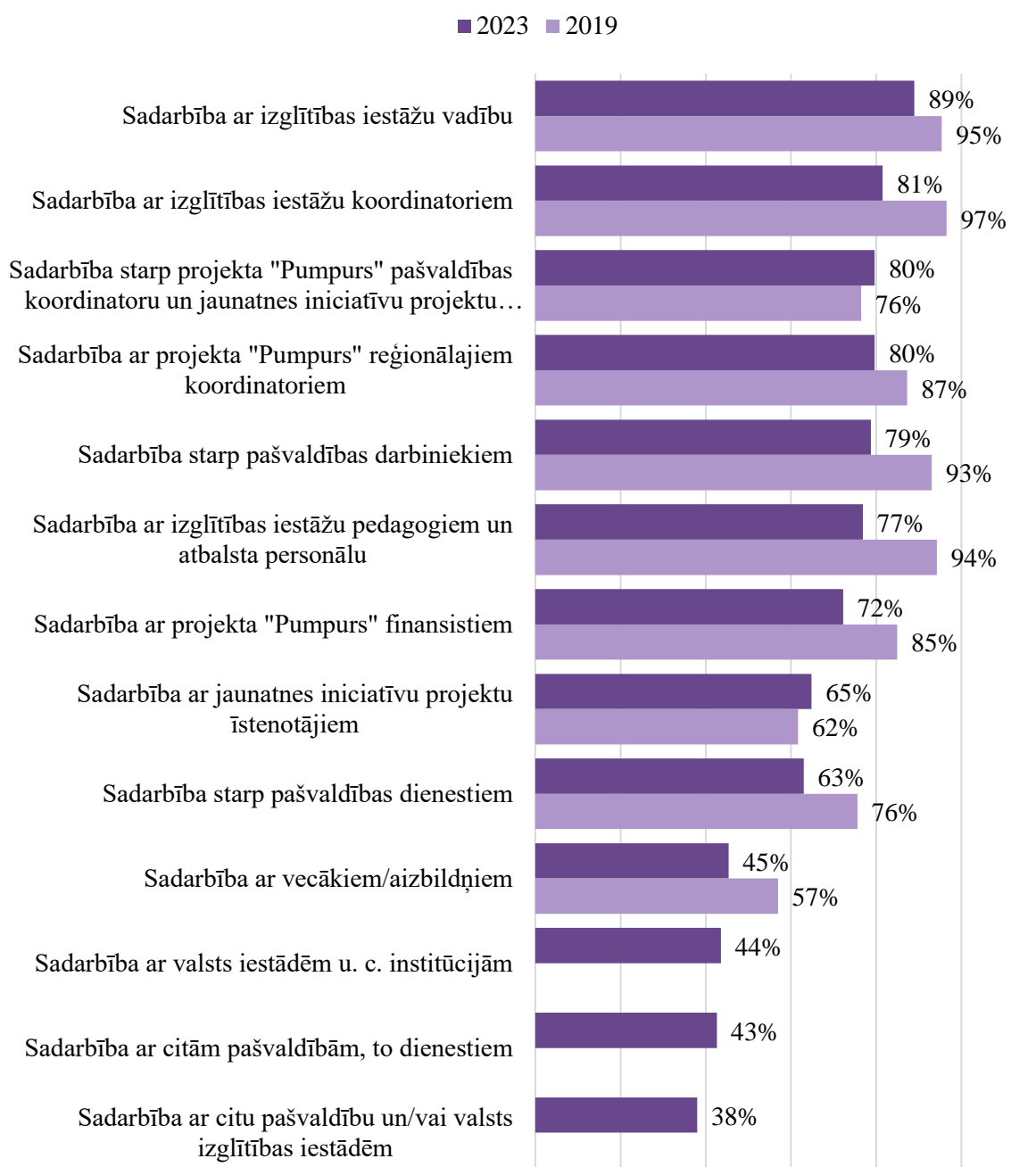

8.10.2.11. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet sadarbības un iesaistes pietiekamību, kas veidojusies projekta "Pumpurs" ietvaros starp iesaistītajām pusēm Jūsu pašvaldībā””.

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

Salīdzinoši viszemāk tiek vērtēta sadarbība ar izglītojamo vecākiem/aizbildņiem (15 % “ļoti laba”, 31 % “laba”), valsts iestādēm (14 % “ļoti laba”, 30 % “laba”), citām pašvaldībām (14 % “ļoti laba”, 29 % “laba”), kā arī ar citu pašvaldību vai valsts izglītības iestādēm (14 % “ļoti laba”, 24 % “laba”).

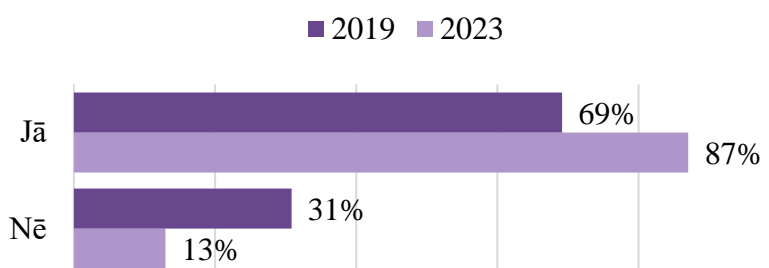
Lai arī 2023. gadā sadarbības un iesaistes pietiekamības vērtējums ir nedaudz zemāks nekā 2019. gada aptaujas rezultātos, tas vēl aizvien ir ļoti augsts.

8.10.2.12. attēls “Atbilžu “ļoti laba” un “laba” summārais īpatsvars, vērtējot sadarbības un iesaistes pietiekamību, kas veidojusies projekta "Pumpurs" ietvaros starp iesaistītajām pusēm pašvaldībā,”

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

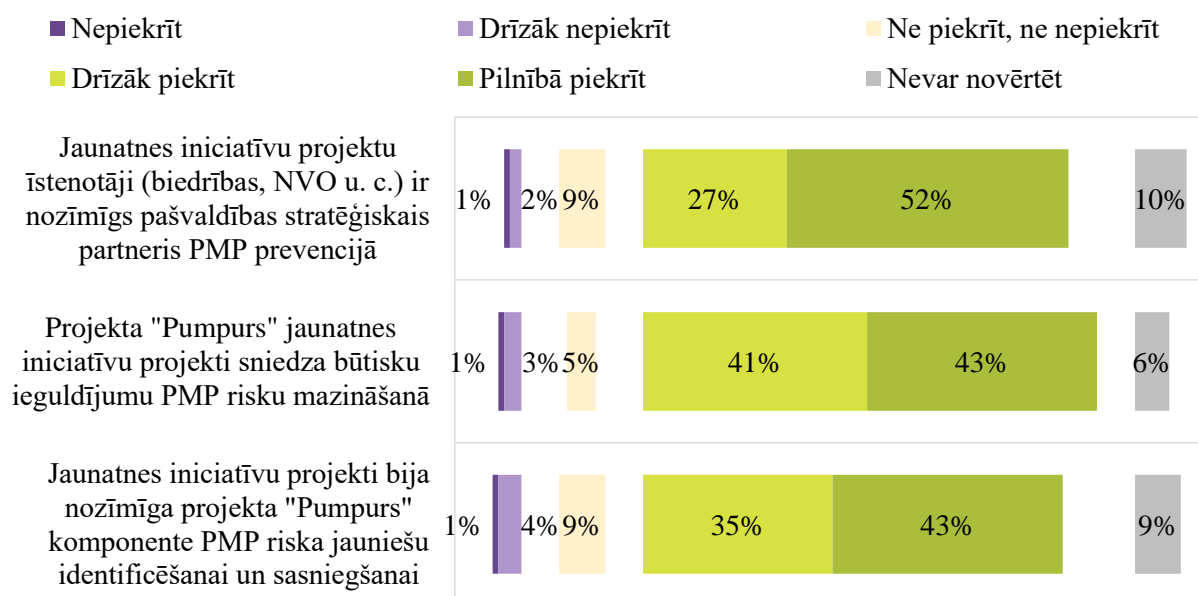
2023. gada aptaujā **87 % aptaujāto pašvaldību pārstāvji apstiprina, ka pašvaldībā tiek īstenoti projekta “Pumpurs” jaunatnes iniciatīvu projekti**. Salīdzinoši 2019. gadā tikai 69 % pašvaldību varēja apstiprināt jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanu.

8.10.2.13. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, norādiet, vai Jūsu pašvaldība īsteno projekta “Pumpurs” Jaunatnes iniciatīvu projektus?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Tie respondenti, kuru pašvaldībās tiek īstenoti jaunatnes iniciatīvu projekti, tika aicināti novērtēt to ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā. Aptaujas rezultāti liecina, ka **jaunatnes iniciatīvu projektiem ir bijusi nozīmīga ietekme uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā**. 84 % respondentu apliecina, ka jaunatnes iniciatīvu projekti sniedza būtisku ieguldījumu PMP risku mazināšanā, 79 % respondentu apliecina, ka jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanā (biedrības, NVO u. c.) bija nozīmīgs pašvaldības stratēģiskais partneris PMP prevencijā, savukārt 78 % respondentu norāda, ka jaunatnes iniciatīvu projekti bija nozīmīgi PMP riska jauniešu identificēšanā un sasniegšanā.

8.10.2.14. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet projekta "Pumpurs" jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanas ietekmi uz PMP prevencijas sistēmas izveidi pašvaldībā.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

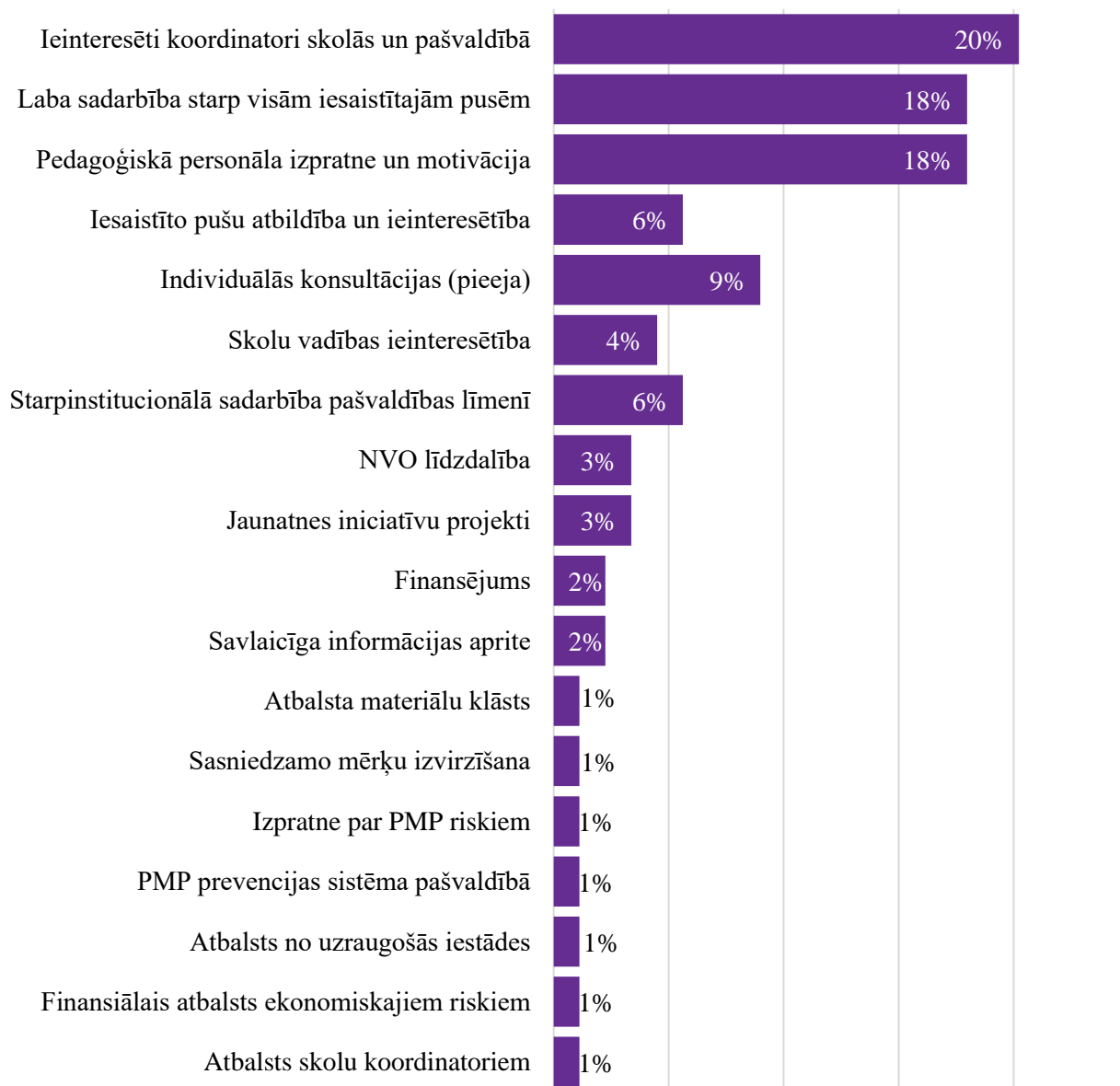
Pašvaldību pārstāvji tika aicināti norādīt, kas pašvaldībā ir jāuzlabo, lai iesaistītās puses varētu pilnvērtīgi sadarboties PMP prevencijas darbā pēc projekta “Pumpurs” noslēguma. **Aptuveni 1/3 daļa saņemto ieteikumu attiecas uz starpinstitūciju sadarbības uzlabošanu.** Otrā biežāk minētā tēma ir nepieciešamība nodrošināt vienotu izpratni, panākt visu pušu ieinteresētību un ieviest vienotu kārtību jeb “sistēmu” PMP prevencijas darbam pašvaldībā. Arī 2019. gada aptaujā biežāk minētie ieteikumi attiecas uz starpinstitūciju sadarbības uzlabošanu, bet otrajā vietā – komunikācijas starp iesaistītajām pusēm uzlabošanu.

8.10.2.15. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Kas Jūsu pašvaldībā ir jāuzlabo, lai iesaistītās puses varētu pilnvērtīgi sadarboties PMP prevencijas darbā pēc projekta „Pumpurs” noslēguma?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Kā galvenos “veiksmes faktorus”, kas ir sekmējuši projekta “Pumpurs” īstenošanu un mērķu sasniegšanu pašvaldībā, izglītības iestāžu pārstāvji aptaujā visbiežāk min **ieinteresētus, atsaucīgus un profesionālus skolu un pašvaldību Projekta koordinatorus, labu sadarbību starp visām iesaistītajām pusēm**, kā arī iesaistīto pedagogu un atbalsta speciālistu **ieinteresētību un motivāciju** palīdzēt izglītojamajam. Arī 2019. gada aptaujā biežāk nosauktais Projekta veiksmes faktori saistījās ar personāla kompetenci darbā ar PMP riskam pakļautiem jauniešiem, iesaisti un līdzatbildību un veiksmīgu sadarbību un komandas darbu.

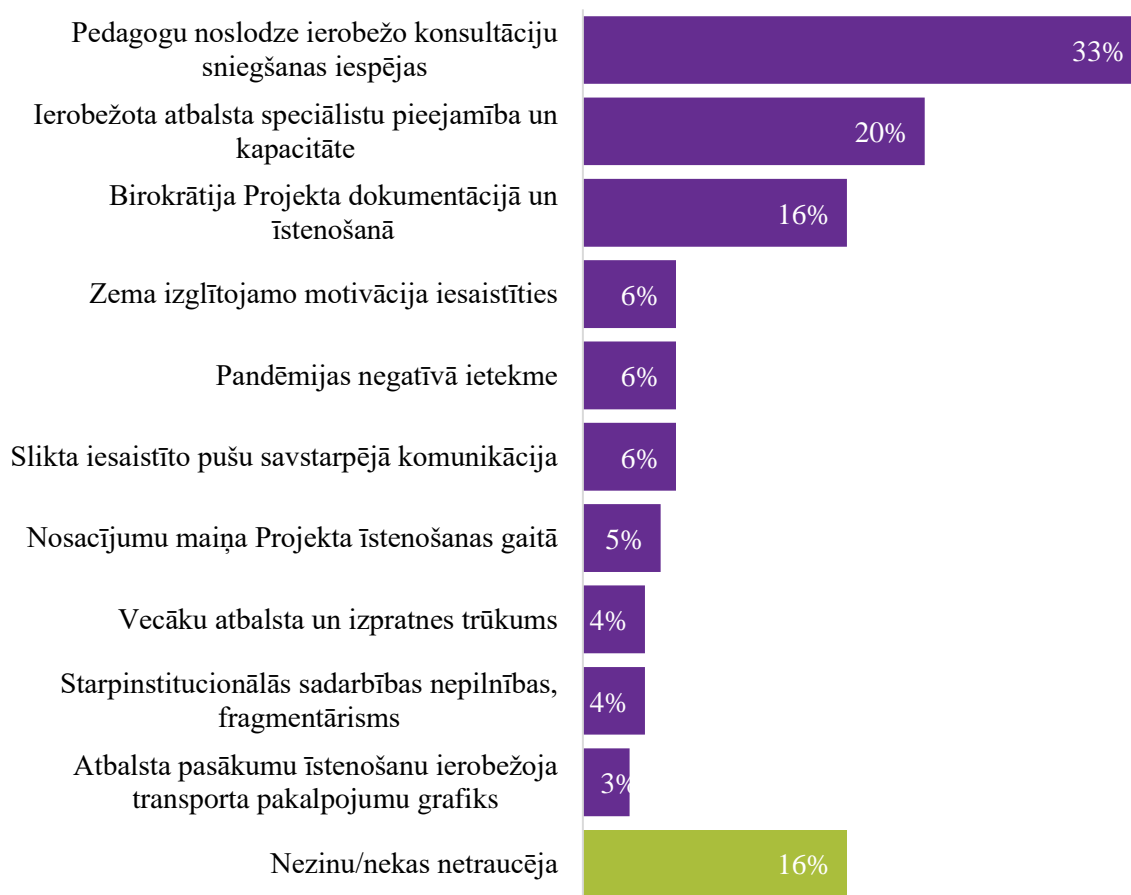

8.10.2.16. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Kas, Jūsaprāt, ir galvenie „veiksmes faktori”, kas ir sekmējuši projekta „Pumpurs” īstenošanu un mērķu sasniegšanu Jūsu pašvaldībā?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Kā galvenos “traucējošos faktoros”, kas kavējuši projekta “Pumpurs” īstenošanu un mērķu sasniegšanu pašvaldībā, pašvaldību pārstāvji nosauc **ierobežoto pedagogu kapacitāti**

un nepietiekamu atbalsta speciālistu pieejamību. 16 % pašvaldību pārstāvji kā traucējošu faktoru saskata arī **birokrātiju Projekta dokumentācijā.** 2019. gada aptaujā kā būtiskākie traucēkļi Projekta sekmīgai īstenošanai nosaukti iesaistīto pušu kapacitātes ierobežojumi un kompetenta personāla trūkums. Lai arī kapacitātes problēmas minētas kā nozīmīgākais traucēklis arī 2023. gadā, kompetences trūkums kā problemātiska 2023. gada aptaujā vairs neparādās.

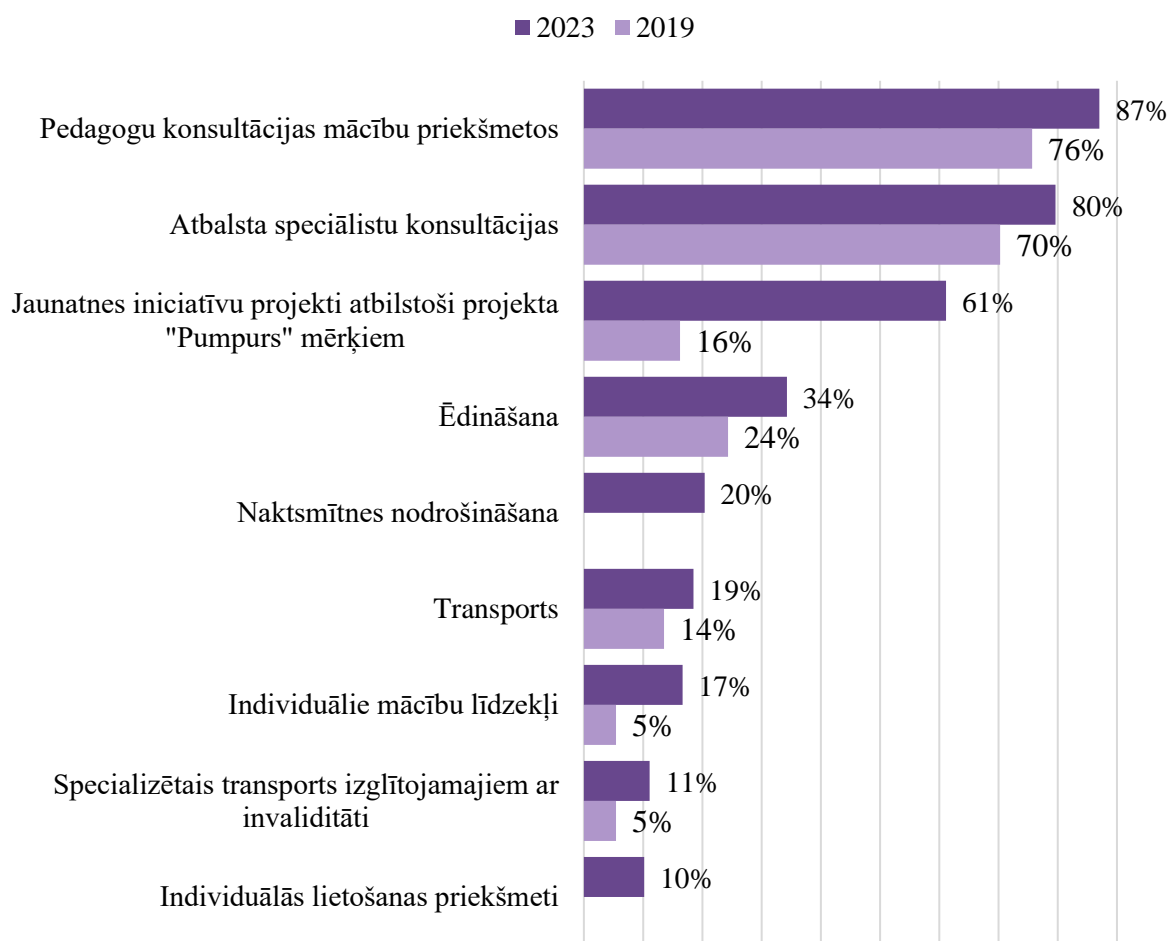

8.10.2.17. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Kas, Jūsaprāt, ir galvenie “traucējošie faktori”, kas ir kavējuši projekta “Pumpurs” īstenošanu un mērķu sasniegšanu Jūsu pašvaldībā?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Kā citus ieguvumus no Projekta, kas nav tieši saistīti ar projekta virsmērķi – PMP riska mazināšanu, pašvaldību pārstāvji min **izglītības iestāžu un skolu pārstāvju savstarpējo “saliedēšanos”** Projekta organizētajos pasākumos un pašvaldības līmeņa sanāksmēs, kas īpaši būtiski bijis administratīvi teritoriālās reformas kontekstā. Otrs būtiskākais ieguvums ir **pedagogu iespējas iepazīt izglītojamos individuālā līmenī un gūt individuāla darba pieredzi.**

Pašvaldību pārstāvji tika aicināti norādīt, kurus individuālā atbalsta pasākumus būtu svarīgi turpināt nodrošināt arī pēc projekta "Pumpurs" beigām (paredzot tam īpašu pašvaldības vai valsts finansējumu). Respondentu skatījumā ir svarīgi turpināt nodrošināt visus Projektā piedāvātos atbalsta veidus, pie tam pasākumu nozīmīgums laikā kopš 2019. gada ir palielinājies. Piemēram, 2023. gadā **87 % respondentu norāda, ka svarīgi turpināt pedagogu konsultācijas mācību priekšmetos** (2019. g. – 76 %), **80 % – atbalsta speciālistu konsultācijas** (2019. g. – 70 %). Laika posmā starp 2019. un 2023. gadu īpaši būtiski ir pieaudzis to respondentu skaits, kas uzskata, ka svarīgi ir turpināt jaunatnes iniciatīvu projektus (2019. gadā – 16 %, 2023. gadā – 61 %).

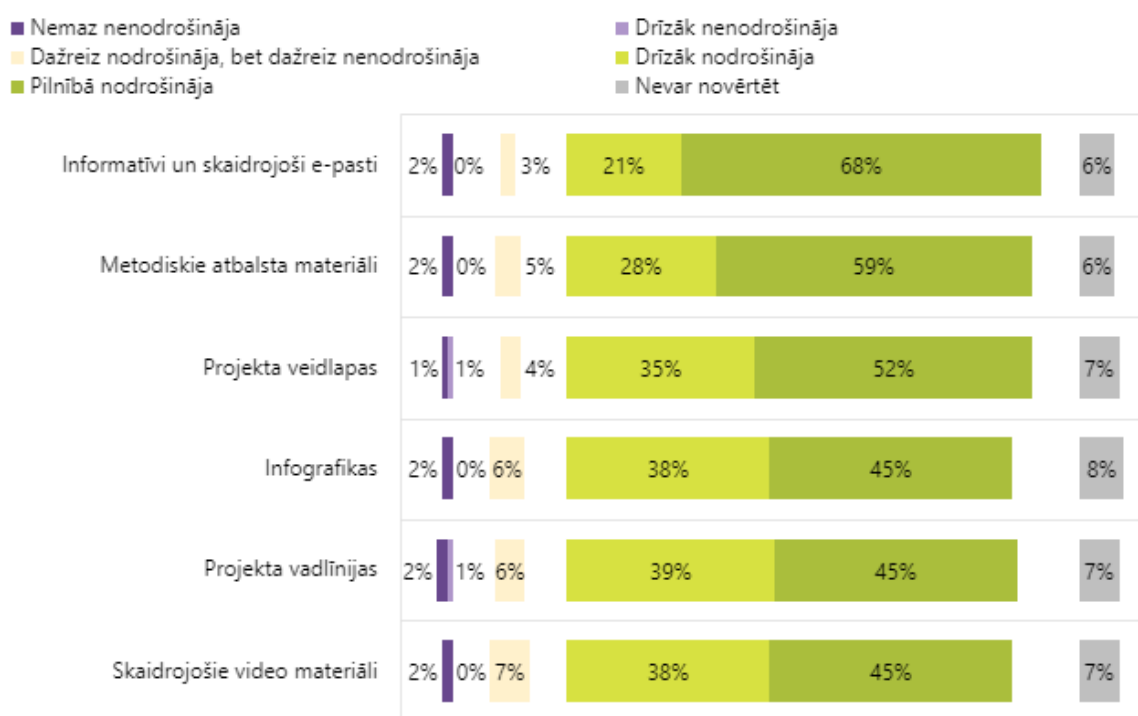

8.10.2.18. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Izvērtējot projekta "Pumpurs" īstenošanas gaitu un ietekmi uz PMP riska mazināšanu, lūdzu, atzīmējiet, kurus no individuālā atbalsta pasākumiem būtu svarīgi turpināt nodrošināt pēc projekta "Pumpurs" beigām, paredzot tam īpašu pašvaldības vai valsts finansējumu.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Vērtējot projekta atbalstu ikdienas darbam, kuru nodrošināja “Pumpurs” informatīvie materiāli, vispozitīvākais vērtējums ir sniegts par informatīvajiem un skaidrojošajiem e-pastiem (vidējais vērtējums – 4,6 no 5), kā arī metodiskajiem atbalsta materiāliem un projekta

veidlapām (4,6 no 5). Šiem trīs materiāliem vairāk nekā puse pašvaldību pārstāvju norādījuši, ka pilnībā nodrošināja atbalstu ikdienas darbam. Jānorāda, ka pašvaldību pārstāvji kopumā pozitīvi ir izteikušies par visiem materiālu veidiem – zemākais vērtējums ir par skaidrojošajiem video materiāliem, kuriem 82% pašvaldību darbinieki norādījuši, ka tie drīzāk vai pilnībā ir snieguši atbalstu ikdienas darbam. Biežāk “drīzāk nodrošināja” pašvaldību pārstāvji norādījuši par infografikām, projekta vadlīnijām un skaidrojošajiem materiāliem (vidējais vērtējums – 4,4 no 5). Kaut 2019. un 2023. gada jautājumi nav tieši salīdzināmi, vērā ņemams, ka kopš 2019. gada par 13 procentpunktiem pieaudzis to respondentu īpatsvars, kuri norādījuši, ka materiāli ir pilnībā nodrošinājuši atbalstu ikdienas darbā, salīdzinot ar vidējo rādītāju par dažādiem materiālu veidiem 2023. gadā.

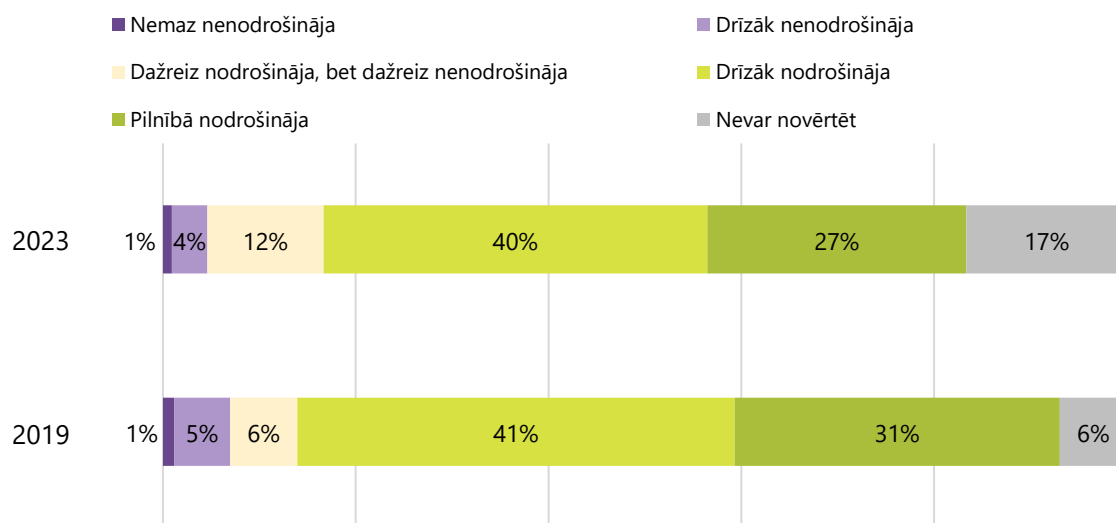

8.10.2.19. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu novērtējiet, cik lielā mērā projekta "Pumpurs" informatīvie materiāli nodrošināja Jūsu ikdienas darbam nepieciešamo atbalstu, t. sk. veicināja izglītības iestāžu, to vadītāju, pedagogu, izglītojamo, vecāku/aizbildņu, jaunatnes iniciatīvu projektu īstenošanu izpratni par PMP riskiem un to novēršanu.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

67% pašvaldību pārstāvju ir norādījuši, ka projekta “Pumpurs” komunikācijas un iesaistes materiāli (sociālo tīklu informācija, video rullīši, TV raidījumi) ir nodrošinājuši atbalstu ikdienas darbam, tai skaitā 27% - pilnībā nodrošināja, un 40% - drīzāk nodrošināja. Šis īpatsvars ir sarucis kopš 2019. gada, kad kopumā 72% pašvaldības pārstāvju norādīja, ka materiāli ir nodrošinājuši atbalstu ikdienas darbam, tai skaitā 31% - pilnībā nodrošināja, un 41%

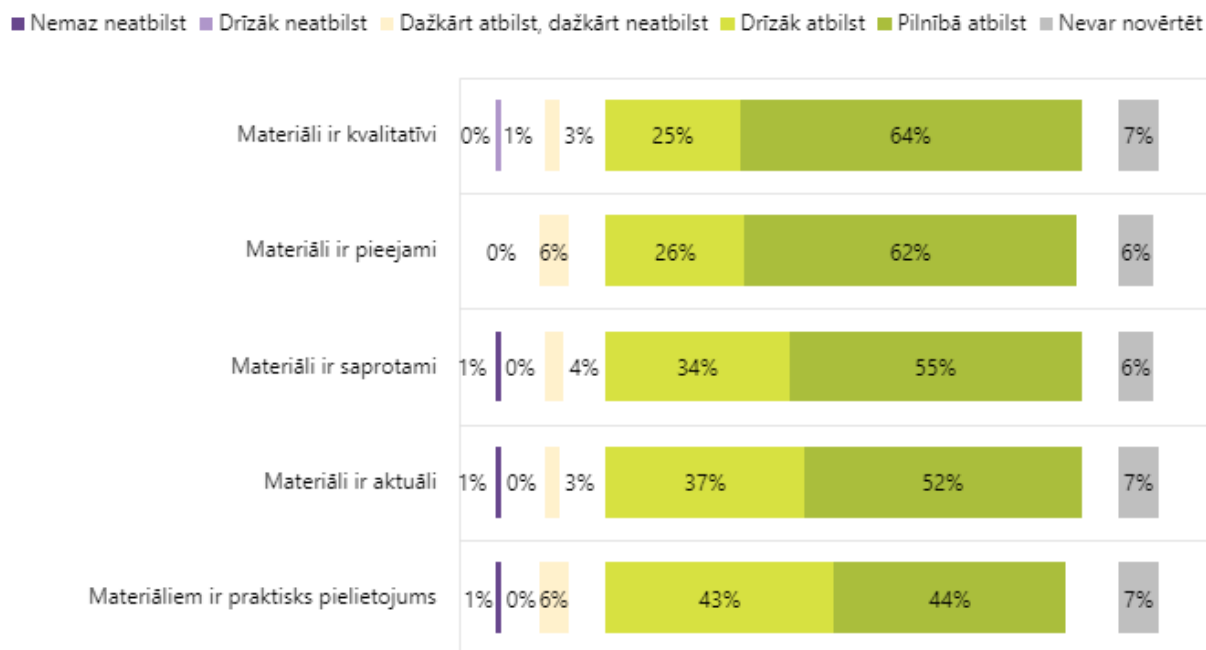
- drīzāk nodrošināja. Šajā periodā pieaudzis to respondentu īpatsvars, kuri nevarēja novērtēt (6% - 2019. gadā, 17% - 2023. gadā), vai kuri novērtēja, ka materiāli dažreiz nodrošināja atbalstu, dažreiz nē (6% - 2019. gadā, 12% - 2023. gadā).

8.10.2.20. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā projekta "Pumpurs" komunikācijas un iesaistes materiālu (sociālo tīklu informācija, video rullīši, TV raidījumi u. tml.) saturs nodrošināja Jums atbalstu ikdienas darbā kopumā.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2019.g.=94; 2023.g., n=108)

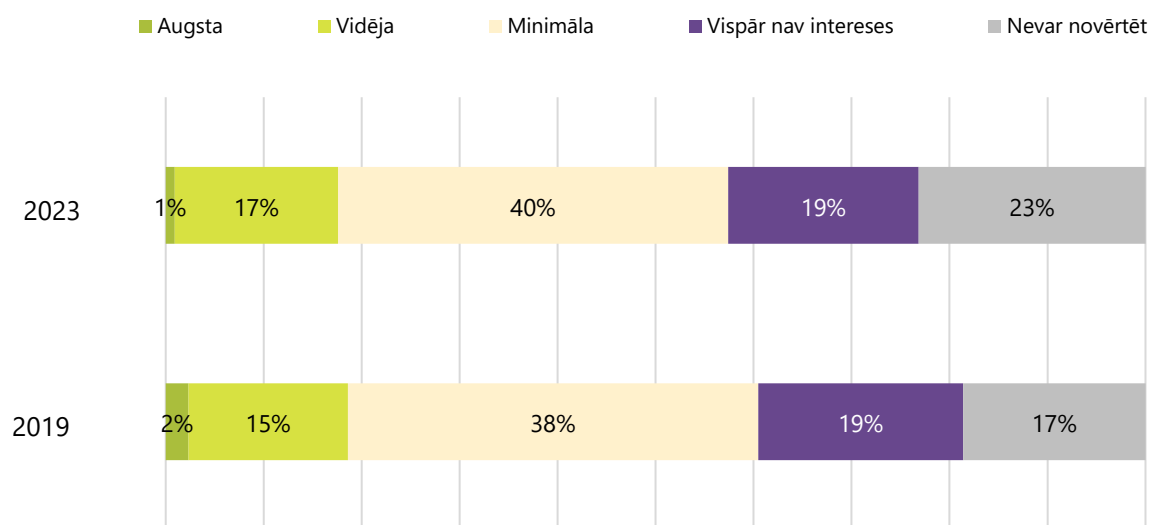
Pašvaldības pārstāvju vērtējums par komunikācijas un iesaistes materiāliem ir ļoti augsts – 89% piekrīt apgalvojumam, ka materiāli ir kvalitatīvi (vidējais vērtējums – 4,6 no 5), 88% piekrīt, ka materiāli ir pieejami (4,6 no 5), 89% norāda, ka materiāli ir saprotami un materiāli ir aktuāli (4,5 no 5). Nedaudz zemāks vērtējums izteikts par materiālu praktisko pielietojumu – 87% norāda, ka materiāliem ir praktiskais pielietojums (4,4 no 5).

8.10.2.21. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā projekta "Pumpurs" komunikācijas un iesaistes materiāli (sociālo tīklu informācija, informācija medijos, video rullīši, TV raidījumi u. tml.) atbilst sekojošiem apgalvojumiem.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

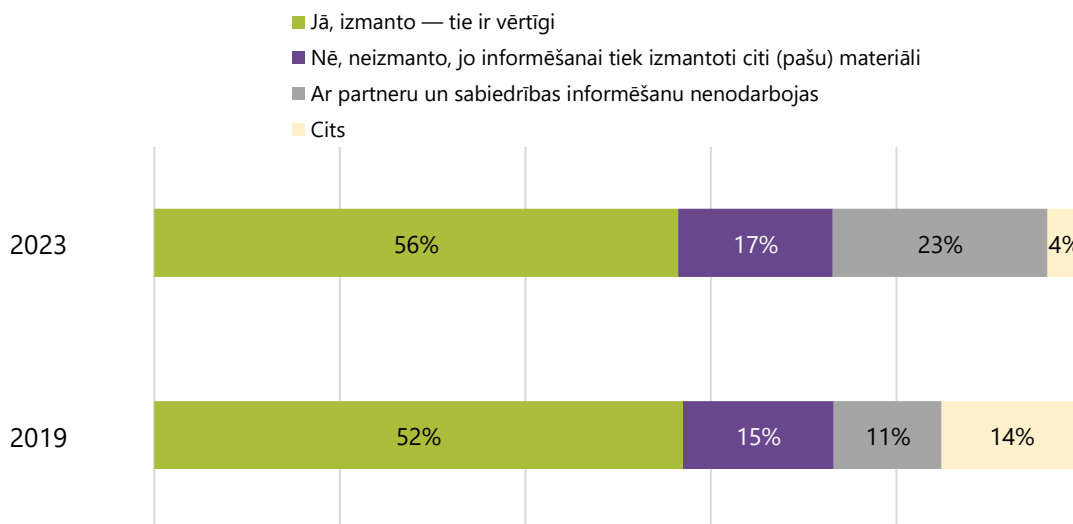
Pašvaldību pārstāvji mediju interesi par projektu “Pumpurs” vērtē kā zemu – 40% norādījuši, ka interese ir minimāla, 19% - intereses nav vispār. Šie rādītāji ir līdzīgi 2019. gadam, kad 19% respondentu norādīja, ka intereses nav vispār, bet 38% - interese ir minimāla.

8.10.2.22. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, norādiet, kāda ir mediju interese par projekta "Pumpurs" aktivitātēm Jūsu pašvaldībā?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2019.g., n=94; 2023.g., n=108)

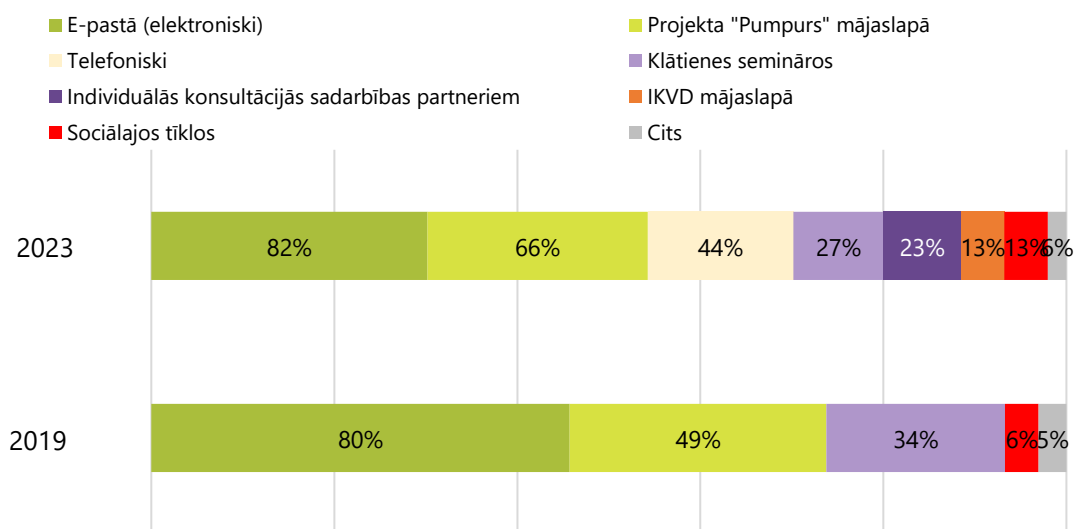
Vairāk nekā puse (56%) pašvaldību pārstāvju ir norādījuši, ka projekta “Pumpurs” komunikācijas un iesaistes materiālus ir pielietojusi partneru un sabiedrības informēšanai par projektu pašvaldībā. 17% respondentu ir norādījuši, ka materiāli nav izmantoti, ja ir pašiem savi materiāli. Šī attiecība ir bijusi nemainīga kopš 2019. gada, kad 52% pašvaldību pārstāvju izmantoja materiālus, un 15% - izmantoja savus materiālus.

8.10.2.23. attēls “Vai izmantojat projekta "Pumpurs" komunikācijas un iesaistes materiālus partneru un sabiedrības informēšanai par projektu "Pumpurs" savā pašvaldībā?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2019.g., n=94; 2023.g., n=108)

Pašvaldības pārstāvji kā visērtākos kanālus, kuros saņemt projekta “Pumpurs” skaidrojumus un papildinformāciju par materiāliem ir norādījuši e-pastu (82%), projekta “Pumpurs” mājaslapu (44%) un telefona saziņu (44%). Apskatot dinamiku kopš 2019. gada, ir secināms, ka vērā ņemami ir pieaugusi interese par informācijas pieejamību projekta “Pumpurs” mājaslapā (49% - 2019. gadā, 66% - 2023. gadā). Arī sociālo mediju kanāls kopš 2019. gada ir audzis popularitātē – ja 2019. gadā 6% pašvaldību pārstāvju norādīja šo kā ērtu komunikācijas kanālu, tad 2023. gadā šādi izteicās jau 13% respondentu. Vērā ņemams arī tas, ka būtiskākais kritums respondentu vērtējumā ir tieši klātienē semināriem – šo kā ērtāko kanālu norādīja 34% pašvaldības pārstāvju 2019. gadā, bet 27% 2023. gadā.

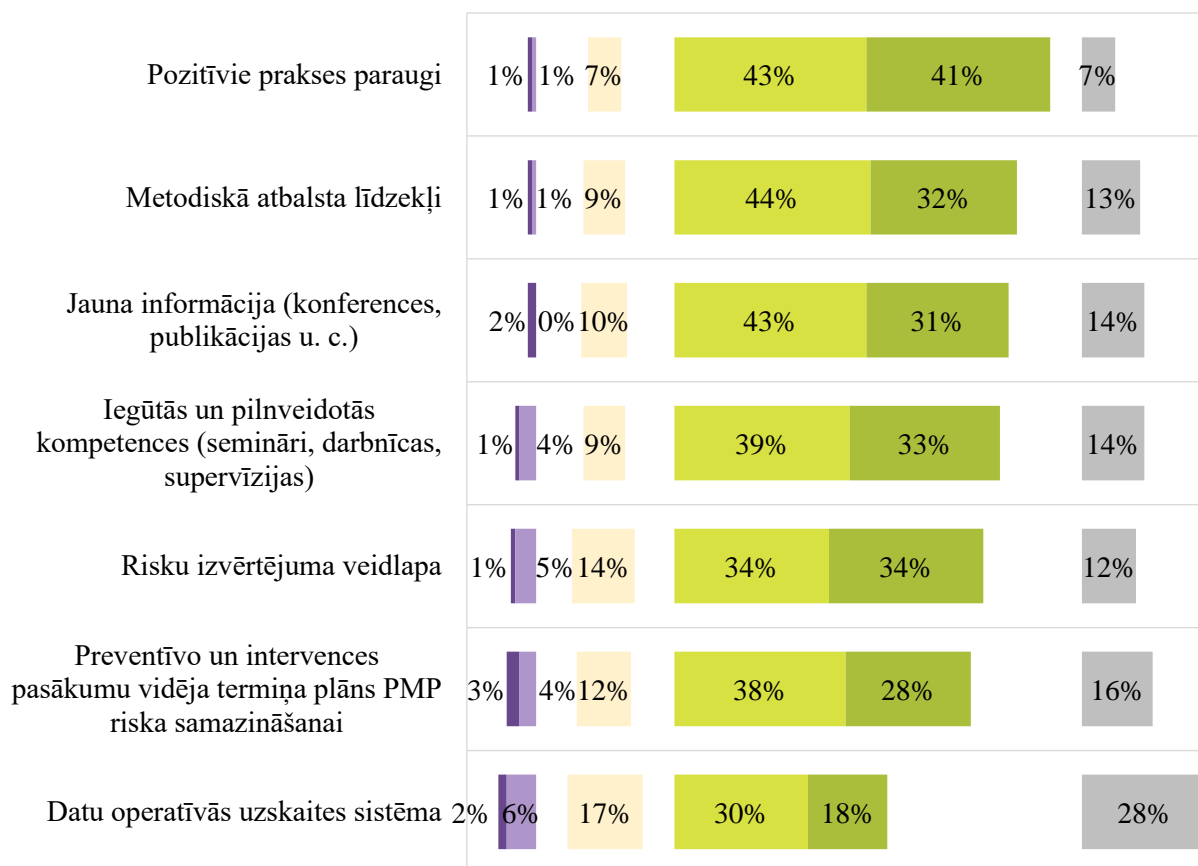

8.10.2.24. attēls “Lūdzu, norādiet, kā Jums bija visērtāk saņemt skaidrojumus, papildinformāciju no projekta "Pumpurs" par materiāliem?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2019.g., n=94; 2023.g., n=108)

Lai novērtētu Projekta ilgspēju, pašvaldību pārstāvji tika aicināti novērtēt iespējas izmantot projektā "Pumpurs" sasniegtos rezultātus (t.i., izveidotos materiālus, iegūtās zināšanas, aprobēto praksi u. c.) pēc Projekta noslēgšanās. Kopumā **pašvaldību pārstāvji ir pozitīvi noskaņoti par Projekta resursu tālāku izmantošanu un to lietderību arī pēc Projekta beigām**. 84 % pašvaldību pārstāvju norāda, ka turpmāk noderīgi būt pozitīvie prakses paraugi (41 % – “būs ļoti noderīgi”, 43 % – “drīzāk būs noderīgi”), bet 76 % respondentu uzskata, ka nākotnē noderēs metodiskā atbalsta līdzekļi (32 % – “būs ļoti noderīgi”, 44 % – “drīzāk būs noderīgi”). Arī apkopotā jaunā informācija un Projekta ietvaros iegūtās kompetences pašvaldību pārstāvju skatījumā būs izmantojamas arī pēc Projekta noslēgšanās. Zemākā noderīguma iespējamība ir DOS (18 % – “būs ļoti noderīgi”, 30 % – “drīzāk būs noderīgi”).

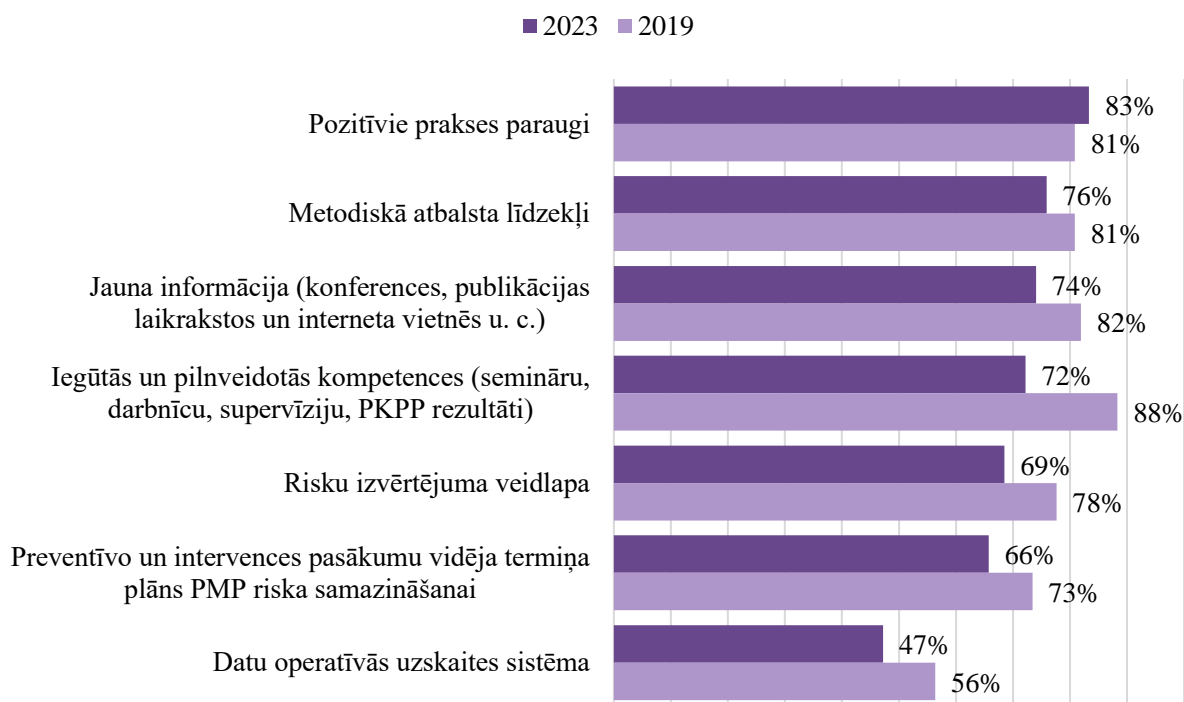
- 1 — nebūs lietderīgi pēc projekta noslēguma
- 2 — drīzāk nebūs lietderīgi
- 3 — būs daļēji noderīgi
- 4 — drīzāk būs noderīgi
- 5 — būs ļoti noderīgi pēc projekta noslēguma
- Nevar novērtēt

8.10.2.25. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Kā Jūs vērtējat iespējas izmantot projektā "Pumpurs" sasniegtos rezultātus (t. i., izveidotos materiālus, iegūtās zināšanas, aprobēto praksi u. c.) pēc projekta noslēgšanās.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju rezultātus, pašvaldību pārstāvju vērtējums par iespējām izmantot Projekta rezultātus arī turpmāk ir pazeminājies, tomēr kopumā vēl aizvien ir augsts.

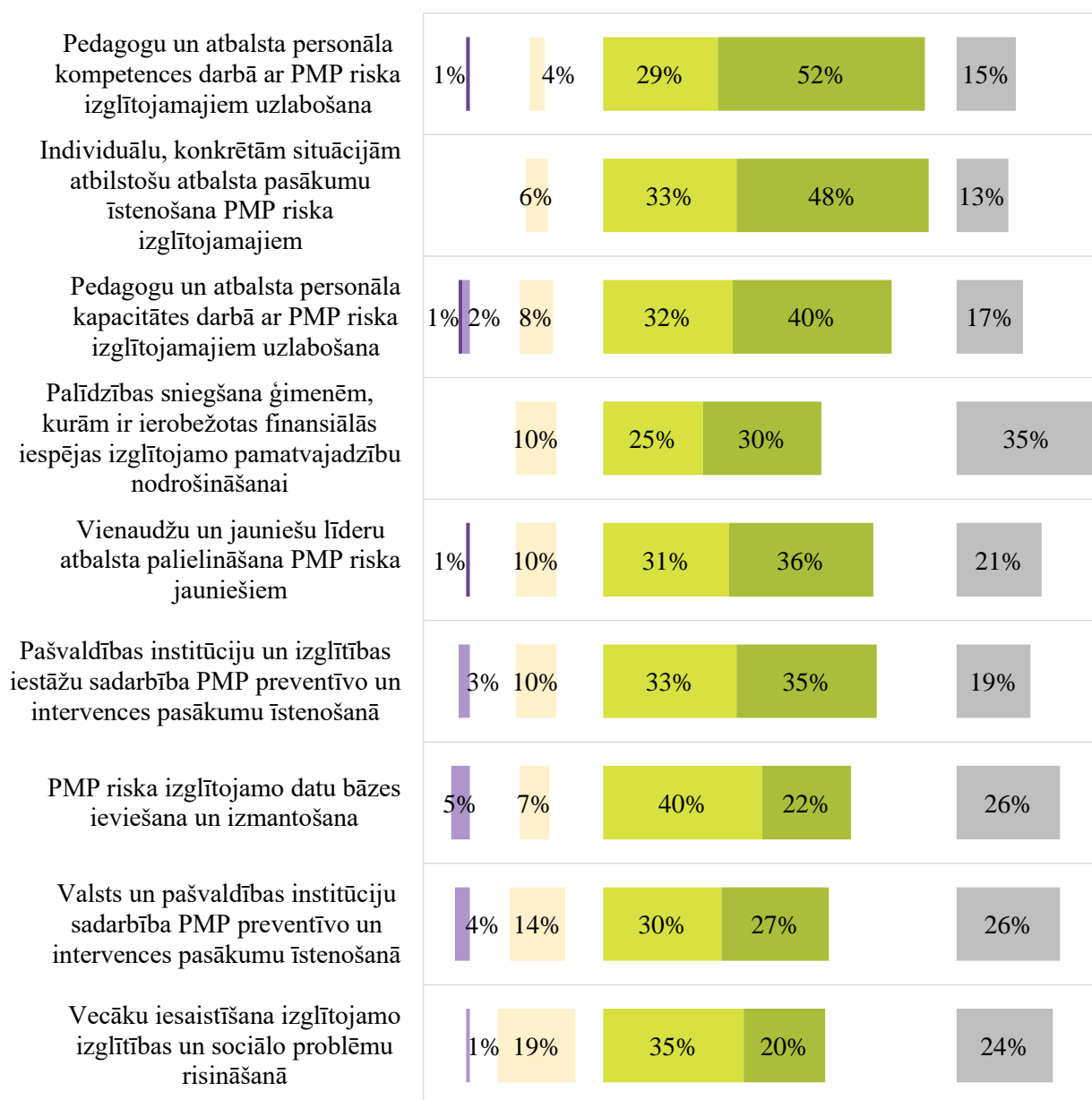

8.10.2.26. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Izvērtējot projekta "Pumpurs" īstenošanas gaitu un ietekmi uz PMP riska mazināšanu, lūdzu, atzīmējiet, kurus no individuālā atbalsta pasākumiem būtu svarīgi turpināt nodrošināt pēc projekta "Pumpurs" beigām, paredzot tam īpašu pašvaldības vai valsts finansējumu.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Vērtējot, cik lielā mērā katrs no pasākumiem ir veicinājis projekta "Pumpurs" mērķu sasniegšanu pašvaldībā, **81 % pašvaldību pārstāvju kā nozīmīgākos Projekta pasākumus nosauc pedagogu un atbalsta personāla kompetences darbā ar PMP riska izglītojamajiem uzlabošanu** (52 % – “ir būtiski veicinājis”, 29 % – “drīzāk ir veicinājis”) un **individuāla, vajadzībās balstīta atbalsta sniegšanu izglītojamajiem** (48 % – “ir būtiski veicinājis”, 33 % – “drīzāk ir veicinājis”).

- 1 — nemaz nav veicinājis
- 2 — drīzāk nav veicinājis
- 3 — dažkārt nav veicinājis, dažkārt ir veicinājis
- 4 — drīzāk ir veicinājis
- 5 — ir būtiski veicinājis
- Nevar novērtēt

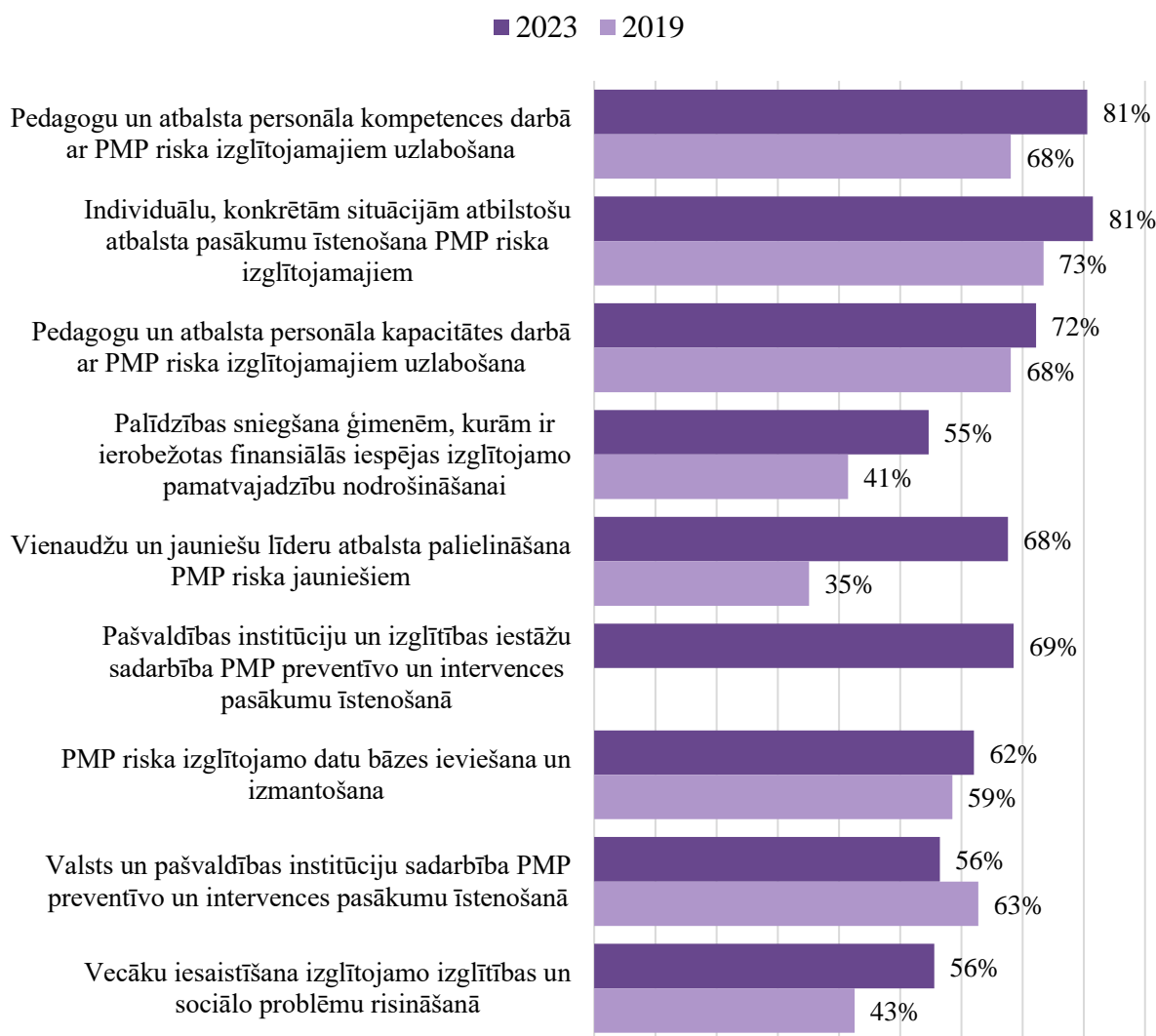
8.10.2.27. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā katrs no zemāk uzskaitītajiem pasākumiem ir veicinājis projekta "Pumpurs" mērķu/rezultātu sasniegšanu Jūsu pašvaldībā?””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

Nākamie nozīmīgākie pasākumi, kas veicinājuši Projekta mērķu sasniegšanu, ir pedagogu un atbalsta personāla kapacitātes darbā ar PMP riska izglītojamajiem uzlabošana (40 % – “ir būtiski veicinājis”, 32 % – “drīzāk ir veicinājis”) pašvaldības institūciju un izglītības iestāžu

sadarbība PMP preventīvo un intervences pasākumu īstenošanā (35 % – “ir būtiski veicinājis”, 33 % – “drīzāk ir veicinājis”), kā arī vienaudžu un jauniešu līderu atbalsta palielināšana PMP riska jauniešiem (36 % – “ir būtiski veicinājis”, 31 % – “drīzāk ir veicinājis”).

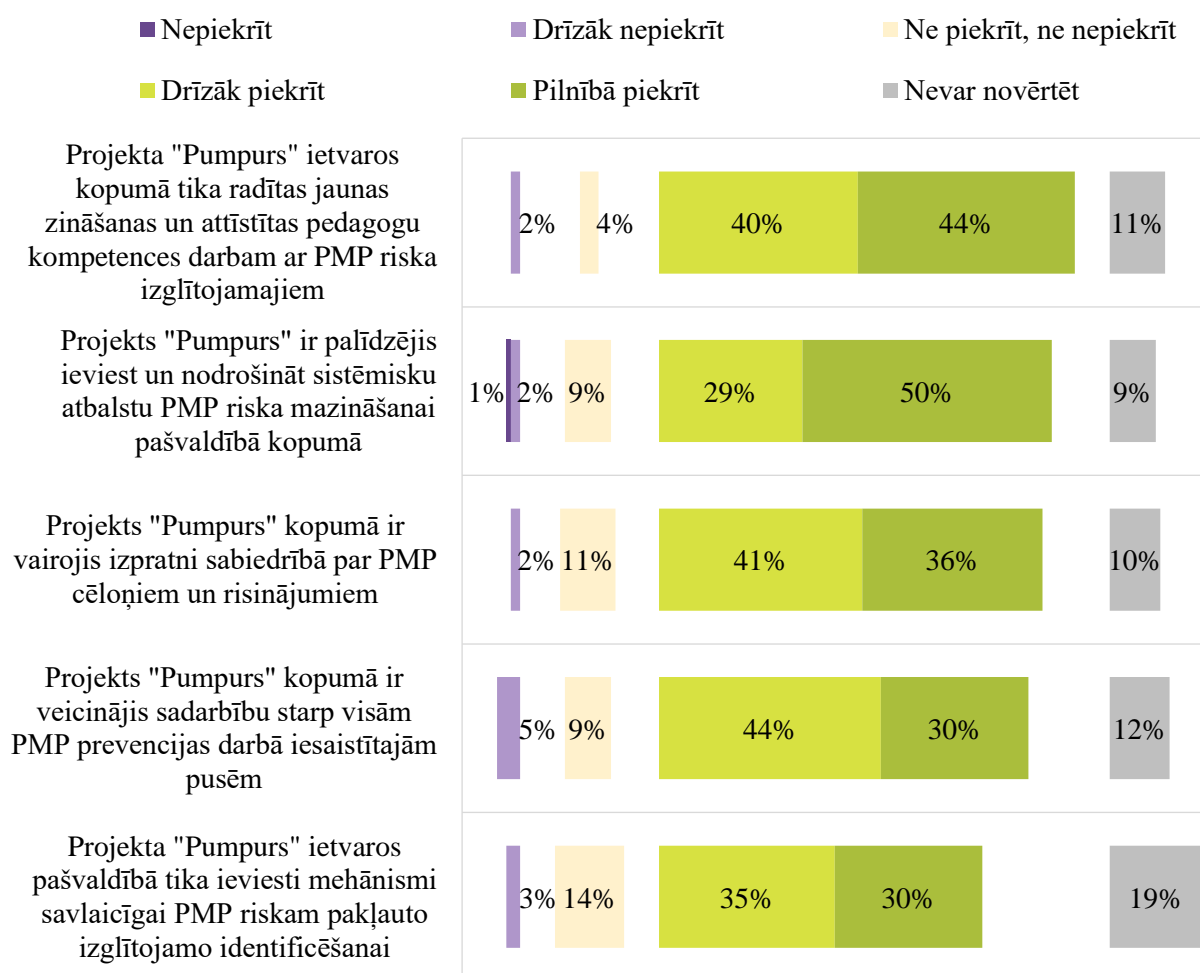
Kopš 2019. gada pašvaldību pārstāvju vērtējums par pasākumu ieguldījumu Projekta kopējo mērķu sasniegšanā ir ievērojami palielinājies, pieaugot atbilžu “būtiski veicinājis” un “drīzāk veicinājis” skaitam un īpatsvaram pašvaldību pārstāvju atbildēs.

8.10.2.28. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbilžu “būtiski veicinājis” un “drīzāk ir veicinājis” summārais īpatsvars, vērtējot, cik lielā mērā katrs no zemāk uzskaitītajiem pasākumiem ir veicinājis projekta "Pumpurs" mērķu/rezultātu sasniegšanu Jūsu pašvaldībā””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Vērtējot Projekta darbību un ietekmi kopumā, **83 % aptaujāto pašvaldību pārstāvju** uzskata, ka projekta "Pumpurs" ietvaros tika radītas jaunas zināšanas un attīstītas pedagogu kompetences darbam ar PMP riska izglītojamajiem. **79 % respondentu** apstiprina, ka Projekts "Pumpurs" ir palīdzējis ieviest un nodrošināt sistēmisku atbalstu PMP riska mazināšanai pašvaldībās, savukārt **74 % norāda, ka Projekts ir veicinājis sadarbību starp dažādām iesaistītajām pusēm**. Projekts pašvaldību skatījumā ir vairojis sabiedrības izpratni par PMP cēloņiem, riskiem, PMP sekām un risinājumiem, ko apliecina 77 % respondentu. Salīdzinoši zemāko vērtējumu (65 %) saņēmis apgalvojums, ka Projekta "Pumpurs" ietvaros pašvaldībā tika ieviesti mehānismi savlaicīgai PMP riskam pakļauto

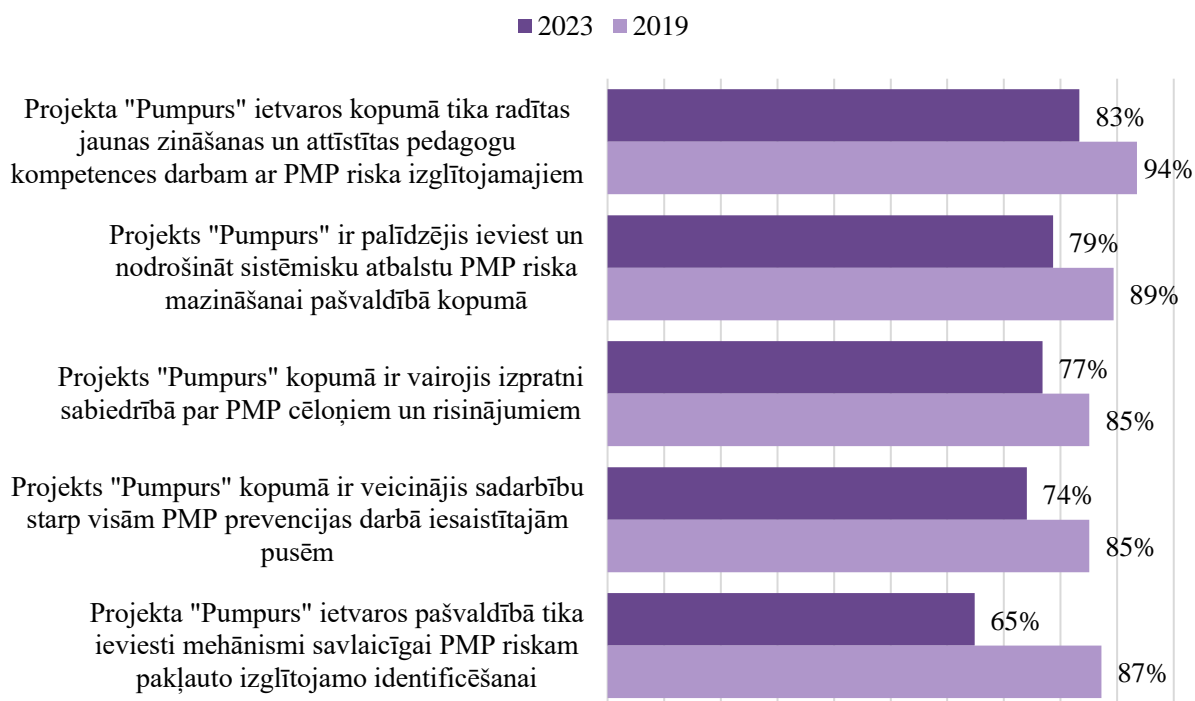

izglītojamo identificēšanai.

8.10.2.29. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Vērtējot projekta "Pumpurs" darbību kopumā, lūdzu norādīt, cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošiem apgalvojumiem.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

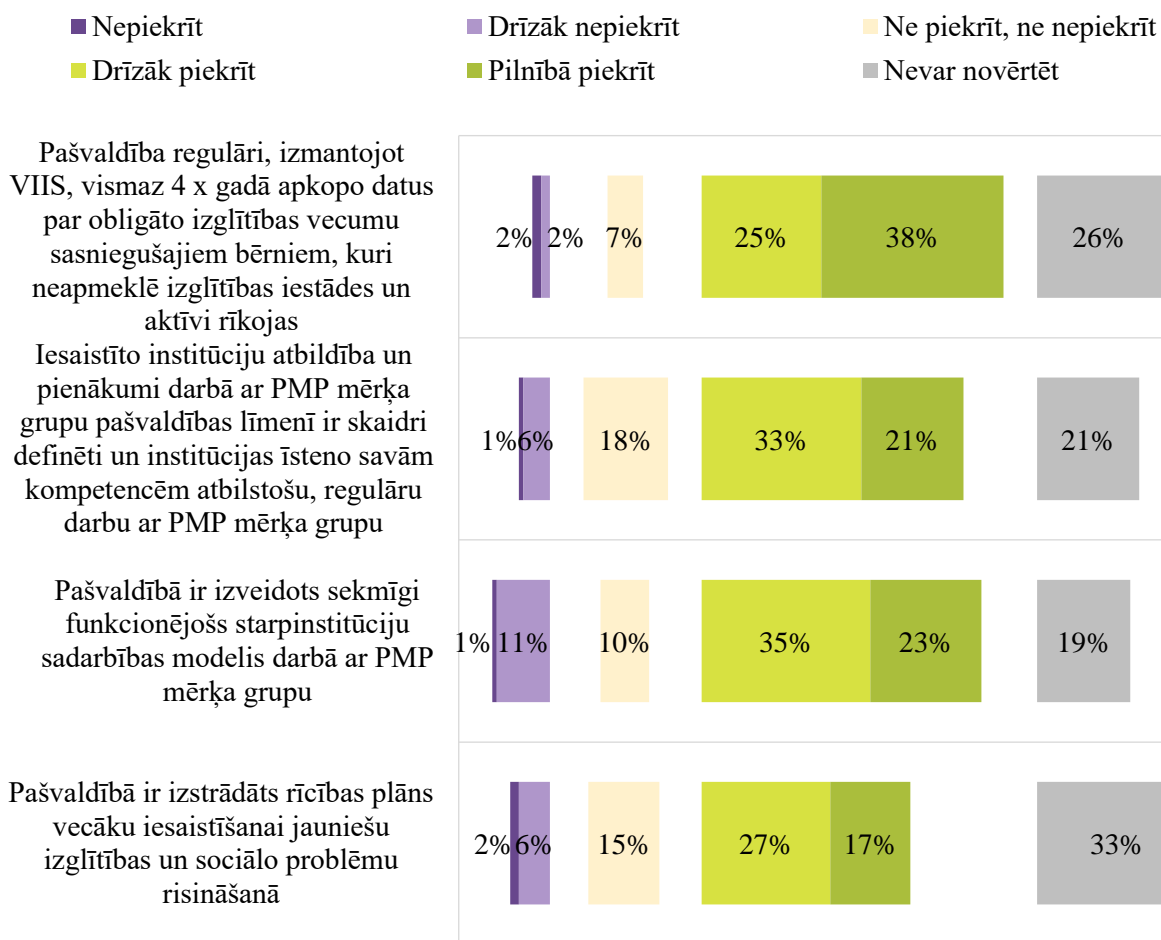
2019. gada aptaujā, vērtējot apgalvojumus par Projekta darbību kopumā, pašvaldības pārstāvji salīdzinoši biežāk snieguši atbildes “pilnībā piekrītu” un “drīzāk piekrītu”.

8.10.2.30. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbilžu “pilnībā piekrītu” un “drīzāk piekrītu” summārais īpatsvars, vērtējot projekta "Pumpurs" darbību kopumā un paužot atbalstu apgalvojumiem”

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

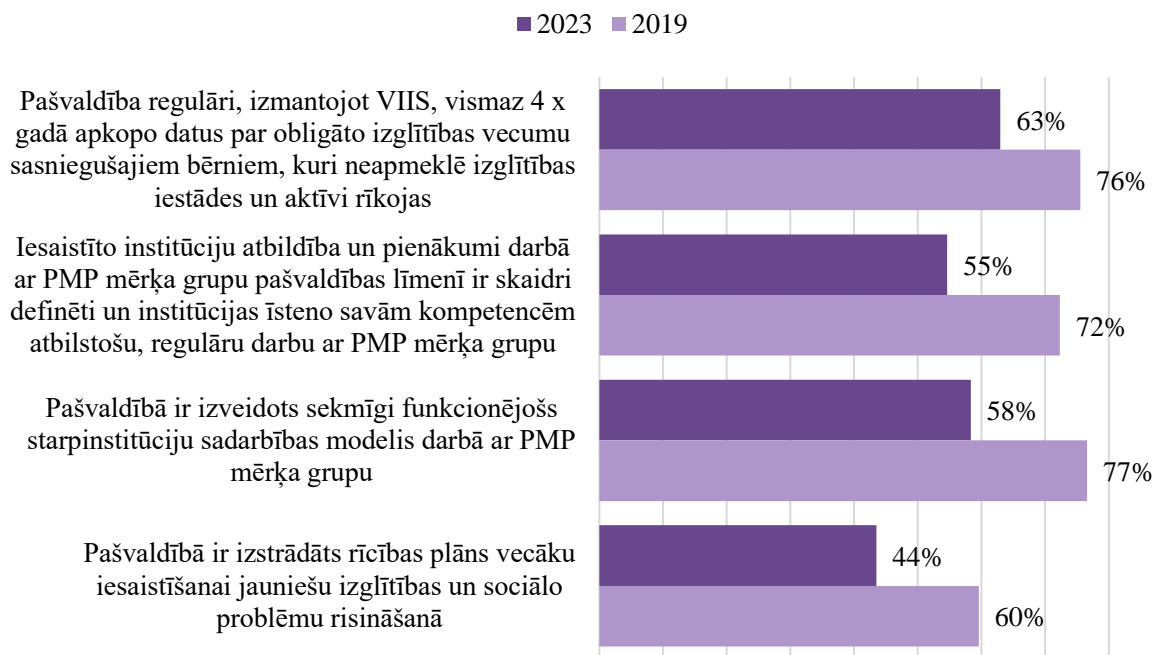
Pašvaldību pārstāvji aptaujā tika lūgti novērtēt pašvaldību informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā. Salīdzinoši **liela daļa respondentu (19-33 %) norāda, ka nevar novērtēt situāciju PMP risku mazināšanas jomā pašvaldībā**. 63 % pašvaldību pārstāvju norāda, ka regulāri tiek apkopoti dati par obligāto izglītības vecumu sasniegušajiem bērniem, kuri neapmeklē izglītības iestādes un īstenoti attiecīgi pasākumi tā novēršanai. 58 % pašvaldības pārstāvju apstiprina, ka pašvaldībās ir izveidots sekmīgi funkcionējošs starpinstitūciju sadarbības modelis darbā ar PMP mērķa grupu. Tomēr **tikai puse pašvaldību pārstāvju jeb 55 % var apliecināt, ka PMP prevencijas darbā iesaistīto institūciju atbildība un pienākumi ir skaidri definēti un tiek īstenots regulārs darbs ar PMP mērķa grupu**. Vēl mazāk (44 %) respondentu norāda, pašvaldībā ir izstrādāts rīcības plāns vecāku iesaistīšanai jauniešu izglītības un sociālo problēmu risināšanā.

8.10.2.31. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet Jūsu pašvaldības kopējo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108)

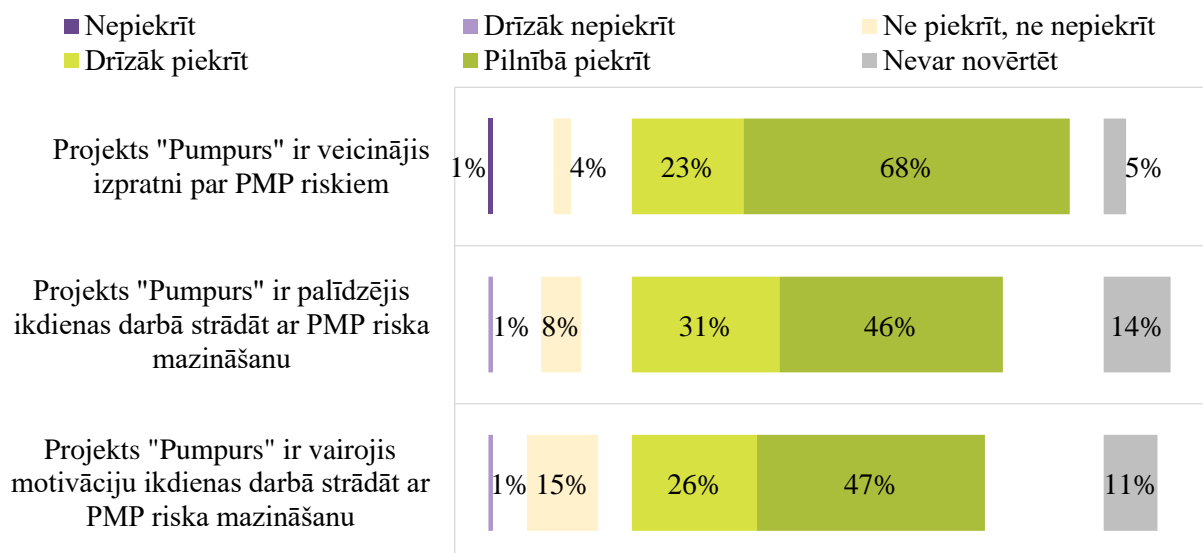
Salīdzinot 2019. un 2023. gada rezultātus, ir pieaudzis to pašvaldību skaits, kuras, nevar novērtēt savu kopējo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā. Vienlaikus visās iepriekš uzskaitītajās pozīcijās ir samazinājies atbilžu “pilnībā piekrītu” un “drīzāk piekrītu īpatsvars”. 2019. gadā 76 % pašvaldību pārstāvju norādīja, ka regulāri tiek apkopoti dati par obligāto izglītības vecumu sasniegušajiem bērniem, kuri neapmeklē izglītības iestādes un īstenoti attiecīgi pasākumi tā novēršanai, bet 2023. gadā vairs tikai 63 %. 2019. gadā 77 % respondentu norādīja, ka pašvaldībās ir izveidots sekmīgi funkcionējošs starpinstitūciju sadarbības modelis darbā ar PMP mērķa grupu, bet 2023. gadā – tikai 58 %. 2019. gadā 72 % apliecināja, ka PMP prevencijas darbā iesaistīto institūciju atbildība un pienākumi ir skaidri definēti un tiek īstenots regulārs darbs ar PMP mērķa grupu, bet 2023. gadā – tikai 55 %.

8.10.2.32. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbilžu “pilnībā piekrītu” un “drīzāk piekrītu” summārais īpatsvars, novērtējot pašvaldības kopējo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

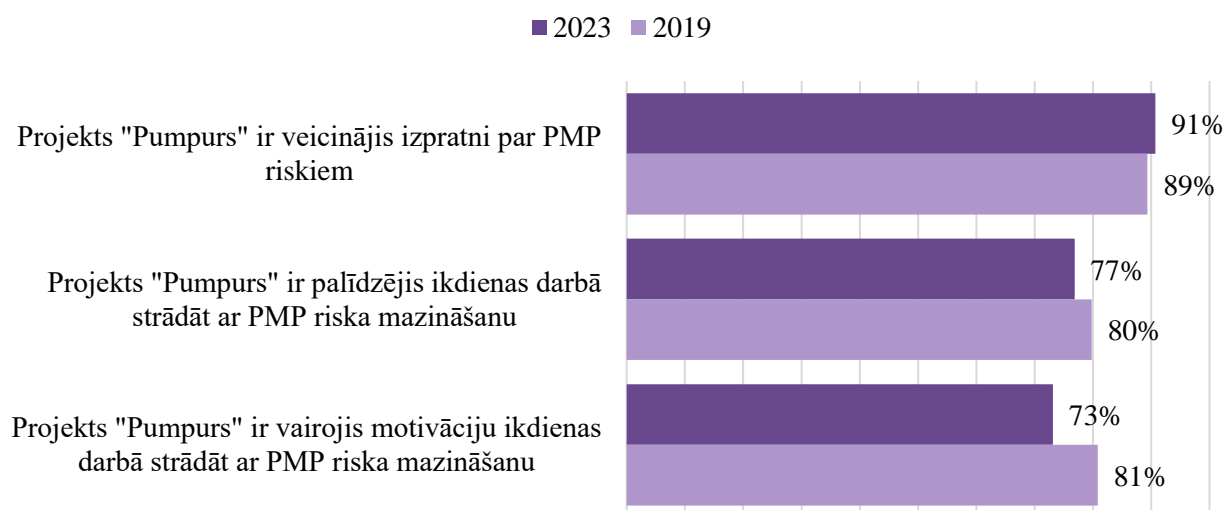
91 % aptaujāto pašvaldību pārstāvju piekrīt, ka projekts “Pumpurs” ir veicinājis izpratni par PMP riskiem. 77 % respondentu norāda, ka Projekts ir palīdzējis strādāt ar PMP riska mazināšanu, savukārt 73 % – ka tas ir vairojis motivāciju PMP riska mazināšanai.

8.10.2.27. attēls “Pašvaldību pārstāvju atbildes uz jautājumu “Lūdzu, novērtējiet Jūsu pašvaldības kopējo informētību, izpratni un rīcībspēju PMP risku mazināšanā.””

Avots: pašvaldību pārstāvju aptauja (2023.g., n=108; 2019.g., n=86)

Pozitīvi vērtējams fakts, ka 2023. gadā nedaudz ir palielinājies to pašvaldības pārstāvju skaits, kas norāda, ka Projekts ir veicinājis izpratni par PMP riskiem.

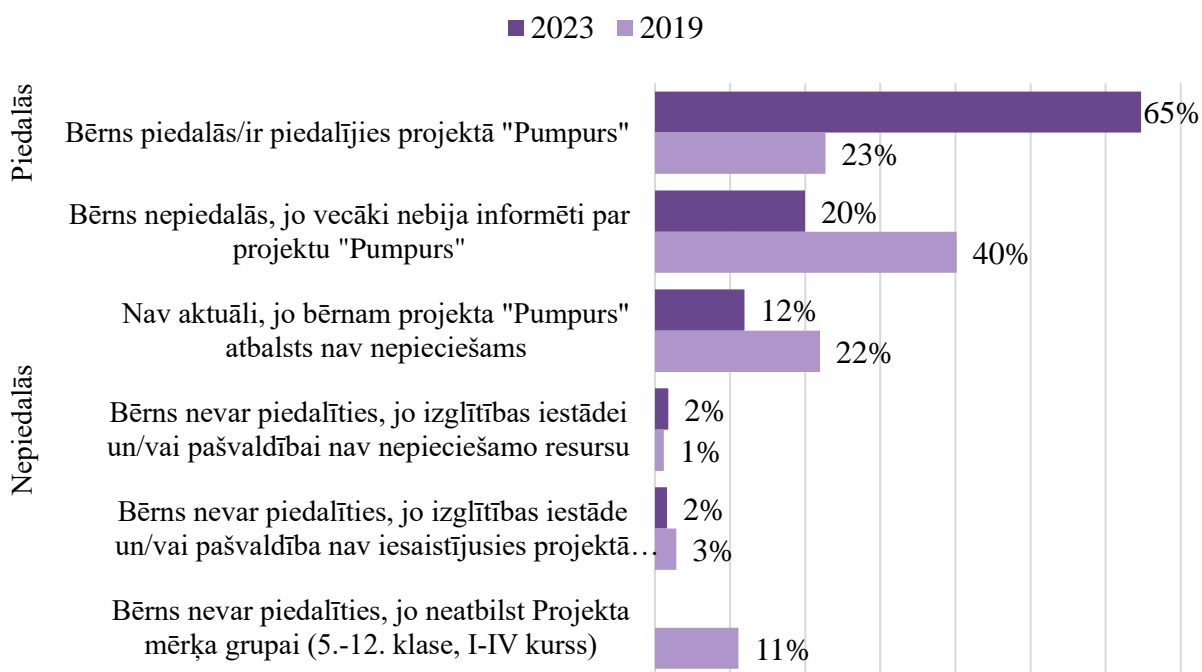
7.10.3. Izglītojamo vecāku/aizbildņu aptaujas rezultāti

Izglītojamo vecāku un aizbildņu (turpmāk – vecāku) aptaujā tika izziņāts vecāku viedoklis par projekta “Pumpurs” sasniegtajiem rezultātiem un to ietekmi, kā arī noskaidrota vecāku izpratne par PMP riskiem un to ietekmi uz bērnu un jauniešu nākotni.

2023. gadā īstenotajā vecāku aptaujā piedalījās **1066 respondenti**. Izteikti lielākajai daļai aptaujāto vecāku jeb 92 % bērni mācās vispārīzglītojošās skolās, bet tikai 8 % aptaujāto vecāku bērni mācās profesionālās izglītības iestādēs. Aptaujas respondenti pārstāv visus plānošanas reģionus un dažādas izglītojamo vecuma grupas. 2019. gada vecāku aptaujā piedalījās teju divreiz lielāks respondentu skaits (2004), no kuriem 83 % bērni mācījās vispārīzglītojošās skolās, bet 17 % - profesionālās izglītības iestādēs.

No 1066 vecākiem, kas piedalījās aptaujā, 690 vecāki jeb **65 % norāda, ka to bērns vai aizbilstamais ir piedalījies vai turpina piedalīties projektā “Pumpurs”**, savukārt 35 % aptaujāto vecāku bērni Projektā nav piedalījušies. Salīdzinoši 2019. gada aptaujā tikai 23 % respondentu bērni bija iesaistīti Projektā. Aptauju rezultāti parāda, ka laikā starp 2019. un 2023. gadu **ir ievērojami uzlabojusies vecāku informētība par Projektu**, jo 2019. gadā informācijas trūkumu kā galveno iemeslu nosauca 40 % respondentu, kamēr 2023. gadā – tikai 20 % no visiem aptaujātajiem vecākiem. Minētajā laika posmā ir **ievērojami samazinājies vecāku īpatsvars, kas uzskata, ka to bērnam Projekta sniegtais atbalsts nav nepieciešams**: 2019. gadā šādu uzskatu pauda 22 % aptaujāto vecāku, bet 2023. gadā – vairs tikai 12 %. Tikai retos gadījumos bērnu dalība Projektā nav bijusi iespējama izglītības iestāžu vai pašvaldības resursu trūkuma vai neiesaistīšanās Projektā dēļ: 2023. gadā uz to norāda kopumā 3 %

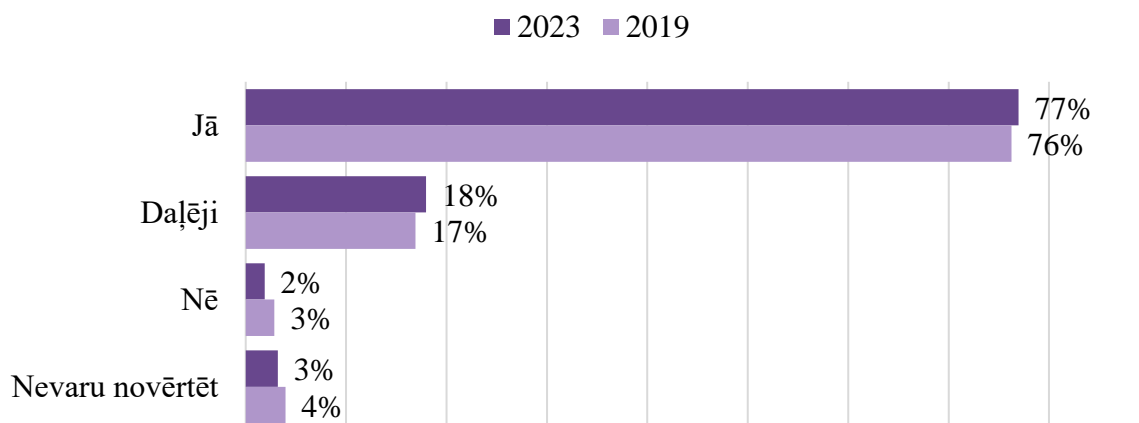
respondentu, 2019. gadā – 4 %. 2019. gadā 11 % izglītojamo nevarēja piedalīties Projektā nosacījumu dēļ, kas Projekta īstenošanas gaitā rika mainīti, paplašinot Projekta atbalsta saņēmēju loku un mērķa grupas.

8.10.3.1. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumiem par bērnu dalību Projektā “Pumpurs” un iemesliem, kāpēc bērns nav piedalījies”.

Avots: vecāku aptaujas (2023.g., n=1066; 2019.g. n=2004)

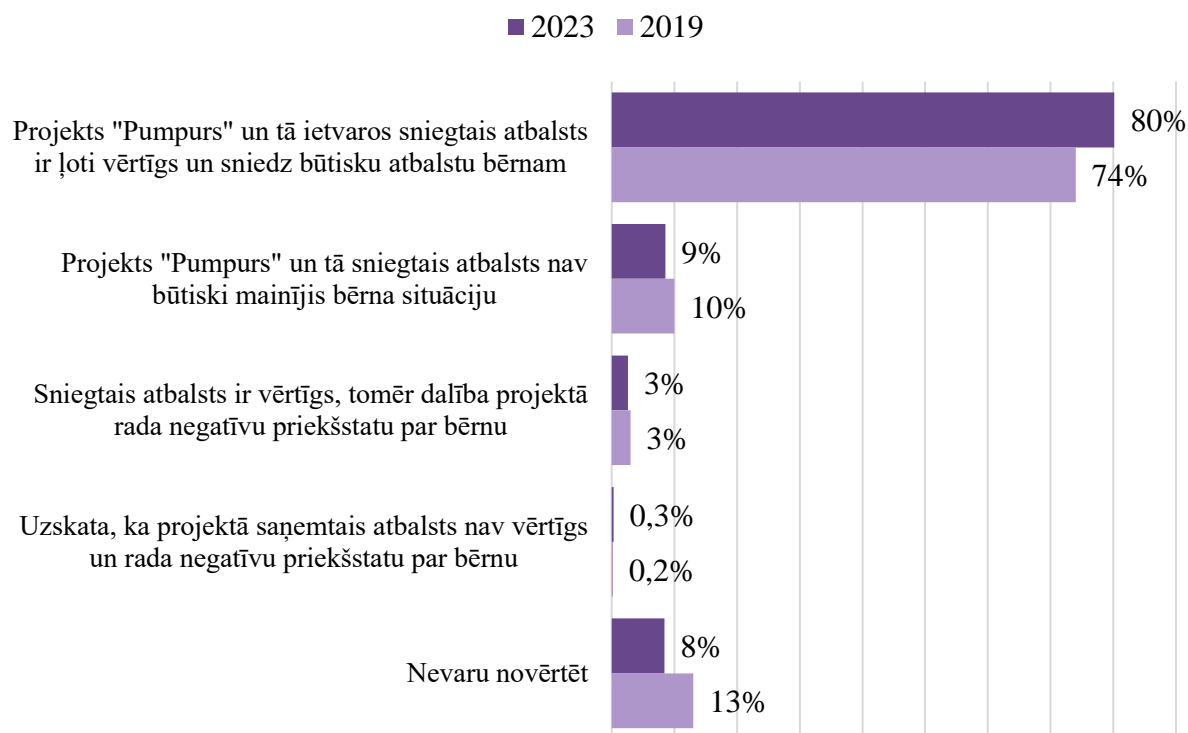
Saskaņā ar 2023. gada aptaujas rezultātiem no visiem 690 aptaujātajiem vecākiem, kuru bērni ir saņēmuši vai turpina saņemt projekta “Pumpurs” atbalstu, **77 % apliecina, ka tiem ir pilnībā skaidri un saprotami projekta “Pumpurs” mērķi un nepieciešamība bērnam.** Vecāku izpratne par Projekta mērķiem, salīdzinot ar 2019. gadu, nav būtiski mainījies.

8.10.3.2. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumiem: “Vai Jums ir/bija pilnībā skaidri un saprotami projekta “Pumpurs” mērķi un tā nepieciešamība Jūsu bērnam””.

Avots: (2023.g., n=690; 2019.g. n=455)

80 % aptaujāto vecāku, kuru bērni ir piedalījušies Projektā, uzskata, ka **Projekts un tā sniegtais atbalsts ir bijis ļoti vērtīgs un sniedz būtisku atbalstu bērnam**. Tikai 3 % aptaujāto vecāku uzskata, ka Projekta atbalsts ir nozīmīgs, taču dalība Projektā rada negatīvu priekšstatu par bērnu vai jauniešu, savukārt 9 % aptaujāto vecāku norāda, ka Projektam nav izdevies būtiski mainīt bērna situāciju. Salīdzinot ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, ir **palielinājies to vecāku īpatsvars, kuri uzskata, ka Projekta atbalsts ir ļoti vērtīgs un būtisks**, un samazinājies vecāku, kuri nevar novērtēt Projekta ietekmi, īpatsvars.

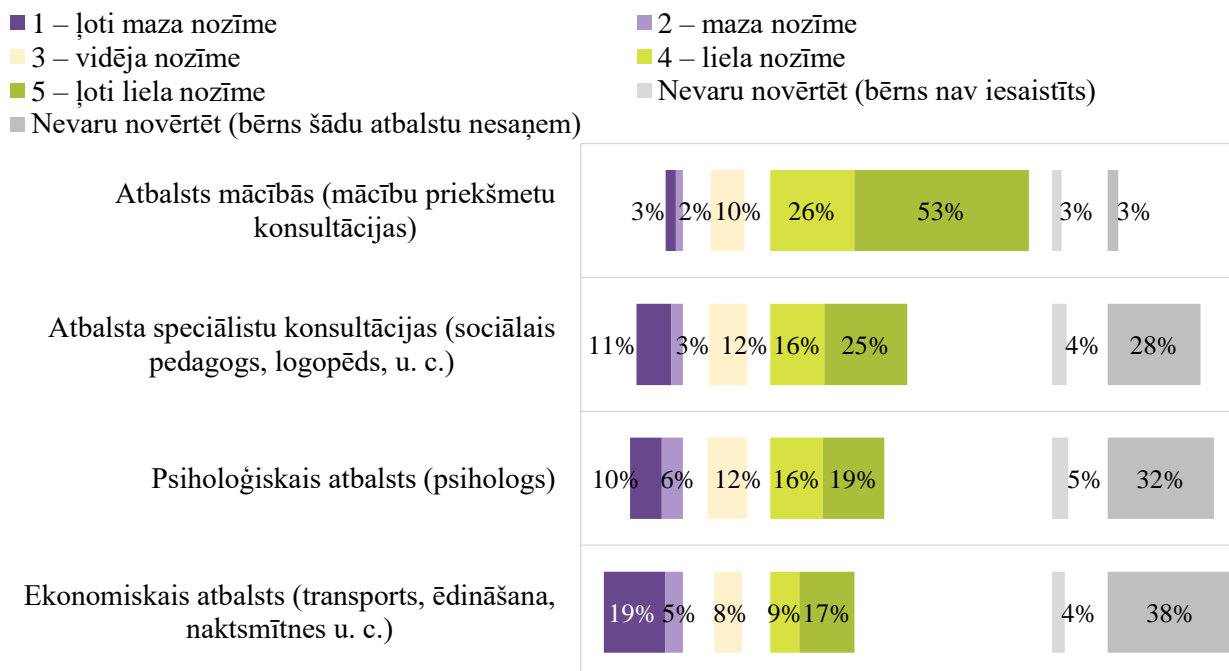

8.10.3.3. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Lūdzu, atzīmējiet, kurš no dotajiem apgalvojumiem visatbilstošāk raksturo Jūsu vērtējumu par projekta "Pumpurs" darbību””.

Avots: vecāku aptaujas (2023.g., n=690; 2019.g. n=455)

Respondenti, kuru bērni ir piedalījušies projektā “Pumpurs”, tika aicināti vērtēt arī atsevišķu Projekta atbalsta pasākumu nozīmīgumu. **Vecāku skatījumā visnozīmīgākais atbalsta pasākums ir individuālās konsultācijas mācību priekšmetos** (53 % – “ļoti liela nozīme”, 26 % – “liela nozīme”), bet nākamais nozīmīgākais – **atbalsta speciālistu konsultācijas** (25 % – “ļoti liela nozīme”, 16 % – “liela nozīme”). Arī 2019. gada aptaujas rezultātos kā nozīmīgākais atbalsta pasākums tika novērtēts atbalsts mācībās, bet nākamais nozīmīgākais – psiholoģiskais atbalsts. Jāuzsver, ka vērtējot tādu atbalsta pasākumu kā atbalsta speciālistu konsultācijas, psiholoģiskais atbalsts un ekonomiskais atbalsts nozīmi, respondenti ievērojami biežāk izvēlējušies atbildi "nevaru novērtēt" (attiecīgi - 28%, 32% un 38%). Augstais atbilžu “nevaru novērtēt” īpatsvars ir saistīts ar to, ka minētie atbalsta pasākumi

izglītības iestādēs tika īstenoti ievērojami retāk, jo iestādēs pieejamo atbalsta pasākumu klāstu ietekmēja “iekšējo” resursu pieejamība, t.sk. projekta administrēšanas kapacitāte. Vienlaikus pozitīvo atbilžu īpatsvars pārsniedz atbilžu "zema" un "ļoti zema" ietekme īpatsvaru arī vērtējumā par psiholoģiskā un ekonomiskā atbalsta nozīmīgumu PMP risku mazināšanā.

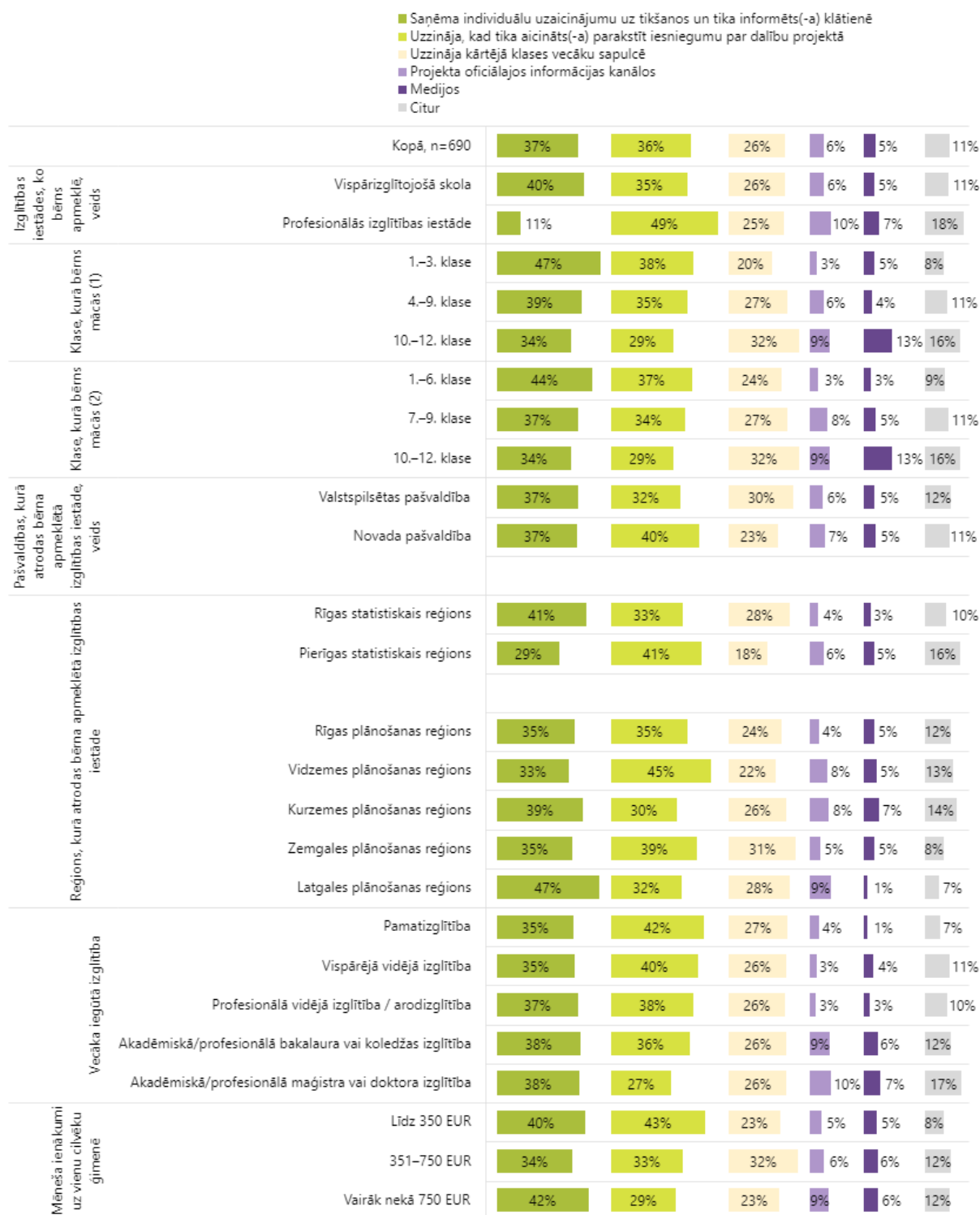

8.10.3.4. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Lūdzu, novērtējiet, cik nozīmīgi ir projekta "Pumpurs" atbalsta pasākumi Jūsu bērnam””.

Avots: vecāku aptauja (2023.g., n=690)

Pirmā informācija, kuru vecāki ir saņēmuši par projektu “Pumpurs”, galvenokārt ir bijusi, kad uzsākti PMP procesi, piemēram, saņemot individuālu uzaicinājumu uz tikšanos (37%), vai saņemot uzaicinājumu parakstīt iesniegumu par dalību projektā (36%). Vecāku sapulcē par projektu uzzinājuši 26% respondentu, bet retāk – projekta oficiālajos informācijas kanālos (6%) vai medijos (5%). Respondenti, kuru bērns mācās vidusskolā biežāk norādīja, ka informāciju ieguvuši no medijiem, oficiālajiem informācijas kanāliem un vecāku sapulcēs. Līdzīga tendence arī novērota par respondentiem ar augstāku izglītību.

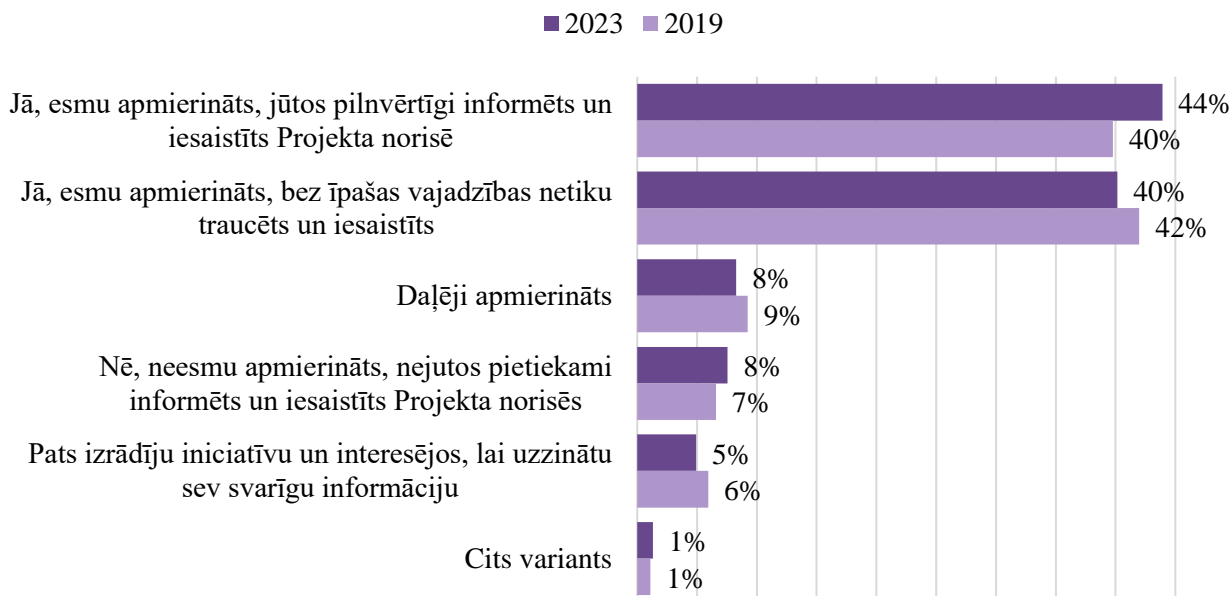
Kopš 2019. gada nav novērotas būtiskas izmaiņas veidā, kā vecāki uzzina par projektu “Pumpurs”.

8.10.3.5. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Lūdzu norādiet, kā Jūs uzzinājāt par projektu "Pumpurs" un par iespējām Jūsu bērnam piedalīties projektā?””.

Avots: vecāku aptaujas (2023.g., n=690)

84 % vecāku, kuru bērni piedalās projektā “Pumpurs”, norāda, ka ir **apmierināti ar informāciju un sadarbību ar izglītības iestādēm** projekta “Pumpurs” ietvaros: 44 % vecāku apļiecina, ka ir apmierināti un jūtas pilnvērtīgi informēti un iesaistīti projektā, 40 % vecāku norāda, ka ir apmierināti un bez īpašas vajadzības netika traucēti un iesaistīti.

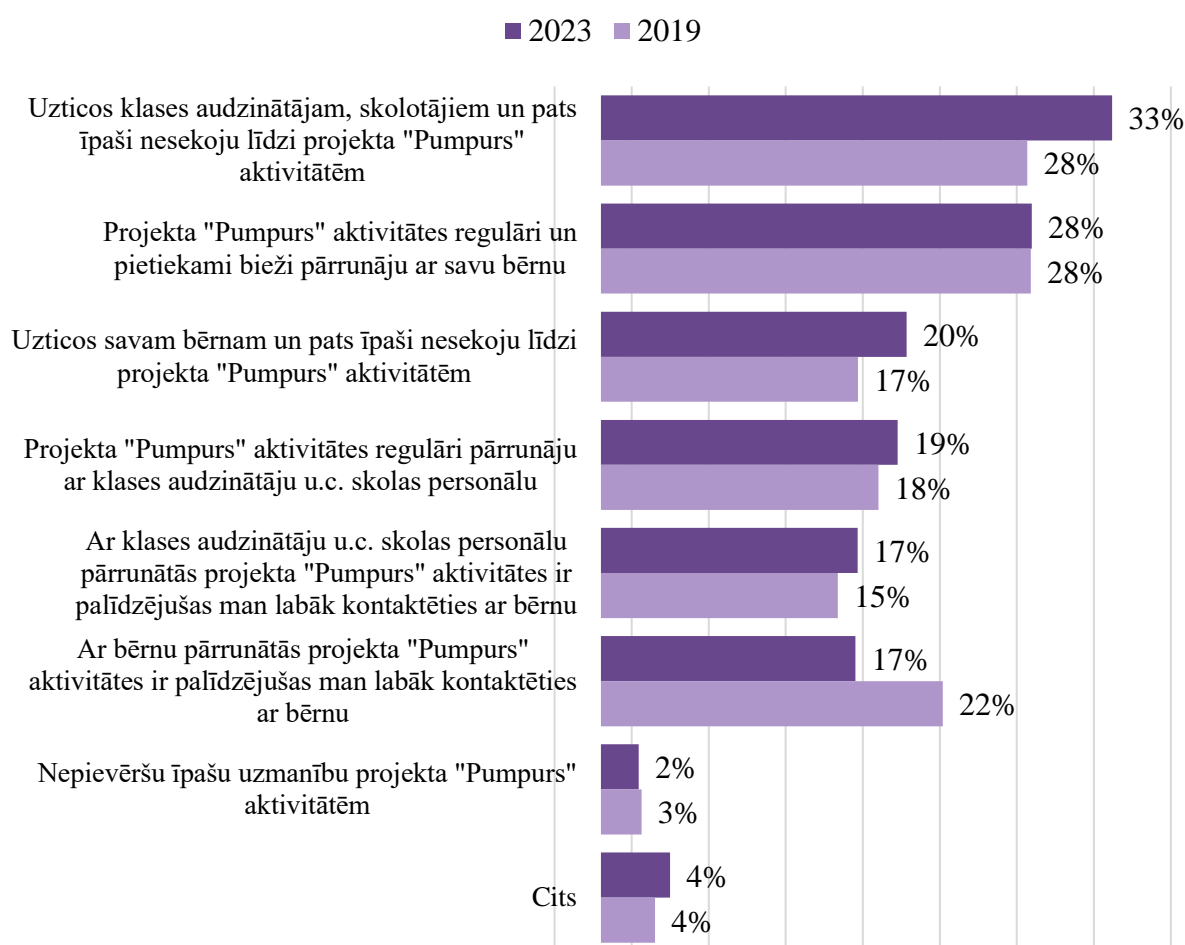

8.10.3.6. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Lūdzu, novērtējiet, vai esat apmierināts ar informāciju un sadarbību ar skolu, skolotājiem un atbalsta personālu projektā "Pumpurs"””.

Avots: vecāku aptaujas (2023.g., n=690; 2019.g. n=455)

Tikai 8 % respondentu norāda, ka ir daļēji apmierināti, un 8 % pauž neapmierinātību, jo nejutās pietiekami informēti un iesaistīti projekta norisēs. Salīdzinoši ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, 2023. gadā ir nedaudz samazinājies to vecāku īpatsvars, kuri jūtas pilnvērtīgi informēti un iesaistīti Projektā.

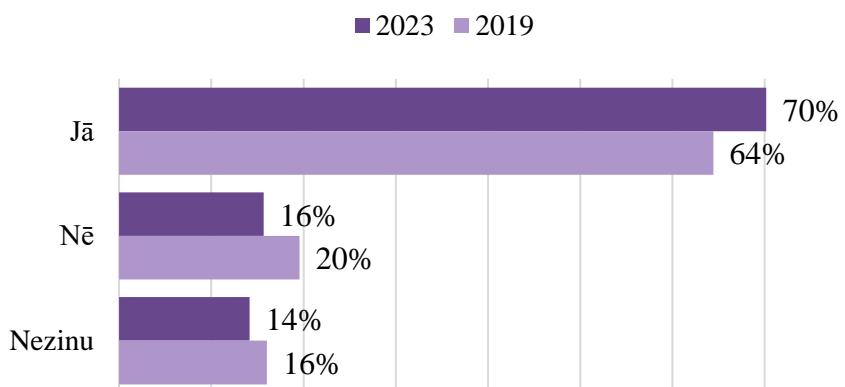
33 % aptaujāto vecāku norāda, ka īpaši neseko līdzī Projekta aktivitātēm, jo uzticas izglītības iestādes personālam, savukārt 20 % neseko līdzī, jo uzticas saviem bērniem. Salīdzinoši ar 2019. gada aptaujas rezultātiem, 2023. gadā **ir palielinājies tādu vecāku īpatsvars, kuri īpaši neseko līdzī Projekta pasākumiem.** Tomēr teju katrs trešais respondents jeb 28 % apliecina, ka Projekta aktivitātes regulāri un pietiekami bieži pārrunā ar savām atvasēm. Vienlaikus **Projekta īstenošanas laikā nedaudz ir palielinājies arī tādu vecāku īpatsvars, kas apliecina, ka ar bērnu pārrunātās Projekta aktivitātes, palīdz vecākiem labāk kontaktēties ar bērnu** (2019. gadā – 17 %, 2023. gadā – 22 %).

8.10.3.7. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Lūdzu, atzīmējiet, kuri no apgalvojumiem visatbilstošāk raksturo Jūsu iesaisti un sadarbību projektā "Pumpurs"””.

Avots: vecāku aptauja (2023.g., n=690; 2019.g. n=455)

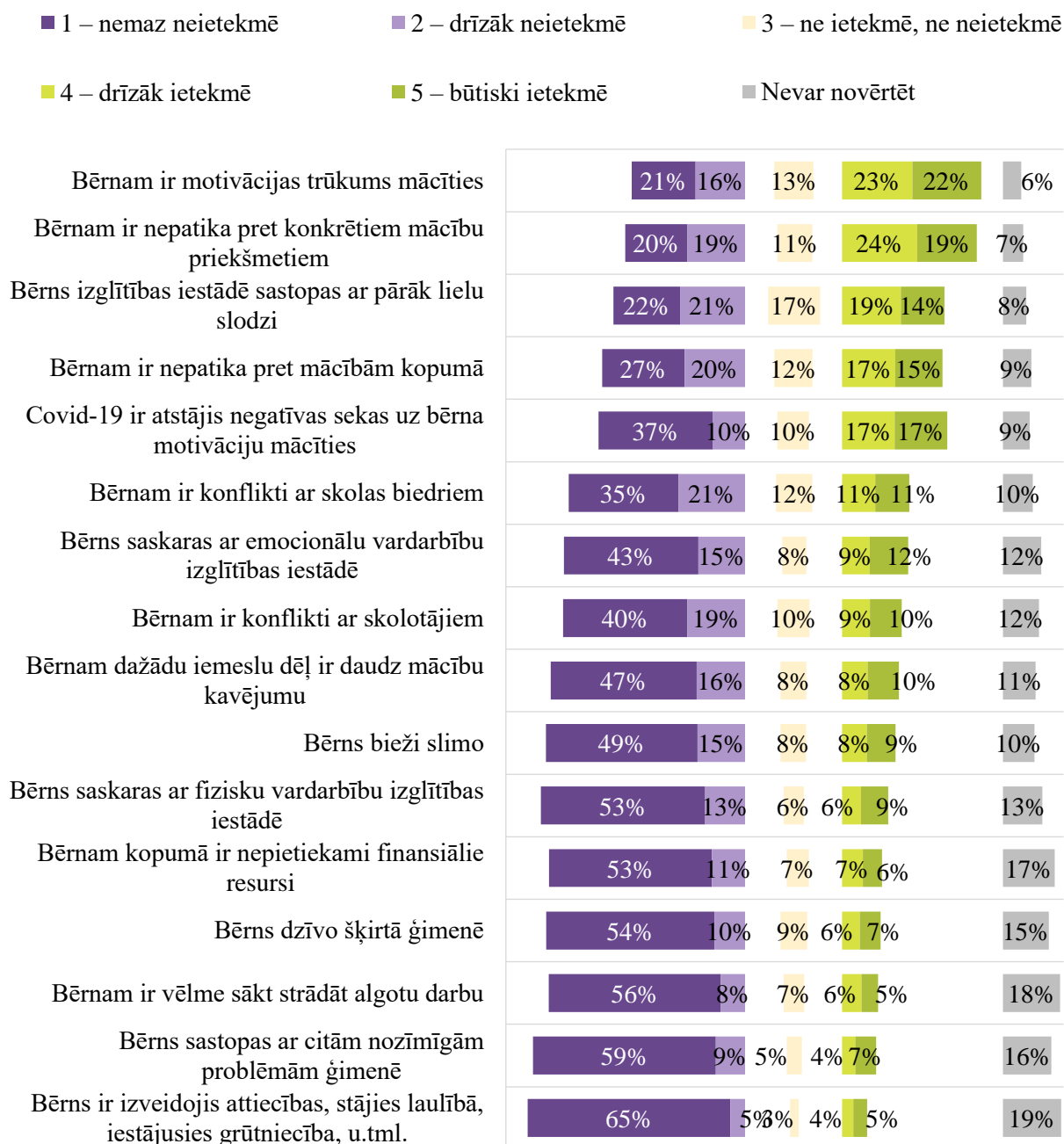
70 % aptaujāto vecāku apliecina, ka kopumā **jūtas pietiekami informēti par to, kādi riski var būt bērna mācību pārtraukšanai**. 2019. gada un 2023. gada aptaujas rezultātu salīdzinājums parāda, ka **kopumā ir paaugstinājusies vecāku informētība par PMP riskiem**, lai arī vēl aizvien daļa vecāku atzīst, ka nav pietiekami informēti par PMP riskiem (16 %), vai nezina atbildi (14 %).

8.10.3.8. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Vai Jūs kopumā jūtaties pietiekami informēti par to, kādi riski šobrīd vai nākotnē varētu būt tam, ka Jūsu bērnam ir sliktas sekmes un bērns varētu neturpināt mācības?””.

Avots: vecāku aptaujas (2023.g., n=1066; 2019.g. n=2004)

Vecāku skatījumā **nozīmīgākie PMP riski saistās ar izglītojamā attieksmi pret mācību procesu un mācību sasniegumiem**. Paši nozīmīgākie faktori, kas rada risku priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai, ir **motivācijas mācīties trūkums** (22 % – “būtiski ietekmē”, 23 % – “drīzāk ietekmē”), **nepatika pret konkrētiem mācību priekšmetiem** (24 % – “būtiski ietekmē”, 19 % – “drīzāk ietekmē”), **pārāk liela mācību slodze** (19 % – “būtiski ietekmē”, 14 % – “drīzāk ietekmē”), **nepatika pret mācībām kopumā** (17 % – “būtiski ietekmē”, 15 % – “drīzāk ietekmē”). Kā nākamais nozīmīgākais faktors vecāku atbildēs tiek minētas Covid-19 sekas, kas negatīvi ietekmējušas bērnu motivāciju mācīties (17 % – “būtiski ietekmē”, 15 % – “drīzāk ietekmē”). Salīdzinoši retāk PMP riski vecāku skatījumā saistās ar emocionāli nelabvēlīgu vidi izglītības iestādē, konfliktsituācijām, fizisku vardarbību, veselības stāvokli vai nelabvēlīgiem ģimenes apstākļiem. Arī 2019. gada aptaujā vecāki nozīmīgākos PMP riskus saskatīja tieši bērnu motivācijā mācīties, nepatikā pret konkrētiem mācību priekšmetiem un mācībām kopumā, kā arī ar pārlietu lielu slodzi. **Salīdzinot 2019. un 2023. gada aptauju datus, var secināt, ka kopumā vecāki piešķir lielāku nozīmi teju visiem riska faktoriem un to ietekmei uz PMP**. Periodā no 2019. gada ir pieaudzis to vecāku īpatsvars, kuri norādījuši, ka bērnu motivācijas trūkums mācīties ir būtisks risks mācību priekšlaicīgai pārtraukšanai.

8.10.3.9. attēls “Vecāku atbildes uz jautājumu: “Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā minētie faktori ietekmē Jūsu bērnu, radot risku priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai””.

Avots: vecāku aptauja, n=1066

7.11. pielikums: Projektā iesaistījušās pašvaldības

Avots: IKVD maksājumu pieprasījuma atskaite (MP_26), CSP dati par iedzīvotāju skaitu (uz novērtējuma perioda beigām)

N.p.k.	Pašvaldības nosaukums ^[1]	Iedzīvotāju skaits 2022. gada sākumā (CPS dati)	Izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku mazināšanai
Pašvaldības, kuras iesaistījušās projektā "Pumpurs"			
1.	Rīga	605802	87
2.	Daugavpils	79120	16
3.	Jelgava	54694	14
4.	Jūrmala	50561	4
5.	Liepāja	67360	17
6.	Rēzekne	26481	7
7.	Ventspils	32955	10
8.	Aizkraukles novads	29055	16
9.	Alūksnes novads	13562	14
10.	Augšdaugavas novads	25277	14
11.	Ādažu novads	21944	1
12.	Balvu novads	18501	15
13.	Bauskas novads	41392	18
14.	Cēsu novads	40810	30
15.	Dienvidkurzemes novads	32936	29
16.	Dobeles novads	27993	8
17.	Gulbenes novads	19109	9
18.	Jelgavas novads	31899	19
19.	Jēkabpils novads	39984	20
20.	Krāslavas novads	20848	12
21.	Kuldīgas novads	27425	17
22.	Ķekavas novads	30561	6
23.	Limbažu novads	28273	13
24.	Līvānu novads	10479	1
25.	Ludzas novads	21162	10
26.	Madonas novads	28119	17
27.	Ogres novads	57591	19

N.p.k.	Pašvaldības nosaukums ^[1]	Iedzīvotāju skaits 2022. gada sākumā (CPS dati)	Izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku mazināšanai
28.	Mārupes novads ^[2]	34431	0
29.	Preiļu novads	16338	12
30.	Rēzeknes novads	29014	20
31.	Ropažu novads	33036	5
32.	Saldus novads	26688	18
33.	Saulkrastu novads	9407	3
34.	Siguldas novads	30917	9
35.	Smiltenes novads	17904	15
36.	Talsu novads	35194	15
37.	Tukuma novads	43901	19
38.	Valkas novads	7545	6
39.	Valmieras novads	50799	24
40.	Varakļānu novads	2918	2
41.	Ventspils novads	10671	7
42.	KOPĀ:	1818178	599
Pašvaldības, kuras nav iesaistījušās projektā "Pumpurs"			
1.	Olaines novads ^[3]	19953	1
2.	Salaspils novads	23148	
3.	KOPĀ:	57579	

^[1] Latvijas administratīvais iedalījums atbilstoši 2021. gada ATR.

^[2] Mārupes novada pašvaldība oficiāli ir iesaistījusies projektā, jo pirms ATR ieviešanas Babītes novada (pēc ATR ietilpst Mārupes novadā) pašvaldība bija noslēgusi līgumu, taču projekta aktivitātēs tā arī neiesaistījās.

^[3] Olaines novadā ir iesaistījusies viena profesionālās izglītības iestāde - Rīgas Tehniskās universitātes aģentūra "Rīgas Tehniskās universitātes Olaines Tehnoloģiju koledža", kura nav pašvaldības iestāde.